

HOR
TVS

NISI

DESUPER

FOR
MLA
RVM

AD
CONTEXTV MATERIA

FORMVLAE
ORATORIAE
in
USUM SCHOLARVM
concinnae
una cum
ORATIONIBVS
Declamationibus &
Deq; collocatione
Oratoria et artificio demum
Poe-tico, praeceptiunculis.
Quarta Editio
Longe et auctior et
Emendatior.

MT. CICERO

DEMOSTHENES

Imp: Roberti
Mylbourn in Cami:
Paulino. ad Infig:
Canis Leporarij.
1672

NOBILITATE

Stemmatis, foelicitate in-
dolis, spe virtutis, praesig-
nibus adolescentulis,

PEREGRINO
Mro. { FRANCISCO } BERTIE,
          { ROBERTO & }
          { VEERO }

Filijs Illustrissimi herois, Do-
mini ROBERTI, Comitis *Lindi-*
siae, magni Angliae Camerarij; nobi-
lissimi Ordinis PERISCALIDIS,
Equiris; atq; à *Secretioribus*
Regiae Maiestati *Consilijs*, Ho-
noratissimi Domini:

Suis multum honorandis *discipulis*, uni-
versam *sublunaris* huius, & *super-*
lunaris mundi, quam *sperare* pos-
sunt, quam *optare* licet
beatitudinem.

Igniculi Heroici,

*Q*uod in partu Libero-
rum, id ipsum in partu
Ingeniorum, *sapius*
evenire solet; Soboles
matrem, pari amore non prosequi-

a *Vnus-*
quisq; a-
mat benefi-
cia sua—

Magis illa
juvant que
pluris emū-
tur Iuven.

Satyr. 11.

b Virgil.

Eclog. 4.

c—Tanta
est discipu-
lorum no-
stri tempo-
ris ingrati-
tudo, ut ubi
primum
discesserūt
a conspectu
præcepto-
rū, statim
obliviscan-
tur veteris
beneficij,
neq; agnos-
cant per

tur, quo mater a sobolem. Ut enim
flumina non sunt refluā in scate-
bras, sed defluā in Oceanum; sic a-
mor descendit, non ascendit: pro-
inde cum adoleverit proles, mater
passim ferè neglecta jacet, ejusque
longa decem mensium fastidia,
b cogitantur rariùs. Pædagogis si-
militer (quorum labores, dolores,
studia, desideria, vota, &c. mani-
fcentius aliquod ἀντίδοτον meruerūt)
qua refertur gratia? imò, que
non c contumelia? nam simulac
discipuli isti sui (in quibus pari-
endis, vita ferè, et valetudinis dis-
pendium fecerunt) vel in nutricis
Academix devehuntur gremiū,
vel ad publicos honores promoven-
tur, non solūm sentiunt, verūm lo-
quuntur de illis (quondam suis,) *tam*
sollicitis præceptoribus, cen-
terræ filijs, plagosis Orbilijs, trio-
bolaribus mancipijs: cū ipsi inte-

quos profecerint. Expertus & sciens loquor. Multi e-
nim ex officina, et umbraculis meis prodierunt, qui me
nunc nihilo pluris æstimant quā porcarium, aut mili-
onem abjectissimum. Text. ep. 120.

rim (quos dixi) praeceptores, alumnos adeò perditè ament suos, ut ipsam vitam, illorum gratiâ non vereantur profunderè, si tandè post mille exhaustos labores, masculum pepererint ingenij foetum.

Non ego hac queror (honoranda juvenus) quasi subverer in vobis aliquid piam tale futurum (quod absit, longè absit, imò vos, infinitis parasangis, omnes, quos adhuc uspiam noverim, in obsequio, de quo loquor, praecurritis adolescentulos; & egregium hâc in re, universa nostræ pueritiæ præbetis exemplar:) sed ut vestra laus & vera nobilitas, ex degeneri aliorum inhumanitate, barbaroque planè ingrati animi vitio laborantium, magis magis que elucescat, Vosq; adeo ferè soli, meritissima vestra landis, gloriâ ac splendore apposito, ex illâ oppositâ plurimorum tenebrôsâ mentis crassitie adhuc indies inclarescat. Quod igitur Ovidius olim, de quodam qui illi, etiam in Tomo
A 4 exuli,

Trist. E.
leg. 9.

exuli, arctioris amicitia glutine
adhæserat; idem ego singulis ve-
strum, Tibi autem (speratissime
Domine PEREGRINE) speciatim
voveo, viz. ut

Quo pede cœpisti, sic bene
semper eas—

& tuum generosum animum, (ut
Hippolochus sum Glaucum) e-
tiamnum adhortor,

Iliad.6.

Ἀλλ' αἰεὶ εὖ ἐν καὶ ἐπὶ εὖ ἐμὴν
ἀλλων.

Μὴ δὲ γένῃ Πατρῶν ἀποχρήνῃ, οἱ
μεγ. ἀέτι.

Εἰν Ἀγγλοῖς ἐγένοντο.

Adhuc udum, & molle lutum es,
nunc nunc properandus, & acri,
fingendus sine fine, rotâ, * & ve-
ra virtutis imago, cereæ huic pue-
ritiæ est imprimenda. Virtus so-
la est, & unica nobilitas; Patri-
cius enim sanguis, quo quisq; (ut
plurimum) appellatur Nobilis; est
tanquam color in picturâ rubi-

Perf. sat. 3

* Fascibus

& purpu-
ris gloria-
ris? vanus
error homi-
nis, et ina-
nis cultus
dignitatis
fulgēre
purpura,

mente sordescere. Nobilitate generosus es? parentes
tuos laudas; omnes tamen pari sorte nascimur, solâ vir-
tute distinguimur. Minut. Felix in Octavio.

cundus

cundus, ubi nullus intrinsecus calor; *Ψυχὸν ὃν ἂν ψυχὸν nobilitatis cadaver*; simia aurea gestans insignia, ^c & asellus leonis exuvijs impalliat. ^d Noluit prudentissimus Vlysses, de nobilitate suâ ampullescere, utcumque Deus esset in utrôque parente, (noluit inquam) Nam (ut Seneca) qui genus jactat suum, aliena laudat, disertè igitur inquit,

Et genus, & proavos, & quæ non fecimus ipsi,

Vix ea nostra voco —

Verus autem est ille nobilis, Magnus reverâ Magnas, *ἐὐγενὲς, ἐὐπύκνους*,

Quem genus & genius pariter virtutis & artis

Nobilitat ^e —

Heroica enim (vel in ipso Ajace)

pro insignibus suis tot possunt imagines deplingere, quæ perdidicêrunt artes liberales. Eras de civ. l. mor. pueril.

Tota licet veteres exornent undiq; ceræ

Æria nobilitas sola est atq; unica virtus.

— miserum est aliorum incumbere famæ.

— quis enim generosum dixerit hunc, qui

Indignus genere, et præclaro nomine tantum

Insignis — Iuv. sat. 8. — Animus facit nobilem — Sen.

Ep. 44.

A 5

for-

^c Melius est ut in vobis glorientur parentes, quâ ut vos in parêtib' gloriemini Chrysost. d Met. 13
^e Pro nobilibus habendi sunt omnes qui studijs liberalibus excolunt animum. Pingant alij in clypeis suis leones, aquilas, tauros, et leopardos: plus habent vere nobilitatis qui

fortitudo, aquivoca planè fuerit, nec tanto nomine digna, imò nihil omninò aliud (si virtus & eruditio defuerint) quam truculentus ille Polyphemus extincto oculo.

Odyf. 9.
Ænead. 3.

Monstrum horrendum informe ingens. — —

Vos igitur (nobilissimi igniculi) vos (inquam) obiestor, per sacrum honoratissimi vestri stemmatis genium; per speratissimam vestram indolem, per inbiantem totius Reipub. expectationem; ut in hoc herbescentis ætatis vere, omnes plantas in horto Palladis, ut jam pulchritudine floris, ita denuò messis ubertate longè superetis; ut de vobis, aliquando tandem, in maturam ætatem accrescentibus, parentes, amici, vestrates omnes, dulcissimum decerpant fructum; cum generosa vestra indoles, illis honori & solatio; familiæ lumini; Reipub. columni fuerit, vota implens cumulatè omnium. Vos interim nullos abnuite labores, quominus cum jam estis nobilissimi,
in

in nobiliores tamen adhuc evadatis, & deforme existimate, quos dignitate præcellitis, ab ijs virtutibus superari. Viam ad Honorem, per Virtutis templum, patere cognoscite; Nec desunt vobis, è vestrà Nobilissimâ familiâ oriundi, qui omni virtutum fulgore emicuerunt; neq; minorem profectò gloriam, suo in veram Religionem zelo, quam vel supremo honoris apice, nacta est, augustissima illa Heroïna, vestra Abava, radiosum & illustre Willughbiani generis sydus, Domina KATHARINA, Suffolciæ Ducissâ, cùm ab impetuosâ Marianæ persecutionis præcellis, exulabat in Germaniam, unâ cum marito, ubi (agnoscentes se peregrinos esse in terrâ (quod Apostolus de sanctis, Heb. II. 13, 14.) aperte declarabant se patriam quasivisse) Avum vestrum, illustrissimum Heroem inibi natum, PEREGRINVM nominabant; cujus jam immortale nomen, Tu qui succedis (honorande

de PEREGRINE) *conservas, & hereditario quodam jure vendicias, sic*

Ænead. 6.

— *uno avulso non deficit alter*

Aureus —

Ac proinde quod Ascanio olim suo Æneas, idem nunc & tibi, tuus abavus, —

Ænead. 12

Tu facito mox, cum matura adoleverit ætas

Sis memor: & te animo repentem exempla tuorum,

Et pater Æneas, & avunculus excitet Hector.

*Maſti eſtote (nobiliffimi pupil-
li) maſti eſtote (cum bono Deo)
in ſtudijs veſtris, haſtam Minerva
vibrantes, antagoniſtas veſtros
conſigentes, flumine illos veſtra e-
loquentia obruentes, & totum lite-
rarum Oceanum frequenti hauſtu
ingurgitantes, ſacri librorum hel-
luones. Habetis quibuſcum quoti-
diè poſſitis congregi, quorum am-
mini diligentiam, & verè ſacram
literarum famem, qui nihil adeò
malint, ac in doctos evadere.*

Hi

*Hi proprium decus, et partum in-
dignantur honorem*

*Ni teneant : vitamq; volunt pro
laude pacisci.*

*Hos successus alit ; possunt quia
posse videntur.*

*Vestra ego de causâ (ut omnem
moverem e viâ laterculum, ac fa-
cillimum vobis rimarer ad Heli-
cona tramitem, & tanquam vesti-
gia signarem præeundo, ubi vos
vestrum imprimatis imitando pe-
dem) has Oratorias formulas in ve-
stro privatim usui, * paucis retrò
mensibus, contexui ; quas (cum
plusculum exigenter laboris, &
temporis, quam res nostra facile*

Ænead. 5.

*m Et mu-
nire favos,
et Dædala
fingere tec-
ta. Georg.
libr. 4.*

** Fuit
namq; id
mibi sem-
per nescio
quo modo,
persuasissi-
mū, eas ad
sermonis
ubertatē,
ornatum,*

*vim, varietatē, adjumenti allaturas esse non parum : plu-
rimum etiam subsidij his, qui meliorū scriptorū imitati-
oni se deditos esse profitentur. Si enim in vasis, cæterisq;
rebus manufactis, ad aliarū similitudinē formandis, post
comparatam materiam partibusq; singulis jam effectis,
nihil aequè sollicitū habet fabrum, quam ut partū quam
aptissima fiat cōpositio, et coagmentatio : si in ædibus
ad aliarum similitudinē extruendis non longitudinis al-
titudinis, latitudinēq; sed etiam cōmissuræ et contig-
nationis rationē habere solet diligens atq; industrius fa-
ber: ita de his orationum claviculis studiosus, &c.—*

Schorus—

per.

*permitterent, transcribendo, missis
insuper mendis pseudographicis,
quæ obrepserint in manuscriptis)*
à vobis queso, & vestro nomine
per prelum, in condiscipulorū ve-
strorum usum, transire sinite. Fa-
xit Dominus Deus ut vos sitis
nunc & olim cultui suo devoti, ut
parvus Samuel; & zelo divino præ-
diti, ut octennis Iosiah, sapientes ut
Solomon, et (ut Christus ipse Luc.
2.52.) proficiatis sapientiâ & eta-
te, & gratiâ apud Deum & Ho-
mines. Ita precatur qui est, & est
futurus.

E Schola Lincol-
niensi octavo
Iduum Aprilis.
1632.

Vestri Honoris
(dum vixerit)
observantissi-
mus.

Joannes Clarke.

f 1. Sam. 1.
28. 2 Reg.
22. 1. 1. Reg.
3. 7.

FORMVLÆ ORA-
TORIÆ, PVERILI-
BVS EXERCITIIS
ACCOMMODATÆ.

Lectori Salutem.

Ongum est iter ad
Doctrinam per *Præ-*
cepta, per *Exempla*,
breve: monet igitur
Pædagogos, rei
literariæ Dictaturâ dignus, me-
dulli-legus, & flori-legus ille *Al-*
stedius, ^a ut non modò doceant
facienda, sed etiam *faciendo*; su-
ûmque *quisquis* alloquatur gregē,
ut olim *Dædalus*, *Icarum*, ^b *Me-*
duce, *carpe viam*, — ne miselli pu-
eri in *Parnassi* dumetis expatien-
tur soli; Eloquentiæ enim flumina
ut

Senec. ep. 6

^a *Scholast.*
col. 2696.

^b *Met. 8.*

c ας εν
δεδομένων
x, μν εν
δεδομένων

* Putavi
equidē me
non malē
operam col-
locaturum,
si nōnullas
formulas
in unum
volumen
congestas,
et quasi in
tabernā
diversis lo-
culis di-
stinctas ex-
ponerem.
Schor.
d Cop. verb.
fol. 158.
pag. ult.
e in epist.
ad Fet. Vi-
ler.

ut olim *Aristotelus* *Acroama-
tica* (quæ edidit quasi non edidif-
set) sine *Delio* suo *Natatore*, tra-
nabilia non sunt; qui autem suo,
suis præluxerint exemplo, pluri-
mum illos promovisse experti
cernimus. * Non aliā de re, puto
magnum illum literarum *Atlan-
tem*, *Erasmum Roterodamum* ad-
ductum esse, ut in tantillas minu-
tias descenderet, cum ad *Copiam*
suam *Verborum*, se diverterit, stu-
diosæ juventutis gratiā contex-
endam. Quinimō ipsiusmet, hæce
quas Ego (ut ut, illum haud passi-
bus æquis, insequar) lineas primas
Transitionum, usui *Scholis* fore
non exiguo, observavit. Ipsum
audi; ^d Proinde expedit plurimas
Exordiorū formulas habere, sunt
& *Narrationis* complures modi.
Quin & connectendi rationes
prescribendæ sunt, ^e quis sit opti-
mus futurus transitus ab *Exordio*,
ad *Narrationem*, à *Narratione*, ad
Divisionem, ostendat & formulas
aliquot, quibus ibi commode
possint

possint *Exordiri*, aut etiam *Perrare*: — Post illum *Richerius* —
 f *Constat* (inquit) *ipsum Tullium*
 (ejus imitatione qui *Demosthenis*
Exordia collegerat) *librum quen-*
dam Principiorum composuisse, &
quosdam Locos, — &c. —

f *Obstetr.*
animor. pa.
264. &
Lips. insti-
tut. epist.
cap. 12.

Et quis *hac* neget, (inquies)?
 non dubium est usui fore jam, &
 in usu apud *summates Oratores*
 fuisse dudum *hasce* (quas tu nar-
 ras) *Oratorias formulas*: Sed quis?
 Quid tu? Tuane refert? Ut tu
 in hac scena? Sus (Hui!) *Miner-*
vam! Pigmæus Herculem! Gril-
lus Socratem! Fateor, ingenuè fa-
teor (novi enim *quàm sit* mihi
curta supellex) *quàm omnium*
undecunque ineptissimus sim, qui
Formulas *hasce delinearem; ve-*
rùm enimverò tametsi ab Apelle
solo pingi debuissent, nempe vi-
ris doctis, qui tales, ut plurimum
muscas, & minutias contemp-
tui habent; Zeuxim tamen (ut
opinor) aut *Protogenem*, aut ali-
 quem (*ipsum me, si lubeat*) *illis*
 longè

σ α' ε' το' ε' &
 ὁ πρῶτος
 μύιας.

h *pedare-*
tus. Brus.
lib. 1. ca. 18.

longè inferiorē non dedignantur. Vtunque enim *metam* (ad quam collimo) *hanc*, alius forsan fœlicius contingat, alius *castrum* facilius expugnet; conatus tamen *noster*, nunquam, vel in *hac* re, vel in alijs, *Reip.* puerorum *Scholastica* infervitutis, defuturus est: Siquidem (ut ille olim *Lacedæmonius*, vir vsquequaque bonus ^h quem *aliq* magistratu, & *meritis* anteverterant) æquo alacriq; feram animo, *Plurimos* me *meliores* repertos esse, et peritiores in tenerâ puerorū *indole* instituendâ; *voluntate* tamen et *sedulitate*, nulli cedere volò, cujus causâ, nullos labores, nullas *obtrectatorum* sugillationes, *sycophantieos Momorū* morsus, nulla demùm venenata *Invidiæ* spicula reformido: imò nec *vitā* ipsam, adeò mihi charā habeo, ut eā pro cōmuni *bono* expendere gravarer: Operā non solū *meam*, quā tula-
 cunq; sit, sed *memetipsum* etiam, totū tradens, & dedens in *meorum* utilitatē, *Æschinem* Philosophū
 imi-

imitatus, qui semetipsum, *Socrati* donaverat. Assentior enim, (in quo fortassis erro) assentior tamen (ut parva magnis conferam) *Vespasiano Cesari*, qui cum à medicis reprehenderetur, quòd egritudine tentatus, cunctis Imperatorijs muneribus fungeretur, *Imperatorem* inquit stantem mori decet. ⁱ Simili planè modò et ego, tametsi conclamata non ita dudum, nunc autem afflictà valetudine, Spartam quam nactus sum meam, usque dum vita suppetet, pro virili conabor adornare. Quod ut fœliciùs exequar, opus hoc (sin malis lusum) in meorum usum aggressus sum, reverà puerile: * viros enim non decet, cum sit instar equi tantum baculini ^f (quales puerulis in nundinaria solemus emere) cui tametsi *Socrates* fortasse aliquis, qui pueros instituat, in lusu dignetur inequitare, viros tamen itinerantes non gestabit, nec solidi & virilis Genij censuram, aut iudicij pondus sustinebit. Asperum igitur
&

i Suet. in
vit. Vesp.
Patri.

* Nihil
moror quã
pueriliter
modò utili-
ter. Erasmi.
^f Anglicè,
an hobby-
horse.

in Litera-
riam nostrā
adolescē-
tiam in cu-
nis adhuc
eloquentie
vagientem
his quasi
sera stris
conferre
sunt. Lips.
Grandio-
res enim in
his formu-
lis expri-
mendis sint
remissio-

& morosum *Xenocratem*, & su-
perciliosos *Criticos*, qui virile a-
liquid in his puerilibus expe-
ctant, quod suo allubeat palato,
(quum ego ex professo, cum pue-
ris hīc ludens repuerasco, pueris-
que tantum modò meis, ^m nanis
& perpusillis soccos adapto, (suos
ⁿ *Herculem* cothurnos alibi ut
quærat ablegamus) *Transitionum*
nostrarum formulas, sicco pede
transire malim: Te autem (quem
spero lectorem fore mihi benevo-
lum) hæc pauca monitum volo:
viz. quod—

res, non enim ultra opus. Sicut digiti in cythara ægrè et
cum intentione initio ponuntur, ydem postea ad chordas
et numeros sponte veniunt: sic mens istis paulim af-
suefacta. Lips. institut. epist. cap. 13.

I. DE-
CLAMAT.

—Formula illa omnes ad Nar-
randi usq; pa. DECLAMATIVN-
CVLIS solūm conveniunt; in quibus
Exordiendi, Insinuandi & Mō-
derandi formulas adhibemus, &
initium dicendi sumitur à circum-
stantijs

stantijs, Loci, Temporis, & Personarum, &c.

IN THEMATE porrò nostro, (ne novam formam *cadere* cogamur, à *Declamationibus* diversam) ut in *Declamationibus* quinque tantum generales partes proponimus, viz. Exordium, Narrationem, Confirmationem, Confutationem, Conclusionem secundum versiculum, *Exorsus*, *Narro*, *Confirmo*, *Refuto*, *Peroro*.

I. EXORDIUM non fit (ut multis usu venit) longâ, & *ἡραυβο-τάτη* compellatione auditorum, suæq; ineptitudinis excusatione laciniatum, sed è re ipsa nascitur * & desumitur ab *Exemplo*, *Similitudine*, *Testimonio*, & aliquando, dissenteis à re, ut sic descendamus ad rem, per istiuscemodi formulas — dissimiliter prorsus contingit —

Nequaquam verò — non autem sic seres habet —

2. NARRATIONEM, vel potius Propositionem, & Expositionem
Ap-

Alsted in
Orator.

2. THE-
MAT.

Partes 5.

I. EXOR-
DIVM
quale.

* — Non
longum, sed
ut caput
ad corpus
quantitate
parvum,
qualitate
rarum &
admirandâ
Alsted.
Orat.

2. NAR-
RAT.

Aphorij, confundimus, ut in *notrou* usu homonyma; quâ *thema* datum, alijs phrasibus explicamus; & *statum*, ac *summam* quæstionis proponimus, verbis illustribus & elegantibus.

Divis.

Divisione hîc aliquando utimur, quoties de *multis* occurrit dicere, *cujus* etiam nonnullas *formulas* proposui.

3. CONFIRM.

3 IN CONFIRMATIONE, adstruimus & illustramus *thematis* tractandi veritatem, varijs *argumentis*, usitatius autem his, *Causâ*, *Contrario*, *Similitudine*, *Exemplo*, *Testimonio*.

—modus
disponendi
argumenta
in Confirmatione.

Disponenda autem hîc sunt *firmiora* argumenta in principio, *mediocria* in medio, *firmissima* in fine: ut in acie *Nestoris*, qui fortes in *primâ*, mediocres in *mediâ*, omnium verò fortissimos, in *ultimâ* acie collocavit. In his enim turpe est oratorem decrescere; & *invagla* (quæ ipsa est anima orationis) accuratè spectari debet, nè

—Mulier

— *Mulier formosa supernè,
'Desinat in piscem'—*

4 In CONFUTATIONE, primò
Objectionem fingimus, quam ab
adversarijs vel fictam, vel factam,
vel faciendam esse, verisimile est:
Atque huic opportuna loco Ex-
clamatio, Interrogatio, Prosopo-
pœa. Secundo, ipsam solidè dilui-
mus, & (*detractâ larvâ*) quàm
nihil habet viriû demonstramus.
Hic neque parum elegans fuerit
superaddere egregium aliquod
dictum, quo veritas rei confirme-
tur magis.

5 CONCLUSIO, in quâ primo,
ἀναμνηστικὴ locum habet, &
est summaria præcipuorum argu-
mentorum in totâ oratione diffu-
sorum, recollectio: secundo παθο-
πία, affectuosa scilicet & patheti-
ca Conclusio; quæ fit per Figuras
sententie, Exclamationem, Inter-
"rogationem, &c. Verborum auda-
"ci pondere, ° atroci figurarum
"dignitate, gravi sententiarû ma-
"jestate, periodorum respiratione
"crebra,

Hov. poet.

4. CON-
FUT.

5. CON-
CLUSIO.

1. Recapit.

2. Pathop.

o Farnab.
Ind. rhet.
pag. 30.

“ crebra, & numero vehementi
 “ fulminet; neque in sensus irre-
 “ pat, sed irruat, instar rapidi tor-
 “ rentis, hybernis nivibus, aut mó-
 “ tano flumine aucti, sternat a-
 “ gros, saxa devolvat; viam, vbi
 “ non invenit perviam faciat; se-
 “ cum auditorē, vel contrā niten-
 “ tem ferat, cogatq; ire quò rapit.
 Hic enim, faces sunt adhibendæ,
 & aculei P in Auditorum animis
 relinquendi. Ad hunc igitur lo-
 cum, insigne aliquod dictum re-
 servemus, ut Nectareum quod-
 dam valedictionis poculum, q sive
 melleā offam, & *σομὸν γλυκύ-πιπλόν*,
 quod fastidium avertat, & sitim
 in Auditorum animis, te diutius
 audiendi, haud facile restinguen-
 dam pariat. Iam vale, &

— Si quid novisti rectius istis,
 Candidus imperti, si non, his utere
 mecum.

p εἰκατε-
 λιπέτω π
 πάντων τοῖς
 ἀκούουσιν.

Eupol.

q Vt sic di-
 cam, sac-
 charum in-
 spargatur,
 fiatq; dele-
 ctabilis ad
 gustum.

Lips. epist.
initit.

Ad

Ad præclarum suum I. C. Scholæ
 Lincoln. Rectorem, de Horto suo
 Oratorio, seu Formulis, tam ad con-
 textum, quàm materiam congestis
 quarta mox vice, prælo sub-
 jiciendis, votum devoti
 sui G. C.

INfluxus cæli veniat Nisi De super, hortus
 Aret, & edit opes area nulla suas.
 Sic ruus: at placidis stillet benedictio cœlis
 Nemo tuam vacuus, parvulus, oret opem.
 Porriget omnigenas, hæc, atq; hæc area Formas,
 Seu flores (a) petat, aut fila, (b) ligare suos.
 Cerinthen, Caliam, Calthâ, Meli-phyllon, Anethû,
 Narcissum, violas, liliâ, nardâ, rosas,
 Certis sparsa locis. Rumpantur ut ilia Cado
 Sic patet in laudes area hæc tua!

(a) Formas ad materiam.

(b) Formas ad contextum.

B

In

In *has*, vel *Herculis Ozmi* catenam,
Transitionum Formulas, ab ætate
 teneriori, *Iovis*, quasi *cere-*
brum habendas,
 Carmen parallelum, ad *Authorem*,
 amicissimum suum.

Comprobo, delector, plaudo, plenis oribus; laudo,
Pelle tuum, calami nectare, acumen, opus.

Edm. Downing.

De *utilissimâ operâ amicissimi sui*,
multisque nominibus meritissimè co-
lendi, Mri. I. C. Rectoris Scholæ Lincolnien-
sis dignissimi; in elegantissimis Transitionum sua-
rum formulis congerendis, per quas, profundissima Ora-
tionum, declamationumq; flumina, sicco pede,
facilique, ipsis pueris, cœu per ponsos
quosdam sublevis, transire
datur, Carmen sim-
plex legatum.
 תרגא שרע--עך מאן מאן אשורב.

אל הקורא דברי
 המפר
 היה לי נופת הצופים
 היה לי ממחקי מלים
 לי חיה נדבר חליח
 אף רבה גם טרבה רבדה

Tho. Wallis.

Ὡς γὰρ ἀμαλγόμενον μαζοῖς, πρέπει ἀρπυγὴ θάλα
 Σῶμα, καὶ ἐξαυξῆς, γῆ αὖτ' ἀνευραβρέφους:
 Τῶς, Διοδῶν τέτων, μελί-γλωπῶν, Γράμμι' ἀγορητὴν
 Ποιήσει, γλυκερῶν, παῖδα γέμοντα λόγων.
 Δεῦτε Νέοι, μεσῦς ἔνθεν δηλάζετε μαςῦς
 Κλάριθ, Ευφραδίας καὶ γάλα, Δεῦτε Νέοι.

Θωμάς ὁ Βιχόππθ.

In laudatissimam Authoris ope-
 ram, in opere hoc, potius *lusu* ut
 ait *smo*, *Transitionum* suarum
 concinnando, collocarum,
 Τετρασίχρον.

Si sitias; flumen Romani Nectaris hic est;
 Si esuriis, Latij verba diserta fori;
 Hic sese in varios disponunt fercula discos;
 Ergo, quâ placeat, te satlato, dape.

Isaacus Knight.

B 2

Vt

V*T per scamna, suum, vestigia, sedula nutrix
Infantem tenerum, figere, prima docet :
Hic ita formarum, firmat formatque libellus
Eloquium; ornandum dirigit arte stylum.
Repsit sic Ciceronis humi; & Demosthenis olim
Vagijt in cunis Suada diserta suis.*

Jacobus Harringtonus.

F*iat ut infirmus, firmus, convivia lauta
Digerit; & vacuas distendit sanguine venas,
Succosos commedendo cibos: Tu, carpe dapes has,
(Parve Puer) quas parva capit si fortè patella,
Mande tamen; jejuna fames ne mordeat unquam
Scripta; stylum succo facient, & sanguine plenum.*

Guilielmus Perkinus.

O Fortunatos nimirum, bona si sua nòrint,
Agricolas! (olim cecinit Maro:) sed bona nòrit
Si sua, nostrarum: puerilis turba Scholarum,
Fortunata magè est: feritur metiturque colonis
Flava Ceres multo sudore: Scholastica verò
Plebs habet hìc, varijs, congestas Transitionum
Fasciculis, tormas; facundæ copia linguæ,
Ceu foecunda seges, feritur metiturque labore
Alterius. Restat pueris ut in horrea tantum
Comportent; transferre suum prudenter in usum.

Nath. Clarke.

METHO-

METHODVS.

P Vero *Eloquentiæ* studioso, non inutile futurum arbitramur. 1. *Methodum* sibi proponere in componendis *Epistolis*, *Thematibus*, *Declamationibus*, &c. 2. *Formulas* quasdam adhibere.

1. Ad *Epistolas* quod attinet conscribendas, inueniet in hoc libellulo, *Regulas* succinctas, *Epistolographo* necessarias.

2. *Species* *Epist.* in triplici *causarum* genere, viz. *Demonstratio*, *Deliberatio*, *Iudiciali*, 1. In *Demonstratio* sunt *Epistolæ*. 1. *Narratorie* seu *Descriptorie*.

2. *Lamentatorie*. 3. *Gratiarum* actiones. 4. *Gratulatorie*. 5. *Officiose*. 6. *Disputatorie*. 7. *Collaudatorie*. 8. *Deprecatorie*.

2. In genere *Deliberatio* sunt. 1. *Suasorie* & *dissuasorie*. 2. *Hortatorie* & *Dehortatorie*. 3. *Petitorie*. 4. *Commendatitie*. 5. *Consolatorie*. 6. *Responsorie* ad consolari. 7. *Monitorie*. 8. *Convictorie*. 9. *Reconciliatorie*. 10. *Conciliatorie*.

3. In genere *Iudiciali* occurrunt hæc. viz. 1. *Criminatorie*. 2. *Defensorie*. 3. *Expostulatorie*. 4. *Exprobratorie*. 5. *Purgatorie*. 6. *Excusatorie*.

2. In *Themate*, *Methodus* fit secundum

1. *Epistola*.

2. *Thema*.

3. Declamatio.

* *Hos interim imitare non industriè solum, sed pendè adfectatè, & cupidè; sic (inquam) ut color quasi-rus & fucus appareat, imò & furtum. Ut enim pueros nihil pudet cum scribere desunt, per singulos literarum apices, alienà saepe manu duci; partem periodi cussipiam cum Venià saepe infiores, & cerione è Tullij purpurà contextes, paulò post da'urus tuam. Lips. epist.*

** *Pratulus mihi in istu,*

facem Lipsius in Institus. Epist. cap. 12. & celeberrimus Farnabius Indec. Rhetoric. p. 36.

partes usitatiores, quæ sunt. 1. *Exordium*. 2. *Propositio*, vel *Narratio*. 3. *Confirmatio*. 4. *Confutatio*. 5. *Conclusio*.

—Vide paginam 17, 18, 19. ubi *Thematis* nostri *Methodus* indicatur fusiùs.

3. In *Declamationibus*, *Methodus* est omninò eadem cum prædictâ *Thematis*, variato tantùm (pro re natâ) *Exordio*, &c.

Secundò, ut in his *omnibus* requiritur *Methodus*: ita etiam *Formulae* non erunt illi contemnendæ, tantisper dum sine *corrice* (quod aiunt) * *natâre* possit, & confirmato jam, usu, pede * suis viribus, *suapte ingenio*, terram premere.

Inter *Formulas*, nonnullæ respiciunt *contextum*. 2. *Aliæ Materiam* **.

1. *Contextum* eumq; in *epistolis* *Thematibus*, *Declamationibus*, atque vel

separatim eorum
singulis.
cōiunctim omnib'
& in *communi*—

1. In *Epistolis*, ubi adhibentur *Formulae*. 1. *Salutandi*. 2. *Compellandi*. 3. *Valèdicendi*. 4. *Subscribendi*. 5. *Dandi*.

2. In *Thematibus*, sunt *Formulae*. 1. *Narrandi* sive *proponendi*. 2. *Partiendi*, *Distribuendi* vel *Dividendi*. 3. *Confirmandi* in genere. 2. Per *Causam* rationes scilicet & *argumenta* proferendi. 3. *Contrarij*. 4. *Similitudinem*. 5. *Exemplū*, *autores* inducendi. 6. *Testimonium*, an-

ti quorum dicta citandi. 4. Obſcurendi. 5. Conſutandi. 6. Concludendi. 1. In genere. 2. In ſpecie, per Recapitulationē.

2. Pathopœam in { exclamatione.
interrogatione.
admiratione, &c.

3. In Declamationibus, ibi in uſu ſunt Formulæ. 1. Cōpellandi Auditores. 2. Ordinandi in genere, primò. 3. In ſpecie. 1. Benevolos faciendi à Perſonâ Auditorū & Noſtrâ. 2. Adverſariorū. 2. Inſinuandi. 3. Conciliandi. 4. Moderandi. 3. Narrandi vel Exponendi. 4. Conſirmandi. 5. Conſutandi. 6. Perorandi. Sed in hi nihil ferè differunt à Themate.

Secundò generales formulæ, quæ his omnibus in comuni competunt, ſunt.

1. Tranſeundi. 2. Continuandi. 3. Abrumpendi.

2. Formulæ ad Materiam.

Accuſandi. Admirandi. Aſſeverandi. Conſolandi. Conſulendi. Corrigendi. Culpani. Dehortandi. Deliberandi. Deprecandi. Diſſuadendi. Dubitandi. Exclamandi. Excusandi. Horrati. Illudendi. Gaudendi. Gratias agendi. Lamentandi. Laudandi. Lætandi. Metuendi. Minandi. Monendi. Objurgandi. Obſtupeſcendi. Obteſtandi. Officium agnoſcendi. Opem offerendi. Opponendi. Petendi. Pollicendi. Precandi benè & malè. Provocandi. Querendi. Reprehendi. Rogandi. Suadendi. Vendicandi. Vituperandi.

Subtexuimus *his.*

1. Regulas de Collocatione Oratoriâ.

2. Quæstiones { viginti duas *Inventi-*
eni accommodatas.
Declamatorias.

3. Ex- { Declamationū novem in tri-
empla. { bus diversis *quæstionibus*
Orationū { salutariorum.
valedictoria-
rum, &c.

Longos meos deprecor logos, ne
λογομαχεῖν me autumes; quocirca.

Si tu forsan de nimiâ longitudine, aut
Formularum quarundâ prolixitate con-
queraris (quod, ut audio, aliqui) cogites
velim ut ille, apud Poetam, quod

*Hor. lib. 1.
serm. Satyr. 1.*

— *suave est ex magno tollere a cervo,
Ut tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; et dicas magno de flumine
mallet*

Quam ex hoc fonticulo tantundē sumere--

Tu capias quantum lubeat pro capa-
citate *sticulae* tuæ, in usum *presentem*.
Nobisq; nostram non inideas (quæso)
copiam, luxuriem.

*Lips. Instit.
Epistol.*

Loquentes ferè plurimum, qui mini-
mum eloquentes, ut corpore tenues, *veste*
se dilatant: sic qui *ingenij*, aut sapientiæ
inopes diffundunt se verbis

— *hanc veniam petimus,
Dabimúsque vicissim*—

Formule

Formulæ compellandi auditores, in declamationibus, Orationibus, &c.

Viri amplissimi Clarissime vir.

Auditores	{	Humanissimi	{	Viri vere	{	Apollinares.
		Candidissimi		Ornatissimi.		
		Leclissimi		Generosissimi.		
		Aurissimi		Summates palladij.		
		Doctissimi		Heroes literarij.		
				Apollinares Scindei.		

Venerande, verendæque. Vir spectatissime.

Dignissime

Observande

Honorande

Generosissime

Venerande

Mæcenæ

Magnifice

Illustrissime

Honoratissime

Minervaliæ præses virorū.

Domine.

Perillustres & generosi admodum Domini.

Amicissime

Mellissime

Charissime

ani-
mæ.

Magæ literarum Atlas, loci hu-
jus lumen & columnen.

Literarū literatorūq; musegēta

Heroes magnifice, literarū et lite-
ratorum fautor eminentissime.

{ Apollinare caput.

{ Minervales pedes.

{ Florentes Academici.

Synaxis doctissima.

Celeberrima panegyris.

Optimates literarij.

Venerandæ capita.

Apollinaris corona.

Minervalis chore.

Mercuriales adoleſcēti

Heliconia } juventus.

Attica

{ Chara Musarum soboles.

{ Magni Apollinis incrementū.

{ Igniculi Heroici.

{ juvenes Philomusi.

{ Generosi Minervæ filioli.

{ Proles Apollinæ almæ Pal-

{ ladis quā nutriunt ubera.

{ Plebs literaria.

{ Minervale sodaltrium.

{ <i>Dignissime</i> <i>Vigilantissime</i> <i>Prudentissime</i> }	<i>Præ-</i> <i>tor.</i>	{ <i>Cives Patri-</i> <i>cij.</i> <i>Patres Con-</i> <i>scripti.</i> <i>Senatores</i> <i>gravissimi.</i>
--	----------------------------	---

Studiofissimi Musarum alumni, quibus
 utramque præbet sugendam *Minerva*
mammam.

Mei sub eodem *palladis* vexillo com-
 militones suavissimi, quorum ætas
 teritur in libris.

Attentissimi animi, patientissimæ au-
 res. Vos qui *lineæ* estis, & helluo-
 nes chartacei, vos qui in ipso bo-
 narum literarum emporio versami-
 ni —

For-

Formulae Exordiendi.

M*Arcum aiunt Antonium, Peripatetica Phormioni, gravem imprudentiae notam inussisse, quod rei militaris scientiam explicaret, audiente Hannibale; & C. Iulius admirari solebat eorum ora, qui in scenam gestum agerent spectante Roscio: videbor igitur, & ego fortassè minus aut prudens, aut pudens, qui cum tot adsint in sapientiâ, et literis, Hannibales & Roscij, tenuitatem nostrâ in hoc dicendi genere longè superantes, illustrem nihilominus huius sententiae sublimitatem, exili meâ dictionis infantis deformare turpiter, non reformidè. Cum tamen admirabili favoris vestri amplitudine ad dicendum impellar, inconcinna profecto hæc orationis meae structura, in morâ mihi non erit, ut ab instituto retardarer quo minus —*

—*Marcus Tullius eloquentiae Romanae parens magnâ semper trepidatione exordiri consuevit—*

—*Nam si Anacharsis philosophus, ignorantes.*

*Plutarch in
Hannibale.*

ignorantes *Muscam* deridebat de *Musis* ferre iudicium; quanto magis imprudentes damnasset, si de prudentibus vidisset iudicare —

Theophrastus progressus in concionem repente obmutuit —

Isocrates ob ingenij timiditatem, nec hiscere unquam publicè ausus est —

Illustrissimum illum *Alexandrum*, orbis terrarum Monarcham invictissimum, ab *Apelle* tantum se pingi, à *Lysippo* fingi voluisse ferunt; hoc nimirum consilio, ne à vulgaribus et obsoletis operibus, non tam illustrata, quàm obscurata, illius videretur dignitas. Vos igitur (lectissimi *Auditores*) malè consulitis, tam divinæ veritatis sublimitati, si eam à me, lutulentis barbarie facibus inquinatam, sordescere patiimini; cum oratio mea nec lacertis potest contendere, quod auctoritate nihil valeat; nec illecebris delinire, quod careat lepore; nec acculeis commovere, quod iudicii maturitate deservatur: Quare quum singularem ejus excellentiam satis eluminatè decorare nequeam, faciam ut olim *Timantides* ille pictor, in immolanda *Iphigenia*, qui caput *Agamemnoni* obvolvendum paravit, quod immensam sui mæroris acerbicatem, penecillo non potuit adumbrare; pariter ego hujus rei magnificentiam, quam vix cogitando consequi valeam, silentij sippario involvendam relinquo —

Veteres

Veteres *Græci* qui *Eurycliar* magnificerunt, priusquam aliquod opus aggressi essent, *Opportunitati* semper litare solebant; quapropter, & ego, in ipso orationis meæ vestibulo, *vestrum* favorem & equanimitatem, veluti *Mercurium communem* implorandum censeo; & cum *Musa* nostra, flexanimæ suæ *Suadæ* foetum statim sit paritura, *Vos* (ceu tot *Deos Nixios*) implorandos arbitror, ut *obstetricantem* illi, accommodetis operam —

Theseum ferunt *Ariadnes* ope, in penitissimos (irremeabilis alioqui) *Labyrinthi* recessus, olim ingressum, inde etiam exiisse foeliciter; Ego pariter facile intelligo, me non nisi *vestræ* aurâ, & *Favonio* benevolentiae, ceu *Ariadnao* filo fretum, posse amplissimum hunc dicendi *Oceanum* ingredi; me non nisi *vestræ* patientiae velis adjutum, posse in eo progredi; nec inde egredi, nisi in *vestræ* æquanimitate, *proram* *puppimque* collocem. Adeffe igitur (*candidissimi Auditores*) *mi*que benevolo patientiae *vestræ* influxu juvate, dirigite; ut *portum*, aliquando tandem, appellere mihi liceat, implicatas *invidiæ Syrtis* præterveſto —

Nobilissimum illum pictorem *Tamantem*, ingentis *Cyclopi* magnitudinem, parvâ in tabulâ expressum, pollicem duntaxat ejus (quem *Satyri* juxta picti, thyrsos metirentur) penecillo

lo ferunt adumbrasse : — Ego pariter.

Hæc ara (vos *Apollinares Somidei*, quibus *primitiarum* nostrarum spem, vicissim litamus, nobis enim singulis, *redit, ut agricolis, labor actus. in orbem*) aliquid, naribus tam divinis dignum thymiamatis, climatum arte, quodque auribus sit harmonicum, videtur exigere. Ego autem quantumvis omnium ineptissimus, qui tam *sacras*, tam *purgatas* affarer aures; verumtamen cum *vestro* omnium suffragio *calculisque*, in hanc *Spartam* sim delegatus, vos quæso, vires animosque mihi suppedietis, ut *meam* hanc exornem provinciam. Quod tanto securius facturum mihi videor, tanto etiam alacrius, si institutum *iter meum*, regio *favoris* vestri *diplomate* muniatis; cuius publicâ *Majestate* (tanquam *Mercurij* caduceo) *feratas hostium* phalanges tutò aut penetrare possim, aut præterire; qui abundè mihi prospectum existimarem, adversus omnia *cenfuræ* præjudicia, si *mea* non prorsus improbaveritis. Quare, quod *vultu* pollicemini, id *audiendi* facilitate comprobetis obsecro, ut mihi *primas anchoras* solventi, benè *velitis*, (quâ estis comitate), & quæ dicuntur (quâ estis æquitate) candidè *interpretemini* —

A vobis itaque (*Musarum patroni, viri verè Apollinares*) à vobis petunt, quâ possunt observantiâ, (finite quæso ut exorent) benignè ut audiat *me*, (quem misce-

miserunt *Legatum à Latere*) oratorem *suum*, talem , qualem, ferendo leniter *tenuem meam* in dicendo facultatem——

Ad *vestram* enim benignitatem, tanquam ad *sacram* aliquam *arcem* supplex accurro , ut sub *Achilléo* *vestri* *favoris* *umbone*, intrepidè lateam, nequa in nostris *his* conatibus , *genutnum* frangat maledicorum *Erinnys*; quo si *me* favore dignabimini, nulla *loci* intercapedo, nulla *temporis* diuturnitas, hujus rei gratiam obliterabit——

Ego enim, quamvis inter omnes *Athenienses* minimus , quantuluscunque tamen sum , operam dabo , ut ex angustis *inventionis* *meæ* *urnulis*, è *lympidissimo* *veritatis* *fonte*, repletis , *nectar* reconditum hauriatur, quod *vestris* *propinem* imbibendum *auribus*. Adeste huc igitur omnes , (*circumfusa* *corona*) adeste (*inquam*) *singuli animis* , perinde ac *corporibus* ; arigite mentes *auresque vestras* , & *me* denuò , dicentem patienter audite ; quem adeò plusquam bene volè , præliminari hâc præfatiunculâ *vos* salutantem , audivistis hætenus——

Formula conciliandi Benevolentiam

à { persona { Auditorum.
                   { Nostra.
                   { Re ipsa de qua dicturi sumus.

INsuetum presentie tam verende, tam
 venerande jubar, mentis (mih: infan-
 tulo) oculos, radijs adeò offuscat suis, ut
 tanquam noctua ad solem, mea jam ca-
 liget ingenij acies, ut quem non tulit u-
 nicum, Ovidiana Semele, ego minus, tam
 multos Ioves, & Phœbos meæ orationis
 angustia recipere possum; utcunque ta-
 men tenuitatis ego meæ mihi conscius
 sim, vix tamen, inter cocleæ meæ te-
 stam jam contineor, quin inter aliorum
 naufragia, & successus, in hac re, minus
 prosperos, ad pulchrum illum, Bonæ Spei,
 bonæ mentis, portum, & almæ veritatis
 Elysios, aspiraturus sim: si modo, ureum
 mihi favoris, & benevolentie vestræ ra-
 tum porrigatis supplici —

Carneadem seruit (qui ex tribus nobi-
 lissimis Atheniensium philosophorum
 primus habebatur) tam incredibili di-
 cendi vi fuisse præditum, ut nullam un-
 quam in suis disputationibus rem deiecit,
 quam non probavit, nullam oppugnavit,
 quam non evertit. O felix viri inge-
 nium, feliciorem fortunam! utinam et
 mihi

— sic

—sic, cui jam circum utrinq; phalanges
stant dense, stridisq; seges mucronibus
horret

Ferrea — Æn. 12.

Spero me à vestrà omnium æquitate
impetraturum, ut ad orationem meam,
faciles hodiè aures, sitientesq; afferatis.
Quare nec veteri *rhethorum* more, rogabo
ut attendatis, quia res ipsa, de quâ jam di-
cturus sum, hoc à vobis exiger, nec depre-
cabor quòd orationem affero, nullo aut
flore sparsam, aut artis *gemma* immixtâ.

Ingenio tam acri, ac vehementi, ut ni-
hil sibi penè ad expugnandum proposu-
erit quod non aut atumine irruerit,
aut pondere illiserit. *Vincent. Livinens.*
de Tertullian.

Vos verò, incomparabiles viri, ut a-
mare debeo, sic metuere non nihil non
possum, non quidem ut *natus* parentem,
verùm, ut qui timidè causam istam agit,
judicem; non quin causæ diffidat, sed
quod de se desperet. Præterquam enim
quod ignotus *mihi* non sum, divinam
ingenij vestri vim, cum inexhaustâ sapi-
entiâ perspectam habeo.

Tc igitur (*vir maxime*) oro obtestor-
que ut tantisper dum me audies eru-
ditus esse definas, scientiam seponas,
benevolentiam induas — ut jam *Scali-*
geri nomen (quod de *Tullij* eloquentia
dixit *rhethor*) non pro erudito homine, sed
pro eruditione sumatur. *Heins.*

Archi-

Archidamus Periantrum dixit è bono Medico, pessimum *Poëtam*, malis carminibus fecisse. ἀντὶ χαιέντ' ἰατρῶν καὶ ποιεῖν καλῶν ἐπιθυμῶν. Vereor ne & me quem hactenus æstimastis aliquid compèriatis demum quam sim nunc nihil—

Demosthenes Græcorum eloquentissimus, apud *Philippum* regem *Amintæ* filium verba facturus, in ipso statim orationis limine stupefactus obmutuit, majestate (ut credibile est) tanti viri perterritus. Quod (ut opinor) heri ac nudius tertius mihi contigisset, nisi stuporem hunc, explorata mihi jam pridem excussisset humanitas tua:—*Text.*

—Non sunt somnia aut nugamenta hominum aut poetarum fabulæ quas vobis explicabimus; audietis monita illustria, audietis—

—Quod optare licet, præstare non licet, sed quoniam alterum potentia, alterum voluntatis est, respicite æquitate vestra quod adest, supplete benevolentia quod deest.

—Non de stillicidijs aut aquis pluvijs sed de causâ seria, re magni momenti est nobis sermo —

Dignum est attentione vestrâ argumentum (*Benignissimi Auditores*) quamquam nec de vobis dubitare sit nefas.—

Non sunt levia quæ pertractamus *Auditores* — quibus graviora, ne

Conscripti quidem in *Senatum Patres*, aut ex eборе curuli *consules* pronuntiarunt.—

Gravissimum nobis *Auditores* humanissimi gravissimum onus incumbit, ætas autem *hec*, & illa quam videtis adolescentia longè subsistit impar quæ nullis fulta præfidijs, nulla eruditione instructa, nullis ingenij viribus innixa, *opem* vestram implorat supplex—

—Sed acceptior fortasse erit ex intimo cordis penetrali, lenitur spirans simplicitas, quàm in labijs tantum natans phalerata hujus sæculi grandiloquentia—

—Ecce vobis *novum* jam argumentum, rei sanè ut opinor non injucundæ, cùm vobis, *scio*, non placeat recocta *crambe* quæ antehac sæpius apposita excitavit nauseam.

—Dabit uti spero pro innato vestro candore veniam— et aurem paulò faventior, cùm *nostra* jam oratio, humili serpat pede, non *tragico* superbiens cothurno, nec nugas vobis & *apinas*, aut *ἰπποβήμονα ῥήματα* ut ait *Comicus*, sed rem uti res est—

—Difficili planè de re dicturus sum, neque quisquam est cuius de lumine, lumen accendam meum— si igitur erratum à me usquam fuerit vestram *θεῶτα περίφω συγχώμη* indulgete—

Tametfi

— Tametsi non inter *primos*, sic nec inter *imios* prorsus debeam considerare—

Peream *vos* humanitatem rogo, quā inclusam in pectoribus, domo *huc* attulistis, ut dum dico, patienter assidere, & attentè auscultare velitis—

Hanc ad *telam* pertexendam, dum plene me confero gradu, officiosè *vos* compello studiosè peto, obnixè comprecor, ut porro benignitatis *aurā*, benevolentiz *spiritu*, levissimo favoris *Zephyro*, portum altum provehatis, *hæc* leve & demissum genus dicendi —

Quòd dum facimus, *vos* auditores quotquot adestis, obtestamur, ut quanto estis *vobis* eruditiores, tanto sitis quoque ignoscentiores, nobisque balbutientibus attentionem aliquantisper largiamini —

Simul illud deprecor à *vobis*, ut non prius, temeritatis mihi notam exulcerato quodam animo inuratis, quàm *me* provinciam hanc ita deposuisse judicatis ut à suggesto non ejectus, sponte discedam —

Si quid hæc *ætas* quæ nondum adolescentiæ spaciū est egressa; si quid hoc *judicium*, quòd nullo rerum est usu confirmatum; si quid hæc *eloquentia* quæ primis tantum præceptis est imbuta, potest conabor ut —

Quum multum de *amicitiâ* scripsisset
Ci-

Cicero, librum illum suum *Pomponio Attico*, inscripfit, amico sibi conjunctissimo; quumque de *Senectute* porro ipse copiose disseruisset, nullum alicubi, operis istiusce idoneum magis invenire potuit patronum, quam eundem *Titum Pomp. Atticum*, virum multâ canitie venerandum. Prudenter admodum patroni sui, cui, nuncupaverit conditionem, ad subjectæ materiæ qualitatem applicans, & adaptans: ita & *Ego* (si magnis componere parva licebit) vindicias studiorum, & literarum patrocinium suscepturus, in improbos nebulones, atque ignavissimos horum temporum facos, opportunè uti spero, & appositè coram vobis, adolescentibus virtuosis pariter ac studiosis, dicturus venio—

Vleerius autem antequam lingue fræna indulgeam, quæso vos per eam quam hæcenus invicem, ex literarum humaniorum cultu sacâ & propagatam conservavimus amicitiam, velitis, aurium, (ut sic dicam) ædes vacuas mihi aperire, & peregrinantem dicendarum rerum veritatem admittere —

Ausculata corona discipulorum brevissima attentè, vitabo sermonem laciniosum, attende benevolè, promitto animum officiosum —

Favete igitur linguis, & permittite ut in hoc opere arduo, honestâque admiratione, tanquam profanus lumen adorem,

rem, onerariâque navi meâ, littora tantum prætervehar—

Atque utinam dum imparibus ardua hanc molem humeris impono, aut *Ciceronis* voce uti possim, aut alacritate *Demosthenis* excitari!

Cum tot tantisque difficultatibus, affecta atque afflicta, in vestram *Auditorum*, fidem, veritatem, misericordiam *Veritas* confugerit, Te *Domine*, vosque qui in *concilio* adestis, orat atque obsecrat, ut multis injurijs jactatam, atque agitatam *æquitatem*, in hoc tandem loco consistere & confirmari patiamini: id quod facilius facere possitis, dabo operam ut à *principio*, rem ipsam quemadmodum gesta, & contracta sit, cognoscatis—

Hercules olim adversus *Hydræ* Lernæam, & *Cancrum* congressurus, coactus est, *alienam* opera implorare, qui ipse solet opitulari cæteris. Ego unus cum tot monstris dimicans, ijsque subinde novis exorientibus, quid faciam si manum mihi adjutricem non porrigatis? si sub *Ajaceo* vestri patrocinijs clypeo non—

Peto ut quantum nobis deest eloquentiæ (deest autem plurimum) tantum ab humanitate vestra ac benevolentia accedat; ne si secus fiat, non unius viri, sed ipsius sapientiæ laudibus intercessisse videamur.

Oro, rogo, ut eâ quâ coepistis benevolentia,

volentia, & arectæ auscultationis aurâ, dictionem hanc ad præstitutum terminum prosequi haud dedignemini —

——Solamen habebo

Mortis ab Æmonio, quod sim jugulatus Achille.

—Qua de re cum breviter dicturi sumus peto, ut quod est amoris ac benevolentia, benigne, quodq; studij ac diligentia, attentè audiat —

Quàm hec minimè levis sit controversia facilè intelligetis —

—Nec enim levia aut ludicra petuntur Premia, sed Turni de vita & sanguine certant. *Æneid. 12.*

—Suppeditabit (uti spero) candor vester, & attentio, ut gratâ antevertam celeritate (quæ delassatos facilè occupat) ex prolixitate nauscam —

—Hæc quàm fiat in me exigua agnosco, nec de me quisquam tam abjectè quàm ipse sentio —

—Magna profectò res, & ad discendum utilis, & ad recolendum necessaria, quam etiam atque etiam exemplorum molibus illustrare atque inculcare studebimus —

—Vt ad consensum sui quos suadere non potuerit impellat, cujus quot penè verba tot sententia sunt, quot sensus tot victoria — *Vinc. Lirinens. de Tertull.*

—Simo—

—*Simonides* in arduâ illâ quæstione *Hieronis*, deliberandi causâ, unum sibi diem postulavit, postridiè verò biduum petijt, & deinceps dierum numerum duplicavit. Haud aliter ego in hac nodosâ difficilique admodum controversiâ — aliquot *dies* ad cogitandum postulare, quia quanto diutius consydero, tanto mihi res videtur obscurior —

—Cùm causa sit multiplex, & non paucis difficultatibus obvoluta — imò undiq; sit præjudicium, undiq; præcipitium —

—Quaquam & de hac re perinde ac de alijs, tanta est controversia, ut *herologia* sexcenta faciliùs in concordiam redegeris quam tres aut quatuor philosophorum super his rebus dissonas opiniones — jam verò quis recenseat quæ à singulis perhibentur de *naturâ*, de principijs, de *Deo* —

—Nam a veteribus philosophis hæc quæstio olim decocta, his temporibus recruduit —

Illud modò antequam ulteriùs provehar, à vobis summopere contendo, ut quando omne mihi pertugium in *vestra* bonitate, & clementiâ situm est, tenuitatem meam vestro favore ac silentio sublevertis, quò mea oratio his veluti *secundis* subjecta *ventis*, quem sibi proposuit, portum facilius consequatur.

Ut pronis auribus, benevolisque animis vocem oratoris, de eximio sæculi hujus ornamento differentis, excipiatis——

Sed si jam vestra illa *favoris* aura, nostræ hujus *Vela* imbecilitatis impleverit, superabo scopulos omnes difficultatis tantæ, & ingressus in portum *veritatis* dictionis hujus coronidem conservabo——

Præbete quæso mihi *vestras* attentissimas, *ures*, dum hæc à me proposita, tenuiter pertractata fuerint, et sub Ajacéo vestri patrociniij *clypeo* nudam veritatem obumbrate——

Conciliandi Benevolentiam.

AD *humanitatis* vestræ *genua*, proci-
dit oratio nostra, supplex animi *nun-*
cius, & delegatus; cui, ut benevolam præ-
beatis *aurem*, obnixè *desidero*; nullorum
enim uspiam lenitatis censurâ, vel ma-
gis expeto, vel magis *expecto*, quàm *ve-*
stram, (doctissimi *Auditores*) quibus, ne
Athenas quidem ipsas, credo fuisse ma-
gis *Atticas*; Oro vos igitur, ut *irra-*
dier mihi, vestræ *humanitatis*, (ceu cæle-
stis cujusdam *cynosuræ*) jubar, *vultus* ve-
stri *splendore*, me subtimidè, debili utcun-
que conatu *dicentem*, mirificè reficiatis,
si conatum quantulumcunq; meum pro-
baveritis

baveritis? quanquam cum vos in tantillas hasce *minutias* descendere non dispuduerit, optarem equidem ex intimis (quod aiunt) præcordijs, ut vestras aures *Ambrosia*, *Nectaris*ve succo saturas dimitterem—

Sed cur ego vos (*mirissima ingenia*) adeò operosâ *precarer* *procarer*ve prece, quorum *vultus*, placidique *mores*, faciunt, ut mihi de vobis dudum pollicear futurum, ut sub *Achilleâ* vestri patrociniij panopliâ, omnes maledicarum linguarum *latratus* facillimè retundam—

Hac ego de re dum dixero, dum immensum hunc *Oceanum* tranavero, vos quæso (*Auditores*) vestra ut faveat consuetæ *affabilitas*; indulgeâtq; placidè balbutienti nostræ oratiunculæ; ut in quam me spem, *vultus* vestri oculorûmque benignis indicijs erexistis, eam *attentione* quòque vestrâ confirmatam dignemini, vestrosque animos *verbis* meis velut catenis quibusdam alligate—

Cujus quantumvis *Oratio* nullis verborum *Stellis* ornata, nullis phrasium *syderibus* illuminata, nullis elegantiarum *luminibus* distincta, eloquentiâ nitere, compositione fluere, ornatu splendere non potest; vobis tamen quæso placeat, purissimum hujusce *veritatis* merum, ceu divinum aliquem *succum* imbibere, ut plenis illius *amphoris* satiati,

satiati, *ansam* mihi præbeatis triumphandi serio—

Magnâq; dat nobis tantus solatia victor.

Atque utinam ea *mibi* *foelix* fortuna contigisset, ut dum *auri* laudes prosequor oratione, *aureâ* quædam apud vos eloquentiâ, *aureo* verborum flumine ac sententiarum, inundare possem! sed quoniam in hac infantia nostra, & *eloquentiæ* tyrocinio, facilius optare quidvis licet, quàm assequi—

Exanguem hanc nostram *declamatiunculam*, benignis intueri oculis vos obtestor, & si quid duriusculum *auribus* tam teretibus videatur, candidè dignemini interpretari; ut sic (cùm vos habuerimus *Mæcenates* & *Patronos*, qui tanquã *Dij Tutelares*, ab inveterato *tenebrionum* livore, nostrum qualemcunque vindicetis conatum) ad *veritatis pharon* aut *Cynosuram* clavum, futuræ orationis dirigentes, *mare isthoc*, tam inquietum, *foeliciter* trajiciamus—

In quem ego dum efferor *Neptunum*, (veritate *duce*, vestrâque patientiâ *comite*,) rogo suppliciter, vestræ *nobis* ut afflet attentionis *gratia*, nostrisque benignè aspiret *linteis* benevolentia; ut si obvias quas in *rupes* navicula mea, minis secundis *Enris* impulsa, illiserit; æquanimittatis *vestræ* remigio, & *Cynosurâ*, naufragij periculo integra emergat.

*A personā Adversariorum, eos
in contemptum & odium
trahendo.*

*Inter has plu-
rima ad con-
futandi for-
mulas referti
possunt &
contra.*

** Haec
semper vobis
eo gaudent,
scelera secreta
sunt. Mirant.
Fel.*

EXploferunt jampridem seniores & saniores Philosophorum, paradoxiloquum illum Anaxagoram, qui nivem esse nigram, & solem candentem dixerit laminam: Sed en etiam jam virum, qui Candida de nigris, et de candētibz atra asserere non veretur! qui adversus solem (quod aiunt) loquitur. & insana strabili-gine, & sua (quā tantum pollet) sarta-gine loquendi, aures vestras captivas ambit demulcendo, * abducere: cujus oratio (ut audivistis) calamistris meretricijs inusta, unguentis fluentibus delibuta, pigmentis rhetoricis effoeminata, non incorrupto sanguine, sed ascititio colore; non naturali succo, sed accersito fuco, fallaciter enitescit; sed hedera ista quam in orationis suae vestibulo & fronte, suspensam habet, vinum intus haud vendibile indicat—

Pronum te audio ad maledicta—credo id eā causā factum quia bene loqui non didiceris: sed quid tecum agam argumentis cum ex primis philosophiae apicibus, liceat mihi omnem illam struem verborum tuorum demoliri—

*Dextera nec tua te Graiūm fortissime
Creteu*

Eripuit

*Erripuit Turno : nec Dij texere cupentū
Aenea veniente, sui : dedit obvia ferro
Pectora, nec misero clypei mora profuit
Te quoq; — Æn. 12. (ærei:*

*— a quo protrahitur rursus in scenam
hoc drama—*

Inauditarum, nescio quot, vocum col-
lusionem olens, ut *servus* ille *Plautinus*
ait, *asium, hircum, haram, suem canem,
caprum commistum* : ut quemadmodum
odor qui ex *Averno* efflabatur, supervo-
lantes aves necare solitus dicitur ; ita il-
lud *pus*, illa *sanies*, illud *virus*, optima
quæque *auditorum* ingenia exanimet.

Sciunt fœtores suos *nulli* ferè citò esse
placituros, si *nudi* & *simplices* exhalen-
tur, atque iccirco eos eloquij velut quo-
dam *aromate* aspergunt—

--Quibus à *Pacuvio* & *Ennio* demortui
accercebantur *verba*, saltitabant periodi,
macra, jejuna, ac famelica *oratio*, succo
omni, nervis destituta omnibus, & co-
piâ, punctulis quibusdam, et *allusiunculis*,
aut membris *interim* præcis, & inter-
rogatiunculis abrupta, *nauseam*, fastidi-
umque *sui* pariebat. Histriones scenicos
dixisses, aut ad instar *Telephi* Euripidæi
non *mendicos* modò, sed & *claudos* qui
chorago intus rem gerente, *spectatores*
cum tibicine oblectarent, et dū maximo
conatu aliquando exilire conarentur,
cum majore *spectatorum* voluptate quàm
applausu caderent non irent. *Heins.*

— Accedebat blanda *Siren* quæ dicendi meretricia suavitate quadam ac lepore homines propemodum in *pecudes* converteret —

O *Xerxes*, meo quidem iudicio barbarorum ignavissime ! non exercitum ducebas sed armentum, neque *Dux* eras sed bubulcus-quum turmis singulis *lorarios* dedisse diceris, qui à tergo cessantes ferirent, flagrisq; ad *virtutem* impellerent —

T. Livius bovem locutum fuisse inter *prodigia* non semel posuit, hoc verò tempore homines ita quotidie loquuntur —

— Sed obstruam *his* ora (si hanc mihi indulgeatis veniam *Auditores*) fimo, & oleo —

Fortissimi profectò *Ajaces*, magnanimi *Hercules* feroces profectò *Gigantes*, qui *cælum* oppugnare malint, quàm *veritatem* agnoscere ; linguâ tenus docti, *holoserica* spectabiles præfatiunculâ, cincinnis oratorijs compti; qui si à *rastris* ad *rostra* (cùm *malis* *Dijs*) transcenderint, *vacuum*, plus nimio, *verticem*, inter *astra* illicò condiderint, *non obstante* —

Quæ omnia magis esse *verisimilia*, quàm *vera* (ut *Cecilius* apud *Minut. Felicem*) facile perspexeritis, cùm adversarius ut fatiscenti suæ paradoxix ferat suppetias, hæc commentus

Qui *prestigijs* suis oratorijs ex *Arabia* felici, per *Arabiam desertam*, in *Arabiam*

rabiam *petream*, suos seducant audtores; qui labra sua *amoris* nectare circumlinentes os utcunq; *rosam*, mens tamen ipsa *spinam* olet.

Vt de illo haud immerito, quod *Heraclitus* aiebat, dici potest; *asinum, stramenta malle quam aurum*, & depexum mendici pallium quam pannum elegantiore, stolam regiam—

Sed ego magnificas istas *Antagonistæ* jactationes, nihil esse aliud puto, quam *larvam*, quâ putentia causæ suæ *ulcera* tegeret; quâ vos ludos faceret, & tanquam præstigijs *effascinaret*; cujus vestigia *gressusque singulos* si oculatiùs paulò inspexeritis, sinuosas fraudes, & *anfractus leporum* procul omni dubio deprehendetis; cujus à tergo, vestigiis etiamnum lubet inhærere, tantisper dum superbientis animi *crissam* deposuerit—

—Faciunt & *vespæ* favos, & *simia* imitantur homines—

Nullus adversariorum cætus tam efrons prodijt, qui *veritatis*, non magnificè circumrotet vexillum.

—Quis enim feret tam graphicas & discinctas *ineptias* de?—quis portentuloquia ista—

—Nusquam *scriptum aut fictum aut pictum in pariete*, ut ille ait, idem ergo fecit quod *cum multa jura confundit cocus*.

— Quid si, tanquam *Argivum* clypeum abstulerat, gloriatur insolens? *Terga dabo?* & *Turnum fugientem* hæc terra videbit? Usque adeone *mori* miserum est? ut *Turnus olim* *Ænead.* 12. Sic & ego—

— Ut non extricandis pænè se induunt labyrinthis qui hanc controversiam palmarem tantis suadere clamoribus etiamnum satagunt—

— Ista crudiora *Errantis* philosophi effata, ita affabrè condiérunt quidam recentiores — quibus me, quoad potero, masculè opponens—

— Nec genium habentes nec ingenium quorum verissima dogmata, (scilicet, si ponderentur vanissima esse, singula apparebunt.

At tu in *sicco* es, & *aqua* tibi *heret*, quâ me (ne ipse in parum *sicco* essem) conatus es funditus obruere, confluge quâdam lymphaticorum argumentorum.

Effeminatum istud, & gracile *dicendi* genus, (ubi nihil *virile*, nihil arduum & excelsum, nihil non fucatum, omnia *muliebria*, compta; utique *auditores*, nimis *delicatos* suavitate loquendi illiquefactos, titillare possit; cum tamen *nervis* & *viribus* destituatur, spero vos æquiritatis, & æquanimitatis præmunitos *antidoto*; *Vlyssæum Moly* arripuisse, neque blandentes *Sirenij* oratoris incantationes accepisse; sed *veritatis* potius *concentum*,

concentum, & harmoniam usque adeo expectasse, ut quam prius audieritis absurda, sine vitium, percussa, discrepans optatio—

Tos.

Sed hæc hominem à pudore non desertum, in ruborem dare possint: videntur enim plerisque philosophis, non tam mira quam absurda, & ab omni rerum veritate prorsus aliena—

In me, quidvis harum rerum conveniat, quæ in stultum vibrari solent (caudex, stipex asinus, plumbeus: in illum n. huius potest: quippe hæc omnia exuperat ejus impudentia. Sed detur mihi, (Antagonisti mi) detur mihi (cum pace tuâ) paulisper animi tui pultare fores, anne adeo præfractarius videbere & perfrictæ frontis ut *παράδοξω τάχα* hæc, mordicus tueri velis? an tu Iove & Minerva natus, plus omnibus sapiens? an in Te uno omnes resederunt Musæ? Vin' te ipsum quasi alterum Apollinem litteratissimorum coronâ venditare? omnē.ve Philosophos præ te insaniisse? *lucina* scientiarum (te jam orto; quasi novo sydere in caudâ Cassiopeiæ) deliquium pati putabimus? Sed periculosum est (Auditores) omnino periculosum est, Apollinis & Musarum vehiculum tot jam sæculis sapienter gubernatum, temerarijs Phaëtonis hujus inceptis concredere, & demandare.

--Nam dū nubes & ideas philosophatur

tar, dum *pulicis* pedes metitur, dum *culicam* vocem miratur—

—Quorum ego copias, (ut *Agefilau* olim *barbarorum*) in bello captas, *capri- vos* vestibus exuendos curabo, nudosque vobis, (ut suis *ille* militibus) intuendos exponam, ut sic qui vestiti, hostibus formidabiles erant, exuti tanquam *pumiliones*, ab omnibus derideantur.—

—Quos *afinos* esse, ex auribus jamdudum deprendistis, & hodierno die demum cognoscitis—

—Si modò invenias tam obtusum ingenium quod isto giunntu tuo & verbis in *barā* natis capiatur—

Expectabam ab illo ingenij tui arvo molles *violas*, & purpureum *Narcissum*: sed (ut video)

Carduus, & *spini* surgit *paliurus* acutis.

—Involucra quædam videris compigisse, quæ *Oedipo* conjectore, & *natarore* *Delio* (ut de scriptis *Heracliti* dicebat *Socrates*) indigearit quibusq; *Gordij* nodus, *labyrinthus* *Dedali*, *Sphingis* ænigmata, numeri *Platonici*, *Lycophronis* tenebræ, & *Saliorum* versus suis *Sacerdotibus* (authore *Fabio*) vix bene intellecti, comparari nequeant.

Quò *Deus* & quò *dura* vocat fortuna sequamur

Stat conferre manum *Atrææ*, stat quicquid acerbi est— Morte pati hunc oro

sine

sine me furere ante furorem — S c *Tur-
nus* *Ænead.* 12. Quæcunque est fortuna
mea est —

Nulla me ad id causa impulisset alia,
nisi ut ferocitatem istam tuam reprimere-
rem, audaciam confringerem, & loqua-
citatem paucissimis interrogationibus ir-
retitam, retardarem.

Affectatâ obscuritate, & permistis de-
ditâ operâ *gryphis*, & hiantem, & sus-
pensum tenes *lectorem*, & crucem figis
studiofis —

Hic enim (ut in argumento non dissi-
mili *Octavius Cæcilio* apud *Minutium
Felicem*) non *disputantis* auctoritas, sed
disputationis ipsius veritas requiritur; atq;
etiam quò *imperitior* sermo, hoc *illustri* r
ratio est, quoniam non fucatur, pompâ
facundix, & gratiæ, sed ut est, *recti* re-
gulâ sustinetur.

In publico hoc, & tam frequenti *rhea-
tro*, ecquis *præco Stentoria* voce abiget
asperos hosce & *austeros Xenocrates*, qui
Gratijs nondū *tirârunt*, opusq; habent ut
illud *Platonis* *ἰσχυρὸν ἔχει* subinde
occinamus? Adsunt enim vereor, (imò
jam video) *Tuberones*, qui in *Ligarijs* re-
prehēdunt id ipsum, quod in *seipsis* am-
plectuntur; & sibi quidem (tanquam *Me-
vij*) condonant *vitia*, in alijs verò *virtu-
tes* improbant, haustum lactis gallinacei
promittentes, & *opium*, prius miscent,
quam *apium* cognoverint —

*Plin. Nat.
Hiflor.*

Quis

Quis *myſta* à Muſarum ſacris, arcebit
 profanum hoc hominum *vulguſ*, juxta &
 arrogans, qui gloriolæ *aurâ* turgescētes,
 in ipsâ *nive* videre ſibi viſi ſunt *arramen-*
tum (ut olim *Anaxagoras* :) qui *nodum* in
ſcirpo quærunt (uti *Chremes* ille *Teren-*
tianus ?) Homines nequam ; terræ filij qui
 novam inſtruunt *Gigantomachiam*, cer-
 tantque jam iteratò *involvere* *Petio* *Of-*
ſam, *veritatem* quam intelligi nolunt,
inſana ſuâ *ſtribuligine* offuſcantes : & *lar-*
vati, diem gliris inſtar exoſi , *noctem* &
tædarum lucem ut adulterini mercato-
 rum panni , quàm omnia maluerunt.
 Reſ omnes advertariuſ obſcuritate ſua
 perplexas reddidit , ut vel *Apolline* le-
 ctore , vel *Oedipo* interprete indigere
 videantur. —

Agamemnonem quidē præ ſe fert cūm
 reapſe ſit vel ipſo *Therſite* multò defor-
 mior : cujuſ tam edentulæ in *noſ* calum-
 niæ, circumlatrare poſſunt , non lædere
 veritatem.

Cicer. pro
 Milone.

An verò (*Judices*) *Vos* ſoli ignoratiſ ?
vos hoſpites in hac cauſâ verſamini ? *ve-*
ſtræ ne ita peregrinantur aures ; in hoc
 pervagato (*omnium* ferè) ſermone, ut ne-
 ſciatiſ quas ille fallacias, *Vobis, nobis, ve-*
ritati ipſi , impoſituruſ ſit ? Cogitate
quæſo, quas ille *aranearū telas* contexuit,
 ut ſimplicem *veritatem* obſcuraret, cre-
 duſoſque *auditorum* animoſ illaquearet ;
 perinde ac ſi ſubtiliſſimâ ſuâ vaſſritie,
 opera

opera *Myrmecidis* imitari statutum sit, cujus *quadrigam* & *aurigam* musca texit alis; aut formicas *Callicratis*, quarum pedes & membra cominùs intuenti pervideri non possent; aut *Apellis* tabulam, quæ continebat lineas visum fugientes; aut denique catenam *Vulcani*, quæ sub intuentium oculorum *aciem* non cadebat—

Nam vos opinor *auditores*, aliâ in sententiâ eritis, si modò (quod quâ par est animi submissione peto) exigui temporis attentionem *mibi* largiri, nec *antiquitatis* tantum tribuere volueritis—

Eadem videtur *figura* omnibus, sed quædam unicuique *lineamenta* deflexa: sic & similes *universi* videmur, & inter se *singuli* dissimiles invenimur: pariter in sententijs & opinionibus quilibet suis—

— Nam ut numerosas *Xerxis* copias, paucissimæ *Græcorum* turmæ pepulerunt olim: ita & pauculæ eruditorum centuriæ, infinitas *tuæ* sententiæ *Myriades*, nullo negotio, & victoriâ expugnabunt incruentâ.

— Qui quanquam *superiores* non sunt in hac causâ, sunt tamen *priores*—

Quâ in re, ita vestram illam humanitatem precor, *Benigniss.* Audit. ut si rationes omnes ejus longè aberrâsse veritate ostendam, nequaquam *illi* credendum esse putetis; si verò opinionem vobis

bis *meam* comprobâro, tantum *orationi* meæ, quantum ipsi *veritati* tribuatis—

Certum enim hoc mihi & deliberatum est, strenuum hunc *veritatis* adversarium vel stylo meo *vivum* confodere, vel non pati *mortui* reliquias in *Honoris* æde componi, aut requiescere.

Variorum scriptorum abusus ingenijs, hinc inde compilatas lacinias *oborto* (ut aiunt) *c. No.* & averfis plerumq; vestigijs, in *tuam* traxisti sententiam—

— Nunc (ne mulus agam) si sapitis veteris insolentiz *cristas* retundite: secus non deerunt qui tanti fastus pertæsi, acutas *sibi* sagittas esse, suis vulnibus sanguinem sequi, se domi *urbinam* habere (ut vos *machæram*) doceant, resistenturq; non esse defendendam *glandem* reperto jam tritico.

Quæ profectò quanquam omnem superare (ut revera superant) absurditatem videantur, tamen vero veriora esse—

— Quibus non *saliva*, non *albumen* *ovi* vllum magis, aut *jejunum* aut *insulsum* est—

Cavendum est, ne dulce *venenum*, sub his fucatz eloquentiz *folijs* delitescat; arrigite vos igitur (*Auditores*) mentesque *vestras* totas excutite, ut *sensus* vester omnis, suo *stipatus* satellitio, non hallucinetur. Patimini *me* igitur, patimini quæso, tantisper dum argumentorum meorum *summam* audie. itis, non enim

enim diffido, quin *exposita* re, de positóque *præjudicio*, in meam ituri sitis sententiam.

— Istis non placet illud *Alexandri Magn. nolo furari victoriam* — aridet magis illud *poetæ-virtus, an dolus* quis in *hoste* requirat? *Marte an Arte* nihil curant.

— Itaque faciunt quod *hi* solent qui *parvulis* austera quædam temperaturi *poëula*, prius ora *melle* circumlinunt, ut *incauta ætas* cum *dulcedinem* præsenferit, *amaritudinem* non reformidet.

Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras

A tanto cecidisse viro

Mirum est hæc ipsa *subsessia*, hos *parietes*, illum talia dicentem, sine *rubore* potuisse ferre: mirum est (*Auditorer*) *mansuetudinem vestram*, illum tam diu, tam patienter aud.isse, neque *explosisse* potius, tam importunum *nugivendulum*; sed si eâ vos estis, in *fucatis* audiendis *fictisque quisquilijs*, patientiâ, quam non sperem ego in vobis æquanimitem? *vestra* enim jam agitur res, vos estis soli, quos *alma veritas* habet, *patroni*: *vestrum* est (*Auditorer*) *vest. ū est*, oppugnatum tam *divinæ Dææ* delubrum, omnino præcavere ne sit expugnatum; Vivat igitur *veritas* sub *alis* & *umbrâ* *vestri favoris*, tanquam sub *septuplici*

Ajacis

Ajaxis clypeo. Quod si vos nos deseratis, perimus ego & (quam propugno) Veritas : cujus in amplexibus moriens hæsurus sum ; quippe qui longè malim , in bonâ causâ (ut olim Epaminondas) solus sapere, quam cum multis insanire, neque possum non venerari veritatem, ubicunque terrarum eam videro , quanquam pannis oblitam, simplici habitu, & quasi derelictam——

Ego enim tanquam ex *chalybe* forem conflatus, ad *veritatis* (veri illius magnetis,) patrocinium ita (allicior dicam an) trahor, rapiorque ut non possim me continere, quo minùs in te inoleam, (*Antagonista* mi) qui *prestigijs* tuis *O-ratorijs*, fascinare nos conatus es; sed cave tibi, nè *insanis* opinionis tuæ *flustibus*, velut alter *Narcissus* submergare, fallit enim te tuus iniquus *Genius*. si——

—— Vt olim prius ex urbe *Capitolium* quam à *Capitolijs* tutela avulisses *Man-tium* illû Rom. ita & me in hac causa——

—— Vt adversarij exercitus cataphractus, velut alter *Horatius* unus sustineam, & abscisso ponte progressum negem, regressum cogam.

In hac *Sparta* propugnandâ, animus arma sibi sumpsit auro splendidiora, operosa magis, quam strenuus unquam induit *Achilles*; stricto manus ferro tremit; munitum *galeâ* caput; corpus totum nunquam non ære resplendet; rubarum
clangor

clangor implebit cœlum, campos pavor
ipso invadet, ingruentibus undique ar-
gumentorum nostrorum copiis: me equi-
dē in mille discerpi partes malim, quàm
animum in hâc provinciâ remittere:
Quam ego cùm sit levicula & palestrica
adeò alacriter aggressus sum munire, ut
si fata volent, optarem in cymbâ potius
duorum scalmorum, quàm in Argonauta-
rum navi, jacturam facere—

Non minus est periculi semper tacere
quàm nunquam; periclitari viriculas suas
in re tam honestâ, honorificâ, verâ, syn-
cerâ quis est qui triplici pectus ære non
obvallaret? quis adeò pusillanimis ut à
tama insulsi hostis insultu vi & armis
nudam, inermemque Veritatem non eri-
peret? me saltem impulit tanquam pro
aris & focis—

Fuisse olim, aiunt, atque etiamnum
superesse vereor, qui ostentandi ingenij
gratiâ musculû aliquoties facere videri
volunt in Elephantis molem exurgere.
Aristomachus Solensis, sexaginta annos
in pulicum saltibus, & muscarum naturâ
indagandâ consumpsit; Homerus Batra-
cho-myomachiam; Maro pulicem copio-
se descripsit, multique se vitium ipsum,
non vitiosè commendaturos autumant:
unde è nostratibus quidam nunc luem
Neopolitanâ super ipsam ὕμειν, nunc
intrusorem tyrannum, plusquam Regem
legitimum; hominemque ære alieno
obstrictum,

In Orat. pag.
250.

Museam &
parasiticam
Lucianus.

obstrictum, magis quàm liberum, & frugi, honore prosequutus est. Quinetiam *Isocrates* in laudem *Helene*, quam tunc temporis orbis terrarum universus, pro ludibrio & opprobrio habuit, orationem composuit laudatoriam. Alius de ipso *Nihilo*, omnia bona dicere; Magnus ille *Heinsius* laudat pediculū ad conscriptos mendicorum patres. *Phavorinus* turpem *Thersiten*, & malignam febrem; *Policrates* tyrannum *Buſſridem*, *Lucianus* artem parasiticam, *Syneſius* calvitie: *Erasmus* stultitiam: *Carneades* injustitiam pleno ore prædicavit. Deniq; *Agrippa* in vanitatem scientiarum acutè inſectus est, ut suam ipsius inde prodat scientiam, ostentet eloquentiam, quam totus eā de re miretur mundus——

Cum *Seneca* Claudij luserit *Σοδῆωσι* *Plutarchus* Grylli cum *Vlyſſe* dialogum *Lucianus* et *Apuleius* asinū, et nescio quis *Grunnij* *Corocottæ* porcelli testamentū, cujus & divus meminit *Hieronymus*, *Homerus* *Καλέχου* *μυομαχίας*, *Maro* culicem & moretum—*Nucem* *Ovidius*.

Provocandi. Vendicandi
adversarium.

A Gédum *Thraſo* tuas jam experiamur viriculas, invictissime pugil—prodeas jam in solem & aciem; clanculariæ tuæ fugil—

insillationes, gloriations, umbræ, tanquam & larvæ, territuræ sunt pueros—

Quod olim Turno Aeneas. *Æn.* 12. idem et ego tibi, si audis, si audeas—

Quæ nunc detæde mora est? aut quid jam Turne retractas?

Non cursu, sed vis certandum est communis armis;

Verte omnes, te, te, in facies, & contrahe quicquid.

Sive animis, sive arte vales, opta ardua pennis

Astra sequi, clausumque cavâ te condere terra. — Idem nunc & ego tibi—

— Nam licet arma feras & vulnera seva mineris

Non tamen efficies ut rimeare mihi—

— si testiculi vena ulla paterni

In te fortè manet venias, spectemur agendo.

— Quam Ego tuam sententiam ausim non pernegare modò, verùm etiam contrariam tibi meam hanc exquisitis rationibus defendere.

— φωνὴ τῷ τίς ἐσσι, καὶ ἐστὶν ἄλλο quod Lacon ille de lusciniâ deplumata.

Opponendi.

Sed noli cantare triumphum, priusquam viceris, victorem à victo superari sæpe videmus—

Non

Non est tibi res cum larvis, & umbris,
senties qui vir siem —

*Ille tulit precium jam nunc certaminis
hujus*

*Quod cum victus erit mecum certasse
feretur.*

— Velut *Bellona* quædam aut *Furia*
in me ruis insolentiùs —

Formula Insinuandi.

QUod olim *Varius Geminus*, (re-
ferente *Seneca*) dixit apud *Cæsarem*;
Cæsar qui apud te audent dicere, magni-
tudinem tuam ignorant, qui non audent,
humanitatem: idem mihi aures jam ve-
stras affaturo, dicendum venit, sperandū
restat. Cū enim benevolam adversa-
rio (ut vid.) meo, præbuiſtis aurem, quid
ni etiam & ego parē expectem: imò pro-
mittam mihi, à vobis benignitatē? Non
enim *Cramben* bis coctam, sed *ambrosi-*
am quasi & nectar eloquentiæ (*dapes* re-
verā *Saliarum*) vestris aurium stomachis di-
gerendum oppono. Ad pedes igitur hu-
manitatis vestræ, nostra nunc prona de-
volvitur oratio, submississimè vos, omni-
bus orans votis, intimis præcordijs ob-
testans, ut quem adversario meo præbu-
istis vultum, eodem mihi etiam affulgea-
tis, nostramq; pariter, suspensā paulisper
imbibat is aure orationem —

Alex-

Alexandrum illum Macedonem, cum nunciatum esset, *Darium* in prælium *triginta* militum adducere *Myrtades*; respōdisse ferunt, *Vnum* lanium multos ovium greges non metuere. Pari ego ratione; ut-
cunq; *imbelles*, adversarius (nescio quot) insarserit, *probat* lunculas, cen tot cervi-
nas copias, ego (inquam) illud anile ag-
men facile disflabo, & in fugam conver-
tam. Te itaque (adversarie mi) non ali-
am auguror reportaturum victoriam,
quàm olim *Antiochus*; *cujus* milites (ut
dixit *Hannibal*) auro fulgebant satis, ad
pompa, armis ad pugnam nihil valebant:
etsi enim *plumbeum* habeas gladium (la-
borantem scilicet causam) *eburneo* ta-
men sic eum includis *vaginâ*, & confusâ
rationum farragine, languentem cona-
ris medicari ut—

*Hoc caput O cives, hæc belli summa
nefandi. Æn. 12.*

Sed parce quæso paulisper in me plau-
dere, neq; enim prius exultare te dignū
est concinnitate orationis, quàm utrinq;
pleniùs fuerit peroratum; maximè cum
non *laude* sed *veritate* disceptatio nostra
nitetur *Min. Fel.*

Quod in *formis* hominum, idem in
rerum judicio, usu venire solet; *quasdam*
si procul & oscitanter aspiciamus, n hil
erit venustius, nam ipsam quoque *Hele-
nam* superare videantur, (*uco viz. oculis*
imponentes;) sin propiùs & fixiùs con-
templemur,

Pers. Sat. 4.

templemur, jam quod paulò ante mirè blandiebatur oculis, majorem in modum displicere solet. Ixion putavit se Iunonem fuisse amplexum, cùm nubem illius loco comprehenderat. Sed vos (quà polletis, acuminosâ prudentiâ) dicenda caletis, Nôstis, res grandes geminâ suspendere lance, ancipitis libræ, et rectum ubi inter curva subit discernere.

Verborum, oceanus vix gutta rerum, in totâ adversarij mei inundavit declamationē; cujus lenocinijs aures utrunq; vestras titillavit; at animum (spero) non flexit vestrum: quo minus uti illi hactenus veniam dedistis, ita eandem porro mihi indulgeatis, quamvis enim oratio mea non sit adeò exasciata, ut cum tornado & cothurno comparari possit; debitâ tamen (quâ potest) observantiâ, vestræ attentionis, & patientiæ aures submissè osculatur—

Ternul.

Septiam fecunt, (marinū piscem) quum piscatorum retibus adeò implicatur, ut quoquò se expediret planè nesciverit; incredibilem atri (quem habet) sanguinis evomere vim, ut turbatâ aquâ ruptaq; sagena tutius effugiat: Pariter adversarius meus, quē in suis tendiculis male-sanus error irretivit (aut veritas potius intra septum compegit suum) quò securius elabi possit, omnem adeò obnubilavit veritatis faciem larvatis eloquentiæ suæ (si quam habet) peristromatibus, & atro argumen-

gumentorum suorum *cruore* quem per aqueam suam orationem effudit, ut

— *multum mutetur ab illa*
In specie, quæ prima fuit. —

Sed radicibus evellatur ex Musarum agris, infelix iste erroris filix, nebulas fallaciarum omnes, *meridiano* veritatis sole dissipabo, variisque *authorum* (quas intexit & consarcinavit) ego *illum* exuam lacinijs —

Certissimum foelicis ingenij indicium in *Protagora* Abderita, agnovit *Democritus*, quando pauperem valde puerum, quæstus gratiâ venditantem ligna, fascem viderat eleganter componentem, atque euudem postmodò fascem solum in Minutula, in pristinum rursus ordinem, & formam restituisse. O si nunc & *mihi* —

— Conjungam nova veteribus, & rursum vetera novis, quo sic vetustis darem novitatem, novis auctoritatem, absoletis nitorem obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubijsque quoad fieri potuerit, fidem.

Iovis, illius *Cerere*nsis simulachrû, *aurebus* destitutû fuisse narrant; dignum *merculè* ludibrio, portentum est, *surdo* fundere vota *Deo*. Vos autem (quos scio *auritissimos*) obtestor, æquas præbere nobis aures, in neutram quæ propendant partem; & ut *Plato* olim *Iudicem* voluit esse

esse τὰ ὅτι τὰ διαλέγουμαι, hoc idem ego vos oro, per ingenitam vobis ingenuitatem, ut vestras pultari pariter & obtundi aures, aliquantisper pateremini, dum me æquè ac *adversarium* dicentem audiveritis, ne ut olim *Medea* eloqui cogar,

Senec. Med.

Quis statuit aliquid parte inauditâ alterâ,

Æquum licet statuerit, haud equus fuerit. —

Rogatus aliquando *Tullius*, ille Romani sermonis princeps & autor, quam maximè *Demosthenis* orationem: probâisset *longissimam*, dixisse dicitur. *Plutarch* in vic. *Cicer.* Aurum enim, quis recusat si multum, si ponderosum? — Non hoc præfatus sum — quasi vestras ego aures fatigare velim (*Laconice* enim omnia dicturus sum) sed ut —

Trita est materia, fateor, sed tritæ materiæ promitto orationem *Laconicam*, ut per humanitatem vestram *Auditores*, *Optimi*, mihi sitis rogandi vehementer, ne potius contemnatis illam, quia trita est, quam attendatis hanc quia *Laconica* est.

Cum nihil sit tam præclarè dictum, quin alijs quoque suis relictus sit dicendi locus nec *Theophrastus* fuisse veritum tractare locos ab *Aristotele* tractatos: nec *Quintilianum* post *M. T. Ciceronem*, *Oratorem* instituisse — quid ni & —

Socrates

Socrates quocunq; se converteret hostē illi aliquem invisa generi humano virtus ac sapientia pepererat : foris *Hippiam* ac *Gorgiam*, *Prodicum* ac *Polum*, *Thrasymachum* ac *Protagoram* miserrima arrogantie mancipia, in theatro *Aristophanem*, domi *Xanrippen* habebat suam—

—Præclare olim *Artaxerxes* rex militi hostem convitijs præscindenti non ut maledicas te alo, sed ut pugnes—

Id acciderē pernorum est, auditorum facilitate, qui dum verborum lenocinio à rerum intentionibus avocantur, sine delectu assentiuntur dictis omnibus, nec à rectis falsa secernunt : nescientes inesse & incredibili verum, & verisimili mendacium. Min. Felix.

Plato de gladiatoribus sui temporis scriptum reliquit, peritissimos lanistas in ludo, ineptissimos esse milites in bello; quos tamen vulgus hominum, ut ipsum *Martem* tunicâ rectum adamantinâ, admirantur : nec est quod quis id miretur, quasi verò sit sperandum tam prosperè apud omnes actum iri, ut optima placeant omnibus. Barbari spinosas *sophistarum* nugas suspiciunt, *Ciceronem* in differendo, pueruli loco habent. Rex *Midas* fistulam *Panis*, *Apollinis* citharâ dulciore prædicare; *Polyphemus* cum ariete libentius quàm cum *Vlysse* verba facere. *Stolones* & stipites istos sinite quæso umbram pro corpore, hordei grærum, præ geminis expetere;

Horat.

expetere; nolite autē vos (quā estis summa prudentiā) temerē committere, ut plenas cum *Musis*, araneam cum *Minerva*, *Marsiam* cum *Phæbo* conferaris—

Nam incautē creduli circumveniuntur ab his quos bonos putaverunt: mox errore consimili, jam suspectis omnibus, ut improbos metuunt, etiam quos optimos sentire potuerunt. *Min. Fel. Off.*

Alexander (ut aiunt) ille magnus, cum in causis (præsertim capitalibus) cognoscendis *Iudex* sederet, sinistra manu, aurem dextram occludebat; hoc gestu significans, se alteram quidem aurem præbere actori, alteram verò integram asseruare reo, nec eò usque velle sententiam ferre (quā necesse erat alterum eorum dampnatum iri) dum suam singuli causam egissent. Spero igitur, & vos humanissimi auditores, *Iudices* gravissimi, (quibus *Alexandrum* ipsum quantumvis *Magnum*, majorem haud unquam puto ostendisse in oratores æquitatem) alteram etiam mihi aurem asservaturos.

Formula Moderandi.

Catonem illum *Vticensem*, cuidam, ab eo interroganti, quem nam maxime amaret, ferunt, respondisse, *Fratrem*; nec anquirenti porro quem *Fratrē* intelligeret quicquam aliud respondisse, quàm

quàm Fratrem, Fratrem. In eundem modum, si quis me rogaret, quid in primis putem esse defendendum; responderem, amicam Veritatem, solam Veritatem; cui primas, secundas, & tertias deferre non vereretur. Me enim hodiè, neutiquam vidissetis judicantem, nisi amor Veritatis animum mihi ad dicendum accendisset; alma (inquam) Veritas quæ (ut ait Hesiodus) εἰς τὴν ἑξελθὺς αἰεὶ ὕψι βέβηκεν: Opiniones enim veræ, solem (instar Aquilæ) intueri possunt, cum male cause (quali noctuæ) lucem fugiant.

Amori igitur aut studio partium me non addicere, sed uni veritati litare, mecum habens constitutum; exuam personam amici, induam ludicis, & (testibus utrinque productis.) Vos mihi in ferendâ sententiâ assidebitis, vestrumq; mihi astipulabimini suffragium, dum utramq; exactè perpenderit opinionem —

Quod olim Pallas apud Homerum (cum propter abreptam Chryseida litigaret cum Achille Agamemnon)

Ἠλῶν ἐγὼ παύσω τὸν πόλεον ὅς μ' αἴξει
 ἠδ' ἄνδρα οὐ γένοιτο — id ipsum
 Ego impræsentiarum, veni ego vestram pugnam sedaturus, si mihi morem geratis; & Veritatem hujus argumenti, ceu formosam Chryseida, aris his, ceu Divo suo sistam incolumen. —

Mihi enim impræsentiarum ita informandus est animus; ut libram æquis-

simi *judicis* teneam, nec in alteram partem propensus incumbam: nè non tam ex *vestris* disputationibus nata sententia, quam ex *meis* sensibus prolata videatur—

Vereor ne talem sitis habituri *judicem*, qualem olim habebant *coccyx* & *luscinia* inter se, de capendi gloria decertantes, viz. *asinum* certaminis istiusce arbitrum—

Ecce vobis hic cognatasq; acies—infestisq; obvia signis. Signa, pares *aquilas*, & *pila* minantia *pilis*. Quis furor o *pueri*?—quæ tanta licentia litis?—

—Vt autem *Mediam* ingrediar viam, & verè *Moderer* controversiam præsentem, observandum esse reor cautius, ut in hac difficultate —*Dextrum Scylla* latus, lævum irrequieta *Charybdis* Occupat—

Non nostrum est inter vos tantas componere lites, neq; *Palamonis*, (quas suscepi) penitè satis defungi possum vicibus; sed cum *lances Minervæ* jam teneam, *animitus* opto, ut *Mutim Sævola*, (Romane civitatis oraculum) hic adesset, ut mei mihi officij describat cancellos; ne *Cambyfes* aliquis *redivivus me* excoriet iniquè judicantem. Cum autem contentio sit inter *actionem* & *contemplationem*, utri *palma* (ut est in fabulis) daretur ex merito, ceu *pulchriori*; Vos (auditores) in utràque optimè versati, optimi eritis utriusque *judices*, *vestra* igitur *vel fier*, vel

vel cadat arbitrio —

*Inter utrumque volat dubijs victoria
pennis.*

*Isocratem à quodam interrogatum,
cur Magistratus defungi munijs recusa-
ret, respondisse ferunt, se hoc pacto com-
plurimos, quos nunc habuit amicos a-
missurum, & in odium multorum neces-
sario incursum; nam si (inquit) in tribu-
nali collocatus, causas omnes pensiori (ut
par est) examine ventilavero, (ut iustissi-
mè judicem); hominum ego inimicitiam
non declinabo; si contra, sententiam injustè
protulero, certum est me. Δὴ ἔκδοκον
οὐκ ἀποφυγεῖν. Quas ego igitur in
angustias, homo misellus, jam compingor,
cui tā dura demandata est provincia? sed
utrunq; horum uterq; mihi sit amicus, in
utrāq; tamen decernendā opinione mihi
erit liberum, (ut in corporibus animantium
quibus vescimur) reselectis & rejectis,
quæ sunt inutilia, salutaribus ad cibum
uti; itidem in opinionibus sermonibusq;
doctorum, quibus animus nutritur; proin-
de in præsentī controversiā mel colli-
gam, venenum relinquam, rosas decer-
pens, spinas declinabo —*

*Qui intimas rerum naturas rimantur
Philosophi, herbam narrant Heliotropi-
um, quæ, quamcunque cæli plagam per-
currat sit, eandem semper respicere so-
let, ut cum occidente sole, occidere etiam
illa videatur. Solem istum, esse cogitate,*

egregiam hanc sententiam, in hoc declamandi orbe agitatam, atque huc illuc à duobus adversarijs, (quali tot contrarijs Sphaerarum motibus) circumrotatam : Ego (Heliotropij more) veritatis solius sequocissimus (à quâ ne latum quidē, quod aiunt, unguem, dissilire libenter velim) in quâcunque opinione movebitur veritas, ego in illam propendebo. Itaque (quod olim M. Tullius,) Faveo Curioni, Caesari honestissimè cupio, pro Pompeio emori possum, sed tamen Republicâ nihil mihi charius est : ita (inquam) & ego : faveo tibi (eruditissime juvenis) quin & tibi bene volo (suavissime commilito) sed tamen in gratiam veritatis, omnia esse facienda judico ; quam divino quopiam prosequio afficiendam censeo—

Malefanum Faridis (Priami Trojanorum regis filij) judicium, satis inter omnes, ubiq; gentium famigeratum est. Quem (cum orta esset contentio inter tres Deas, Iunonem, Palladem, & Venerem, cuinam, aureum illud pomum, quod Eris, (diva illa litifica) immiserat, ex merito daretur, ut digniori; Iunonis potentia, & imperio ; Palladis sapientiâ, & consilio (quæ illi sponderant; spretis neglectisque.) Veneri, Veneri (inquam) lascivæ voluptatum & amoris patronæ, aureum illud pomum detulisse ferunt. Non multum & hic absimilem dissensionem videris, inter duos hosce Antagonistas, quo-

quorum uterque *veritatem* sibi vendicat, ceu peculiarem. *Alter* autem eorum licet ampullosa (ut audivistis) orationis gyro, calamistrato rationis cincto, nobis videatur persuasisse, *victoriam* sibi meritò deberi; in medio tamen (per me licet) ponatur *victoria*, tanquam nobilis illa *Atalanta*, aut *Hippodamia* quæ à nobis omnibus (ceu tot generosissimis prociis) certatim expetatur,—

Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella; quare factiosè rem geritis? quare in partes seceditis? quare *veritatem* ipsam, quæ non nisi una esse, & simplex potest, pessimè divulsum ac dilaceratum itis? *Cygnus* Thebanum audite, hoc oraculum consulite—

—Vtrinq; constitère ferratæ acies, & rauco crepuerunt cornua cantu.

—Nec *Achillem* commendare potuit *Homerus*, nisi *Hectorem* extolleret, neq; *Aeneam* Maro, nisi *Turnum* commedaret, & *Lucanus* quia *Cæsarem* depressit plus *Pompeio*, si quid iudicò, detraxit—

—Atq; utinà profectò—! nunc autè

Bella geri placuit nullos habitura triumphos. *Discordie* enim litastis quæ non componendam urget discordiam—

—Tu qui adversarij tui sententiam *eleganter* potius quàm *nervose* exagitasti—at masculè se vindicavit —nunc nunc *Flufluat ira intus: rumpuntur nescia vincti pectora: nunc totis in vulnere viribus itur.*

—quod olim *Poeta* de *Ænea* & *Turno*
Aen. 12. —Hujus *me* controversiæ diri-
 bitorem ut liticulas hasce *Tenediā* tan-
 quā *bipenni* defalcarem. Quippe cum *me*
 huc veritatis traheret auctoritas, huc a-
 mici retraheret consuetudo, cumq; inter
 utraq; nutabundus & fluctuans quid po-
 tius *mibi* seligendū foret non expendo—

—Te autem in hac *causa* qui se
 sperat superiorem—Quid si *idem* certet
Phæbum superare canendo.

Qui se mutuo infestè adeò petunt, &
 acriter adeò digladiantur, ut quæ in me-
 dio est *Minerva*, (quò, latere recto ab-
 scedere *illi* liceat,) non abs re, *castide*,
clypeo, & *hastā* à *Iove* patre, donata esse,
 videatur.

Audivistis inter Antagonistas hosce
 acerrimum quidem, at verò tantum *lin-*
guale prælium, *verbale* certamen, qui tan-
 quam pro *Argivā* illā decertāssent *Hele-*
nā, suas utrinq; *copias* contempserunt, in-
 que *aciens* disposuerunt, fulminibus argu-
 mentorum, ultro citroq; (cū tot ferrata
 essent tela) jactatis,

Et jam *judicio stant-ve cadunt-ve meo*.
 Ego autem omnimodè *imparatus*, quippe
 & *imperitus* sum, ortam dirimere contro-
 versiā. O si liceret meam, hanc tam dif-
 ficilē *Spartam*, *Æneo* alicui, aut *Minoi* de-
 legare; nam utcumq; ad hanc *liticulam*,
 inter illos componendam, in hæc *rostra*
 jam conscenderim, *lupum* tamen (ut
 est

est in proverbio) *auribus tenere* mihi videor, ne *judicium* in hac re meum (quod sentio quàm sit *exiguum*, quàm prorsus nullū *prejudicium* à nonnullis habeatur: quorū ego censuram, cum mihi in primis sit votis, ut evitem; vos (quæso) *vestram* astipulemini opem, *vestram* mutuate operam, & in utrāq; lanceis parte, utramq; seorsim ponite opinionem; ego *simbellam* tenens, *stateram* elevabo, & (quod de *Iustitiâ* fingitur) *oculos* inimici præjudicii, veritatis *mantili* involvam, ut neutrius videar affectâsse partes —

— *quam ego jam, ut olim in causâ*

Turii ac Æneæ —

*Iupiter ipse duas equato examine lances
Sustinet, et fata imponit diversa duorum
Quem damnet labor* — &c. Vid. Ænead.
12. non longè à fine —

— *Eruditis* hoc *judicium* deferimus, quos tam multa nobis constat scire quā nos ignorare semper profitemur —

— *vastis nunc viribus effert ora* Dares
*Quale sopor fessis in gramine, quale per
æstum*

*Dulcis aque saliente sitim restringere rivo
Tale rnum carmen nobis divine Poëta.*

Vt qui *rectam* viam nescit, ubi ut sit, in plures *una* diffunditur, hæret anxius, nec singulas audet eligere, nec universas probare: sic cui non est *veri* stabile *judicium*, prout infida *suspicio* spargitur, ita ejus dubia opinio dissipatur. *Min. Fel.*

—Hisce autem inflammatis partium studijs *sequestrum* si quis se candidè interponat impetus fit undequaq; in eum tanquam in communem hostem utriq; & publicam—

—Fors & *virtus* miscentur in unum— *Aen.* 12.

Leviculas hasce (quæ intercesserunt) velitationes ut componerem—*ἐχθρῶ* enim non est ut spero *ἀπορροῦ*—quâvis—*in toto turbida celo*—

Tempestas telorum, ac ferreus ingruat imber ut Poeta *Aen.* 12.

—Ego his succedo *τῷ ἐχθρῷ* quod aiunt *συνερίπῃ*, cuius autoritate hodierna dirimenda est disceptatiuncula—*Proximus hinc, longo sed proximus intervallo, Insequitur Salius*— *Aen.* 5.

Fortunate puer tu nunc eris alter ab illo.

Doleo ego meum, tam durū hodierni diei factum, quod *judicis*, inter antagonistas (quos modò audivistis) sim obiturus vices, accersendus potius esset *Radamanthus* ab *Inferis*, qui veritatem possit tam *involutam expiscari* autoritate suâ omnem hanc litem dirimere, iracundosque eorum, & *effrenatos* motus sedatos dare: quandoquidem verò, *vobis* est *complacitum*, hanc *mihi* designare *Spartam*; tam ego pro virili meâ ornare studebo, & quoad potero inter utramque opinionem *pendulus*; contestatam hanc, inter *illos* litem, (neutri etiamnum adjudicatam)

tam) accurate examinabo : quæ cuique placuerit *optio* hanc (per *me* licet) amplectatur, suóq; (in hac re) fruatur quisq; iudicio, quanquam omnino nollem ut *Vos*, pro aureis *ænea*, pro tritico *paleas* aut stipulas, (ut olim *Glaucus* apud *Homerum*) admittatis—

Ut examine scrupuloso veram sententiam, non eloquentiæ *tumore*, sed rerum ipsarum soliditate libremus.

—*Nec enim levia aut ludicra petuntur
Præmia sed Turni de vita & sanguine
certant.* *Æn.* 12.

Nos proinde solliciti, quòd utrinq; in hoc negotio differatur, & ex alterâ parte plerumque obscura sit *veritas*, ex altera lateat mira *subtilitas*, (quæ nonnunquam ubertate dicendi, *fidem* confessæ probationis imitetur) diligenter quantum potest singula ponderemus; ut *argutias* quidem laudare, ea verò quæ *recta* sunt, eligere probare, suscipere possimus. *Min. Fel. Off.*

Themistoclem ferunt, (cùm duo ex amicis suis, ad illum suam detulissent *littem* determinandam, ut simultate deposita in pristinam redirent gratiam) illam tam ingratham provinciam abnuisse, hac reddita facti ratione : *quoniam* (inquit) ex duobus jam amicis, alterum statim *facturus sum inimicum*. Eâdem uti possem & ego apologiâ ; Sed quid tum postea : respuamne ergo, hujus esse litis *diribitor*? nequâ—

nequáquam certè, Omnes potius amittendi sunt amici, una ut veritas quàm amittatur. Illo igitur Aristotelis umbone me protegam, ἀμφοῖν ὄντοι φιλοῖν, ὅστιον φερεμᾶν τὴν ἀλήθειαν. Quod etiam Phosphorus ille Philosophorum in simili argumento, φίλος ὁ Πλάτων, φίλος Σωκράτης, ἀλλὰ φιλοτάτη ἡ ἀλήθεια, idem & ego, Amicus tu cujus concinnam satis orationem accepimus, τῆς cujus melleum planè, imbibimus *Suade* succum; at enim vincit utrunq; veritas, intemerata veritas, cui jam ego his in aris litatum venio——

Minerva, è cellis Olympi descendens cacuminibus, inter dilectos *Dolij* filios (cum *Ithacensibus* belligerantes) accerrimam statim pugnam, sedatura, venit *dijudicatrix*: quorum, causam, dissidiorum explicatam, anxij aliquandiu *estuabat* cogitationibus, quomodo se gereret in tam difficili negotio, eos proinde (diu multumque omnibus animo agitati) tandè hunc in modum affata est: *Divisa capita, intricata utcunq; sit, inter vos dissentio; Ego tamen in neutrius propendens partes, aqua iustitiae mutua, rem utramq; collibrabo.* Simillimè horum ego altercationis, *Antagonistarum*, arbiter qui sum, in diversum, quasi duplici scindor in hamo, quam ingressus viam, utriusq; desiderio satisfaciam; & clamorū dirimam inter eos litigium. Stat mihi animus nudam inspicere

rei naturam, veritatem ejus recti judicii
avaroque, medullitus exoffare, ut ulterio-
rum demum rixarum procella consile-
cat. Missum igitur faciatis (*quæso*) quic-
quid est in hoc genere *aculeatum*; ponite
simultates, nec *Cadmæos*, vos præbere
fratres, ut intestino uterq; pereatus bello,
nulla hic adesto *Eris*, quæ vel minimam
aurei mali immittat bracteolam, unde
nova inter vos (*quorum sub me jam judi-*
ce, lis est) recrudescat contentio.

*Fulminat Æneas armis, summasque
minatur*

Dejecturum arces Italûm excidiôq, dæ-
turum,

Idemque faces ad testa volunt — Æn. 12.

*— Lenta salix quantum pallenti cedit
olivæ.*

*Puniceis humilis quantum saliunca roseris
Iudicio nostro tantum tibi cedit Amyn-*
tas.

*Formula tum adh. benda, quum
Moderator ab unâ in aliam o-*
pinionem transiturus est, Col-
lationem faciturus utrius-
que inter se.

SEd quod *Lotharius Caesar*, *dictærij* lo-
co habuisse dicitur, *Audi alteram par-*
tem; id ego jam vobis; nôstis enim vete-
rem

rem legem *Atticam*, ὁμοίως ἀμφοῖν ἀ-
 ρροῦσαι; audivistis haftenus quid dici
 posset de — jam autem *firmiora* longè
 comperietis *argumenta* quæ —

— Sed his omissis, quid *altera* senten-
 tia doceat perpendamus —

At verò, ut *filium*, & *chalybis* collisio-
 ne inter se, ignis elicitur; ita ex harum
 inter se rerum *collatione* exilient magis
veritatis scintillæ, quæ *lucem* intellectui,
calorem voluntati, affectibusque *ardorem*
 subaccendant —

Quod igitur *Cicero* pro *Murænâ*, con-
 tra *Catonem* verba faciens, *At enim* (in-
 quit) *te ad accusandum Res-publica ad-*
duxit, *credo equidem, Cato, te isto animo*
atque eâ opinione venisse, sed tu impru-
 dentiâ *laberis*: Sic ego tibi, *te enim credo*
veritatis amore, istam quidem tuam pro-
vinciam suscepisse, sed *falleris*, neque e-
 nim —

— Sed cùm mearum jam sit partium,
 utramque partem attingere, & ut ille
 ἐπαμφοτερίζειν, opus est ut —

Verùm enim verò si hac solùm viâ in-
 sisterem, aliâque *insulatam* præteri-
 rem, viderer sanè *injusto* illi, non diffi-
 milis *Juliano*, qui de agro controverso,
 inter *Spartanos* & *Argivos* iudex; de *a-*
micorum solûmodò jure disputavit, *justa*
 autem *aliorum argumenta*, illius zures
 non incurvârunt ac proinde amicis suis
 assignavit agros, alijs etſi *debitissimos*;
 erubescerem

erubescerem autem ego intemeratam a-
deo violare iustitiam, nos igitur (*audito-
res*) non imminuimus——

Et ita fortassis cum oratore hoc no-
stro, sensistis hactenus; quod si oculos
vestros in aliam paulisper lancis partem
conjeceritis, certo scio, comperturos vos,
argumenta numero plura, pondere gravio-
ra; non enim hic videbitis——non hic
comperiētis——non, sed——sed——

Quod si acutiori mentis oculo, (omni
remoto peristromate) rem ipsam propi-
us intueri velitis, aliter forsan sentietis,
nam——Nec numero inferior, pugna
nec honore recedet Alter——ut ille apud
Poetam. *Aenead.* 12.

Vestras huc usque exercuistis aures, in
alterâ duntaxat ventilandâ opinione; æ-
quâque hactenus videtis *simbellæ* sta-
têram, illam verisimili fultam ratione;
mansuetis quæso ut, quæ sequutura est,
hauriatis auribus, orationem——

Quod primâ quantumvis fronte verissi-
mum videtur; alteram tamen si intus, &
in cute, discutiatis opinionem, longè ve-
riorem comperiētis——

Sed alteram jam audite partem, nam
(ut in causis forensibus, quæ coram judi-
ce sistuntur) Actor videtur superior, dum
pro se loquatur Reus; sic vos forsan Op-
ponenti, jam adhuc suffragamini, cæ-
terum non dubito quin aliter omni-
no sentietis, simulac à meliori genio,
suggestam

suggestam audieritis opinionem——

Sed satis jam diu, idque cum summo (ut vereor) aurium fastidio, *hoc saxum volumus*; aliam jam *delibemus* paucis opinionem; in quam, etsi *verbis intonuit* novissimus orator, ardenti tamen solidæ *confutationis fulmine*, adhuc non *concussit*, imò vix dum tetigit.

Tam tenui tamen pendet filo hujus veritatis statéra, & tam perplexè subinde loquuntur *veteres*, ut *Eridis* potius pomum quàm *pacis* olivam, videantur posteris eandem litem moventibus, reliquisse——

Formula Proponendi.

A *Plutarcho* scriptum accepimus *sermoni* congruere quod *Nummis*, qui cò præstantiores creduntur, quò materiâ pauciore *precij* amplius amplectantur; sic——

——Sed quoniam non perinde multis notum est quo genere——quòve——oriunda fiet, id jam *Musis* bene juvantibus, exponere conabor——

——Agèdum nunc rem omnem sigillatim aperiamus——

Docebo autè non *crocodolitis* aut *sovi-
tis* ceratinis, aut alijs id genus *dialesticorum* argutijs, sed pingui (quod aiunt *Mi-
nervâ*) rem digito propemodù ostendā——

pictorum

pictorum imitabor hîc artificium, qui cûm in exigâ *tabellâ*, ingens hominum congeries exprimenda est, nonnullorum modò summa *capita* ostendere, totum verò *corpus* abscondere solent: ita ipse quoq; non singula quæ poterant reperiri *movebo*, non quæ inculcari *urgebo*, paucissima, ut gratiam vestram reportem *feligam*; copiosissima, ut reprehensionem declinem, *negligam* —

— In tantâ autem difficultatû sylvâ cæduâ, utcunq; operosum sit semitam invenire; id agam tamen ut multa paucis contraham, & succum exprimam — In istâ igitur controversiâ statuminanda.

— In quo jam — explicando, defudat mea ex hoc loco qualiscunq; industria —

— Quæ jam *mibi*, seorsim singula punctiùs restant prosequenda.

In *cujus* quidem controversiæ medullam ut penetremus, eamq; ad vivum usque referemus —

Latum verò campum & quem metuo intrare sed decurram brevi —

— At ne altiùs in profundum solvam, quàm meæ tutum scaphæ videbitur, cum res adhuc controversijs jactetur, & adhuc sub *judice* lis est —

— Vnde controversia tota reducitur ad *hos* cancellos utrum —

— Nostrum erit nunc igitur orationis pensum (vestrâ bonâ cum venia *Auditores*) punctissima quæq; sic delibare, & pro

pro meo modulo contescerare, ut sub uno quasi constet intuitu, quid——

— Effigiem enim ipsam figuramque totius corporis uno quasi penecillo ductam atq; expressam *vobis* propono

— Et hoc hujus controversiæ maximum est momentum——

Verba videtis quo spectant, & ipsa se primâ fronte prædunt, esse sc.——

Quâ de re si paulò magis exactè cognoscere velitis, sic habete——

Quo in subjecto propono *vobis* exponoque hæc tria——

— Atq; hoc totius præsentis causæ caput est—— In hoc enim cardine res tota vertitur—— ijs enim coloribus rem istam exprimâ quibus nec *Apelles* suum *Alexandrum*, *Zeuxis* pueri uvas, atq; *Helenæ* ex versu Homérico simulachrum pressus effinxit—— Id si cui fortè nimis philosophicè dictum videtur, agè, pinguiore (quod aiunt) *Minervâ* planius faciam——

Sed tamen quoniam hic est *campus* noster in quo statuimus hoc tempore *decurrere*; & materia quam in hoc confessu vestro tractare decrevimus: non alienum à proposito nostro visum est——

— Mea sic est oratio, & sic in animum induco meum, & tota hoc evincit orationis series.

Aggrediar tamen jam ipsum *erroris* fontem & pravitatis, unde omnis caligo
ista

ista manavit, & alius erueret, & aperire manifestius.

— Vt autem quod res est dicam, quodque mihi plenè persuasum est —

Formula Transcundi ad Propositionem, seu Narrationem, quæ sit exponendo statum questionis, vel sensum Thematii.

CVjus ego mentem sententiae ut plenius vobis planiusq; patefaciam —

At verò sicut nubibus semel dissipatis, & apertis *ædium* fenestris, fugantur tenebrae; faxim pariter & ego, ut intromisso *dilucidæ* expositionis *sole*, clariùs effulgeat *veritatis* radius, sensumque hujus sententiae non solum *oculis* intueri, sed *manibus* etiam contrectare videamini —

— Ac si contractius rem totam sic proposuisset.

Cujus *Venerabilissimam* sententiae faciem (omni detracta *larvâ*) ego in hujusmodi expositionis *speculo* *intuendam* vobis, & *osculandam*, exhibeo —

Vt igitur planius dicam quod sentit orator, & propositi *thematis* veritatem aperiam; longiori orationis *telâ*, uberioriq; *interpretationis* filo, in hunc sensum explicari potest —

Quæ verba si ad *vivum* discutiamus, in hunc ferè sensum sonare videntur, & ad nullum præterea, alium, collimare *scopum*, quàm —

Cujus

Cujus tamen egregij proverbij *sphæra*
in hoc *axe* & *cardine* circumrotatur——

Elegantissimi cuius *Adagij* sensus, hic
est (ut opinor) genuinus:——

—Ac sicut jubar *solis*, clariorem per-
ficit diem & totam nubium dispergit
obscuritatem Sic et——

De *quibus*, nobis in limine brevibus est
dispiciendum.

Ad hanc ego quæstionē, toties & voce,
& scriptis ab omnibus vexatam, ut re-
spondeam quemadmodum oportet, utri-
usque prius institutum — erit expenden-
dum — ut intelligatur quomodo tam *hic*
quàm *illi* — intelligant——

—Vt videatis quantum *nostris* interest
penitiūs hujus abyssi vada pertentare-ne
abjectius quam par est de hac re quippi-
am statuamus——

—Quod ut enucleatiūs fiat, observan-
dum est in limine——

—Vnde ad hoc tandem quasi *acus* fo-
ramen, tenuissimi hujus (ut videtur) dis-
sidij *filum* redigitur ——

Summatim ut dicam ——

Hoc ut succinctiūs fiat & præsentī in-
stituto accomodatius——

Cui si velamē detrahatur in conspectu
erit radiantissima istiusce rei veritas——

Quod perinde est ac si dixisset ——

Sed operæ precium est ut *id ipsum* eti-
am atq; etiam distinctiūs & expressiūs
enucleemus——

——Quod

—Quod cuivis homini prudenti, mediocriter, & intelligenti, primo oculi ictu, satis apparet—

Quo sermone, quid significatum habeamus non inutile est disquisitu—

Et ne futuræ nostræ orationis *navē*, inter erroris *scopulos* fluctuantē, sine *clavo*, sine *anchora*, sine *pyxide* certōve *scopo* relinquerem⁹; *quæstionis* huius *sensū*, & *statū*, hunc esse cognoscetis, quod scilicet:—

At enim ut disflata *palea*, purissimum *granum*, scoriāq; flammis absumptā *obryzum* licet videre splendidissimum, alijs *oratore* verbis, hoc ipsum nobis innuentem cogitemus—

Veruntamen ut hujus *aureæ* sententiæ, intimiora *penetralia* ab alto pandā, apertioris *paraphrasis* *clavi* reserando, scire vos velim—

Sed ut dispersis *nubibus* in serenā nocte, clari⁹ micant *stellæ*; pariter & hujus *subobscuræ* sententiæ *veritas*, *nubeculis*, *paraphrasi* breviusculā, *dissipatis*—sciatis igitur—

Atq; ut *sacras* hos *Apollinis fontes*, jucundi⁹ degustemus; ut has *Minervæ pyxides* recludamus, sciendum est—

Verū cū non soli *cortici* nobis sit immorandū, agitē *intimiorē* porro hujus sententiæ *sensum* attēdentes, operæpretium erit nec injucundum quidem, *nucleum* intus latentem eruere; perinde igitur *tonat* ac si diceretur—

Cujus

Cujus tam tetri *virij* turpitudinem, ut penitius paulò inspiciatis, *Desidieque* non tantum *vestigia*, sed & ipsa *Cubilia* conspicuè intueamini, adeste quæso huc paulisper, & quod ego digito monstravero, in id vos mentis aciem intendatis.

Aruspices fuisse quosdam qui in victimarum *exta* accuratè inquirerent, partes maximà cum curà singulas intuerentur, ut ex diligenti singularum contemplatione res futuras prædicarent à veteribus accepimus: Horum vos more ac ritu, *fibras* & *exta* horum verborum—

— Quod ut plenius intelligatur, res ab ovo (quod aiunt) altius est repetenda, & *syncerae veritatis scintillæ* è cineribus sunt eruendæ—

— Discrimen facile apparebit inter *frumentum* & *glanides*, inter *triticeum* & *paleas*, *Græciam* & *Barbariam*, *Athenienses* & *Getas*—

Quod, *amoris siphonis*, sic se nobis intuentum præbet & tanquam *Colossea statua*, in mentis sese insinuat *oculos*—

Nec quid in hac sententiâ, duriusculè sonet video, cum in *trivijs* jactetur *conspiralibus*—

In cujus rei *intestina*, paulò penitius si scrutabimur, intimiores ejus *eliciemus medullas*, ut citra omnem controversiam *dilucescat*, nullam unquam—

Sed ut uno, quasi, intuitu *veram istius rei*

rei imaginem videatis graphicè delineatā,
ad hunc, cogitate, sensum, *poëtam* no-
strum attendisse, *neminem viri*.——

Cujus, si accuratam *avaroqui* au facia-
mus, & veluti *exoffemur*, *τεταραχθισοί-
ν*, & *nuda* illius nobis patefiet *veritas*,
ut qui vel *lippientibus* inspexerit *oculis*,
acclamabit *magnum esse*.——

Quam si ego *protogenis* coloribus po-
tuissē *delineare*, ut quasi *stella* variegata
refulgescat, tali, se *vobis* inspicendam
daret, *habitu*.——

Quæ quidem verbā (quantum ego
Nanus *et homuncio* conjectando, affe-
quor), in hunc Vos hortantur modum,
ut——

Cujus tam egregiæ sententiæ, ut d'
fundo *veritatem* *expiscarer*, genuinum
hunc ejusdem sensum, sine ullo verbo-
rum anfractu, *vobis* proprio ruminan-
dum——

Néve *istius*, tam præclaræ sententiæ,
ignorata *veritas*, altius vestris quorundā
infideat animis; *erigite aures vestras*, et
altā, quæ dixerō, mente reponite; Vos e-
nim jam (ecce) rapio ubi non *seclusa* ali-
qua tenetur *aquo*, sed vnde *flumen* con-
troversię universum suboritur——

Clariorem vultis ut accendam *facem*?
sic igitur accipitote, *oratore* nostrum
sensisse, & si in *vivis* jam esset, *distu-
rū* esse——

Sed quorsum tot verbis opus est? in
his

his præsentim quæ breviori *orationis* gyro, satis superque complectendo sumus: in *hoc* enim *cardine*, controversia hæc tota *circumvolvitur*, nempe; —

Quæ, ne cuiquam dura, aut religiosis *auribus* absona videantur; huiusmodi breviter illustrare *scholio* non gravabor, & ampliori orationis apparatu adornare —

Quod quidem si *rectâ* mentis *acie*, & acutis *iudicij* oculis rimari velimus, hanc nobis insinuaret veritatem —

Quasi in alijs dixissem verbis —

Cujus sententiæ *veritas*, ut discussâ *nebula*, elucescat magis —

Quod luculentum dictum, quid sibi velit, paucis delibantes; *penitissimò*, ejus sensus eruamus, & hunc *Democriti* *puteum* (in cuius *fundo* latebat olim *demersa veritas*) exanilemus —

— Quò itaq; citius & satius *intricatum* hujus sententiæ *sensum* *enodemus*, ut *ipsis lippis* & *conscribis*, omniumque *undiq;* *infantissimo* innotescat, cognoscendum est —

Quò, quispiam ad *litteras* natus, effectus & formatus, respiciens, crebris *hoc* usurpabit sermonibus —

Sed ne diutius *vitreum* (quod aiunt) *vas* lambere videamur, *pultem* tandem, *atingamus*; ut sic fractâ *testâ*, *Unionem* reperiamus, ruptâq; *nuce*, latentem intus *nucleum* exorticeamus —

Quod

Quod nihil est aliud (ut mihi quidem videre videor,) quam si dixisset, *nullum non lapidem movendum esse, nullam non operam navandam, ut*—

Formula transeundi ad Divisionem, vel (si mavis) Partitionem.

ATque cum in *amplum* dicendi *campum*, mea jam ingrediatur oratio, ne vel nimis *angusto* decurrat *alveo*, vel ita *redunder*, ut extra *ripas* diffuat, his ego objectis *aggeribus*, cum coarctabo, primo—secundo—tertio—

Intelligere vos spero Auditores, quæ sit futuræ disputationis *summa*: nunc singula meæ *distributionis mēbra*, & quid quantumque in quoque coniprehensum sit perpendamus; ita facilis & dilucida futura est tota hæc, *excellens* illa quidē, sed tamen *ardua*, & perobscura tractatio. Primum igitur—

—Eam ego quæstionem nequa memoræ vestræ, nequa meæ confusio fiat, sic pote quasi *quinq;* in propagines diductam volo—

In explicatione igitur quæstionis, primò *rem* ipsam definiam, deinde *partes* constituam, postremò *quid* inter—& reliquos—inter sit ostendam—de quibus sigillatim ego, ac ordine dicam—

E

—Hoc

—Hoc facilioris explicationis gratiâ, in *tria* hæc capita distribuo, ut primum eorum *orationem* exponam, secundo, *naturam*, tertio, *usum*—

Sed unum hunc *alveum* in plures *canaliculos* diffundamus, & universum insequuntur sermonis *flumen*, in *tres* (si placet) *partes* dispertiamus, hæc enim ratione instituti, argumenta tandem facilius pertexemus, nec *nostra*, tanquam in *mille Meandros* deferetur oratio.—

Sed varij, ex hâc *scaturigine*, oriuntur *rivuli*, quos in hos distinctos *alveos* coarctabo, primo, secundo, tertio.—

Tripartita igitur erit totius rei distributio, ut sic protensum *orationis* meæ *flumen*, tanquam ad *Mercurialem statuam* dirigens, longius quàm debeam, non prolabar.—

Cæterùm ne oblitus *brevitatis*, nostra longius *digrediatur* oratio, ab hoc veluti communi *centro*, omnes *lineæ*, in futuro meæ *declamationis circulo* deducuntur:—

Quæ de hac re involutiùs proponi solent mihi revocanda videntur ad hæc duo capita—primo—secundo, tanquam *Mercuriales statuas*.

Et ne extra omnes, nostra *oratio*, cancellos limitésq; excurrat, ad hoc quasi cētrū mathematicū, omnes *diametros* reducā, extra cujus *circumferentiam*, ne *latus* (quod aiunt) *unguem* expatiabor—
Sed

Sed *rivulum* unum, aut aliter, de tanto *Oceano* deducam, reliquos *ficco* (quod ajuat) *preteriens pede*; quos omnino omnes *infantiam* meam exprimendo non esse, ingenuè fateor:—

Sed ne in immensum *pelagus*, verborumq; *flumen* immergā calamum, hosce *tres* speciatim persequemur, ex hac *scaturigine* oriundos *rivulos*.—

Quare quemadmodū qui longum iter susceperunt, *ducem* viæ sibi eligunt, nè temerè aberrant—ita & nos pariter—

Transseundi ad Confirmationem.

I. *Confirmandi, in genere.*

Quæ nè forsan veri similia magis, quàm vera videantur, cogitate—

Meam ego assertionem *Achilleo* argumentorum *robore*, rationum gravissimarum *pondere*, fundamentorum *evidentiâ*, exemplorum *magnificentiâ*, demonstrabo, pariter & confirmabo—

—Verum, ne ex *meo*, quæ dixi *cerebro* fingere omnia videar, si plures *rationes* earumque momenta firmissima desideratis, ipsa *philosophorum* quasi oracula, vobis producam—

Quæ, nè perfunctoriè forsan prælocutū & humano potius effudisse impetu, quàm hoc ipsum ingenti molimine iteratæ infinitionis inculcat—

Quod ne *commentum* vobis, aut fabulosum videatur *figmentum*.

Quod quomodo sit astruendum adversus tergiversantes cujuscunque *sectæ* velites aut *triarios*, superest ut contrariis in sequentibus explicem. —

Quod clausis vel in totum *Homerici* Oculis, liquebit facilè si—*Tertull. pall. cap. 2.*

Quod adversus tot *opponentium* impetus operosius erit adstruendum—

—Efficiam iccirco ut arbitror, ne videatur usq; adeo *veridissimile* quin ipso die, sole ipso clariùs eluceat—

—Quæ quo magis in *thematè* nostro latent, eò diligentius ut boni *venatores* solent, per vestigia, sensum latentem persequemur—

—Ista autè ut clariùs in se elucescant, et firmitus muniantur adversus reclamantium insultus, observandum est—

—Ad quam ego statummandam sententiam aggressurus modò rationes—

—Et sanè spero facturum me vobis manifestum, nostra omnia non modo niti rationum firmissimarum auctoritate, quod sufficit ad *victoriam*, sed & philosophorum & poetarum, addo etiam ipsorum alias adversariorum testimonio
com-

combrobati quod infigne est, & magnificum ad *triumphum*—

Possim hoc loco evagari latius, & id quod dixi, tum *repetitis* è veteri memoria, tum *vivis* ac spirantibus exemplis confirmare—

O mihi quis jam se *campus* orationis expandet! retinete dicentem, *temporis*, methodique repagulis; abripiet enim, & torrente *me* suo, *Eruditio* suas in utilitates effundet—

Rationes jam afferimus, per *quas* nobis nostram sententiam confirmemus, è quibus *hæc* prima est.

—*Precium* (sicut mihi persuadeo) aliqujus moræ erit ventilare—

Confirmandi,

2. In Specie, & primò per Causam.

Quod præter omnem dubitationem ita est *verum*, ut *verius* nil esse potest; sive enim perpendamus—sive examinemus—sive observemus—meritisimè præferamus—

Quam ut *Achilleis* reverâ argumentis, & inconfutabili *obsepiam* ratione, cogitate quæso:—

Et primò, à *causa*, hujus rei *veritas* confirmatur: quid enim non designat, quid non perpetrat *avaritia*?—

Causam me vultis, ut indigitarem? occurrunt plurimæ, perpendite apud vos, perpendite quæso.

Vultisne, *causam*? En vobis manifestâ.

— *Fert animus, causas tantarum expromere verum*

Immensumq; aperire opus— Lucan.

— Quod in *causâ* thematis nostri manifestum esse quis tam nullo præditus est sensu, qui non fateatur?—

— Oraculum autem verius, nec ille, nec *Apollo* Delphicus pronunciavit unquam: nam cum aspera, & amœna minus sit *virtutis* semita—

— Hoc autem ut fiat dilucidius omnes ratiunculas nostras huc succenturiare, longa esset injuria, longæ *Ambages*, ac proinde, ceu canis de *Nilo*, unam aliamque palmarem in transcurso, vobis prælibabo—

— Nam ut hujus sententiæ rationem, æquè ac originem à primis *naturæ* accessam fascijs.

Quam luculentam *sententiam*; nervos æque ac *cutim*, toros ac *sanguinem* habere comperietis, si—

At qui si cui videor hæc audaciùs quàm verius dicere, agedum paulisper ipsas intimiùs *rerum* rationes inspiciamus quò palam fiat—

Quod ut argumentis evincam necessarijs verù esse, sciatis velim— luce clariùs aperta causa est, cur interdù ut scilicet—

Ratio

Ratio in promptu est.

Et ut affatim *rationum*, in unum quasi *circulum* colligam.—

Causas vultis? ecce has—1. quia—

—Vita fabula, tragœdia; cuius *Deus* est choragus, *argumentum* luctus, ac calamitas; *histriones* miseri mortales; *chorus* feminx & viri; *apparatus* aurû & argentû; *vestes* varix & magno præcio conductæ, aliena omnia ac mutuata, sæpe autē subito reddenda—*theatrum* est hic orbis, in quo homines, *natura* collocavit—*Heins.*

—Quâ ratione adductus.

—Ab hoc enim malo est quicquid usquam est mali—

—Mihi enim pro concessio est confessio; ab omnibus—

—Quod primum *rationum* autoritate, deinde quotidianis docebitur *exemplis*—

Non aliam ob causam, *Palladem* finxerunt *armatam* antiquissimi illi *poetæ*, quàm ut significarent, in *regibus*, bellicam virtutem cum *sapientia* conjunctam esse oportere.

Videmus enim velut *Apellis* lineis *graphice* depictam, hujusce rei veritatem, cui enim vel *tensori*, vel *lippo*, non sat innotescit?—

Quam nos sententiam ut *nervosius* paulo confirmemus—

Rationem petitis? en vobis—

Rationem hujus si quis indagaverit, hanc non esse infimam agnosceret.

Neque hoc ego quenkquam mirari velim, cum:—

Nec immerito, nam *adulatores dum laudant, ledunt.*—

Sed si hæc *perficulatio* paulò ruminetis—

Qui enim *otio torpuerint, vitam ducunt planè ingloriam.*—

Nonne quotidiana docet experientia?

His, quasi obiter *prælibatis*, huic verissimæ sententiæ, *artem* obsepire non erit difficile, si bene perpendamus.

His alias possem, & plures subnectere causas.

Sed jumenta vocant, & Sol inclinat, eundum est.—

Longa esset injuria, si omnes rationes perstringerem, longæ nimis essent ambages, hoc ergo tempore, solummodo, summa sequar fastigia rerum.

—Et causam istius rei quis ignorat?

—Rectè proinde *illi*, imò rectissimè proculdubio faciunt, qui—

Quod egregiè prolaturum *dictum*, ut probatum vobis reddam.

Cujus rei *causam* ne quis forsan ignorare possit—

Quod dictum, ne videatur tractum ex vulgi opinionibus, considerate.

—Et hoc tam apertè constare efficiemus illicò, ut eum *talpæ*, & *lebe* ide cæciorem esse oporteat, qui *illud* non viderit, nam—

Quod

Quod ne cui vestrum esse videatur mirum, perpendite rationes paucis.—

Quam ego *verissimam* esse sexcentis facile evincam rationibus.—

Quod quò faciliùs *argumentis* perspicere possitis; rem ipsam *vobis* dum exponam, quæso diligenter attendite.—

Et quis in clarissimâ *luce* cæcutire videtur ad morem *Tiresiæ* nocturnæ, qui talem dari in regno *literario* jucunditatem, pleno non admittat ostio; cum.—

—Quod affirmatum si *cuiquam* ex circulo vestro, *Auditores*, non absimile videatur, vel *Agyptarum* gerris, vel *theatri* nugis, mecum *is* rationis sequatur radium.—

Illud igitur imprimis certissimum esse sciatis, nihil *hominem* à belluâ, evidentius distinguere, ipsâ *eruditione*, eloquentiâ, *sermone*, quibus *homo* se maxime *hominem* esse ostendit.

—Sed ut *Achilleis* hoc evincam *rationibus*; operæ-pretium nunc erit, causas primò ponderare.—

Et hanc ego *rationem* hodierno die statui *vobis* repræsentare, ut ab hac velut è face, lucem *veritatis* accipiatis.—

2do. Per Contrarium.

Dispiciamus verò, si placet, aliquantisper, *otiosa* vitæ turpitudinem, intueamur,

tueamur, si vultis, ne vos, maculas, inertes ignavæque pueritiæ, ut tanquam *Æthiopes* faciant nostrates *Europæos*, candidiores apparere.—

E Regione verò — ex opposito autem qui — At ex diametro — è contra verò —

Qui autem otio torpuerint. — Sed ut contraria juxta se posita magis elucescant, conferamus paulisper. — Nonne enim —

Contemplemini verò contrarium vite institutum, & quid aliud quam inopiam videbitis; quam dedecus invenietis? Secus longè contingit. — Sed audite paucula, quid reminiscimini de—. At verò pugnancia secum frontibus adversis, paulum componere — vice versâ.

3^{tio}. Per Similitudinem.

Sicut enim. Nam veluti: Quemadmodum enim: Non secus ac—.

— Ut enim nec sine oculo, *Domini* equum, nec sine vestigio *Domini*, agrum dixit pinguescere *Thales* Milesius: — sic

Quam ego veritatem ut meridiano jubariprælucere faciam, cogitate.—

Et sicut stultus sit necesse est, qui hyemem accusat, quia horrida sit aquilonibus, & ob aeris intemperiem frugibus creandis, prorsus inutilis, dum non reputat æstatis

estatis, quæ præcessit, hoc esse officium,
hyemem uti partis, & esse otiosam: ita
iniquus est qui *senium* se attigisse queri-
tur, quia ultimus is sit *Comædiæ* actus:
tum enim è *theatro* hilarem te propripas
oportet—

4to. Per Exemplum.

TVos, mi *Cicero*, appello *manes*, tuos-
que *testor* consopitos *cineres*; revivif-
cas (*quæso*) & quod dudum exemplo præ-
stititeris tuo, impræsentiarum iursum com-
probato, annon tu—

Quæro abs te *Hercules* quibus tu tan-
dem gradibus ascendisti in *Cælum*? quo
tu (*quæso*) modo, tam nobilis, tam celebris
factus es, tam honoratus? profectò licet
ipse jam sepultus jaceas, tuum tamen nos
canorè satis alloquitur exemplum, te per
labores tuos (verè *Hercules*) evasisse
inclytum—

Sed quid moror *istis*? quid *distis* opus
est, cum *facta* loquuntur? respicite enim
Heraclitum—

—Sed quo te *Theophraste*, prætermi-
timus *piaculo*? — qui cum

—Quod ita esse, luce clariùs exempla
demonstrant. Quis enim unquam—

—Neque hoc sanè novum, siquidem
mos iste—

Exemplis talibus plena sunt omnia.

Vultis itaque, ut è *mortuis* resurgat

Ari-

Aristippus ? Vultis, ut illum *Nestorem* ? vultis, ut *Vlysssem* in scenam inducam ? en, vobis adest coràm, quem queritis—

Exempli enim gratià, quid memorem *Curios*, *Fabricios*, *Cincinnatos*, *Calatinos*, *Scipiones*, *Catonos*, & sexcentos alios ? qui omnes in hanc nostram opinionem, pedibus (ut ita dicam) ivère suis.—

En vobis (si placet) multas doctorum legiones ad suppetias nostras, qui ad hujus sententiæ mentionem (tanquam milites ad vexillum) nobis gregatim occurrunt *presidarij* : Ellum melioris literaturæ *antesignanum*, *Plutarchum* ! qui—

Hujus rei testes, sunt parietes isti, intra quos, nonnullos ipsi vidimus, qui primo cōgressu videbantur aliqui, non ita multò post, sese prodiderunt, quàm essent nulli ; & vosmet ipsi, istis quidem oculis, sæpius non potuistis non observare.

Vos parietes obtestor, & subsecilia imploro, adeste vobis *Ciconiæ*, vos *Aquile*, vos *Leones* & hodierni temporis ingratos hominum mores, redarguite.

Hem *parce* quæ nulli parcitis ! vos *Vlysssem*, *Ajacem*, *Hectorem* prostravistis humi— tu quoque *Æole*— *Occidis*, *Argivæ* quem non potuere phalanges, Sternere, nec *Priami* regnorum eversor *Achylles*. *Æn.* 12.

At si primorū replicaveris annales— Vidimus multos, honore conspicuos, celsarum dignitatum insedisse fastigijs,
Tyrio

Tyris murice nitidissimos, qui ad utrumque Phœbum, & polum utramque, suum extenderunt imperium; quorum amplissimæ opes abiērunt; transiērunt & ipsi opum tantarum Domini. Sed in hoc Musarum Parnasso, circumvecto ætatis vestræ gnomone, cūm horologij umbra, aut mortis, aut senectutis punctum, attigisse videbitur, tum confertissimos, uberrimæ studiorum vestrorum messū, manipulos demetetis:—

Quis vellicato Cicerone suis auribus non timeat? quem notato Virgilio caliginis metus non terreat?

Ego sanè cūm ad præteritorum temporum recordationē, animum excito, & veteris ævi spatia, cogitatione decurro, &c.

Literarum procurationem, Reges ipsos sæpenuerò suscepisse, & patrū memoriā accepimus, & nostrā, ipsi vidimus—

Plantū enim hic solūm evoco, & præpono (nec impono, quia ex animo ita sentio) omnibus qui in Latio, aut Græcia imbuerunt chartaceū hoc æquor—Lips.

Atque hunc quidem ipsum Platonem quipiaculo omitto? cujus magnitudine animus assurgit, & commemoratione sola, quasi ad divinitatis occursum commovetur: erant tum Athene Atticæ, Palladium terrarum, templum eruditionis ac delubrum, totiusq; sapientiæemporium commune—

Omnes paupertatem timent, Socrates con-

contempsit : omnes mortem horrent, ille
verò etiā optavit: quippe cum jam manu
poculū teneret, neq; amplius quā hāu-
stu unico à morte abesset, nondum desijt
jocari— *Phædo* noster *inquit* salvi sumus,
jam de gallo cogitandum est. Hoc a *Me-
lito* beneficium *Socrates* accepit hanc
fœlicitatem *Anyto* debebat—

—Cujus autem animus non pascitur
& quasi saginatur qui *Camillos*, *Fabios*,
Fabricios, *Nasicas*, *Scipiones*, *Curios*, &
id genus alia, non tam *hominum*, quā
virtutis legit nomina?

Exhaurire coner *oceanum*, si exem-
porum quæram in antiquitate finem, & hæc
nostra quoq; tempora, materiam suppedi-
tant orationi, si vel *aulas* Principum, vel
rerum publicarum *curias*, dictionis per-
lustrare cursu vellem.

Vbitu *pietissime* *Æneâ*? *Eloquētissime*
Cicero? *Tulle* ditissime? ubi *Cæsar*?
ubi *Alexander* terrarum *Dominus*? occu-
buit *Crassus*, expiravit *Cræsus*, abiēre
Catonés, duo *fulmina belli* *Scipiade* occi-
dēre, duxq; civilis belli *Eriinnyes*, *Pom-
peius gener* & *Cæsar socr* & nec tibi pe-
percit doctissime *Virgili*—

Ingeniorum ille scientiarūque fons
Homerus, & humanæ terminus admirati-
onis, quem antiquitas veneranda, ore pa-
tulo vomentem ita representavit, ut de-
fluentes ab ejus ore liquores, ac flores, in
amphoris & canistris colligerent philo-
sophi,

sophi, jurisconsulti oratores, astrologi, poetæ, medici, pistorum—

Sed quid ego in re non dubiâ, *exemplis* utar non necessarijs ?

Quod si *hodierna*, adeoq; presentia, vestro magis *sapient* palato, ecce intra istos *parietes*, omnium longè illustrissimos—

—Quod si illâ *Marris* urbem, bellicæ furoris sedem, & quæ semper arma vel inferret sua, vel timeret aliena, publico *librorum* armario carere non possit, *principes* terrarum judicârunt,—tum

—Vbi verò, tua Marce *Cato*, gravitas, severitas, ac rigor? ubi pondus *stoicum*, ac supercilium immobile atq; invictum? ubi ingens illa anima quam *libertati* victimam servabas? tum latebat—

—*Socratem* qui non suam *Erymanthium* aut aprum ut *Poeticus* nugator, aut leonem *Nemæum* sed immanes animorum feras, *iram* ac vindictæ *lubidine* quotidie vincebat. Qui immotus animo atq; inconcussus cæli corruentis impetum sustinisset, & labente hoc mundo, uno *conscientie* suffultus tibia, securus sui, similis cum universo cecidisset—Quæ verò timuisset, qui nec mortem poterat timere, quam qui *spernit*, mori potest, vinci nondum potest.

Sed quid ego *opem* antiquorum *subsidiariam* peterem, cum indies nobis, ante oculos obversentur, (imò vix uno abhinc tri-duo)—qui—

Ponite

Posite quæso ante oculos, vniversos istius sæculi *proceres*, Philosophos, qui omnes (nisi fama de illis injuriosius discernat) omnes inquam—

—Vidit ea dies *Auditores*, duas ac viginti, moles dicā nescio an naves-*Heins.*

—Nam *Achilli* quem ut accuratam belli normam victor orbis *macedo* colebat, *citharam* quā belli tædia dispungeret in manū, poetarum princeps dedit— nullum cibi condimentum præter sudorem & sanguinem habebat.

—Ille filij obitum deplorat, iste sed cum lachrymis molestè optat: huic domi est *Medea*, non ad horam ut in scena, sed ad vitam comes—

—Vt fileam *Vlyssis* errores & innumera capitis discrimina, quibus se obicit antequam—

Cogitate seriò, *beatos* illos antiquorum manes hunc vobis, *Cretâ* notantes ad *Heliconâ* callem; quorum, licet cineres ad tempus jaceant in sepulchro dormientes; at sanè in studijs apud nos suis, vivunt adhuc, semperque *vlturi* sunt superstites.—

Nam ut totum antiquitatis iter emitamus, & ad illas temporum tempestates veniamus, in quibus *nostrates* ipsi, (ut alios complures taceam) se ad—

Et quoniam sub *vexillo veritatis*, contra secus cogitantes, *digladiandum* est; multas *armatorum* catervas (velut in E-

quum

quum *Trojanum*) congregavi, qui (adversarijs surrepto *Palladio*) victoriam facilem pollicentur. *Eccum* vobis in primâ acie *Ciceronem*, qui—

—Multum ab eorum consuetudine alienus, qui immensis poculorum certaminibus, & quasi bello, nihil præter vinum pro salute patriæ effundunt—

Tiberios, *Caligulas*, *Nerones*, & portentosa cætera, ut transeam—& ejusdem speluncæ non nominanda monstra—

—Obruit eos, ex hac parte oratorum veneranda phalanx, sed & philosophorum non contemnendus exercitus—

Consultissimi *historiarum* viri, & magnus ille temporum heluo *Baronius*—

—Quâ ratione adducti, prisca heroes in disciplinam doctorum hominum filios suos studiose tradiderunt: *Alexandrum* magn. docuit *Aristoteles*, *Timotheum* Cononis optimi imperatoris filium *Iso-crates*, *Epaminonda* *Lysis* *Pythagoreus*—

Quippiam-ne verò tale olim factitatum legitur? etiam, quid ni? inspicatur enim *Xenophontis* liber de—legatur *Iso-crates* de—

Quid? repetamne *Catilinæ* parricidium? perstringam *Clodij* libidinē; *Gracchorum* molitionem? tempus non sufficeret, si *Neronem*, si *Heliogabalum*, (monstra narro, non homines) in theatrum inducerem; quorum ingluviem, rufum, crapulam, si recensere velim, dies me deficeret,

ret, præsertim cùm *noctis* potius hoc opus fuerit quam *diei*.——

Sed ne ego supposititias *venundari* viderer *merces*, en *pugillum* ex toto antiquitatis *fascie*; ecce vobis *præsemen*, ut quid sit *doctorum* in hâc re *judicium prælibetis*, neq; enim aliud fecit *Alex. Magnus*: cùm——

Turmatim *nobis* hîc occurrunt *herôes* illi *literarij*, magni *studiorû Atlantes*.——

Sed quò me jam *fessum* *raptis* *Philosophi*? quid tu *Philosophorum Phospore*, magne *Aristoteles*, mihi in *atrem* dicis? quid est, ô *Cleanthes*, quod tu mihi sic *urgeas cubitum*? Ego te novi, omnes hîc *perbellè* noverunt, per *nocturnas vigilias*, *viaticum* ad *diurnas Musas* comparâsse——

Propono & *propino* vobis, *pienissimâ illius Aeneæ* exemplum, qui——

Quibus autem *donis* *cumulati*, quibus *exculi artibus*, *saffigiatam eloquentiæ arcem*, *conscendêrunt veteres* illi *oratores*? an utique credimus eorum *nascentiam labris*, *insedisse flexanimam Suadam*? cujus quasi *Gratijs* *afflati*, *evaderent aliquando in Deos mortales*, suo qui *arbitrio animorum habenas moderentur*? minimè verò, sed per *studia*, per *labores*, per *vigillas* *inclaruerunt*: Vos igitur *fatigare juyet*, *Scyllas*, *Charybdes*, & reliqua *monstra aquarum*, & si quid in *orbe* sit *arduum*, hoc *molimini*: *exhaustum enim*

nim sudorem, ingens à tergo comitatur gloria—*Farnab. Ind. Rhet.*

Hic verò campum feracissimum & lartissimas segetes ostendit Historia; in quibus omninò omnibus demerendis, si desudem, tempus antè, me deficeret, quam extremos sulcos attigero; exemplorum igitur multitudine supersedendum arbitror, unumq; tantum, aut alterum manipulum (quasi de mercibus segmen præcidandum) colligemus—

Proponite vobis (*Iuvenes Philomusi*) heretica illa antiquorum exempla, semideos illos imitamini antistites, qui—

Obruor, en obruor ego jam exemplis, quocumq; oculos, quocumq; animum apulero meum, video multifariam exemplorum supellectilem, & (veluti muscas) undique profilientes *Aelites*, *volones*, ad hanc propugnandam sententiam advolare—

—Neque de *Plutarcho* quicquam adhuc dixi, qui compendium scientiæ, prudentiæ thesaurus, mare antiquitatum, utriusq; gentis divinus quidam promicondus est.

Quid dicam de te doctissime *Plato*? —Hic forsan efflagitet aliquis ut ea quæ verbis adserta sunt, aliquibus jam demonstrentur exemplis—

Qua propter reges maximi, singulari benevolentia poetas semper sunt complexi; nam *Hiero* *Simonidem*, *Cato* *Ennium*

nium, *Cesar* Augustus Virgilium, Vari-
um, & *Q.* Horatium Flaccum, in summo
habuisse pretio dicitur.

—Et omnia sunt passim, non parum
multa exempla, ex sacris quoque literis
eruta—

—Laboravit his malis *Alexander*
magnus, *M. Antonius*, & plures alij quos
numerare labor est: Sed & *Ennius* poeta
qui ob *vinolentiã* articulari morbo con-
sumptus est—*Martialis* item potationi-
bus indulgit—Haud abfimile quiddam
de *Geta* imperatore refertur, qui apponi
sibi in mensa jubebat, dapes per *alphabe-
tum* viz. *anatem*, *anserem*, *aprum*—ali-
quando *pavonem*, *perdicem*, *pullum*, *por-
cellum*, *piscem*, *pernam*—&c—

—Inter quos ut interim *Diogenes*, *Xe-
nocrates*, *Catones*, *Cassios*, ac *Brutos* si-
leam, *Chiron*. ille cum immortalem esse
liceret, ultro *mortem* præoptavit—

Nam ut ab *Herouis* usque temporibus,
annalium memoriam animo *repli-
cemus*, nullam ullibi inveniemus gentem,
quam—

Annon *equitatis* studium exilium *A-
ristidi*? studium *sapientie* venenũ *Socra-
ti*? integritas & patrie salus *Demostheni*
perniciem accersivit?—

Sed nec *diffundam* me multis, nec in
patentissimos historiarum campos *expa-
tiabor*; *unum* solummodò, aut alterum
vobis porrigam, ex copiosiori vindemiã

racemum,

racemum, quem vestro ut allubeat palato, valdè cupio.—

Atque hîc dum *intueor*, quot occurrunt *dicenda*, & quam paucis sit *dicendum*, non adeo me agitat quid dicam, quàm quid præmittam; per omnes *historicos* volitate, invisite *Academias*, quid aliud quæso, quàm.—

Quid vobis memorem *Sardanapalum* luxu perditum? *Heliogabalum* crapulâ interemptum (*monstra* dicam an *homines*?) qui *suam* non modò *vitam*, quinimò totas insuper *respublicas* dissolutis suis *moribus* pessumdederint?

Tam celebris olim *Trojanæ* urbis rudera quæso & cineres refodite & inspicite paulisper mecum & invenietis *morum suorum corruptionem*, & non *murorum* diruptionem, causam illius extitisse excidij, quod non obscure innuit *Poeta* quum cecinerit,

Invadunt urbē somno, vinôq; sepultam—

Per Testimonium.

ATque nè hæc à me in rationis, ac *veritatis* luce, ita disputari putetis, ut à me tantum accipiant *authoritatem*, credite *Auditores*, non hanc à me mihi mentem esse, sensit hoc *Tullius*, cum *Tullio Cornificius*, cum utroque *Quintilianus*.—

Res

Res minimè *dubia* est, & disputatione non eget; extant omnes *domestici*, plurimi *externi*; testes extant sanctissimæ *leges*, & veterum *patrum* decreta minimè *obscura*, aut *dubia*; sit sacro-sancta illorum apud *vos* *authoritas*—

—Nam ut in *telo* aliquo, aut gladio multum interest à quâ *manu* veniat; sic in *sententiâ*, ut penetret, valdè facit robustæ alicujus, & receptæ *authoritatis* pondus—

Et ne nimis *steriles* in tantâ *fœcunditate* & *flumine* *differendi* videamur, agè *fontibus* apertis, *rivulos* nostros, altius aliquântisper *fluere* jam permittemus, *consultis* Antiquorû *oraculis*, ex quorum *Tripode*, nostra sat abundè confirmatur opinio; horum tu *plato*, paucis te volo—

Quod si adhuc penitiùs velimus introspicere, aut apertè, aut ex consequenti, veneranda omnis ferè antiquitatis *canticies* pro *nobis* consistit—

—Succedunt minoris ordinis succenturiati milites, similia suffragia perhibentes—

Neq; vos *invito* solum ad *olera* hæc & *legumina*, aliâq; id genus, *crassioris succi* alimenta, *mez inventionis arte*, sata, cocta, apparatus, sed exquisitissimam *mensam*, *epulas Oratorum*, *ambrosiam Philosophorum*, *nectar Poëtarum*, omniâque *mellitissima* *oribus*, *auribus*, *animis* que placeant *fercula*—

Sed si mea vos non moveat oratio, moveat saltem antiquorum Philosophorum, moveat oratorum, non enim pluvias (ut aiunt) quas colligo, sed d. vivo gurgite salientes, propino; legite Demosthenem, evolvite Isocratem, percurrite Platonem, &c.

— Consulite sultis Tacitum, qui civilis atque militaris rei autor maximus, sententijs rebusque densus, verbis strictus ac compressus totus denique ignis — *Hemf. erat.* — Qui in animis principum atque in pectoribus vixisse & eorum cogitationes perlustrasse videatur, ita docet, ita eruit ac detegit, ita ab oculos ponit Tacitus omnia — Res cum verbis verba certant cum sententijs — nunquam turgit sed assurgit.

Adesdum tu M. Tulli, *adesdum* (inquam) & dicas aperte —

Ex tripode penitissimæ sapientiæ est illud Senecæ, qui Socrateo melle depluit totus —

Idem etiam quod ego in hac re, sapientiæ humanæ oraculum, Aristoteles ipse dixit; affirmans: —

— Xenophontis dictionem Græcæ formasse ijs manibus videntur, quibus ut Poetæ volunt, Veneri ministrant.

Herodotum, cujus omni nectare, omni Indicæ arundinis humore, ac succo, suavior est dictio —

— De.

—*Demosthenē*—qui tonabat in *Philippum* totoq; eloquentiæ impetu, tota illa gravitate ac scientiarum densitate fulminabat ac ruebat, cœlum denique ac terram, Atheniensis *Jupiter*, Demosthenes miscebat.

—Quem numerosa comitatur familia, quorum testimonia non capit hujus nostri thematis angustia— —Quos omnes si non verè saltem ferè nostras *hic* partes agere.

—Sed *poetico* utamur contra hunc *poetæ* testimonio, ut suo *ipsius* mucrone pertinax confodiatur. —Vide quā aperto Marte adversus te præliantur *poetæ*—

Nec est quod vereamini, *meæ* me habere *causæ* testem, *quis* *hæc*, habeo enim, & in promptu habeo, nec *illum* *proletaneum* quempiam, *imi* *subsellij* *orator*em, *gregariū*ve *militem*, sed *positionis* *literaturæ* *vexilliferum*, magnū illum, doctūque *Scaligerum*, qui in honoratissimo *doctorum* choro, *nemini* *secundus* *assidebit* —

Oraculum consulite, quod non furibunda *Delphis* *Pythia*, non *Dodonæus* *Jupiter*, aut *Ammon*; non *Ismenius* *Apollo*, aut *Clarius*, non *vicani* *aruspices*, aut de *circo* *astrologi*—sed—

Quis tibi *Plato* pulcherrimam hanc cogitationem immisit, quā sublime animus tuus *ascendit*, cum hanc palmarem sententiam protulisti? tetigisti rem, non

acu (quod dici solet) sed *acie* mentis, & *acumine*.

Agedum quicumque *dubitas*, & nostri sermonis audaciam *miraris*, perlustra *Graeciae* lumina, doctrinae *numina*, *Platonem* &c. percurre *Romani* nominis aeternitatem, & in hac immortalitatis gloria sublimes, *Ciceronem*, *Casarem*, *Senecam*, aliosq; infinitos intuere.

—*Nature* quidam quasi *genius* & idea rationis *Aristoteles*—cujus ille unicus sacerdos ac consultus fuit—

—Qui diversitate rerum *solus* humanam aetatem occupare potest: ordine vero ac tradendi ratione, *omnium* conatum excessit. *Heins.*

Nam ut in principio *Ethicorum* vir divinus, imò numen quoddam, & vis quaedam major *sapientiae*, notavit *Aristoteles*

—in quo quot propè verba, tot arcana, doctor publicus humani generis, ac summus *sapientiae aedituus*, oracula effundit—

—Totius antiquitatis *fastos* ad subsidium nostrum proferemus—complures enim horum—Magnus ille doctor—*Aristot. sc.* Rex Philosophorum—

Abyssus eruditionis veteris *Hesychius*—

—Cui etiam opinioni calculum apponit suum—

Quae omnia intento quasi digito hanc quā ego, monstrant jam vobis veritatē—

—Astipulatur & vulgò jactatum proverbium—

— En germanum *philosophum*! en vocem *auream*, *Autico* madentem iuoco! —

Sed quid ego argumentor? quid plura *disputo*? te testem *obtestor* (mellitissime *Cicero*), id te enim (tanquam ad *sacram* aliquam *anchoram*) jam confugio; ut tu (velut alter *Achilles*) nostram propugnes oppugnatam *provinciam*, quid? annon tu —

Hoc ipsissimum in ore sæpius habuisse fertur *Augustus Cæsar*, ipsum aud te — ô eg egiam & verè regiam tanti Imperatoris sententiam! optimè dixisti *vi* optime!

Quodd, si *tela* oratorum *retexere* libuisset, sexcenta licèret ejusmodi proferre, *pleni enim* sunt libri, *plene* *historiæ*; sed nec opus est, ut *vagetur* oratio, cum domi habet, unde luxuriet: —

Quod idè confirmat *Euripidèum*, aureis sane insculpendum characteribus. —

Sed priusquam istis *valedicam*, *salutandus* est *Plato*, *cōpellendus* etiam paucis est *Isocrates*; qui velut *Sol* & *Luna* inter alios *emicuere*, *plenisq;* *buccis* & *buccinis*, huic nostræ *astipulantur* opinioni.

Mallam Tullium Romanæ fontem eloquentiæ ac regem, *patrem* quoq; patriæ fuisse dictum aliquando legistis — Hinc orationem vividam, sublimem, masculam, nervosam: hinc colorem, succum & figuras, ducite, ac haurite —

Sic *plato*, sic *Aristoteles*, sic *Zeno* —

Ab his mihi non dissentire videtur
Homerus qui—

Agédum *Plato*, Euge *Aristoteles*—

Arbitros arcesso, omnium *scientiarum*
callentissimos; & *oracula* vos audire co-
gitare, cum universum *antiquitatis* con-
centum audiētis, qui omnes in hæc ver-
ba *sublimia*, acuta; mellis, lepōris, *pipe-
rataq;* (ut *Sido. Apollon. ait*) *facundæ*
plena, (in quibus ferventis fulmen inge-
nij) erupērunt—

Oceanus testium *immensus* in apertum
nostræ declamationis *campum* inundat,
in quo mea jam *natans* oratio, *portum* &
exitum haud inveniet—

Platonem ipsum audite—quem equi-
dem cum lego, cœlesti quodam numine
ac oraculo instinctum atque impulsū
(qui *rapi* potius in altum quàm *assurgere*
videtur) ita tangor, rapior, accendor, ut
oblitus ipse *mei* sequar, & quod *ipse* fieri
à *Bacchi* sacerdotibus cū à Deo impel-
luntur, in *Iōne* suo ait *me* ex aqua videar
haurire— *Heinsf.*

In cujus scriptis omnibus ac singulis
propemodum orationis partibus, præter
ubertatem, ac prodigiosam quandam co-
piam, vim ac sublimitatem in dicēdo,
tot *urbanitates*, tot lepōres, tot festivitā-
tes passim, ac *Gratiæ* occurrunt, ut cum
Græci, tribus non plures esse finxerint,
mille in singulis *illius* sermonibus notare
mihi videar. *Heinsf.*

—In *illius* autem lectione tanquam in beatis *insulis* inusitata quadam voluptate *ebrijs*, ac quibusdam quasi immortallium *Deorum* condimentis delibuti versantur.— Quæ enim *ille* sensuum oblectamenta, quas illecebras omisit? quos non laqueos, ac elegantiarum retia *lectoribus* objecit?

—Aristophane autore summo, & quæ tot tantisque laudibus vetustas extulit, qui omnes *Athenarum* veneres, festivitates ac *gratias* prope exhaustisse creditur—

—Atque id quidem ex verbis Terentiani *Chereæ*, videre est qui—

De *his* autem, testis abundè magnus est *Aristoteles* qui—

Sed *Medicorum* placita consulat velim qui verbis nostris fidem præbere detrectat.

—Sed præstiterit fortassis in re tanta, Musas ex *Helicone* accersere, quas poetæ sæpius ob meras nugas advocare solent: Adeste igitur paulisper *Iovis* filia, dum ostendo—

Quæro abs te moderatissime *Cato*, à te doctissime *Plutarche*; quid vobis de hac re videatur? profectò si *vestram* æquitatem, atque prudentiam rectè cognoverim,—

O divinam *Platonis* sententiam, ipsæque auro magis auream!

Antiquorum suffragia desideratis? en igitur vobis tenuem *manipulum*, quasi è spicilegio

Spicilegio quodam feliciori, ex *Historico-
rum, & Philosophorum latifundijs*; omnes
enim *opinionis nostrę ante signanos* in hęc
arenā succēturiandos, operępretium non
esse existimo: *neminem* igitur volo quin
te unum (*Virgili*) qui tuum *ultroneus* ap-
pones *calculum*, & si hęc ad *manes* tuos
pervenerint uspiam, dic quęso quid in
hęc re senferis, num—

Prodeunt hęc *multi* insignes *Philoso-
phi*, quorum gregem in *scenam* cogere,
quid esset aliud, quā *inanes tragędias* ex-
citare? ruminare illud *Aristotelicum*—

Neque est, quod *Oratorum fores* hęc
pultemus *domesticatim*; occurrit en *nobis*
obviam *Cicero*—

Surgat igitur aliquis ex universo *Phi-
losophorū cænobio*, qui vobis de inexpu-
tabili *doctrinę* utilitate *concionetur*, quiq;
mentes vestras *nectareā suę* *Suade* sua-
vitate, *inebriare* possit: reviviscas tu *The-
ophraste*, eloquere, ut hi te capiant; quid
ais? dicas *bonā fide*, num tu per *diurnos*
labores, nocturnas lucubrationes, ad tan-
tum tam *stupendę* *doctrinę fastigium*
non emerferis?

—Pręsentissimum hoc tempore eru-
ditionis numen, in quo virtus & natura
vel cōgessit quicquid potest, vel exhausit.

—Non tam *hominem profectō* quā
cōlestem aliquem *virtutis* genium au-
dire videor qui—

—Vbertim huc confluunt—

Testor *Galenum*, eruditionis latifundium, oceanum disciplinarum, omnium ingeniarum artium commune quasi receptaculum—

—Quid est *homo*? somnium umbræ respondebit *Pindarus*. Quid est *homo*? simulachrum quoddam dicit *Sophocles*. Quid est *homo*? ipsa calamitas, dicit *Herodotus*. Quid est *homo*? occasio miseriarum, dicit *Philemon*. Quid est *homo*? folium caducum dicit *Homerus*. Quid est *homo*? imbecillitatis exemplū, temporis spoliū, lusus fortunæ, mutationis imago, invidiæ & calamitatis trutina, præter illa nihil aliud nisi pituitæ aliquantulum & bilis, dicit & jam olim dixit *Aristoteles*. Hoc siue animal siue monstrū potius, cuius totus orbis ambitionem non capit, fletu spectatorem salutat, neque oratione primas agit partes, sed lachrymis—*Heinsf. orat. 22.*

—Tanto antiquitatis flumine quis sanus contra velit natare? cum receptum sit inter *veteres* (ut scistis modo)—

Mavultis sacra? eò sequor—

Praxis veterum contra venit—

—Ut verum appareat *Salustianum* illud—*Concordia parvæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur*—

Sileo hîc—Sileo etiam—Vel ut *Aristophanicis* illos describam verbis—

Cæterum, ne ex tantâ *segete*, nulla omnino, aut *infecunda saltē, messis* fiat;
spicas

spicas aliquot gravidas, fructusq; selectos colligam; quid enim aliud, quàm quod ego jam dico dicturum remini Aristophanem, si intet viros jam superesset? —

Myiades hic occurrunt veteranorum, è Musarum castris qui agmina nostris sua juncturi sunt; parùm etenim in legendis veteribus profecit ille, qui hoc non novit apud eos tritissimum; rhodum tu Isocrates dic quæso ingenuè —

Sed ut fluentia veterum, in unum quasi rivulum contraham, en vobis Aristophanem; sin mavultis Senecam, illum etiam ad hanc Spartam propugnandam evocabo, si liceat illi, bonâ cum vestrà veniâ, liberè loqui.

Nec de paucorum solummodò racemis vindemiam facio; imò senatus antiquorum universus, huic sententiæ suffragatur; audite tubam Philosophorum omnium, quorum Echo nil magis ingeminat, quàm —

Nostras hic partes vindicat plato, strenuè etiam & animosè, universa pro nobis militat antiquitas; quid tu Socrates? annon tu hoc testaberis mecum ô Demosthenes? novi te velle —

Sed Socratem audite (mei condiscipuli)
“ hisce vos verbis compellantē: Maffi
“ estote virtute, adolescentuli, pergite &
“ obnixè contendite in addiscendis literis.
“ Quid animi vobis esse dicam quòd us-
“ que adeò segnes estis, in Heliconâ versus

“conficiendo iter? num viam metuitis?
 “num pericula extimescitis? profecto cum
 “ratione insanitis, si leviculas istas remo-
 “ras in hoc tam laudabili cursu vobis ob-
 “ijci patiemi—

Huc respexisse videtur *Horatius*, Ma-
 farum ille *amanuensis*, cum in hæc pro-
 ruperit verba.

Sed quâ de re *authoritatis* chiliadas
 hic attexerem? cum mille vix sufficient
 anni, ad illos commemorandos, qui in
 hac re *dextram* porrigunt, *opemque* nobis
 poscuntur suam—

Si *Cicero* ille *eloquentiæ parens* (quem
 ut rhetorum *Deum* admiratur posteritas)
 in hoc vos alloqueretur cætu, annon ip-
 sius dictis obsequerimini? nunc igitur
 illum hoc vos alloquentem modo audia-
 tis placidè.—

Sed *antiquitatis* panopliâ, *authoritatis*
 clypeo armati sumus, contra impetuo-
 sum *stolidorum* insultum.—

Patres, & *proceres* in *Philosophiâ*,
 ibam consultum, ex eorum cælo, *stellas*
 deduxi *opinionis* suæ, (non *magico* tamen
 murmure:) ex eorum *fontibus*, ad *hortu-*
lum hunc meum *irrigandum*, amnes *deri-*
vant; qui omnes, pleno *suffragiorum*, &
consensus *flumine*, expansisq; *carbassis* in
 nostram hanc deferuntur *sententiam*—

Verùm & *Tullius*, qui in arce *eloquen-*
tiæ Romanæ stetit, rex *oratorum*, & *lin-*
guæ Latinæ illustrator—

Cur igitur non utar *Ennianis* verbis?

Quòd si *morientium* verba, altiùs solent insidère auribus; altis insideant mentium *radicibus* infixæ, *morientis illius* oracula, quem si in *rostris* hisce fulminantem, dominantem, imperantem vidissetis, novâ quâdam putaretis donatum animâ—

—Eandem ob causam *Plato*, apud vos omnes, (quasi pater apud *liberos*) in hæc mihi videtur verba prorumpere: “*Desinite tandem, o juvenes, desinite quæso, bonas horas malè collocare, ac potius univèrsam artium liberaliû oceanum uno haustu absorbere, sari librorû heluones; Quæ si ille usitatâ vocis, vultûsque acerbitate fulminâssæt, credo sanè, vel lupos, vel tigres lenitutum, saxa ipsa & rupes perimoturum—*

Horatius delictum illud *Mæcenatis*, & *Romanæ* fidicen *lyræ*, qui inter *lyricos sublimi vertice vates*, *sydera summa* ferit—

Quæ sententia, *numinis* iudicio probata fuisse, *priscis sæculis* creditur—

Vultis *testimonia*? en *vobis* *Apollinis* ipsius oraculum? qui—

Te *M. Tull.* (*eloquentium prudentissimum prudentium eloquentissimum*) *testor*, obtestor *testem*; *eloquere quæso, audacter dicito, maxin’, ut ego dicam pro te?—*

Sed *Philosophorum fores* ostiâtim

pultemus; ac quid in hâc re *antiquitas* senserit indagemus; ex quorum *uberibus*, *dulcissimum veritatis* hujusce *nectar* exugatis.—

Audite *Menandrum*, cuius *aureum* hoc est, de *eruditione*, *encomium* —

Sed ab hoc *rivo*, vos ad ipsam *scaturiginem* jam ablêgo, *fontes* tantum *digito* demonstrans ubi *pleniores Poëtarum*, & *Oratorum haustus* capiatis.—

Sed quorsum ego *gazophylacium* tale aperitê, tot *gemmas* ostentarem? ipso-
met denuò potiùs adite *philosophiæ* *loculos*, *devires* illas *Poëtarum arculas* excu-
tite, & vos (*præeunte toto Camœnarum*
Charitumq; choro,) vestris subsequimi-
ni suffragijs.

Quorum uterq; est (quod de *Dionysio Longino* dixit *Eunapius*) *βιβλιοθήκη πῶς ἔμψυχ' ἔχ' ἡμετέρων μουσῶν*.—Quos *statores* *literarum* meritò appelles, fug-
entes enim *clade* accepta, atq; *oppressas*
fortiter stiterunt—

Formula Objiciendi.

Sed quod *fretum* non continet *Scyllas*?
quis *Vlysses* non vidit *Sirenes*? quæ
regio non parit *Centauros*? quæ nã adeo
clara est *veritas*, ut suos non habeat *ad-
versarios*? neq; enim hîc defunt *Curio-
nes* & *Aculeones*, qui in ipsa *nive*, *atra-
mentum*

mentum vident, & nobis orationis flumen
intercidentes obgannunt.—

Atq; hæc hujus nostræ sententiæ fun-
damenta sunt; reliquum hujus *disputa-*
tionis, in nonnullis *adversæ* sententiæ
argumentis diluendis, consumetur: ea
sunt *duarum* generum.—

Sed latet hæc anguis in herba, qui sibi-
lis non solum suis nos terrere, sed vene-
nato insuper aculco pungere cupiens, tali
objectionis *cuspide*, nostram in *calce*, o-
rationem, vulnerare aggreditur.—At in-
quies:—

Non desunt tamen hi; qui bellum in-
dicunt nobis *internecinum*, inflatâ *obstre-*
pantes tubâ, quorum bellici clangores,
resonant jam in *auribus*; qui nostrâ hanc
veritatem, suis *arrietibus*, hunc in modum
quætere conantur; licet nequeant *quassare*
funditus; in quibus, si *testiculi vena* *ulla*
paterni, descendant, ut in hæc arenâ, pro
hæc *Helena* (quâ potiri tantoperè cupi-
unt) *digladiemur*, me equidem in mille
potius *discerpi* partes patiar, quam—

Terf. Sat. 1.

Sed aurem mihi vellit *Gentus meus*; &
obstreperas ait esse quorundâ voces, qui
solem meridie splendere vel negant, vel
non vident; & ab *inferis Cerberum* extra-
hunt, qui *trifauci gutture* adversus tam
coelestem *veritatem* allatraret: utcunque
virulento *halitu* nocere nequeat.—

Sed dicat aliquis, *Miretur autem ali-*
quis.—

Quan-

Quonquam verum esse etiam illud,
quod *Fabius* monet, non diffiteor:—

In secretas *vestras* uniuscujusq; aures
adversarium audio *insusurrantē*, quod—

—Miramur hinc, & Homeri verbo
ἐκπαγλα miramur, quosdam esse *fungos*,
quibus *frons* tam infrunita, *mens* tam ob-
tusa, ut an *eruditio* omne ferat punctum,
& *album* mereatur *calculum* ambigunt.
Occinunt enim *meros scholasticos* esse
meros asinos—eruditos esse—

—Quibus succenturiati accedunt—&
quæ obicui is mussitat in angulis *nebulo-
rum* colluvies—

—Profiliunt hic quasi ex insidijs alij
qui—obnixius convellunt sententiam
nostram—ut ab acumine capient plau-
sum, & ex *mustaceo* aureolam—

Obstrepan, obganniant, oblatrēt pri-
mipili inter—quibus *frons* de rebus hac
in causa, penitus perijsse jures—

Neque adeò clam me est, futuros
complures, qui ex *his* quædam *curiosius*
à me disputata occinent—præfactius
urgentes—

Subjiciamus autem hic (si placet) *ob-
jectiones* adversariorum, ut tanquam *Ae-
thiopes* jubeant *nostrates* *Europæos* appa-
rere candidiores—

Occlamant hic *petulci*—qui *nigra* in
candida vertunt—*Juven. Sat. 3.*—Et cæ-
teri ex recentiore colluvie—

Sed antequam à *mari* hoc, in *arenam*

diu optatam profilio; audire mihi videor,
tacitos *multorum* susurros, qui mussitant,
me novas *spargere voces*, novas Philoso-
phiæ merces *nundinari*; quorum ego la-
bijs, si paucula mihi permittatis *peffulum*
dabo, atque *ora obturabo* illico——

—qui (ut *Africa*) gestiunt semper ali-
quid apportare novi, cum *his*, in partes
abiêre——

—Recoquunt *hæc* eramben suam puti-
dam adversæ opinionis proxinetæ——

—Compositi videbantur *fluctus*, sed
ecce adversarius, velut alter *Aeolus* ven-
tos rursus immittit, ut fundamento ipso
convulsio, nihil integrum in hac re ma-
neat——

Suboriantur autem hic novi scrupuli——

Hæc——adversus nostram sententiam
—rabidi canes latrant——

—At hic rursus obgannunt mihi ôi
ἐν τῆς σῶας βατρεχτοί, nihil inquit
miserius——

—Hosce scopulos prætervesti in ali-
um contentionis labyrinthum dilabimur

—tot verborum involucris, æu viarum
anfractibus, & sinuosis *Mæandris* undi-
que implicitam——

Obstrepat hic nobis *Momorum* gre-
ges, & *balatronum*, nugarum architecti,
profligati scilicet *nebulones*, qui senten-
tiæ hujus *claritatem*, cum non possint
offuscare, risu demùm & scommate so-
lent excipere——

Susurravit mihi nuper in aurem Genius meus, mihi in hac re oggannire ganeones (nescio quot) & terræ filios, qui suam in nos eructantes virulentiam, aiunt—

Bubonizant hic nobis, vociferantur; imò verò grunniunt Epicuri de grege porci, qui viam ad Heliconam tanquam salebrosum vellicant, adeoque magnam veriginem in Athenarum capite ciere student, ut impetum retundant studiorum vestrorum, tam laudabilem.

Coaxant (rannuncularum instar) rantidi nebulones, ex tenebrosos ignorantie suæ cavernis—

—Ita disponenda igitur est hodiè nostra velificatio, ut non prius de Insulis fortunatis, quàm de Scylla aut Charibdi cogitemus—

—Multi sunt Auditores, multi sunt hujus furfuris a (nec enim farina dicere possum) homines passim, qui—

Sic autem contra nos insurgunt adversarij, nostræ assertioni contradicentes; nosque è vestigio Horatij autoritate, tanquam clavâ aliquâ Herculeâ, conantur profertere—

Subodoror hinc, quid objecturi sunt adversarij, perfrictæ frontis homunciones, quibus sanguinis in facie nō haeret gutta—

Sed tacitos audio, nescios quos, susurros, & secretam gannit in aurem cohort adversa, qui armis & parvis, arte & Ma-
te nos adoriuntur, quasque tot ex de les

Harpye, cruentatis unguibus, in *istius* (quam ego jam propugno) *veritatis faciem*, confertim involant.

Quod si quis fortasse *Philosophaster* objiciat.—

Sed *ulcus* video, quod latet alius, in imis quorundam *precordiis*,— quod *acute* confutationis *au*, cum facile pupugerim.—

Aliquem autem audio refragantem *Criticum*. qui (ceu *malus aliquis Genius*, à dorso nobis & quasi humeris inhaerens) umbris nos suis sub *torvo aspectu* exhibitis, exanimare.—

At non desunt, qui *ipsam* hanc tam manifestam *veritatem* allatrare non verecundantur; & non modò *ultra modum*, sed *ultra modestiam*, ad *ravim* usq; contra-*declamant* (exclamant potius,) pauca igitur sunt dicenda, ad horum *pertinaciam* retundendam, qui alioqui *nobis* forsitan insultarent intemperantiùs.

Fateor equidè, hic *mibi* haerere *aquam*, de hac enim re *contestata* inter multos *lis* est, sed nulli etiamnum adjudicatis; quantum autem *ingenij* mei *decempedi* attingere possum, existimo.—

Sed en *araneas*, quæ ex suavissimis *floribus*, exugunt *venenum*, quæ *telam* & *filum* subtilioris objectionis texunt, ut *simplicem veritatem* tendiculis suis *implicatam* reddant, & perplexam.

Sed *Decumanos* hic, in nostram hanc

cymbam, (priusquam portum appulerit) ciet fluctus, meæq; opinionis veritati, præsentem intentat mortem, furibundus adversæ partis Aeolus—

Scio equidem *incudem Minervæ*, subtilium objectionû *maßeolis*, multùm hic *contundi*; nec enim desunt, qui non *modio* solum, sed *trimodio*, imò ipso *herico*, (quod horreo dicere) maximas hac in re, nobis admetiuntur nugas—

Insurgit hic animosè, cataphrasta adversæ partis *cohors*, & *nudam* hanc *veritatē*, evaginato *objectionis* adoritur *gladio*; eamq; *expansis signis* in *aciē* laceffit.

Nec *reperat* se hîc, à nobis, multorum *intemperies*; quorum *voculas* jam audio; *morsiuunculas* præsentio; sed *morus* ego, si horum *morer* morositatem, tamethi *austeritate* penè *Stoicâ*, dejicere opinioni nostræ *frontem* conentur—

Atqui hîc in *Labyrinthum*, nescio quem, inducor, à quo ut me *honestius* expediam.—

—Hæc si vera sint, ac pietatis plena, quid est quod obrudant *onagri*—

—Vtcunq; autem intumescunt adversariorum *utres* pungas tamen *illas* (ut oportet) & sentias citò flaccescere.

—Sed tamen inveniuntur aliqui tantâ inveteratæ frontis duritia, tanta impudentiæ incude, tam adamantinæ pertinaciæ, qui tantis eloquiorum cælestium molibus non succumbant, tantis ponderibus

ribus non fatiscant, tantis malleis non conquassentur, tantis postremo *suiminibus* non conterantur—

At quorsum hæc, inquiet aliquis, audite quò rem deducamus—

—Sed mihi videor audire reclamantes philosophos—

Atqui nec dum, res est *expedita*; nam *Hydræ* veluti *Lernææ* resumunt capita, & novo *objectionis* aculeo, nos conantur vulnerare.

Sed priusquam ad *Insulas* epilogi *fortunatas* deferor; en *Scylla* & *Charybdis* præternaviganda est—

Sed hîc (*foribus quasi ruptis*) furentius in *campum* prosiliunt *Antagonistæ*, & quasi *fulminis* ictu, nos è vestigio *peffundare* satagunt—

Sed hîc *cicuta venefica* extirpanda venit, & *Hydra* dubiorum *multiceps*, enecanda—

Sed ut *rosa* non nascitur sine *spinis*, ut *scoria* cum *auro*, *palea* cum *grano* succrescit; ita & hæc *veritas* suam habet *spinam*, *scoriam*, *paleam*, quæ *exui*, *exuri*, *excusi*: vel ipso *adversario* strenuè renitente, debet.

Sed (en)! *accinctus* undiq; *antagonista*, *pharetram telis* refertissimam, in hanc *arenam* portans, procedit, ut—

Cùmque ego inopinus, inciâerim tandem, in istas *Syrtes*, ubi natant *Pirate*, qui *sub ementito veritatis vexillo*, causam nostram

nostram ad scopulos allisam cupiunt: ego unum in illos bombardicorum *classicum globulorum* displosurus sum, ut—

Formula Confutandi.

Quorum ego insaniam non sum necius quàm facile, quàm nullo negotio liceret mihi compescere, cùm Synodo Philosophorum, dudum *convicti* fuerint.

O *mysteria* ! o *oracula* ! desunt latera quibus exclamem; an potius, O *palex* ! O *stipule* ! *stipule*, quæ primum non ferunt ignem *examinis*, *palex quæ* volant instar pulveris —

O genus hominum insulsum ! quibus *belleborum* porrigendum, ut purgato cerebro delirare desinant —

Saniorem precor adversario animum, ne *valetudine* abutatur in scribendis ægris operibus — & hujusmodi opinionum monstris parturiendis —

O insuli *nebulones*, ubi *fontes* vestra ? ubi *rationis* usus ? vos omnes exilio pulsos, miseros simul vectores ad Anticyrā ablegandos curabimus, ut hausto *veratro*, mente ipsi redeatis meliores. —

Nodū hunc paulo nimis *intricatū* quidē, non tamen *Gordium* illū existimo, ut opus sit vel *Oëdipo*, qui dissolvat, vel *Alexandro*, qui discindat; cogitate enim: —

Sed

Sed cui non dictus *Hylas* ? quis hanc non novit tritissimam cavillam, & titem, quæ omnia ferè fatigavit *tribunalia* ? clarior tamen nobis effulget *Phæbus*, quàm ut *nebulae* istæ *veritatem* nobis obfuscare possint.

Sed ut adversus *Solis* radios *glacies*, in tumultuante *Borea* crassius vapor, præ meridiana luce nocturnus horror, nequit consistere—ita—

—Stultissima sunt *hec*, & ad quæ ridenda non unùs sufficiat *Democritus* —

—Non autem præterit te quam frigida hæc veterum sint exempla, & quam minimè multos inflamment—

Quis enim ita perversi genij, qui mecum ultroneus non fateatur, Philosophorum principi ut *homini*, multa falsa & erronea : ut *Ethnico* & pagano, multa impia & profana ; ut primo *instauratori* multa manca & imperfecta excidisse ?

—Sed bullæ sunt istæ, tenuissimorum flatuum, quas *pueri* facile dissipent—nec titivilitij æstimandæ—

Non obstat tamen *hec* tragula quam injiciunt, nostro progressui quidam, pugnacis ingenij pruritu laborantes, qui in his temporum ulceribus—

—Verissimum enim est (quocunq; adversarius meus oblatret modo)—

—Portentosa planè dogmata !

—Sed ut nervi *invidiæ*, ac poplites,

tan-

tanquam gladio quodam, & acutissimo
microne, succidantur; ut *calumnie* jugu-
lus petatur, quæ ut bellua immanis ac
cruenta, adhuc cineres, *extincti* & ossa
invadit.—

—Sed vetus est hæc *asporum* coccyf-
mus qui suo cerebello de *hujus* partu
ambitiosè gratulantur.—

—Sanè vindice cunco, nodus dignissi-
mus!

At quàm frivolum hoc sit argumentū
quis non intelligit? nisi qui intelligit ni-
hil, cum eodem argumento mihi liceat
uti in *vinum*—Ecquid habent quod ap-
ponant amplius?

—Neq; est cur me patiar in hac causâ
Aristotelis tui autoritate urgeri, quem—

Sed *prudentibus*, non tam placent *pha-*
lerata, quàm *fortia*; in hæc igitur ne vos
hæreatis *heresi*, cogitare placeat:—

Contra quem, impetuosum adversarij
mei insultum, en ego oppono hoc Aja-
cæum veræ defensionis clypeum.—

Dicite enim *nobis*, quicumque estis, &
ubicunq; estis, emunctioris *naris*, censo-
res, unde fit quod—

—Quamquam quid horum probatione
opus est? quandoquidem nemo ferè est,
tam mucosis naribus (modò non sensus
suos prorsus obstruat) cui non suboleat,
imò qui non eas legendo planè odore-
tur, & persentiscat hæc fabulas à malè fe-
riatis hominibus audacitor esse cōfictas—

—Hos

—Hos autem rixandi cacoethes ita transverfos abripuit ut —Exclamet *malicerta* perisse Frontem de rebus— Nec est adeò opus insanas has opiniones magna probationum mole confundere.——

Pudeat igitur tandem istos *asinos* ruderè inter *homines* rationis compotes— Quod si etiam *illis* largiremur quod petunt, quo tandem jure, obsecro, comprobabunt——

—Eant igitur *Antagonistæ* nostri, & cum de *antiquitate* agitur nos (ut solent) Novatores appellitent—quin ipsi interim veteratores habeantur.

—Telæ sunt *istæ* aranearum, ad capiendas muscas, quas volatilia robustiora facilè perrumpant ac dissipent——

—At tales ferè flaccescunt priusquam pungas *utres*, & in ipso aspectu extinguuntur, ut *meteora*——

—Facillimè everrenda sunt à nobis istarum aranearum stamina——

—Neque operæ futurum est pretium huic spectro verè *seramineo*, larvam detrahere——

—A nobis verò apage malevolentia, & veros istos canes, qui cum loqui possunt allarrare omnes, malunt.

—Hæc verò tam effroni ore sic effutire vertiginosū est cerebelli, ad Anticyras potius relegandi——

—Et sapientiam quam capere non possunt

possunt carpere desistant— aut ut *illi* olim apud poetā quæ *Purpureos moritura manu discindis amictus* Et nōdum informis *terbi* trabe nectit ab aliā;

— Vtrum hæc Achilléæ sit ratio, nec ne, deinceps apparebit— At si cedere velimus, (quod iub. jud. ce jam est)— quid cum—

Vide quas in *angustias* te conijciam, si neges, tibi pudorem injiciet *reluctans conscientia*: si neges tua *vox* quā nectis tergiversationem hærebit—

— Anguis sis quantumvis lubricus non tamen effugies —

Longè idcirco de viciniā *veritatis* errant, proculdubio, illi qui—

Equidem si varios de hac *veritate* errores, vel enumerare duntaxat velim, finem nullum nostra reperiet oratio, verum si velim eos *refutare*—

Graphica cavillatio! cur non vociferantur etiam—

Sed *Mithridaticam* hanc (si placet) *antidotum*, contra *venenatas* hæc pestiferi erroris *tabes* accipite—

Istorū *aranearum* stamina, vel tenuissimus quidem sanæ rationis *halitus* dissabit *faciliter* & meridiano *sole* micantior rem agnoscent, hanc *veritatem*, vel *temere* (quod aiunt) *Saturnia*.—

Sed quorū ego hæc recito? quorsum? ut scilicet clariùs *effulgeat* divinæ hujus veritatis *Phœbus* & stultitia *adversariorū* inno-

innotescat magis, qui rixis inanibus intumescences; lateribus *Milonis*, clamore *Stentoris*, ænea fronte, voce ferrea, plumbeâ mente, lignæis argumentis, contrariam sententiam non verentur astringere:—

Sed hæc adeo sunt infirma ut etiam non admoto arietis, per se collabi necessum fuerit.

Video jam, ex parvulo ovo *Crocodilum* nasciturum; ex inanimâ oblatâ ansâ, adversæ opinionis patronos, in nudam veritatis faciem, velle ferocius involare, quorum animis alius defixi furores, cum deferbuerint, non vereor, quin—

Qui de literis & Musis ipsis, perinde judicant, ac cuculi de musicâ *Philomela*—

Sed ut verecundam veritatis faciem, à cerussatâ meretriciæ fraudis fronte, distinguatis; sciendum est:—

In quos *Aristophanis* illud, retorquere hic possim, cum ex merâ perviciâ huic refragetur veritati, aientes ἡμᾶς ἔπεισας, ἡδὲ ἀπὸ πείρας, καὶ τῶν τὰ πόλιν ὅτι τὰ ὕλα—

Adeone vero? omnem, omnino exuerunt mortales fructem? hucine rerum venimus, ut ubicunq; omnes in hac mundi canitie, in hoc literarum meridie, adeo cecuti. ent perversæ? scuticis mehercule digni sunt, qui inventis frugibus, glandes arrodere malunt, & in teterrimo errore contabescere, quàm—

Quam ego tuam facillimè defabricabo fabricam—

Hel-

Hellebori vix *jugere* sanabile opinaret
illum qui talia nobis defenderet serio—

Admitendum mihi hîc esse video, ut
convictorum *amatissimam labem*, verbo-
rum veracium *flumine* diluerem—

Quos nunc non *refello*, & adhæsisse o-
lim me *scio* paulò juvenilius, donec re-
pressit & revocavit *maturioris* judicij, frę-
num. *Lips.*—

Cæterum isthec tux *Sybillæ folia*, vno
rationis *statu* dissipabo; num expectas
dum te *stimulis* fodiam? nostra te si quā
sensus habeas *scintillulam*, lacerabit &
cruentabit oratio; *pudet* me sanè *malitiæ*
tux: sed *inscitæ miseret* magis; hoc u-
num à te scire pervelim, num? *perfrica*
frontem & aude negare.

Sed ut ex hoc *Labyrintho* nos extrice-
mus, *Ariadneo* hîc non opus est *filo*, isto-
rum enim *importunitati* satisfactum iri
putabo, si—

Qui quamvis tot talesque teterrimi er-
roris *angues*, & venenosas ex *nigro* mali-
tiæ *guttere*, evomunt *aspides*; illas tamen
ego (ut *infans* olim in cunis *Hercules*) u-
no, *solidæ* responsionis, *arctiori* *compressu*,
protinùs *suffocatam* dabo—

Sed nos ex horum *visco*, & muscoso
dicendi genere *facile* emergemus, ipsos-
que *proprijs* *constrictos laqueis* dabimus;
ut *liquido* constet, *fastidiosa* & *proterva*
nimis eorum *insultatio*— — Suo se hîc
cōstringit *laqueo* *adversarius meus*, qui—

Potest—

Potest-ne ipsa (vel effrons) impudentia, ita omnem exuere frontem?

Quorum ego tam insolentem petulantiam, paucis retundens, faciam ut (limacis instar) cornua intus retrahant, & quem aperte ostentant, suapte sponte ipsi sibi evellant acculeum——

Istos autem ego Scarabeorum fucos, dispellam facile, plumbea adversariorum tela, hastasq; junceas, intactus excipiam.

Sed has ego objectionum fibras, ne usquam repullulent, radicibus extirpabo, faeces exstringam, ne reviviscant; nam turpe existimo (ut olim Phaëton) in veritatem, hæc & dici potuisse, & non potuisse refelli: dic igitur, (mi Andagonista) dic inquam, quæ Tisiphone, quibus exagitare colubris, ut——

Cramben hanc, non bis modò, sed milies recoctam, ne Polyphemi quidem stomachus ferendo erit: proinde nolim ego, vestrarum aurium reverentiam, hisce crepundijs incestare; quæ Philosophorum concilium ne per somnium unquam noverit,——faceffant igitur——

—Cum tamen hic nodus uno hoc distinctionis quasi cuneo facile discindatur——

—Prætextus ergo hosce, quos sibi tanquam larvas induxerunt illis detraimus, ut vultus eorum deformes horridique appareant——

Sed latrent adversarii, fremant otiosi, rideant

rideant malevoli; at vincet tamen veritas; Veritas ut palma, quò magis deprimatur, eò magis renititur; eò crescit uberiorius, quantò premitur insolentius; obscurant sæpè solem caligines, sed dissipantur; franguntur rami aurei Proserpinæ, sed renascuntur, veritas premi potest, opprimi non potest.—

Sed ne solis quidem lumen, cæco jucidum est; saluberima pharmaca, ab imperitis conculcantur; pretiosissimæ gemmæ, ab Æsopiciis gallis negliguntur: quod si vos rectâ judicij statêra, & non inanium opinionum turbinâ, rem ponderetis, nihil esse cui eruditio meritissimè non præferatur, & clarè videbitis, & agnosce-
tis candidè.

Submittas itaque arma, & insignia ista tua, jactabundè agitata & explicata; cur ego te porro percussum, jacentemque repetam? tibi enim ingratis palmam obtinebit doctrina, rumpantur ut ilia Cædro, triumphabit veritas.

Hæc qui rectè perpenderit, cæcus sit, si non videat; ferreus si non assentiat; si non permoveatur & mollescat, saxum cum esse, & omnem omnino humanitatem exuisse judico: malevolos igitur & pertinaces humunculos, qui veritatem non agnoscent, quorum palato betæ putidissimi erroris sapiunt, ego ut ingenuè fateor (quod Alyatten illum, facere jubebat olim Bias) cepas quoq; edere jubeo.

Nemo

Nemo igitur sit, in quo vel minima est
sene mentis mica, qui explodenda hæc
fanaticorum somnia, & deliramenta non
 contemnat; nugas istas non fastidiat;
 quas inter sua pocula, effrontes *nebulones*
 temulento animo *exhalant*, & oratorum
 spatia tam foetidis argumentorum offulis
 solent convomere,
Qualia credibile est rictu ructasse trifuasi
Cerberon, & Stygij monstra tremenda
lacus.

Formula Concludendi.

Verbum sat — Quæ cum ita sint —
 Quocirca ne longus sim — Sed ma-
 nam de tabulâ —

Idcirco ut *uno* omnia comprehendam
manipulo, dico cum Poëta. —

Et jam *onas* hoc, humeris quanquam
 imparibus *impositum*, ad metam *deruli*,
 ubi tanquam preciosam gemmarum *ci-*
stam, vestris ego, coram animi oculis, cu-
 stodiendam depono diligenter —

Verbo absolvam quod superest —

Quis jam nisi *cerebrum* habeat in *cal-*
caneis, hinc non judicare potest? —

Non est mihi in præsentia decretum,
 compilare *scrinia poëtarum*, nec ea per-
 sequi, quæ à doctissimis hominibus di-
 ci solent, ad reprimendam furialem vim
iracundie: nam nec modum haberet o-
 ratio, nec —

Quod cum ita perspicuum est, necesse omnino fuerit, ut qui neget, sanè vix eum mentis existimetis.

Sed enim quis harum rerum varietatem fando percenseat? quotus enim quisque homo est adeò—qui—Et ut uno verbo dicam.

Appellit (*Auditores*,) jam tandem appellit portum fessa mea carina, quæ gratulatur vobis plurimum, serenum (quæ sensit) vestri favoris Zephyrum; laxandi jam rudentes, complicanda carbasæ; & cum scopulos infortunij prætervectus sim; videamque jam altas in littore turres, & domorum è longinquo fastigia; tam secundo patientissimæ attentionis vestræ, Neptuno; hoc in littore, his in aris litandum esse, cum Gratijs, puto, cum tandem optatâ mea cymba potitur arenâ—

Sed ut omnia hæc in unum jam connectam, & constringam fasciculum—

Sed quid ego, post tot, tantorumque virorum messem hæc spicilegia?

Cujus sententiæ veritas cum ita manifesta appareat, ut Solis radio scripta videatur, non est cur—

—Sed non est hujus ingenij mei, non est virium harum infirmissimarum, tantum Solem laudibus prædicare, adorare possum, exornare non possum—

Cujus rei veritas, penè totius mundi judicio, ac testimonio comprobata, longiorem orationem non desiderat.

Quæ

Quæ cum ita sint, estne aliquis vel tantæ audaciæ, qui præter id quod apud — vel tantæ levitatis, qui —

— Clamet, & repetendo clamet, & omnibus, & semper & ubiq; *Aristoteles* ille — & contra reclamant tantæ quedam & cyniphes, & muscæ morituræ — quales sunt — Ego tamen quâ coepit *nostra*, oratio, vestras obtundens aures palinodia, strenuè occino —

Siquidem satis superque à nobis jam declaratum est —

Quando igitur omnem felicitatem vestram, in rebus præsentibus constituitis, & futuræ beatitudinis nullos vos tangit ardor, neque pedibus solùm sed toto etiam pectore in *Sardanapali* sententiam itis, qui —

— Igitur ut summatim omnia complectar —

— Sed Desinet antè dies & in alto *Phœbus* anhelos *Æquore* tingit equos, quàm consequar omnia dictis —

— Quandoquidem igitur — ut rei evidentia non tam docet, quàm clamat, eccur dubitaret aliquis vestrū n, aut hesitaret jam, nostræ opinioni suffragari.

Priusquam verò perorare mihi liceat vos orandi estis (*virī ornarissimi*) ut deeq; meo erga vos studio, ac benevolentia nonnihil attexam —

— Ex his quæ diximus luculentissimè, ipsôq; sole clariùs apparet — Multa ad

hæc supererunt, ni festinet oratio—

Sed *Soli*, neq; *induce*, neq; alieno lumine opus est, ut conspiciatur: sic item & his haud opus est nostro stridenti, rauoque *præconio*, suâ se *tubâ*, ac luce quotidie produnt—

Quas Ego *Virtutes* ita admiror, & colo, ut eas omni prædicatione superiores agnoscam, ideôq; de ijs *filere* melius putem, quam pauca dicere, quemadmodum *Salustius* in *Carthaginis* mentionem incidens alicubi loquitur—

—Quapropter hæc cum ita sint omnia, uti revera sunt, *fileant* nunc sycophantarû convicia, *abeant* hinc procul obrectatorû *scommata*, facessant longissimè oblatratorû *futilitates* frivolar, hoc enim si ineptire est, malo ego cum doctis illis viris desipere, quàm cum his seriò sapere—

—Et ut uno omnia percurrâ spiritu—

A *spolijs* omnium, adversi exercitus *inimicorum*, onustus jam tandè rediens ad *Pacis & Triumph*i castra devenio, cum sperem me hoc pacto cum omnibus *adversarijs*, firmas pepigisse *inducias*.

Quocirca, ut paulò magis *incitata* passibus, nostra ad *metam* festinet oratio—
si—si—si—

Quæ omnia, si quis mente non levè perpendat, necesse habet fateri—

Desino jam tandem, ulteriorem vobis molestiam creare, & tam patientissimis animis ciere *nauseam*.

Sed

Sed *annus*, imò *seculum* mihi foret cōcedendum, si omnium undequaque, erogarem suffragia : sed *canendum receptui*, (*Deo termino jam reclamante*) ut quem *vos loquentem*, fastidiosus (ut vereor) auri-
bus sustinueritis diù, *talementem*, majori cum delectatione videatis.

Cùm itaque extra omnem *controver-*
sie aleam, ponatur hujus sententiæ *ve-*
ritas; ne *solem*, sereno in cælo splenden-
tem, digito videar demonstrare, *unicum*
tantum superaddam *verbulum*, *Valete*,
juvenes—

Sed in quod immensum mare jam de-
scendo? in *quam* demens effror *Charyb-*
din? O *navis* refer te in *portum*, nimium
diu in hoc *steto* fluctuavimus, plus ni-
mio, in hâc *sentinâ* *hæsimus*—

Possit hîc (*Auditores*) triumphare *ora-*
tio mea, nisi temporis angustias subvere-
rer, & *vestra* aurium *satietas* mihi esset
fugienda; possit (*inquâ*) tripudiare *veritas*
hæc divina, præcunte universo *Philoso-*
phorum et *Poëtarum* *choro*: vos itaq; vel
tacitis *sussurris*, vel apertis *suffragiis* tub-
sequimini, acclamantes.

Quocirca ne *vestras* aures, longâ nimis
ambage morarer, vel nauseante prolixita-
te *incestarem*, cùm abundè sat vidistis
comprobatum, quod—concludo.

—Cætera mitto, & facem *soli* accen-
dere supersedeo—

—oratio nostra non deficit sed expirat—

Sed quid ego imbrem in oceanum spargerem, lucernam in sole accenderem, aut Caelo stellas incassum adderem? Res ipsa loquitur, quod—

Quâ autem ratione, quâve potius oratione, de illis differendum est sigillatim, cum mihi facilius liceat *Aegeum mare viburnea scaphulâ trajicere*, quam omnes explicare modos, omnes indicare rationes, quibus olim magni Philosophi inclâruerunt? Manum igitur de tabulâ;

Restat unicum, quod super adjiciam verbulum: *Dixi.*

Concludendi per Resapitulationem.

Videtis jam (auditores) quàm sanctissimè de parentibus senserit antiquitas, quàm charum fuerit parentis nomen, quantis parasangis circumforaneos omnes & plagosos Orbilios exuperent; audivistis quid ego de parentibus meis senserim, quid protulerim, accepistis; apud vos quid taciti cogitetis nescio; quam ego hactenus opinionem asserui, ad extremos usque defendam spiritus, me scilicet—

Quapropter, si quæ hactenus dixi, vera sunt & firma, si—si—si—quid nunc impedit quo minus canam receptui, & eodē, quo orsa est oratio, claudatur termino—

Per-

Perpendite igitur mecum, (*humanissimi auditores*) perpendite quæ so, quales, quantæq; utilitates, quàm locupletissima emolumenta, *vobis* propediem obventura sunt, si *eodem*, quo dudum cœpistis, pergatis pede—

Sed quid addam *plura*? quando si *omnia* quæ possum, addidero, nunquam *orationem* meam ipsi rei, dignitate adæquabunt, proinde certum est, nil aliud quàm attonitum admirari—

Cum igitur sic se res habeat, cum— cum: veniant sanè, tam divinæ *sententiæ* irrisores, veniant (inquam) & dicant, si per *frontem* liceat—

Varia hic, & ferè ad *fastidium* usque, (si rei tam utilis *fastidium* generari posset) occurrunt testimonia; sed *farragine* illa tam *multifaria* superfedebimur; & *Aetnam in sollem* (ut est in proverbio) deducemus—

Quare prodite tenebriones literarij, è gurgustijs vestris, ubi trecenta *foliorum* jugeta, uno die, sedentes, percuritis; prodite (inquam) &—

Quæ omnia, cum ita sint; quis mecum non exclamet, O excellentiam *doctrinæ* admirabilem! dignitatem *literarum* inexplicabilem!

Et quid prætere a loquar de *Socrate*? de *Xenophonte*? de *Aristotele*? & *Solone*? deficeret enim *tempus*, deficeret me *dies*, deficeret potius *patientia vestra*, meaque

ipsius vox, quàm ullum dicendi argumen-
tum, si de *Cæsare*, de *pompeio*, reliquísq;
heroibus, fusiùs narrarem; qui omnes ple-
nis velis, expansisq; *carbassis*, in nostram
hanc sententiam deferantur.

Sed multa paucis; verbum *sapienti*; ter-
rarum orbem intuemur in *tabulâ*: satis est
hæc paucula delibâsse; Vos ipsum adite
oceānum, & illinc plura abundantius ex-
haurite.

Sed mitto illius *avaritiam*, mitto *frau-*
dem, mitto *vasitriem*, mitto etiam—

Ego jam vobis prægustavi paucula,
quod si vosmetipsi in hoc placidissimum
pelagus immerseritis, gustabitis *Nectare*
dulciora—

Sed hæc omnia *sicco* (quod aiunt) *pede*
præteribo; nihil dicam de—nihil de—ne-
gry. Quippe si in singulis istis, *orationis*
mez filium protraherem, ne *mitte finem*
quidem, me, puto eorum *partem* assequu-
turum esse.

Sed hæc, ut *xpianis* & *v'oluptatis*
& *texti fimbrias* accipite, non opu' est e-
nim maiorem hîc *attexere congeriem*;
nam cum *virtus per se satis sit amabi-*
lis, ex se potius, quam alienis *suffragijs a-*
mar eam optamus—

Quæ si persequerer minutatim, singula;
dies potius integer mihi deprecandus es-
set; quis enim potest *omnia*, in tantillo
spatio perstringere, cum *aromatos* in sole
numero exuperent?

—Vnde,

—Vnde, satis abundè claruit—

Sed jam ea quæ supra de memoratis breviter dicta sunt, renovandæ causa memoriæ brevius strictiusque repetamus quo scilicet & intelligantur iterata plenius, & firmius iaculata tepeantur—

Per Affectuum concitationem.

Exclam. Inter. gat, &c.

Nihil vos artium optimarum studia? nihil vos eminentium scriptorum præcepta? nihil exempla illustrium heroum? nihil splendor premiorum? nihil deniq; parentum vos movebit expectatio? ô exuite tandè, exuite (quæso) pravam istam de literis, de musarum sacris & affectis opinionem; & magnorû principum, regiam servitutem nolite ambire; ex quorum, vel tantillâ iracundæ frontis, nubeculâ, tanta subinde oriatur tempestas ut vite simul & fortunarum omnium faciatis naufragium—

O si qua Pirho, si qua Suada, si quis flexanimus Mercurij Genius, labijs jam insidèret meis, quo agitante incalescatis! ubi jam sunt illi, qui fulgurare, qui tonare, qui hominum mentes dicendo obruere atque invertere consueverunt? ubi est ille ferreorum laterum Demosthenes? ut—

Vos

Vos estis, quos adhortor, etate vix dum pueri, in artibus studiosi; maesti igitur estote in studiis, ut tandem aliquando numine propitio, in artibus magistri feliciter audiat: hactenus enim satis diu, (heu) nimium diu, inerti contabulistis otio; jam igitur, imò jam properandum est; nam quæ non profeminantur, dum Ver etatis viget, sine dubio non metentur, cum Autumnus advenerit: qualem facitis sementem juvenes, talem expectate messem senes: Adeone vero? expectatis vos lætam honoris messem, & detrectatis sementem facere laborem, atque curam impendere?

Ecquid enim obsecro est à quo solo naturæ confirmationem, à quo solo ars expectat absolutionem? Imitatio est. Ecquid est quod ingenium si languidum est excitat, si promptum acuit; quod judicium limas, memoriam stabilir? Imitatio est.

Quod saxum mecum non ploret, qui perietes non singuliant, cum adolescentulos, optimò ingenio præditos, summâ spe fultos, turpissimæ lese Vacuæ prostituisse videant? Quid tu cogitas O Sol, qui cuncta intueris, & lustras, cui nulla unquam ab ortu mundi contigit quies? Quid tu, O Luna, quæ menstruas tuas ipsa paragræ vicissitudines, & tamen homines tam somnolentos, tam socordes non irata despicias? tam ignavas pecudes? cur quæso non perdis segnem hanc, istarum

rum colluviem, fuges tantum natam consumere? Date veniam (auditores) date (inquam) veniam, si in fucos et ignavum hoc pecus vehementius intonem, quibus in vivis, verendum est, ne *Schola* ubiq; omnes, canitiem musarum videant, sui que luminis velut eclipsin patiantur—

Diane faciem è marmore sculptā, in *Chio* positam, comemorat *Plinius*, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes bilarem esse iudicabant; istam *Dianam* doctrinā esse putate, quæ sub-difficilis etsi sit, & vos (quasi objecto *Medusæ* capite) primo in limine terrere videatur, animos tamen supra-humanos assumite, & opposito vicissim heroicę tolerantia; clypeo, difficultatis omnis impetum, invicto tandem animo sustinebitis—

Vos (O suavisimi commilitones) quàm felices estis! O si vestram videre velitis felicitatem! nacti enim estis adolescentiam florentissimam, Ver ætatis illibatū, molles jam vobis sunt articuli, rubicundę genę, flos juventutis, spes annorū longa, spiritus integri, mens vegeta, corpus solidum, & succi plenum, cur igitur animos vestros, velut mare concitatum, in undas decumanas, fluctuatim aestuare & assurgere non video, velisque omnibus affectuum expansis intumescere (quasi æstro quodam divino percitos) ut ad summum tandem *Heliconis* fastigium perveniatis?

Bene

Bene apud se actum *mercator* putat, si post *decennem* navigationem, post *mille* vita *discrimina*, rem sibi comparaverit paulò *uberiorem*; & nos (pavidi animantes!) primo impetu, *spem omnem* abjicimus? *Alexander* generosi spiritus princeps, *plures* indoluit non esse *mundos*, metuens non *labores*, non *prælia*, non *torvam mortis* faciem: sed nè *heroica* sua fortitudo, sibi sine adversario marcesceret. Pudeat vos igitur, qui stipendia sub *Minervæ* facere videmini, quòd ab *itinere* ad *parnassum*, difficiles pauculae vos retardarent *spinae*; aut præruptus *Heliconis* ascensus, daret præcipites; quin potius *immensum* pectore robur *alitate*, & *obvias* quascunq; *difficultates*, indomito *devorante* animo & devincire.

Quà de re amabò, difficultate studiorum (quali objecto *Medusæ* capite) deteremini? apagè cum *testudineo* illo, cum *formicino* gradu; Somni *Epimenidae* veteris excutiat, ignis vitæ augetur ventilatione, desidiâ corrumpitur: plus olei cum *Demosthene*, quàm *vini* infundite, magnâque fortitudine omnes difficultates absorbete—

Vobis verò (nobilissimi & summæ spei auditores) nullum mare est trajiciendû, nulli sumptus faciendi sunt. Patet vobis (ecce) hic locus, hæ columnæ, hi parietes *Athenas* vobis dabunt. In scena autem *Roscium* habebitis—

—Ista

—Ista vos incitarent (*candidari iuvenes*) ad artes quibus adhuc litatis, alacrius imbibendas ut—

Quamobrem, ut videmus herbam *anthemidem* quo magis deprimitur, eò lauius diffundi; ut accepimus arborem *palmam*, quò gravius oneratur, eò tortius reniti; ut ager *Narniensis* (authore M. Tullio) siccitate fit humidior; ut ignis in *Nymphæo*, (ut tradit *Plinius*) imbris fit ardentior; ut leo si vulneretur, instat ferocius; *Anteus* postquam dejecit, pugnat violentius; *unguentum* cum agitur, olet fragrantius; *aromata* cum atteruntur, spirant odoratiùs; ita nobis (adolescentes charissimi) faciendum est; ut in virtutis cursu, quò magis retardamur, eò magis incitemur, si fractus illabatur orbis, *impavidos* feriant ruinae—
Reynold. orat.

O si Pericles hic adesset, qui fulgurare, tenere, miscere Græciam dictus est!
O si flexanima *Pisistrati* Suada meis paulisper insidèret tabris; ut quasi fluminibus ejus, nostra jam concitata raperetur oratio!

O cœlum cur illas flammæ tuas non emittebas, ut hæc impia capita cœlesti igne conflagrarent? cur non in vindictam fulgura, tonitruaque descendebant? cur non dehiscebas ô terra, ac illam immanem audaciam inferorum lacunis coarcebas?

Quid?

Quid ? *surdifne & obferatis auribus* hec inculco ? *Cyclopa*, an *homines*, an *studiosos* affari videor ? annon perpenditis, quàm *speciosa*, quàm *cælestis*, quàm *divina* quædam res fit, *mens* varijs ornata *disciplinis* ? an putatis omnigenam *literarum* cognitionem, *vobis* oscitantibus, in *ora* cœlitus delapsuram? adventuram, in *finum* dormientibus ?

Quippe sicut *ventus* si in aëre aperto erret, libertate illâ perit ac diffunditur, fin in *terre* penetralibus cohibeatur, ipsam movet ac cum *vi* evadit : ita quibus generosus *ille* sanguis in præcordijs concaluit, *perrumpere* ad æternitatem ipsâ *invidia* spectante quàm *ire* malunt, neq; melius *heroes* quàm per *nebulonû* humeros in cœlum assurgere videntur. *Hemf.*

—Quo mihi facto tam excelso ipsam *Fortunam* pugno percussisse videtur, & levissimam illam meretriculam quæ tam malè de *majoribus* ejus merita esset, domo & foribus suis exegisse, ac ut res suas sibi haberet jussisse— *ibid.*

—Oppugnari vult *virtus*, vult premi, vult in acie ac ferro, vult cum hostibus versari, inter arma crescit, *sanguine* non *lacte* educatur—

Agite, & si *vir* estis, *messē* hinc *fecundam* reportare.

Ah! vitanda est improba *Siren* *desidia*, procul absint mollia, *facilia*, blanda; *dura* petamus, *difficilia* suscipiamus, per *sa-*

za, per rupes, per ignes, divinas *Musas* insequamur, ad quas nemo nisi qui caudex inflexilis nisi qui lapis insensibilis *Dedaleis* non anhelet remigijs *pegaso* velocior, & equis remisq; volet accipitæ pernicior.

Velit aliquis è vobis triumphum? vincendum est: gessit coronam gestare? certandum est: næ præclarus ille cerrator, qui sine sudore cupit coronari! delicati nimis adolescentuli, qui aurum sitimus, nec tamé effodere; qui portum exoptamus, nec tamen volumus enatare; si enim laborum aculeis, tanquam *Hydra sibilis* frangamur animo, næ nos inertes! non milites, sed fugitivi! non *Hercules*, sed *Thrasones*, ex *Apollinis castris* exauctorandi!

Agite verò, nobilior propago juvenitatis, quos dulces *Muse* numine afflarunt suo; quibus corpus omne ardore tremitt; quibus ignea vis in pectore exarsit; quibus flamma in præcordijs micat; agite inquam cum bono Deo, ulquequò, verè ignavi, in pulvere desidebitis? Excutite vosmet penitus, & ad heroicam hanc & generosam dicendi, vel potius oratorie fulminandi assurgite facultatem.

Demosthenis olim, in incunabilis & fascijs vagiebat eloquentia; quæ in eam postea excrevit magnitudinem, ut tota cum admiretur posteritas: cur ni igitur & vos excutiaris ignaviam? hoc enim de vobis

vobis certò scio, *presagio*, *affirmo*, eò vos *doctrinae* (si vultis) pervenire posse, ut vos, non *homines*, sed *divos*, terra olim videatur peperisse—

Interim calamitates undiq; invadant, dolor ac fortuna vires jungant pariter ac animum oppugnent, terra cœlo misceatur, cœlum sibi aut in caput Sapientis cadat, ille—

Sequamur laudabilem *Gymnosophistarum* consuetudinem, apud quos impransi abibant, qui nullum *diurnæ* operæ fructū afferebant. *Aegyptiæ* adhæreamus juvenuti cui lege fuit cautum, ne cibo prius veleretur, quàm centum & octoginta stadia percurrisset—

Πολυδυσλῆτον illud quis nescit, *Quod arduū est pulchrū est*, ut Solon: *quod difficile est, bonū est*, ut dixit *Pittacus*. Sit difficilis, at quid *ἀκρίβη* sine pulvere, & *ἀνιδρωτὴ* sine labore, qui ad *virtutis* arcem excubat, homini contingit? sit *difficilis*; *impossibilis* tamen non est. *Enitere* ergo: opus est quotidiano conatu.

—Memineris obsecro, *urticas* si attingantur leviter, *urere*, si fortiter *hebescere*; sic studia omnia apparere gravia si *molliter*, factu autem proclivia si suscipiantur *alacriter*.

Immarcessibilem *famæ* coronam merebimini, in omnium sæculorum sempiternitates *capiti* vestro imponendam—

Ludemus igitur nos, & quasi in *rosis*

sis & violis sederemus, omnino nugabimur otiosi? sic fructum nullum, gloriam nullam, nullum honorem consequemur: Margaritas eruant, ex imo fundo maris, aurum è terræ visceribus fodiendum est; errat enim, longè errat, quisquis honorem in puridis orti puteis latere putat; ditioris venæ est defæcatum hoc obryzum; ab altiore fonte pura hæc dimanat aqua. —

O si lex illa *I.acedemoniorum* revisceret denuò, quâ sancitum est otiosos semper fore inhonoratos, quâ omnino cautum est, ne quis *otio* deditus ad honoris gradum conscenderet. Sed eò jam (*eheu*) prolapsi sumus *dementiae*, ut licet ramos, atq; fructus arborum, (*honores* sc. *Reipub.*) magnifaciant omnes; radices tamen & stirpes, (quæ sunt labores, & vigilæ) diligant paucissimi —

Vtinam jam *Auditores*, utinam hæc in re aliquantisper mihi suppeteret *Platonis* copia, acumen *Hyperidis*, *Varronis* doctrina, *Horatij* suavitas, memoria *Simonidis*, actio *Roscij*, & si quid uspiam in *Helicone* sit eloquentiæ; ut in hanc vos sententiam, vi *Demosthenis* efficaciter impellerem, cincinnis *Isocratis* eleganter allicerem, lacertis *Ciceronis* violenter protraherem? —

Formula

*Formula generales , & primò
Transcundi.*

Sed satis multa de duobus *Academicorum* generibus, de eorum etiam institutis nimis fortasse multa; venio ad genus *Orationis* quo in suis disputationibus usi sunt—*Cicer.*

Cesso jam de *istis*, ut qui sciam *me* ex ipsa veritate demonstratum quid *non* sint, quum ostendero quid *sint*—*Tertul. Apologet.*

—Neque enim singulis immorari libet, pro re, *paucis* loquar—

—Sint hæc breviter summatimque dicta, nam *singula* persequi prolixum fuerit—

—Sed in *his* nimis sumus, & quod meridianâ forsan luce magis clarescit, *id* accensâ face, haud ulterius quærimus. *Selden.*

—Angusto sermone res latissimas, non ut volumus aperire potuimus: sed scientiæ vestræ, intellectui vestro *lata* sunt, quæ in sermone nostro videntur angusta. *Chrysolog. Serm. 5.*

Ac ne multis immorer.—

—Atqui cum orator ea quæ & numero, & magnitudine eloquentiam excedunt, facundissime commendet, si *confessione* candidâ omittat, quia quæ cum curâ, & appositè tacentur, magna pars eorū sunt

sunt quæ optimè dicuntur, quædam tamen, quod ab ijs fieri solet qui orbem in tabellâ pingunt, non ut æquent, sed ut repræsentent, obiter enumerâda potius, quam recensenda reor. — *Hemf. orat.*

— Quæ nos obiter, ut antè dixi, non commemoramus sed subducimus; ne quis singula, quæ justî molem operis requirunt, in transcursu, & sic obiter miretur dici.

— Nunc ad mores *viri*, & vivendi rationem veniamus, ut pro rei dignitate, nostra quoq; se attollat oratio —

— Hora mihi deficeret recensendis omnibus, pareatis igitur properanti, si ex hac parte sim parcius, nisi cum *ipso* cogat necessitas —

— Sed plurima sunt transilienda, nec pauciora contrahenda, ne nauseam pariat prolixitas —

Supereſt itaque jam juxta præscriptos mihi cancellos ut — aggrediar —

— Aliam ferit licentiam quam hujus non est instituti nunc mei discutere —

— Indicabo tantum in transitu quia sentio *hæram* fugere, & quam plurima superesse —

— Percurro hæc summatim tantum, dies enim me deficeret, si singula persequer minuatim —

— Supervacuum hîc esset mihi, vel *ili-*
adas iterare, vel guttulas Oceano inspergere —

— Quorum

—Quorum *nominis* tantum recensere, esset potius *annales* contexere quam intra *prescriptas* compendij angustias, me continere—

—Mihi satis erit hæc *tria* carptim tantum & saltuatim in transcurso delibasse, & presenti instituto accommodasse—

—Sed ut minutijs hujusmodi non in hæreamus, horsum *ista*, tendunt omnia *auditores*, ut—

Sufficiat in paucissimis gustum tantum præbere—Nec libet in rebus serijs pueriliter argutari—

—Vnum restat quod propemodum mihi effluxerat—

—Notissima sunt hæc, & attingisse sufficit,

—Cum eò tandem deventum sit—

—Quod quanti fuerit sudoris & infiniti penè moliminis, opportunum jam videtur ut *tertiò* inquiramus—

—Satis jamdudù tædij devorastis scio—

—Primum jam stadium decurrit unde videtis mitius aliquanto, & remissius agendum, cum—Nec verò secundo minus est illud salubre, quàm celebre consilium—

—En vobis *Auditores*, de acervo manipulam!—de *messe* primitias—gustum ex ampliori dolio—

—Decursa jam *thesi*, demitto me ad *hypothesein*—

Quid

Quid moror in *parvis*? animus majoribus instat.—Inde petantur plura, nam prolixus *hic* mihi labor nimis, per singula discurrendi—paucula delibavi—

Sed ne longum fiat, *unum* aliquod—

—Sed quænam *illa* tandem? horreo dicere; sunt enim tam superba, ut mihi non modò adfirmari sed ne *refelli* quidem sine aliquo piaculo posse videantur—

Longum est universa ipsius opera commemorare, quibus profectò—

Atq; ut *veteres* præteream, vosmet ipsi vidistis non ita dudum—

Quis enim hæc audiens me non rideat quod in re perspicuâ videor verba profundere—

Alterâ partem aggredior quâ doceam

Pauciora jam attigimus ex multis quæ anxium in diversa pertrahunt animum quibus adjiciendum puto—

—Et hæc quidem *paucissima* sunt ex multis, quæ illustres scriptores, monumentis literarum mandarunt *Exempla*; haud dubiè plura non attingentes.

Taceo *Oratores* illos, taceo *Philosophos*, *Poetas*, *Studiosos* demùm omnes qui magnâ & olei & somni jacturâ, elucubratibus operibus inclaruerunt—

Sed jam tempus est ut, ad *Homericum* exemplar, relictis *cælis*, vicissim in *terram* demigremus—

Quid

— Quid moror *exemplis* quorum me turba fatigat ?

— Est mei potius instituti disquirere—

Continuandi.

QUæ sequuntur autem, quibus verbis *Audtores*, exprimam aut commode describam ? nam & *vox* & *sermo* & *oratio*, dicenti penè elabitur ac fugit—

Iam hæc scio videri *vobis* maxima sed audietis majora—

Nullos *Scipiones*, *Fabios*, *Aemilios*, nullos audietis jam *Flaminius*; aures alias adferre, alias adferre mentes: ad *monstra* devenimus. *Tiberij*, *Claudij*, *Nerones* in scenam producendi sunt—

In latissimos scientiarum gurgites & eruditionis vastæ quendam quasi Oceanum præcipitare se nostra cepit ac diffundere *oratio*—

— Quæ sigillatim omnia, superest jam ut spinosiori orationis texturâ pergam demonstrare—

— Atque ut in transcurso tantum indigitem—

— Et quid adhuc dicam? deficeret me tempus enarrantem, de—de—de—

— Restat tamen unus, nec dignus vindice nodus—

Quid porro reliquum est nisi ut rudera adeamus, ac fragmenta veterum philosophorum

sophorum manes excitemus, ac seiscitemur ab illis— ut liqueat causam *Antagonistæ* mei modis omnibus jacere miserè—

Sed ut planiora fiant quæ dicimus, *exemplis* singulatum illustranda sunt, & paulò uberius exaggeranda, nè immodicæ brevitatis studio rerum pondera orationis celeritate rapiantur.

Redeo ad vos tandem (dignissimi viri) quorum intimes ego—

3. Abrumpendi.

Sed quid ago? *Epistolam* institueram scribere, & crescit (ecce) in volumen—

Sed modus esto *his* argumentis, quando satis superq; aperuimus quanta sit *Poëtice* sublimitas—

Sed quò transversos nos egit *Erasme*, dulcissima *tui* recordatio?—

—Sed satius est in *his Harpocratis* meminisse, nequis fortè *vos* quoque *corryceus* Deus auscultet ea narrantem quæ ne *Momus* quidem impunè prolocutus est.

Nè tamen oblitis ad metam tendere longè Expatiemur equis—

—Nisi nimio *vos* tædio afficerem, infinita sanè è *philosophis*, *Historicis*, &c. possem adducere, quæ —

—Non est quod infinitus sim in isti-

usce rei, discutiendâ veritate—

Sed quò me indignitas exemplorum ? quo scelerum recordatio: quo indignationis æstus rapit ? præstat *silentio* præterire quam cum *Suppirijs*, & gemitibus commemorare—

Rapuit *auditores* & abduxit orationis cursum, secundis quasi ventis, tam præstantissimæ rei *dignitas*, sublimitas.

Sed abripuit me *Auditores* (fatendum est enim) illa ætas—vix impetum reprimò, vix me sustineo—

—Præscripti mihi cancelli non patiuntur ut *ista* uberius explicem—

Sed *hiscæ* non ulterius est immorandum, exhausta est *clepsydra*, nec licet abuti patientiâ vestrâ—

Sed ego peccem in *tempus*, si ulterius insecter hæc *minutias*, meras ineptias, quas quivis cum volet obterere, poterit argumentis, ita sponte *suâ* diffluunt—

—Cæteroquin si nuda *ipsorum* nomina referre, aut opera recensere, vel pro dignitate commendare velim, nec mihi *dies*, nedum ut hæc *clepsydra* iufficeret—

Innumera sunt talia quæ brevitatis studio prætermittimus — quibus tamen cunctis satis evidenter perspicuèq; monstratur—

—Sed *hec* abundè superque—

—Ego paucis sic terigi—

Sed

Sed eorum varia *monstra*, non est quod hic accenseamus — sat erit quorundam duntaxat —

—Nunc ut eò revertamur unde deflexit oratio —

—Ad rem igitur ipsam ut redeamus —

—Frena *his* ingenij si ulterius laxare vellem, in immensum verborum *pelagus* proveherer: ut enim *pueri* qui ad aquas ludunt dum lapillos in stagnum jecerint, magis magisque orbes majores, faciunt: ita & mihi quo plures affero, eò plura ad efferendum *se* offerunt.

Sed indigitare satis erit, quod amplificare nimium foret.

Sed desino: aut potius hanc *telam*, in medio adhuc opere abrumpo: longè plura dicturus nisi *tempus* sese mihi præter votum meum & opinionem subduxisset.

Exemplum Orationis, quâ gratias agimus veniam ludendi impetrantibus.

Honorande Mæcenæ,

Zeno Cytticus, cum Apollinis oraculum consulisset, ut sciret quo pacto optime vitam traducere posset, hanc fertur responsionem accepisse: felicissime illum, & omnium optime victurum, * *εὖ τοῖς ἄλλοις συγγενίζοιτο*. Innuens bona-

* Si concolor mortuis fieret. *Caes.*

bonarum literarum studia, (quibus impal-
telsunt studiosi) sola posse, hominem
verè beatum, & fœlicem reddere. Nullos
itaque labores, nullas vigilias recusave-
runt antiquiores philosophiæ Antistites,
ut mulsariâ rerum cognitione possint
excellere; *Cleantes* aquam intempesti-
sæpius nocte haurit, ut interdum studijs in-
cumbat suis. *Aristoteles* insomnes agit
noctes, ut ita evadat *Philosophorum* prin-
ceps. Sed cum mentis intentioni, corporis
vires ancillari soleant, necesse est, ut ipsi-
us corporis, aliquam pariter ineamus cu-
ram, vires nostras (ut solent *Agricolæ* do-
mos & casuras casas) quâ possumus arte
suffulcire. Utinam essent nobis, ô utinam
essent *Herculeæ* vires, adamantina corpo-
ra, ut nulla nos retardaret lassitudo!
Utinam nulla esset in nobis debilitas, ut
rectâ ad Musarum ædes properemus, si-
ne istiusmodi ludorum & recreationum
diverticulis! Quid igitur faciendum est
nobis studiosis? num semper studendum?
nemo potest; an ludendum semper? ne-
mo debet: cum autem lusus sit animi
defessi relevamen, & velut pabulû quod-
dam studiorum, ille etiam subinde juven-
tuti concedendus est, & serijs nostris stu-
dijs immiscendus, ni omnem e celo so-
lem, e corpore animam tollere videamur.
Lusus est velut corpus, Doctrina anima,
tolle animam, & corpus est cadaver, tolle
corpus, & ubi subsistet anima? Sicut igitur
Castor

Castor & Pollux si seorsim apparent, *nautis* infortunium, & *naufragium* minatur, si conjunctim, boni ominis, & *serenitatis* præbent indicium: Pari item ratione, si *lusus* refectiorem, à studiis nostris profligemus, *naufragium* faciemus *valetudinis*; eam adhibeamus in profundissimum *studiorum* & *literarum Oceanum* tuti provehemur. *Gratys* itaque millecuplis te impertimus (*dignissime domine*) qui *utilia* nostra *studia*, *dulci* recreationis *lusu*que *Nectare*, tam benevolè dignaris aspergere. Nôsti tu quod *studere* sit nobis *utile* futurum; nôsti etiam, quòd *ludere* jucundum fuerit & *dulce*; *prudentiam* igitur laudamus, miramur, ad cælos efferimus tuam, qui *conunis* hæc duo, & *conjungis* in nobis, unanimi consensu tibi cum *Poëta* omnes acclamamus:

*Omne tulit punctum, qui miscuit utile
dulci.*

Dixi.

Alia Oratio Salutatoria.

Dignissime Domine.

M illies te salvere jubet *Genius* hujus *loci*, (*sacerrimi Musarum sacelli*) *montis Helliconij*, *Dryades*; *fontis Pierij*, *Najades*; *Dij* indigetes, *chorus* iste integer

Virg. Ec-
log 8.

Ovid. Met.
lib. 4.

integer *Apollineus*, (*magnum Iovis incre-
mentum*,) qui tuum huc omnes congra-
tulamur adventum. Sedemus hîc nos (ut
vides,) & libentissimè sedemus, in hoc
Palladis delubro, in hoc Musarum *Par-
nasso*, ubi nihil sonat non literarium. In
hoc *cessite*, noster *Apollo*, hujusce *chori*
præceptor, *Præceptor* sedet; *lyra* suæ dul-
cisonæ *melodiâ* nos incantans; in *istiusce*
ripe *crepidine*, *Minerva*, & juxta *illâ*, *no-
vena* reliquarû turba *Sororû*, — *quarum*
stupefactæ *carmine Lynce*; *quarum* plus
quâ *Sirenio cantu*, nos (*circumfusa coro-
na*) conglomeramur undique, *auribus a-
nimis*que *capti*.

Narcissum canit *Pœta*, (*visâ in lympi-
dissimo fonte imagine suâ*) suam adeò
deperiisse umbram, ut *non illum Cereris*,
non illum cura quietis, inde potuerit ab-
strahere. Et hîc etiam vides *studiosos* a-
dolescentulos, *veram virtutis faciem*, in
salienti *ludi* hujus literarij *riuo* intuentes
in *flammas* honestæ eruditionis abire
rotos, ut *non illos Cereris*, *non illos cura*
quietis abstrahere hinc poterit; adeò
non solum *immorari* singulos, sed
hisce etiam *studijs immori* juvat. *Quis*
enim *nostrum*, est tam abjectus animo,
tam affixus terræ, tam prorsus nihil
cogitans, de *sapientiæ dignitate*, quam-
vis *primoribus tantum labris*, tam sa-
cros *literarum* pitissavit *latices*, qui
illud in optimâ causâ non usurpârit,
quod

quod *Virgillana Dido* in pessimâ,

—*Sic, sic, juvat ire sub umbras?*—

—*Luscinijs* tantam esse, aiunt, canendi voluptatem, ut in ipsâ contentione, vitam finiant aliquando suam, spiritu quàm cantu prius deficiente. Quid ni igitur & nos, quibus

Ex meliore luto finxit prœcordia Titan, harum si non superemus, æmulemur saltem diligentiam? Hinc multa de *Aristotelis*, *Cleantis*, & *Plauti* memorantur industriâ: *Varronem* autem ferunt, tam multa legisse, ut aliquid ab eò scriptum esse, mirantur aliqui: tam multa scripisse, quàm vix cuiquam facile, in universâ vita vel legere quidem videatur. Hos heroes, dum nos quamvis (ut *Ascanius* patrem) non passibus æquis insequamur, macies in genis, hebetudo in ingenijs, debilitas in nervis, lippitudo in oculis, absumptio spirituum, membrorum lassitudo in nos grassatur. Irrepensabili igitur & non solvendo ære, tibi (vir ornatissime) æternû obstringimur, qui nobis hæc ora factum venisti. Segnescit enim arcus quum nimis intenditur, hebescit gladius qui semper distringitur. Remissio igitur & intermissio studiorum, utilis est nobis, & necessaria, * sic enim quod libenter facimus, diu etiam faciamus: Tibi igitur ex gratiarum hortis, ecce ferunt pueri calathis præconia plenis; nec manipulû gratiarum,

* — Vt sit omnibus una quies operum labor omnibus unus. *Georg. lib. 4.*

tiarum, quin confertos fascēs, nec guttulas aliquas in sextario, verum integrum cadum illibatum dolium oceanum gratiarum. Adeste igitur quotquot hic estis *Nerēides*, & vestram gratiarum urnam, in aures hujus inclyti Domini sigillatim infundite; Ego mox dux praeuius, sum incepturus, vos me sequimini, lero complentes murmure caelum, & classicum simul eboate vestrum, accinentes, Gratias.

Dixi.

Exemplum trium } Defendentis.
Declamationum } Opponentis.
 } Moderantis.

*Praestat Minervā in scholis, quā
 Dianam in sylvis, cecitari.*

Defend.

Auditores verē aurei, et auriti:

Graeci veteres *Eurycliar* magni facientes, solebant priusquam opus aliquod aggressi essent *Opportunitati* semper litare; ego quoque licet omnium in hoc toto *Apollineo choro* indignissimus, cum in hoc sacerrimum *Musarum* sacellum, nuper admissus fuerim, æquum putavi, his in aris, hoc in suggesto, primitiarum mearum spem, vestris auribus litare, & viribus meis hodiernis in hoc declamandi

mandi manere defungi; *Vestrum* idcirco favorem, & æquanimitatem, in orationis jam institutæ vestibulo, velut *Mercurium communem* humillimè imploro. Vos itaq; animis adeste, qui adestis corporibus; atque ceu tot *Dij Nixij*, pinguem meam *Minervam* jam parturientem adjuvate. *Questio* quam cepi discutiendâ, *vestram* meretur attentionem: quippe de laude *literarum*, & studiorû apud vos, *literatos adolescentulos* dicturus sum; & irrefragabilibus argumentis hoc esse verum demonstraturus; longè *præstare Minervam in scholis quàm Dianam in sylvis* comitari. Cupis sententiæ geminus hic est, (ni fallor) *sensus*; longè viz. conducibilius esse, ab ineunte ævo, unis *literarum* studijs, omni conatu dedium esse, omnibusque alijs spretis voluptatibus, immenso labore, diûque noctûque, cum dispectu & dispendio bonæ valetudinis, eruditam erueri *sermonis* artem, *Romanæ* pariter atque *Atticæ* linguæ succo et sanguine refertum esse: deniq; in *Musarum officinâ*, eandem in eadem, uno opere, diem noctemque, assiduum ruderere; quàm evanidis liquefieri voluptatibus: quàm *venationi*, & canibus venaticis indulgere; quàm securum, otiosumq; in utramq; aurem dormire; quàm pernoctare in alea, dies integros compotare, & lascivire; aut deniq; ipsam *Dianam in sylvis* comitari. Rationem hujus, si quis indagaverit,

Exposit.

Confirm a
Causa.

rit, multiplicem inveniet, quarum hanc non esse infimam judicabit, quod humaniorum *literarum* studia, quamvis earum *radicem* esse amaram, omnes heu! nimium experimur; at dulcissimos inde postmodò *fructus* degustamus. Quid enim non utile, quid non jucundum est, in *literarum* studijs, in *scholis* hisce *Palladijs*? ex hisce *viri* emergunt *literati*, qui in fastigatissimos *Reip.* honores evehuntur; ex his procedunt *magnates*, qui terrarum *orbem* suâ premunt ditio: ex his orti sunt *viri* egregij, qui suo labore & studio divitias sibi accumulârunt, quæ *pelopis* talenta, *Craffi* pecuniâ, *Craffi* thesauros, multis parasangis superârunt: facile est tantâ *literarum* utilitatem, necessitatem tantam perspicere, ut absq; *illis*, homines in *belluas*, in *truncos*, in lapides dicamus (cum *Ovidio*) transformari. Sunt *nobis* ingenia, ad studendum à *Deo* concessa, est *etas* ad ferendos *labores* commoda, datur opportuna satis nunc *ocasio*, dantur *parentes*, qui nos huc misêrunt; conceduntur ab *illis* sumptus necessarij, *Nobis* nihil deest præter nos ipsos, & nos (proh dolor!) nos inquam, *nobis* studiosi delusimus. Utinam non cæcutirent *nobis* oculi, ut videamus; utinam non surdescerent *nobis* aures, ut audiamus, totam universæ *naturæ* fabricam, nos ad *labores* excitantem! Ipsum *cælum* suspicite, sunt *cuncta* plena *laborum*; *Sol* quotidie celer-

celerrimo motu *circumgyratur*; Luna suas *menstruas* peragit, *peragratque* vicissitudines; In *terris* videmus parvulam illam *formicam*, magnos quotidie *labores* subcuntem; si præstaret *ludere* aut *otiar*, quam (quæso) ob causam *illa* tam graviter laboraret in congerendis *frumenti* granis, nisi quod inde levamen sperat habituram *hyemalis* esurici? ut & nos pariter ex *literarum studio* eruditionem, honores & divitias, & sempiternam denique, jucundæ voluptatis messem decerpuri sumus. *Minervâ* igitur *in scholis comitari præstat*. E regione verò, quid quæso ex *otio*, ex *venationibus* ex *lufibus* acquiritur? nihil nisi *deceus*, infamia, pudor & paupertas, ignavo & otioso comes est viro. Dignum eum sibilis, dignum remur suppletionibus, qui *compressis* in messe *manibus*, otiosus sedet, aut inutilibus sese *implicat* negotijs. Quem quæso reportavit honorẽ, *Sardanapalus* ex *luxu*, ex *lusu*, ex *venationibus*, ex *turpissimis* (quas insectabatur) *voluptatibus*? plane nullã: adeo qui gloriam expectat, aut honorẽ expetit, *Minervâ in scholis comitari debet*.

Contrar.

Quemadmodum enim longè est præstantius, illud sequi *vite institutum*, quod post *acerbum ingressum*, fructus præbet quam dulcissimos; ut præstat *agrum colere*, quamvis difficilis sæviêrit *hyems*, vernusque *Iupiter* morosus extiterit: & *mercaturam*, quantumvis horridè increpuerit *adversus*

Simil.

Exempl

Test.

adversus Boreas : ut nemo mel, tamen si
 ab aculeatis *apibus* colligitur ; aut *rosas*
 averfatur, quamvis. è *spinis* subnascuntur,
 eò quod suavissimum spirant odorem, &
 sublequens lætitia , præteriti laboris a-
 speritatem leniorem reddit : Non diffi-
 militer profectò , *quis nisi mentis inops*,
Minervam in scholis relinquat, quamvis
 primâ frôte minus venusta videatur, *Di-*
anam sequiturus, quæ utcunq; tempora-
 neâ, nos perfundere videatur voluptate,
 at nostras denuò, *mentes* doloriferis ex-
 agitabit aculeis ? Proponite vobis (*Ju-*
venes Philomusi) heroica illa antiquo-
 rum exempla , *Semideos* illos imitami-
 ni *Antislites*, qui *Minervam* in studijs & la-
 boribus, quàm *Dianam* in voluptatibus,
 maluerunt sequi. Quæro abs te *Hercules*,
 quibus tu tandem gradibus , ascenderis
 in *cælum* ? quomodo (quæso) tu tam no-
 bilis, tam cerebris , factus sis ? profectò
 licèt ipse jaceas jam sepultus, *tuum* tamē
 nos sat canorē alloquitur hodiē exem-
 plum, te (scilicet,) per tuos labores verē
Herculeos evasisse indytm. Possim te
Aristoteles, te O *Plato*, te *Socrates*, te
Cleanthes, quos nequeo, ut velim, ostia-
 tim salutare. Te *testem* appello, mi *Dio-*
genes, tuosq; *restor* conlopitos cineres,
 qui dixisse diceris, te *masse salern Athen-*
is lingere , cum *Minervâ* , & gravif-
 simis *literarum studijs* , in *doleo* tuo
 fatigari , quàm *solum Alexandri*, aut
 Crateri

Crateri voluptates possidere.

(Sed quisnam ille est, quem audio, *susurrus* ? quis est ? (aliquempiam enim mihi, audire videor) qui jurejurando asserit, jucundissimum esse *odoram canum vim*, toto insectari die ; *cervos* in retia cogere, *lepores* venari, & voluptates, quas præbet *Diana*, degustare. Quid audio ? *pecudis*-ne vocem an *hominis* ? *sylva* ad pecudes, & feras potius, quàm ad homines delectandos destinatur ; Nos decet *libros*, & *litteras*, non *lupos*, aut *lepores* venari. Adeone verò, in ipsas temporum *fæces*, & *sentinam* vitiorum incidimus, ut *Bacchus Apollini*, *Venus Palladi*, *Vacuna Calliope* & *Diana Minervæ* præferatur ? quis hæc antea, fando audivit ? quis audiendo non incandescat ? quisve *videndo*, ignem & flammæ non concipiat ? Sed vos (*nobilior propago*, *igniculi heroici*) cogitate quæso, quòd *honor*, quòd *dignitas*, quòd *eruditio*, & quòd *sapientia*, laboribus comparantur, quòd *venationes* & *lusus*, animos vestros effœminatos faciunt ; quòd in *feras*, & *efferos lupos*, transformant. Maest igitur estote (*eruditi condiscipuli*) & studij Oceano, *validis incumbite remis* ; ad *Cleantidis lucernam* evigilate ; *vita brevis*, *ars longa*, Sinite *Aesopi gallos*, unicum *hordei granum*, supra omnes *gemmas* expetere ; *nuces* & *nugas*, *sylvas* & *feras*, *venationes* & *cane*, fatuis illis relinquite, qui malint
unicam

Object.

Confirm.

Conclus.

Recapit.

Pathop.

unicam ludendi dieculam, quàm universam doctrinam. Rodant canes isti, sua ossa; habeant asini, suas paleas; at mihi & vobis, unus dies, una hora, in Musarum studiis transacta; omni, lusu, & venationum aternitati præferenda est. Ex voluptate enim ignorantia, dedecus, & transitoria deliciarum titillatio tantum acquiritur; ex his verò studiis, longè noberrimam gloriæ segetem percipietis, nullâ verborum, nullâ temporis falce demecendam.

Dixi.

Dianam in sylvis, quàm Minervam in scholis comitari præstat.

Opponens.

Exord.

Commilitones saevissimi,

A *Lexandrum illum Macedonem, orbis terrarum Monarcham, cum nuntiatum esset Darium, contra ipsum, triginta militum aducere Myriades; respondisse ferunt, unum lanium multos ovium greges non metuisse. Pari item ratione ego, utcumque adversarius meus, cervinas suas copias, numerosas rationes, prolixam orationem, in aciem disposuit, futiles tamen ejus probatiunculas, uno veritatis ense, velut gladio Delphico, dissecabo. Quis enim, quis (inquam) habuerit versipelli*

Expos.

pellī huic *Crocodylo* fidem, qui quamvis
lufum saltūque, *sylvas*, & *leporēs* in de-
 licijs habeat, *vobis* tamen perſuaſum in-
 velit, ſe adeo eſſe literarū *ſtudioſum*, adeo
 inhærere chartis nocteſq; inſomnes age-
 re, quò *Minervam* in ſcholis comitetur;
 quàm *venari*, *aucupari*. *damas* inſectari,
 voluptatibus indulgere, & deniq; quàm
Dianam in ſylvis comitari?

Sed ea eſt *hominum* natura, ut non ad
 labores ſolū, cum *bobus*, vel *aſinis*, per-
 ferēdos, facta ſit: ſed ut *mellem* volup-
 tatis deguſtare poſſit *dulcedinem*. Potes
 tu ſtudere (*mi ſtudioſiſſime Antagoniſta?*)
 potes tu inhærere totus libro? potes tu
 obnixè labores pati? poteſt hoc, & *hōs*,
 poteſt & *aſinus* (imò labores longè, ma-
 jores quam tu) ſufferre. Sed cedò *mihi* vi-
 rum qui uti didicit *voluptatibus*, qui no-
 vit, genio indulgere & vitæ tempus à
 Deo præſtitutum, lætus & hilaris tran-
 ſigere, qui poteſt in ſuccreſcente ætatis
 ſux vere, luxuriare; & vires à naturā da-
 tas fortiter exerere. *Anaxagoram* ferunt,
 è vivis modò exceſſurum, omnes omnino
 honorarios ritus recuſaſſe, quibus ſui,
 illum, *cives*, amici decorare ſtaviſſent,
unicum hoc in votis habens; ut quo die
 mortem eſſet obiturus, omnes pueri qui ar-
 tibus mechanicis; omnes ſcholaſtici, qui
 liberalibus ſcientijs, operam navāſſent
 ſuam (ab omni labore feriati) diem il-
 lum feſtum quotannis agerent. Egregium
 pro-

Confirm-a
 caula.

Non ideo
 vivimus ut
 ſtudeamus,
 ideo ſtude-
 mus ut ſua-
 viter viva-
 mus. *Eraſm.*

Contrar.

Simil.

profectò factum, & postulatam *philosopho* quàm dignissimum! A quibus enim, *juvenes*, in ipsa studiorum *incude* positi, potius expectarent *vigiliarum* suarum *intermissionem*, quàm ab illis, qui *sub eadem* olim *ferula* meruissent; qui cum dispendio bonæ valetudinis eandem lucubrationum fuliginem combibissent? Novērunt *illi*, quàm præruptus sit *Parnassi* montis ascensus; quàm salebrofa sit *via*, ad *Heliconam* ducens. Idcirco ut *diversoria*, & hospitij loca necessaria sunt, iter longiusculum *suscepturo*; ita respirandi potestas nobis est danda, ut ad *lusus* & *jocos*, ad *sylvas*, ad venationes divertamus. Quotus enim quisque reperitur è *vobis*, qui non malit *feriari*, quàm se laboribus *macerare*? qui *dies festos*, magno cum desiderio non expectat? qui *ferias indictas*, arrectis auribus non hauriat? Rursus, quanto cum dolore, redit *agricolis labor actus in orbem*? quanto cum cruciatu, *pueri*, in *pistrinum* *litterarium* detruduntur? quantis cum *lacrymis*, *verbis*, & *verberibus* adacti? Nec immerito: nonne enim est *ille stultus miles*, qui se in *prælium* trudere velit, & *gladijs hostium* strictis objicere, cum liceret *in pace vivere*, otio frui, & voluptatibus? pari ratione ego, *illum* non stultum, sed *insanum* judico, qui exopat *Minnervam* potius in *scholis*, quàm *Dianam* in *sylvis* comitari. Quemadmodum enim
vita

vita illarum *bestiarum* aviumque longè est jucundior, quæ suâ in saltu & in nemoribus, fruuntur libertate, pastumque & potum habent, hinc illinc conquistum, quàm cicurum, quæ in *cratæ* aut *aviario* asservantur: simili sanè modo non potest non *miserrima* eorum esse vitæ *conditio* qui in parietibus angustis, in *scholis*, in *musæis* suis includuntur, nulla potiti refectione, præ illorum *feliciori* vitæ ratione, qui in sylvis vagantur qui voluptatibus perfruuntur, qui *lucos* indagine cingunt, & *timidos* cogunt in *retia* cervos; aded *Dianam in sylvis*, comitari *juvat*. Quid tu (*sapientissime Philosophorum*) tu (inquam) *O Socrates*? annon tu pueriliter *sapè* cum filiolo lusisti tuo, equitasti in *arundine longa*, saltationes non solum probasti, verum etiam *senex* didicisti? *O si tu Hippolyte* jam inter vivos esses, persuasum habeo, te meam vel le tuo patrocinio opinionem, ab impeturoso, & petulanti, *adversarij mei* insultu vindicare—

Exempl.

Tu enim solebas *canibus* delectari, tu mandare socijs tuis *umbrosas sylvas* cingere, & *scandere colles* semper canos, *nive Riphææ*. Tu *canibus* *racitis* *habenæ* laxari velis, tu *acres Molossos* et *pugnaces Cressas*, *trito* *vinculis* collo nosles coercere, quò minùs in *feras* *obvias*, *rapidissimo cursu* deferantur. *Tecum* etiam sentit, & in *tuam* conjurat opinionem *Xenophon*, qui

Senec. Hip.
act. 1.

Test.

Object.

Confut.

Conclus.

Per Recap.

qui magnis encomijs artem *venaticam* extulit, & *sophistas* reprehendit, qui in pulvere scholastico saluberrimum isthoc exercitium fastidientes, de rebus inani- bus contenderunt: Hinc *plato* venato- rem, equis & *canibus*, & corporis viribus destitui omninò prohibet. Imò quid aliud ferè *Magnates*, quàm venantur? *No- bile* quidem exercitium, est venatio; *stu- dijs* autem *impallescere*, neminem nisi strigosos, imbelles, *exangues* vidimus; proinde *Dianā in sylvis*, comitari præstat. Sed *tacitos* hinc subaudire videor, aliquorū *susurros*, qui ogganniunt *nobis*, venatio- nem, & *voluptatem*, maximā esse genero- sæ juventutis perniciem, & pretiosas suas *horas* floridiorem ætatē, (velut immen- sâ quādam voragine) absorbere: hinc a- deò esse ut *nobiles*, omni vitiorum genere sæpius inquinentur, & in ipsā *scelerum* sentinā, & voraginosā vitiorū *Charybdi*, turpissimè & *belluinè* voluent. Sed ista sunt *cæcorum* de *coloribus* iudicia: *miseri* illi *homunciones*, ignorant quantū hono- ris, quantum fortitudinis, quantum tem- perantię sit inter *viros generosissimos*, qui totos aliquando jejunant dies, & vitam vivunt *Dijs* persimilē.— Sed ad *portum*, jam tandem fessa nostra festinat carina; Cū itaq; varias præbet *Diana* volupta- tes, cū *Pan*, *Fauni*, *Satyri*, *Dryades*, *Syl- vani*, *Semidei*, illi sint comites, quorū *om- nes*, sano fruuntur corpore, integrāque præditi

præditi valetudine, habent membra succi
& sanguinis plena; cum ad labores, ad
militiam aptiores evadant, qui venatio-
nibus indulgent, & feras *odora carum vi*
insectantur; cum autem qui recreationes
has fugiunt, molestijs se plurimis ener-
vent, laboribus *macerent*, curis cōficiant,
morbos varios, imò *mortem* sibi preprope-
ram plerumq; accersant, & rariùs in *an-*
nosam provehantur *senectutē*: nemo au-
tem ullū unquam à *lusu*, & otijs, à *ferijs*,
& jocis, à venationibus & voluptatibus
detrimentū acceperit, nullus unquā nos
catarrhus, nulla *febris*, lippitudines nullæ,
nos infestârint: Proceas tu tandem ali-
quando (*Antagonistæ mi*) faciem ut in-
spiciamus tuam, respōde mihi quare sunt
adèd *pallide* tibi & *exangues genæ*? quid
est quod *egrotas* toties? quid toties *dole-*
as capite? *labores* stomacho? cur *pallor*
in ore sedet, *macies* in corpore toto? An-
non hæc à studijs, à scholis multum ve-
nerandæ tibi *Minervæ*? credo equidem,
nec vana fides.— Valeas itaq; Tu cum
studijs tuis, vade cum *libris*, depereas Tu
Musas, comitare Tu *Minervam* tuam, &
cæteram *muliebrem turbam*; ego interim,
& omnes mei commilitones, *Heroïnâ*
nostram *Dianam*, in sylvis sequemur;
sequemur *canes* venaticos, amabimus
aucupia, *lepores* & *lepidas* alias volupta-
tes dissuaviabimur. Claudam omnia cum
Virgiliano illo Corydone,

Pathop.

—Ha—

Eclog. 2.

— *Habitârunt* Dij quoque *sylvas*,
Dardaniûsq; *Paris*, *Pallas* quas condidit
arces
Ipsa colat, nobis placeant ante omnia silva.

Dixi.

Ambigitur, utrûm præstet, Mi-
nervam in Scholis, quàm Dia-
nam in sylvis comitari.

Moderator.

Heliconia juventus }
Minervæ filioli }

Exord.

Simillima mihi videtur hæc, quam au-
 distis, *logomachia*, celebratæ illi *Aja-*
cis & *Vlysses*, apud *Græcos*, pro *Achillis*
 armis contentioni; vos autem, qui cir-
 cumcirca *confluxistis*, coronam illam pro-
 cerum, & militum illos undique consti-
 pantium, repræsentatis; utrumque vidi-
 stis *ducem*, in hac arenâ, fortissimè desu-
 dantem; utrinque sonoros *bombardarum*
 boatus audivistis, & utriusque exercitus
 arma crepitantia. Exuendæ jam *loricæ*,
 complicanda *vexilla*, & utrique *aciei*, ca-
 nendum receptui. Sed cum dubio *Marte*,
 utraq; pugnatum est, *dubius* etiam ego
 animi sum utri jam *palma* sit deferenda:
Tu enim Minervæ partes asseruisti *stre-*
nuè; & tu *Dianæ* vindicâsti viriliter.

Quid

Quid jam faciam ego, qui ad hasce lites dirimendas, huc conscenderim; vereor ne *Paridis* à me, fiat iudicium; Venerem *Palladi*, Venerem *Iunoni*, *Dianam* *Minnervæ* indigniorem digniori præponendo. Verum enim verò quod de *Iustitiâ* fingunt Poëtæ, cecam eam esse: ego itidem omnis præjudici, vel tegam, vel efodiam mihi oculos. Equâ trutinans lance utramq; opinionem.

Magna proculdubio sunt emolumenta, quæ juventuti, tenerisque puerorum corporibus, ex sylvis, ex venationibus, ex lusiis, obtingunt: hinc acies mentis acutior efficitur, & ad altiores cogitationes elevatur; hinc amissæ, fractæ, & exhaustæ virorum vires recolliguntur; hinc paratiores efficitur ad malitiam, & ad omnia ferè laborum genera, quæ delicatula illa corpora, sub tecto quotidie deficientia, quæ tenera *Mercurialium* virorum cutis & caro, nullo sustinuerint modo. Hinc optimi legistatores, curam habuerunt recreationum, & exercitiorum, quibus juvenum vires exerantur. Annon ob hanc solummodò causam, *Ludi Olympici*, *Pythi*que instituebantur olim ab *Apolline*, *Hercule*, alijsue viris sapientibus? Quis unquam rex, qui joculari bellum prius in feras, (ceu tot hostes) exercere non solet, quàm hostes reverà feros aggressus sit? Quid memorem magnum illum *Aeneam*, filium ejus *Ascanium*,

.i. Opponentis orationis eveniat validitatem.

Hor. Od. 1.

nium, cæterosq; nobiles *Trojanos*, qui *apros*, *damas*, & *fulvos* in montibus *leones* insectabantur? Te etiam castissime *Hippolite*, te delectavit hoc venandi studium & castam tuam *Dianam*, in montium jugis comitandi: Tu solebas indagine *lucos* cingere, & in *sylvis* per mille *rubeta leones*, et *pavidas* agitare *feras*—Hoc idem est istud, quod te (nobilissime *Cyre*) delectavit plurimum, *Tibiq;* (invictissime *Alexander*) ad orbem universum debellandum immensos addidit animos. Quinimò tantæ profectò voluptates sunt in *sylvis*, tam varix in *venatu* delectationes; ut nemini mirum videri debeat, si *manet sub Iove frigido venator*, *teneræ conjugis immemor*, seu *visa est canibus cerva fidelibus*, cum *rupit teretes Marsus aper plagas*. Miram enim haurit oblectationem, cum

—*pavidos formidine cervos*

Terret, & est illi præda benigna lepus. Quid igitur plures pariat voluptates, quam *invia sylvarum lustra*, canibus *venaticis* penetrare, & *Dianam*, nemorum custodem, in *feris* indagandis comitari?

Quin & magnum sanè potioris, vitæ, instituti, hoc venationis studium promittere, & præbere videtur similitudinem. Quippe *primi* quasi *fronte* tam probabilem rationis & veritatis speciem habet hæc vivendi, & *venandi* ratio, ut *Argi* centenos *oculos* (quos olim *Mercurius*) fallere posse videatur. Atqui *larvam* de-

Comparatio
utriusque.

trahite;

trahite ; & pulchri *Narcissi* loco, turpem *Thersitem* invenietis ; oculatiùs igitur hanc rem indagate , & sagaci nare odorantes , comperietis *venationis* exercitium, ad *corporis* tantummodò robur confirmandum, valere ; cum *mens* interea, languida, ignara, & vel in ipso *ignorantie* antro, tumultuata jaceat. Quod si quando ludicris hisce exercitijs , robur corporum adauxerimus , quid quæso magnum, quid utile nobismet ipsis acquisivimus ? Si gloriamur , de robore, ipsi leones nos longè superant ; si de *velocitate*, cervi & damæ : si de *laborum*, frigoris, & caloris patientiâ, *asini*, *boves*, & *equi*, multis nos parafangis præièrint. Mentis idcirco cura suscipienda est , indies nostræ *animæ* indoles , & *ingenium*, omni studio acendum, & incitandum est. Relinquitte igitur *corporis* curam, *sylvas*, *feras* , & *venationes* , deferite ; *libros* expetite, *animæ* que tandem , *vestræ* suscipite curam. Nam ut *extremæ* est *demetiæ*, *plumbeum* gladium, in *auriâ* vaginâ recondere , sic itidem *plumbeam* , & *ferream animam*, omnis cruditionis expertem , in corpore forti & *venusto*.

Sed hoc, multos à *Musarû* castris longè deterret, quòd *nullas* putant inibi voluptates, *nullas delicias*, sed *austeritatem* in fronte penè *Stoicam* , cum hilarem *intus* mentem, lætum cor, non videant: Iudicant enim de *literarû studijs* homines mo-

Remotio
objiciend.

Conclus.

moderni, ut olim de *Socrate* Physiognomus; quem quoniam videbat, *raciturnum*, *subtristem*, & (*facie tenus*) ingenio minus defæcato, *bardum illum* esse & fungum judicavit, nulloque humanioris literaturæ conditum sale; simili planè modo *nani*, & homunciones isti, quoniam in *Minervæ*, & *Musarum* facie, *risum* & *jocos*, in literatum studijs, *luxum* & *lusu*, *epulas* & *crapulas* non conspiciunt; *Apollinem* de austeritate criminantur, *Musas* severas, & *Melancholicas* exclamant; cum *nulla* ullibi sit, *tam sincera voluptas*, tam immixtum gaudium, quàm inter *studiosos*, in profectu *literarum*. Hæc autem hominum *monstra*, qui *literarum* studia, hisce *onerant* mendacijs, *vellitant* convicijs, à *bobus* nihil differunt, nisi quòd non *mugiant*; facies eorum *stupida* est, *aspectus* hebes; quorum ego *vos*, non omninò velim, *armenta* sequi; utcunque enim *aureos* voluptatum *montes* pollicentur, *fumos* tamen solummodò *vendunt*; *venenata pocula*, melle oblinunt, & *Sirenijs* cantus prætextu, submergunt plurimos. Cedat itaque *Diana Minervæ*, *sylvæ* scholis, & orationis *tepóri lépores*. Vos *juvenes*, acriter studete, *insomnes noctes* traducite, ut *mentem* potiùs ornatam virtute, quàm *corpus* viribus robustam habeatis. Sinite, (neque æmulamini) *Coridonem*, & *Pana*, qui *ruri* habitant, totum diem consumere

mere in voluptatibus; siquidem ex venationibus, *efferos feraarum mores* ediscetis facile; sed *studijs literarum* immortalem vestri nominis memoriam posteritati relinquetis. Si igitur *me*, hâc in causâ *Iudicem* constitueritis, optimè *mecum* actum putabo, si *mibi* liceat, *salem* cum Minervâ, *Athenis* lingere, in *Diogenis dolio* securè studere; ego præ unâ aut alterâ, tam *sacrae* cognitionis portiunculâ, luxû *Sardanapali*, divitiis *Mide*, *Alexandri* solium, & (at verbo dicam) *phaleratas omnes* voluptatum *illecebras* vitiosâ nuce non divenderem. Non possum ergo quin *dicam*, & *pronuntiem* quid *sentio*, & *tecum* (erudite condiscipule) qui tuam primò suaviter ostendisti *Suadam*, tecum (inquam) in *tuam* ire totus sententiam, affirmaturus, *Longè esse optabilius*, *longè præstantius*, Minervam in *scholis*, quam *Dianam* in *sylvis* comitari.

Dixi.

I .

Oratio

Orationes, & Declama-
tiones; habitæ in Scholâ Lin-
colniensi, coram Reverendissi-
mis Ecclesiæ Cathedralis
Dignitatibus:

Nec non, coram venerabili
Civitatis Prætorè, & Senatu, be-
nissimis Scholæ istius, compatronis,
visitatoribus, in Scholæ mis-
sione Natiuum.
Anni 1634.

Oratio Salutatoria.

*Millies salвете Veneranda (quot-
quot estis, in hoc celebri conventu) ca-
pita, omnes singulasque, singuli consun-
sim salвете Millies.*

N occursum vobis venio,
istarum Ego Apollinis æ-
dium, admissionalis, ut
vestrum huc auspicatissi-
mum adventum, verbis
gratularer saluatorijs. Intus, hic, quæ
sumus

sumus turba, mirandam istam dignationem, vestros omnium servulos, quam humillimos invisendi, animo per quam gratissimo, supplices agnoscimus. *Causam* verò, cur vestram tam ambitiosâ *invitatione*, exposcimus præsentiam, jam paucis accipite.

Minervæ affinis quædam, & *pedissequa* quæ has incolit ædes, cui nomen, domina SCHOLA, *Prisciano Apollinis* signifero jam diu maritata, cum ex eo etiam prægnaret, sensitq; se confestim *puerperio* decubituram, *Mateiteras* suas omnes ex *Helicone* accersivit; novæ *Musæ* res *Gratias*, almamq; denuò præsentæ vestræ *Lucinam*, quam, ut manum adjutricem apponat, & propitiam agat *obstetricem*, humillimis quibus potest, obtestatur precibus. Metuit enim mea jam uterum gestans *Domina*, (quod *puerperæ* solent aliæ,) suarum in partu defectum virium; & extrinsecus accessuram fœtui injuriam: Vos autem probè defungemini *obstetricis* officio, si ipsi jam paturienti animos feceritis; & teneram hanc, quæ enixura est ex *cerebello* prolem, (*Avia* hac in re haud ita multum dissimilis sue, quam cerebro *Jovis* natam comminiscuntur) in vestræ tutelæ gremium susceptam, à tetrico *maledicorum* vituperorum *ristu* eripueritis, qui *Dominae* hujus partum *literarium* incesto ore laniaturi sunt, non secus ac *Saturnus*, ille vetustis-

simus helluo, qui suos ipsius *filios* devorasse dicitur. Atq; hæc *una* (si placet) & *unica* ratio, nos impulit, ut geminatis votis, frequentiam *hodiæ* vestram, jam diu à *vobis* optaremus solliciti; & jam nunc *voti* compotes, congratulemur. Quod reliquum est; *parent* hæc fores semper *vobis*, idq; meritissime; quippe sine vestra omnium indulgentiâ, ne nobis quidem *paterent* hodiæ, aut unquam antehac *pauissent*. *Servulus* vester, optimè se functum legatione suâ existimabit, si dignitati vestræ placuerit, interiora *Domine* suæ penetralia aliquantisper, lustrare, illustare; in *quibus* speramus futurum, ut aliquid vobis (præsertim *propitijs*) & oculis & *auribus* dignum exhibeatur.

Dixi.

Eristica.

Veneranda corona,
Hodiernus, tam honorandæ frequentiz, in ædes hæc *Minervales*, conventus, non absimilis *mihi* videtur celeberrimo illi, *populorum* undecunque, & *magnatum*, ad ludos *Pythios*, & *Olympicos*, confluxui; quibus *comitijs*, fama est, interfuisse, multifarios omnium generum concertatores, *Musicos* Lanistas, *palestras*, & quæ præterea, cunque excogitari

Hor.

tari possent *γυνδοῦν*, in quibus vel
 robur corporis, vel animi vires, quisque
 suas experiretur: Pariter & *hic* (ut sta-
 tim videbitis) *Ajacem* & *Vlyssen*, pro *A-*
chillis panopliâ; *Aeschinem* & *Demo-*
sthenem pro *Suadâ* suâ, *Hippomanem* &
Atalantam pro *pomis aureis*, in *arenâ*
hac literariâ (ut olim pulvere *Troico ni-*
grum Merionem,) pro virili suâ *luffantes*
 videbitis. Et ne forsitan requirantur *hic*
 (qui apud illos) *Reges, optimates, Duces,*
Satrapæ, istorum certaminum *inspecto-*
res; ecce vos (utramque illam impletu-
 ri paginam) *Heroes adestis literarij*; pu-
 erilis hujus *pancratij* *spectatores*. Ani-
 mis itaque adeste, & favete *linguis*, dum
 prodierint *isti* (quos narro) *Antagonistæ*.
Βεβήτω pro quo contendunt, aureum
 pomum quod inter illos mittitur, est au-
 reum illud *Alexandri*, de præceptore suo
 " *elogium*, se (nimirum) plus multò, A-
 " *ristoteli præceptori, quàm Philippo pa-*
 " *tri debuisse*. Ingreditor itaq; theatrum
 prior tu orator futurus, ascende *rostra*,
 specimen ede *tue* (si quam habes) *suade*,
 nos interim *suspensas spondemus aures*,
 & *altum* (penè dixerim *pythagoricum*)
silentium pollicemur.—

Dixi.

I 3

Alex-

Defend.

*Alexander plus debet Aristoteli
Præceptori, quam Philippo
patri.*

Exord.

Ornatissimi Domini }
Auritiſſimi auditores }

Memoriae proditum est, Demosthe-
nem (omnium Græcorum disertis-
simum) interrogatum quot essent necessa-
ria ad orationem habendam, respondisse
tria, primum actionem, secundum actionem,
tertium actionem; Quibus verbis ni-
hil aliud voluit innuere, quam Actionis
in oratoriâ facultate dignitatem: Sic ex-
ercitatissimus quidam belli dux, respon-
dit magno cuidâ principi, ad bellum fœli-
citer gerendum, tria requiri, primò pec-
uniam; secundò pecuniam; tertio itidem
pecuniam. Me si quis interroget, quot sint
columnæ status ecclesiastici & politici, re-
spondebo tres, primò scholam, secundò
scholam, tertio scholam. Tanta enim est
scholarum necessitas, utilitas tanta, ut abs-
que illis si sit pueritia nostra, necesse est
in belluas, in immanes, inhumanos
prorsus mores, in monstra deniq; imma-
nia degeneret. Natura quippe, absq; dis-
ciplina cæca est, & velut ingens ille Po-
typhemus sine oculo, navis sine nauclero,
corpus sine animâ. Solum telluris bonum;
cultivâ cessante, sterileſcit, quantoq; me-
lius fuit natura, tantò evadit neglectu
dete-

deterius. Neglectis vrenda filix innascitur
 agris, inquit *Horatius* mihi in delicijs.
 Parentes quidem dant nobis ut simus ho-
 mines at præceptores efficiunt ut simus
 boni, eruditi, beati, & consummati; adeo
 ut non immerito dixisse videtur *Alexan-*
der, se plus *Aristoteli* præceptori, quam
Philippo patri debuisse. Hac ego de re,
 dum dixerò, dum immensum hunc tra-
 navero oceanum, vos, quæso auditores at-
 tendite, & adeste animis, qui corporibus
 adestis, & quantum præceptoribus debeat
 tis vestris, agnoscitote—Quid enim sunt
 præceptores, ac doctores juventutis? num
 (ut contempnim ubique nunc audiunt)
 triobolares *asini*, plagosi *Orbitij*, civitatũ
 vestrarum *mediafini*, mancipia? (Hoc e-
 nim eos *Hipponastes* præconio, *terre* fi-
 lij, hodierni *Ganeones* insigniunt) nequa-
 quam certè. Quin ut *Quintilianus* ait, al-
 teri parentes, imò illis præstantiores. A
 parentibus quæ accepimus bona, citò a-
 mittuntur. Opes quas relinquunt nobis,
 novercantis fortune procellis subito dif-
 flantur: corpus quod ab illis traducitur, si
 sit robustum Senectute enervatur; si sa-
 num morbis emasculatur; si pulcrum fe-
 bri unâ aut alterâ, devenustatur: sola au-
 tem Animi bona, qualia sunt doctrina,
 eruditio, sapientia, &c. quæ à præceptoribus
 haurimus, permanebunt, nec morbis
 deflorescunt, nec senectute læduntur, nec
 Fortune imperio subjiciuntur. De nobili-

Proposio.

Confirmatio

tate si quis intumescat, de *Patritio* sanguine, si quis ampullescat dicā *eum* (si non admisit *institutionem*, dicam inquam) *eum* phaleratū *asnum*. Nobilitatem (hæreditate quasi paternā) *Athenis* consecuti sunt *Paralus* & *Xantippus*; verū quia præceptorem non admiserunt, familiam exornare suam, ut maculæ, ac verruce faciem decorare consueverunt. Divites *Metelli* fuerunt *Romæ*, at quid illis profuerunt opes, qui stulti adeo erant, & stupidi, ut *Scipio Æmilianus*, de matre eorū, quasi *vates* prædixerit, *asinos* eam *parituram* si plures adhuc pepererit filios. *Iunium Syllanum* bene nummatum sed indoctum; auream pecudem appellavit *Cæsar*: Atque hinc adeo est quod *Aristippus* dixerit, melius longè mendicum fieri, quàm ineruditum: ille enim solis pecunijs, hic autem ipsissimā caret humanitate. Sine educatione mali pueri, peiores fiunt *adolescentes*, viri verò longè deterri- mi; ut rectè omnino *plato* dixisse videatur, *hominē*, si rectam nactus sit disciplinam, *animalium* omnium optimum, ac divinissimum; sin contra, aut non omnino, aut non benè institutus fuerit, omnium pessimum evasurum.

Quamobrem si verno anni tempore magnam cuiusq. patris familias videmus sollicitudinem, ne lactescentes & molies germinum oculi, aut stillicidijs preman- tur, aut lædantur carbunculis, si adeo
anxijs

anxij sine agricolæ, ne uredine arbores, s-
 deratione plantæ, prunis segetes infe-
 stentur: Quid ni eandem in-curam pa-
 rentes incumberent, ut quos dono Dei
 singulari, cōcessos liberos habeant, peritis
 tradant pædagogis instituendos? M. T.
 Cicero, vir prudentissimus, si filium habe-
 at Marcum, displicet, domi illum apud se
 detinere (ut indulgentissimi horum tem-
 porum patres, stolidęque, vel potius insa-
 nę matres) sed Athenas ablegabit puerū,
 ad Cratippum, ut præceptis, institutisque
 Philosophiæ imbuatur. Quin & Cyrus si-
 bi accerset Xenophontē, Pericles Anaxa-
 goram, Timotheus Isocratē, quanquā
 amplissimis opibus, honoribus & impe-
 rijs potentissimi. Hinc Aretia Aristip-
 pum, Zenobia filios, Cornelia Gracchos
 instituebat: Atque hinc adeo Philippus
 ille Macedo (de quo jam loquimur) nato
 filio suo Alexandro, non tam gaudebat,
 quod natus esset sibi filius, quam quod
 tempore Aristorelis natus esset, cui tradi-
 tur erudiendus—

—Et premitur ratione animus, vinciq;
 laborat, Artificemque suo ducit sub pollice
 vultum. Atque hinc esse autumo, quod
 præceptores dicuntur Informare pueros,
 ac si ipsius formę initium oportet puerū
 soli Præceptori acceptum ferre. Inde eti-
 am dicuntur Erudire; quoniam ut sta-
 tuarius, è rudioribus lapidibus, & lignis
 impolitis, superflua tollendo, dolandóq;

Perf Sat. 5.

fic effinget, ut prima ligni, vel lapidis natura, vix deprehendi queat: sic literarius quisq; Polycletus, ex stupidis stipitibus, & Bræoticis puerorum ingenijs, viros effingat elimetque, ad stuporem usq; egregios. Paracelsum ferunt, crebro prædicasse, si quis committeretur ei, ab incubulis educandus, (qualem ipse optaret) se effecturum pharmacis, ut nunquam moreretur, Quantum hac in re præstiterit unquam Paracelsus, planè nescio, hoc tamen certo certius est, pedagogos literarum & scientiæ beatis, & benedictis (quæ vocant) medicamentis, effecturos ut vitam vivamus immortalem. Nam si vita (quam vivunt homines) sine literis mors est, (quod affirmat Seneca:) literatos necesse est, solos vivere, solos immortales esse fateamur. Quocirca præceptores parentum loco, vel etiam superiori (si possit) collocemus; unicè illos amemus; & in mentem revocemus quòd Athenienses olim, non sine causâ simulachrum Amoris juxta Minervæ statuam collocârunt, nimirum ut intimam quam præceptoribus debemus, observantiam indigitaient. Testantur historiæ, illos semper secundâ beari fortunâ, qui hunc præceptoribus amorem exhibuere; infelices autem, & inglorios vixisse, qui illos neglexerint, aut odio habuerint.

Exempl.

Neronem cogitate, qui Senecam vilipendens, eum tandem interemit, & deinde

inde in alia prolapsus execranda scelera, Agrippinæ matri suæ, Octaviæ conjugî, Antonie amitæ, sibi que ipsi (herrendum dictu!) manus tandem iniecit violentas. Vice verâ Trajanus, qui *Plutarchum* unicè coluit præceptorem, ejus præceptis, veluti quadam cynosura, vitæ suæ clavum dirigens, non solum beatus in vitâ extitit, sed & mortuus, post se, hoc elogium reliquit, ut principibus aliter postea non acclamaretur, quàm ne sint feliciores *Augusto*, meliores *Traiano*.

Telluris tu hoc, piissime Marce, Antonine pie, qui Magistrorum tuorum imagines aureas servasti in larario, quorum sepulchra floribus coronasti, & ad nominis illorum, tanquam numinis mentionem factam, incurvastî genua. Quid igitur nos? an non horum vestigia insequentis, præceptoribus debitos tribuamus honores? an non illos parentibus habeamus chariotes, qui ipsorum corporum quadantenus, animorum autem retingen-

Testim.
Peroratio.

Liberos suos præceptorum servitium ac flagiti perinde ac infima sortis aut conditionis peregrina puerulos submittere voluerunt; ipsosque institutores

amplissimis plerumque muneribus cumulaverunt. Sic *Marcus Antonius Imperator* Frontoni philosopho quem dicendi præceptorem habuerat, statuam erexit: Sic *Scipio Africanus* Ennii statuam sepulchro suo imponi: sic *Archelaus*, sibi *Euripidem* convivam adesse: sic *Traianus* Romam ingreditens *Vionem Prusium* curru suo donatum honorari: sic *Ptolomæus philopater*, templum *Homeri* dedicari, voluerunt: Sic denique (us a peregrinâ ad domesticam transeamus historiam) *Clotharius* *Sadragesillum ludimagiarum*, quod *Dagoberiti filij sui* pater *Dagobus* esset, Ducatu *Aquitanico* donavit. -- *Sextor. Epist. 39.*

dorum

dorum omninò sunt parentes; nec ut *essemus*, tantùm, præstant, sed bene ut *simus* efficiunt? Iam quantò animus sit corpore excellentior, tanto pater præceptore inferior: Homo enim verè est *animus* (non massa illa *carnea*, & figura quæ oculis cerni, aut digito monstrari potest) qui corpore, *instrumenti* vice usus est, ad diversa munia peragenda. Ego igitur in unum, quasi manipulum, omnia contrahens, dum vixero, *amorem* quem meo debeo præceptori agnoscam maximum, & claudâ orationem meam, auresq; vestras, illâ *Persij* ad *Cornutum* Pedagogum suum, officij attestatione, quâ tuas (*mi observande*) saluto aures, & ex intimis contestor, voveoque pectoribus; quòd ego hic—centenas ausim deprecere voces, ut quantùm mihi te, *sinuoso* in pectore fixi, voce traham purâ, totumque hoc verba resignent. Quod latet arcanâ non enarrabile fibrâ.

Dixi.

Saryr 5.

Opponents.

Plus debet Alexan. Philippo patri, quàm Aristoteli præceptori.

*Viri verè Apollinares,
& vos undiq; circumfusa corona.*

Pompeius, cum *Marcellum* quendam ad fastigatissimos in Republicâ evexisset honores, & is ad *Cæsaris* postmodò deficiens

deficiens partes, liberiori (quam par esset) linguâ, *Pompeium* in ipso *Senatu* esset infectatus, *Pompeius* graviter indignatus hominis *ingratitude*, qui hoc ipso, quod habebat, dignitatis, & eloquentiæ, in eum cui acceptum ferendum esset, abutebatur; hunc eum
 “ in modum compescuit: *Non te pudet Marcelline, ei maledicere; cuius beneficio ex nullo factus es facundus, ex famelico eò productus, ut vomitum non teneas?*

Iisdem ego te, *Antigonista* mi (nam mutato nomine, de te, fabula narratur) iisdem (inquàm) verbis procacem nimis linguæ imminuam tuæ petulantiam: Non te pudet de patre tuo maledicere, cuius beneficio ex nihilo factus es, ut esses, ex aliquo demùm, ut esses hoc quod jam es? —

— *Meritiſne hæc gratia tantis, Redditur? hæc vitam donatam dote rependis?* Non est istud cum *ciconijs* αἰὲν *πιπλῶν* γειν, quæ genetricum senectam fovent, vitam tuentur. Dispudeat te tandem, adeò magnifacere *pædagogum*, ut præ illo sordeant parentes; meliores te docet mores *Menander*.

Δίκας χαρόμηναι τοῖς γονεῖς μαίηνται.

Complurimi verò, nunc dicum, omnia adeò exuêrunt frontem, ut quam habeant, eloquentiâ & naturæ donis
 in

in vituperium eorum qui sibi se dederint, abutantur. Non dissimiles hae in re, mulo, qui lacte materno impletus, calcibus petit lactantem. Degeneres enim isti liberi, in illos ingratae linguae eructant improprium, à quibus ad nauseam usque satiantur beneficijs. Ne tu Ascræ senex, verissimè de hodiernis moribus vaticinatus es! —

Τέκνα-γρηγόροντας ἀπμήσουσι πεκῆας,
Μέμψονται δ' ἄρα τοῦ χαλεποῦς βάζοντες ἐπεισὶ
Σχέτλοι ὃ δὲ διῶν ὅπιν εἰδότες, ἔδὲ
μὲν εἶγε

Γρηγόρτιαι τοκαῦσιν ὑπο-ἔρεπῆρια-δεῖν
Κρηγδύχαι.

Confirm. a
causa.

Multa sunt (*Auditores*) multa sunt beneficia, quæ à parentibus accepimus: tanto eorum ære nos omnes obstringimur, ut nullis omninò modis solvendo simus. Quid enim? an non primò nos esse fecerunt? aluerunt, sustentavêrunt? Cui enim quæso mortalium, suavissimam hujus lucis usuram acceptam ferre, aut possumus, aut debemus, præterquam parentibus? Cætera animalia ab ipso statim partu sibimet ipsis sufficiunt, ad vitam sustentandam, & propulsandam injuriam; at homine nihil miserius, qui dum oritur, moritur, nisi parentum cura præpediret; qui amplexu cingunt, oscula figunt, fasciis involuant, cunis reficiunt. Neque hunc amorem experimur infan-

tuli

ruli solùm, sed & crescentibus nobis, parentum cura concrescit, conduplicantur labores. Quinam cedò sunt qui de visu nobis parando sunt solliciti, ecqui sunt præter parentes? qui se durissimis frangunt laboribus, macerant vigilijs, suum defraudant Genium, unciatim comedunt, bibunt guttatim, ut mediocres nobis reponant facultates, *Ναὺν γὰρ Νύκταλοι ἰοῖς ὅτι παῖσι τοῖσι.*—ut Poeta—

O ineffabilem parentum amorem! O irrepenabilem beneficentie cumulum! O inexhaustum immensæ bonitatis Oceanum!—*Quæ lingua, illorum perstringere curas, ferrea vel poterit vox?* Non ego (attentissimæ aures) de paucorum racemis vindemiam facio, sed Senatus antiquorum universus, huic sententiæ suffragatur. Tuos (Mi Cicero) appello manes, tuosq; testor consopitos cineres, reviviscas (quælo) & quod dudum dixeris, impræsentiarum rursus astrue. Quod
 “charissimos nos habere debemus paren-
 “tes, quoniam, dant nobis vitam, lar-
 “giuntur patrimonium, concedunt li-
 “bertatem, tradunt civitatem. Stipula-
 tur huic, ille apud Euripidem, *εἶργον τὸν φύσιν τὰ ἤντ’ αὐτῶν βροτῶν μάλιστα.*

Testim.

Omnibus profectò sæculis doctissimi, quique ac prudentissimi, honorem parentibus eundem cum Dijs putârunt esse referendum. Propono, & propino
 vobis

Exempl.

vobis pientissimi illius *Aeneæ* exemplum, qui è *medijs* incensæ *Troiaë* *ru-*
deribus, patrem humeris exportavit se-
 nem. Num remini illum putâsse, cui-
 piam se mortaliū, plus quàm pa-
 tri *Anchisæ* debuisse? Quis filiam il-
 lam satis mirari potest, quæ patrem
 suum custodiæ traditum; veluti *infan-*
tem uberibus lactare suis, non erubuit!
 Quis *Amphinomum* & *Anapium* dig-
 nè laudaverit, qui parentes, humeris su-
 per impositos, per medios *Aetnæ* ignes,
 cum summo suæ vitæ discrimine sub-
 duxerunt?

Epilog.

Videtis jam, *Auditores*, quàm san-
 ctissimè de parentibus senserit antiqui-
 tas; quàm charum fuerit parentis no-
 men, quot quantisque parasangis, *cir-*
cumforaneos istos adversarij mei *pæ-*
dagogos anteverterint, Audivistis quid
 ego de parentibus senserim, apud vos
 quid taciti cogitetis nescio, me quod
 attinet, quam hætenus opinionem as-
 serui, dum *spiritus* hos regit artus, pro
 meâ virili propugnabo, Me longè plus
 patri, quàm præceptori semper debitu-
 rum.

Dixi.

Quæsi-

Quæsitum est: *minús-ne debuit*
Alexander philippo patri, quàm
Aristoteli præceptor.

Moderator.

Benignissimi animi,
 Patientissimæ aures

M Inerva, è celsis *Olympi* descendens
 cacuminibus, inter dilectos *Doli*
 filios cum *Ithacensibus* belligerantes, a-
 cerrimam statim pugnam sedatura, venit
dijudicatrix. Quorum causâ diffidiorum
 explicatâ, anxius aliquandiu æstuabat co-
 gitationibus, quid in re diceret tam per-
 arduâ: tandem autem (maturâ prius in-
 itâ deliberatione) illos hunc in modum
 affata est. "*Divisa capita*) Intricata ut-
 " cunque sit inter vos *diffensio*, ego tamen
 " in neutrius propendens partem, equâ
 " *Iustitiæ* trutinâ rem utramque colli-
 " brabo.

Simillimè, horum ego altercationis an-
 tagonistarum *Arbiter* qui sum, in diver-
 sum quasi, *duplici scindor in hamo*: quam
 ingressus viam, utriusque desiderio satis-
 faciam, & acerrimum dirimam inter hos
 litigium: stat mihi animus, nudam inspi-
 cere rei naturam, veritatem ejus recti ju-
 dicij *ἀνατομῆ* medullitùs exossare, ut
 ulteriorum demùm rixarum procella
 consilescat. Sedulâ quâ possum indu-
 striâ retexens apprimorum beneficio-
 rum catalogum, quæ à parentibus velut
 ab

ab irriguis alicujus *fontis* scatebris, in *filios* exuberant: omnibus officij, obsequij, & observantiæ vinculis, *liberos* parentibus astrictos esse judicavi; quippe qui in ipsis cunabilis vagientes, tenero istorum *amoris* alimonio (velut *agnus* materno *lacte*) exariantur; maximo eorum *educantur* impendio, ad *viriles* porro pro-
 vecti *annos*, hærediolo, aut dote aliquâ, quæ parentes multo sudore illis nuper acquisierant, liberi fruuntur.

Quid autem, *contra*, prodest alimentum? quid corpus robustum? quid largissima prædia? ni *pedagogum* insuper parentem animorum, patris ope conquistum habeant, qui succum illis disciplinæ propinet nectareum? Vel quid ijs divitiæ, aureos insuper non possidentes *Palladis* thesauros? ad quos perfruendos, *aurisodina*, instructoris labore, patefacta est. Iure igitur *Epistetus doctiores*, quàm *ditiores*, filios voluit esse relinquendos. Quid filij sine *eruditione*? crassi hercle & stupidissimi; quâ si voluerint semetipsum esse insignitos, doctum aliquem adeunto *Aristotelem*, omnia expertum corrigere vitia, paratumque. Quid *equus* habenâ non *domitus*? ferox & immanis; & quid *adolescens* primo ætatis flore maturescentes, castigantis erudimenti *freno* non mansuefacti? *Nerones* prorsus & *Catiline*, sceditis vitiorum lacunis volutantes. At vero *tympa* illa dulcissima, quæ

quæ ex *ætherijs* scholis hauritur, istas *animorum* maculas, (quasi *lustralis* quædam *aqua*) eluens expurgabit; *Schole* enim solæ sunt quæ *Cyclopicam* compescunt immanitatem, vitam corrigunt *Epicuræam*; & *Giganteam* naturæ diffingunt audaciam. Quænam obsecro est causa quod tot *bardos*, & fungos videtis in *republicâ*? quod tot *Damos* & *Vappos* in civitate? quoniam scilicet suum non habuerunt *Aristotelem*.

• *Iuventutis* natura *saxis* in lapidinis est simillima; nulli inservitura usui, nisi artifex prius *latroni* dextra accesserit. Proinde si vos (*Auditores* quorum aures *mordaci* lotæ sunt *aceto*) multifaria quæ tum à parentibus tum ab *instructoribus* accepimus beneficia, *vestris* simul pensculetis animis, profectò mea fert opinio, vos in hanc omninò sententiam pedibus ituros, *Magnum* illum *Alexandrum* haud minimâ de causâ dixisse, se multipliciori officio *Aristoteli* præceptorî, quam *Philippo* patri astrictum fuisse; si enim horum alteruter *præmiacientiæ* velit collationem instituere, idem (inquit *Seneca*) cum *rosâ* anemonam, cum *Fegaso* testudinem, conferre videatur.

Philippus pater, *vitæ* fuit largitor, & sustentator, at nè solummodò viveret, *Apollineis* illum castris expertum fecit militem *Aristoteles*. Quemadmodum videmus ad fructus copiosos uberesq; proferendos,

Simil.

rendos, soli bonitatem non sufficere, nisi periti insuper cultoris opera sceleriter accedat: simili ratione juvenum ingenia non vi nature, ad rerum præstantiam, doctrinamque perfectam comparandam idonea sunt, nisi *pedagogus* aliquis incitet instructione & genuinâ disciplinæ imbuat tincturâ; *plantam* quamprimùm humo insigitur, huc illucque facili deflectimus; grandescentem verò nulla vi eradicamus; eodem pariter modo *pueri*, ex Ephebis excedentes *cerei* sunt, in quemlibet Vitæ cursum, inclinandi; *senescentes* autem isto pergunt quo cœperunt pede, neque ab *incepto* dimoveantur vitæ instituto—

—O millies igitur beatas *Republicas* in quibus literarum aperta sunt *Emporia*! ex quibus evadunt *Vlysses*, solertes ad bellum suscipiendum! eruditi *Iustiniani* ac pulchrè docti, salvam custodire *civitatem*! quorum ope impietas funditus abscinderetur, justitia autem propagabitur. Majorum igitur *politici*, scribunt (& non immerito) è *scholis* (tanquam fontibus) *foelicitatem publicam*, & *privatam* non secus ac ab *Apollinis* capillis distillare. Proh *Iupiter*! quot *Codros*, *Codrôq;* pauperiores, *Ipse* tantùm non *Cæsares* fecerunt? Quot plumbea *puerorum* ingenia, ad optimum quodq; munus obcundum idonea. Vti igitur frustra sparguntur *semina*, ni ager fuerit exaratus; ita frustra

frustra *juvenes* procreantur & aluntur, ni à *præceptore* aliquo informantur; cujus virtus et eruditio, absq; labore et diligentia in animorum fulcis non coalescunt. Quapropter *Achilles* omnium ille *Græcorum* fortissimus *Phœnicem* ita deamavit *præceptorem*, ut regni sui *dimidium* ei impertiret, & iisdē secum honoribus frui “ voluerit; et si, inquit, multa mihi à patre “ dona contigerunt, à te tamen tum longè “ *majora, tum jucundiora*. Nonne *ursum* cernimus informes in partu catulos, postmodum lambendo formare? Ita qualē, ô qualem gignit pater filium, diurnā cujusdam *Socratis* curā ni fiat sapiens, prudentiaq; expoliatur! —

Hac attamen si viā solūm insisterem aliamq; præterirem, viderer sanè in justo illi non dissimilis *Iuliano*, qui de agro controverso inter *Spartanos*, & *Argivos* iudex, de amicorū solum jure disputavit, & cū iusta *aliorum* argumenta aures *ejus* non incurvarent, amicis dedit agros, alijs tamen debitorissimos. Intemperatam autem ego erubescerem sic violare *Iustitiam*: nos igitur (*Auditores*) non imminuimus *parentum* reverentiam, quam sanctam sartam, inviolatam cupimus; non depeculamur rependendum *illis amoris & officij* nostri vestigal (imò in perpetuum *humanā* exulet societate, qui debitam *illis* negaverit observantiam, in imas *Barathri* detrudatur caver-

Collatio u-
triusq; opi-
nionis in-
ter se.

cavernas ; & furijs ibi exagitetur , qui omni illis officio , amore , *prosequio* non affecerit :) hoc tantum volumus , & hoc contendimus , ut effœtas *naturæ* vires , e-
lumbem *ejus* agnoscatis sterilitatem , quæ nihil potest perfectum attingere , sine ob-
stetricante *institutionis* operâ.

Magna sanè sunt (quis negat?) *genito-*
rum munera , propter quos *nascimur* , &
suavissimam hanc *lucem* nobis contigit
aspicere ; nec minora quidem *illorum* be-
neficia qui mentes nostras quodamodo
dum *formant* , generant , æstimando , ipse
judico. Quod idem , confirmat illud *Eu-*
ripideum τὸ δρῆσαι καὶ διδάσκειν ἐν βρο-
τοῖσι , πολλὰ κίς , πλείω ποιεῖς οἷα τε
τῶ φύσει τέχνη. Quis ergo vestrum (*Au-*
ditores) quia est , qui semetipsum tam
arctâ *præceptor* suo benevolentia non
cogitabit esse devinctum , quam *paren-*
tibus , qui ad *vitam* conservandam
omnia dederunt necessaria ? vos e-
nim ipsi , nisi *præceptoribus* septenna-
les fuissetis *tyrones* , cum hominibus
qui *gloriæ* decorantur ornamentis , nul-
lum haberetis contubernium. Vos igi-
tur ahenea estote *scholis* munitio , & *O-*
lympisei Atlantes , *humeris* illas *vestris*
suffulcite.

Persarum olim , & posterrima *Ro-*
manorum Respublica , legibus sanxerunt ,
ut *patres* liberos suos traderent crudi-
endos , nec admitterent *indoctos* ad detri-

detrimentum *Reipublicæ* : Sic lex *Falcidia* , quâ cum um erat ut ob primum delictum *administeretur* puer ; ob secundum *vapulet* , ob tertium *suspenditur* , & pater ipse , tanquam reus facti , perpetuò exularet , ob neglectam *fili* institutionem. Sed eò jam (*ehu!*) prolapsi lumus dementiæ , ut licet *ramos* atque fructus *arborum* , (honores scilicet *Reipublicæ*) magnifaciant omnes ; *radices* tamen & *stipes* , (quæ sunt *scholæ* ,) curant paucissimi. *Multi* sunt inter nos , heu nimium *multi* ! *Cyclopes* , *Centauri* & *Thersitæ* , tristia quædam , & *maligna* ingenia , quorum iniquissimis *judicijs* , *sarcastimis* , *asinnis* clamoribus , *scholæ* ipsæ jamdiu vapulant ; qui *omne oleum* se perdere putant quod impendunt *scholis* ; Dicam ego de *his* , & audacter dicam , eos intestinos esse *reipublicæ* *literariæ Catalinas* , cum radiantia *scholastici solis* jubaria (quæ totam *Reipublicam* collustrant) offuscare cupiant. *Nesciunt* illi , *ignari* nesciunt , *elogium* illud *Gallorum* de *scholâ* illâ *Parisiensi* , quam vocant *primogenitam* *regis filiam* . Verbum sat — Num igitur *solem* meritò non veneramur , sine quo *dies* non esset ? non *animam* , sine quâ corpus contabesceret ? non *præceptores* veneremur , sine quibus ipsam prorsus *humanitatem* exueremus ? Dicam igitur & vos mecum dicturos. Puto rectè dixisse

dixisse *Alexandrum*, se plus *Aristoteli* præceptori, quam *Philippo* patri debuisse.

Dixi.

Laurifer.

Dignissimi Domini,

Perpera illa mulier Domina *Schola* (de quâ primò audivistis) cùm per obstetricantem vestræ patientiæ opem; factum sat numerosum, decem gemellos, fratres, uno hoc partu enixa est, (omnes ut sperat vitâ præditos, quippe singuli vagitu vocem ediderunt, quam dicunt esse vitæ indicium.) Illa (inquam) Domina *Schola*, (quæ salutes vobis, suas mille, & millies commendatas cupit, *musis* & *gratis* mutuo amplexu conjunctis) misit me ad vos veredarium, ut ulterioris aliquid vobis negotij exstinet. Nempe cùm ipsa adhuc infirma jaceat, & languida; ut eos (quos jam peperit) nutritæ aliqua foveat, educetque filiolos. Nutrix quædam est, aliquibus fortasse vestrum, de facie nota, saltem apud singulos, ejus fama jam diu percrebuit, quæ nomine audit Alma *Academia*; vestrum hâc in re consultum, vestram hîc implorat censuram, quòd si alumnos istos *Academiâ* illâ dignos putetis, *Illamque* idoneam remini

mini fore hisce puerulis alumnam; voluit (vestrâ cum veniâ) ut hæc sua insignia, *Laurea* clavis, & *Grammatica*, ad eam cum filiis deferantur suis.

Adesdum itaque tu S. V. qui es *maximus* natu fratum, capias *maternam* benedictionem; En tibi *Lauream*, honorariam *primogenituræ* tuæ prærogativam. Submitte caput, Indue: capiat *sinistra* tua hanc *Grammaticam*; *dextrâ* tuâ hanc teneto *clavem* quâcum pande tibi *Apollinis* adyta; & *Musarum* penetralia, novem, tuis fratribus referato; atque in gremium, *nutricis* (quæ futura est) vestræ (*Almæ* scilicet *Academie*,) devolvimur. Illa, *scholæ*, matris vestræ gratiâ, benignè vos tractabit, & *nutricio* omnium *artium liberalium* nectare fovebit; usque dum ad *αἰπλὸν*, vestram perveniatis, & ad plenam in literis maturitatem adoleseatis. Facite ut *Scholæ* hujus (*genetricis* vestræ) dolores, quos in pariendis vobis sustinuit, grato semper agnoscat animo. Ite, valete, *Cælestes* vos sequuntor *benedictiones*, quas impetrabunt vobis, non intermissæ *matris* vestræ, *precationes*. — Valete — Valete.

Valedictoria.

*Honorandi Mæcenates, & vos
cætera circumfusa turba.*

HVmiliam proni petimus lassæ ve-
stræ jamdudum, vereor, patientiæ
veniam: puerilem quæsumus indulgen-
tiis hanc *nobis* linguacitatem. Singulos
sanè *nostrum* hæc statim invasit ambitio,
quamprimùm vos huc invitandos audivi-
mus, nè quispiam è *nobis* vos dimittat
insalutatos. Ecce igitur, quanto, quanto
aures vestræ *nausearunt* tædio! Lautio-
rum ferculorum loco, en coctam *vobis*
& recoctam *cramben*! Sed vos (quæ estis
humanitate) istud *nobis* faciliè ignoscetis,
si ex *ineffabili* observantæ *nostræ*, erga
vos, affectu, evenisse cogitare dignemi-
ni; quos ut nunquam *dignè* sat, & hono-
ratè: sic nunquam *omniò* sat, alloqui,
nos posse existimamus.—More *Phænif-
se* illius *amasiæ*, suum depereuntis *Aene-
am* (à cujus colloquio vix unquam di-
velli potuit) cui soror—

Aenead. 4.

*Indulge hospitio, causasque innecte mo-
randi.*

Curavimus itaque ut vos, in hoc theatro
scholastico, velut in *cælo phæbus*, vel Car-
thagine *Aeneas* quæ potuimus arte (quæ
ta

et audistis ambage) detineamini; & cum
 ulteriorem non possumus, non audemus,
 innectere moram, *Persarum* more, occi-
 duum radiatæ vestræ influentiæ, & a-
 spectus *solem*, non nisi ex imo hauktis
 pectore suspirijs *valere* jubemus. Vere-
 mur enim nec immerito veremur, opacas
 vituperonum, & nebulonum *nebulas*, &
 plusquam *Cymmerias* maledicorum *re-*
nebras, hemispherium hoc literarium
 offuscaturas. Sed *redivivos*, sed rever-
 suos speramus, quos jam dimittimus
 occiduos *soles*, & ut *anniversarium* hac
 faciat *conmeatum* obnixè petimus,
 ut hanc videatis (famulam vestram)
Scholam, novo *quorannis* fætu sobo-
 lescentem; quo pacto *hæc* fortassis,
 (quam *hodiè* primùm audivistis) bla-
 terans *infantia*, discet denuò, tam dig-
 nissimos *Dominos*, articulatiùs saluta-
 re: *Valete* interim honoratissimi *Me-*
cenates, valete cæteri candidissimi
Auditores, universa simul *panegyris* va-
 leto, *quorum* jam discedentium, *au-*
res, & *labia*, mea valedicens osculatur
 oratio.

foeliciter valete—

Dixi.

*Orationes , Declamationesque
habita, Anno 1625. coram ijs-
dem Auditoribus ad anni-
versariam illam, inter-
missionem.*

Salutatoria

Salvete Rmi Ecclesiarchæ, scholæ hu-
jus dignissimi patrōni; Salveto & Tu
vigilantissime Prætor, gravissimi Senato-
res, vosque Mæcenates nostri, honoran-
di Domini, auditores quotquot adestis
salvete singuli.—

Insuetum, præsentia tam verende
quàm reverende jubar, tenellæ huic
infantie nostræ, oculos, radijs adeò of-
fuscat suis, ut tanquam noctua ad so-
lem, nostra jam omnium ingenij cali-
get acies.

Iovem non sustinuit unicum, *Ovidia-
na Semele*, nos autem multò minùs tot
illustrissimos hujus cæli politici Ioves,
tot Reipub. literariæ Phæbos, oratio-
nis angustia excipere possumus. Quod
si igitur vobis, apparatus hic noster, mi-
nùs lautus, (cum patera guttus, Campana
supellex, ut inquit *Horatius*) minùs arri-
deat; à vestrà dignitate, veniã impetrabit
nobis insueta vestra insignis humanitas.
Nam in hoc hodierno conspectu vestro,
&

& anniversario (quem indulgetis) huc
 confluxu per quàm gratissimo, jure no-
 bis foret optandum, quod ille olim
 "optâsse dicitur, ut Deus fenestram ali-
 "quam in pectoribus nostris aperiret, ut
 "hec quæ concepimus gaudia, non per an-
 "gustas sensuum, orisve nostri rimas qua-
 "si guttatim distillarent, sed patentibus
 "pectorum portis prorumperent. Et vos
 ipsi gestientem sociorum meorum læti-
 tiam, non ex hilari eorum, & expor-
 rectâ fronte conjiceretis; sed in inti-
 mo amoris, & suæ erga vos obser-
 vantiz fonte spectaretis. Nec enim no-
 bis solam præbuitis novum singularis
 lætitiæ argumentum, verùm etiam anti-
 qui beneficij memoriam renovâstis, ut
 vestram postremi anni benignitatem, gra-
 ti agnoscamus. Hic enim est dies qui
 nostræ scholæ omnium in toto anni cur-
 su illuxit ornatissimus; non Solis radijs,
 sed roseis vestris præsentiz splendoribus
 illustratus; quibus complacitum est, bal-
 buientem nostræ Minervæ infantiam,
 horam unam aut alteram, ferre liben-
 tissimè, audire patienter. O si eandem
 hodiè nobis indulgeatis veniam! O si eâ-
 dem nos dignemini benevolentiam, ut
 vestris auspicijs Scyllas, Syrtisque om-
 nes prætervecti; foelicissimum studio-
 rum nostrorum portum, adspirante
 carbasis nostris, vestri favoris Favo-
 nio, appelleremus! Sin conatus nostri vo-

bis displiceant in tam placato *Nep-
tuno* enatandi dabitur facultas naufra-
gis —

—en vestris, humiles
advolvimur aris!

Dixi.

Eristica.

Convenistis huc (*Auditores*, patres
patroni) ut duellum palestricū vide-
atis arbitri, inter germanos fratres, quod
acerbissimum futurum suspicor, licet in-
cruentum. Nam quod *Ajax Vlyssi*, ceu
pusillanimitatis ducis objicit indicium, nos,
qui diversa à *Marte* amplexamur castra,
seriò defendimus, quòd

—Tutius est multò fectis contendere
verbis, Quàm pugnare manu—

Faceat hinc missile *Bellona* ferrum,
exulent gladij, vulnera, & cicatrices,
à nobis; qui eminus tantummodò pug-
nantes, facturi solum linguale prælum.

Helenam illam, pro quâ certatur, ego
cursim vobis dissuaviandam exhibiturus
venio; at verò durum (meherculè) figetis
osculum; nam ut olim *Apollo* (*Daphne*
in lignum conversa) oscula dat ligno —
Sic & vos qui heroinam hanc visuri veni-
stis, truncum solummodò osculabimini.
Ligna est etenim nostra *Helena*, & Ro-

mana

mano producit cortice amicta, E quovis Ligno non fit Mercurius. Ligna igitur oratio, Ligna argumenta, & Ligneam hī statuam, pro amasiā capientes, Ligneam victoriam reportabunt.

Ascendite igitur Lignum vestrū suggestum, ascendite (inquam) & vestrum ex illo ligno Mercurium affabrē effictum, & pictum videamus. Mercurius erat olim *Eloquentiæ* Deus; quem, nē cui vestrām sit mirum, si ex quovis ligno, cujlibet horum, linguae & ingenij dolabrā efformari accuratē, non videatis; quandoquidem, ut mox audietis, *E quovis ligno non fit Mercurius.*—

Dixi.

E quovis ligno non fit Mercurius.

Auditores Selectissimi,

Artium, & scientiarum semina quādam & principia, anime humanæ jam nascendæ ingēnita affirmat *plato*, idēque *Socrates* obstetrici seipsum assimilavit, his verbis, *in erudiendā juventute*, se nullam scientiam illis infundere, sed potius intus existentem educere. Nam ut plantarum semina, Sol & cælum calore suo, & influxu, germinare faciunt, & fertilescere,

Exord.

Expos

tilefcere, non autem efficere poffunt, ut fructus à fuâ naturâ alienos producant; (*carduus enim non dabit uvas, Nec dabit incultus fpicea ferta rubus*) fed tantum latentem nature vim elicitant: fimiliter, teneræ pueritiæ inſtructores, ſummâ (quâ pollent) arte, omni (quâ poſſunt) indiſtriâ, non poſſunt ex quovis puero, eruditum diſcipulum, ex quolibet humani generis germine, literatum virum efficere. Proinde ex quovis ligno non fit *Mercurius*. Elegantiffimi cujus adagiſſimus, hic maximè ut opinor, eſt genuinus, quod ex tortuoſo quolibet nodo ſcâq; ligno, peritiſſimus omnium artifex, non ipſe *Dædalus*, aut *Polycletus*, *Mercurij ſtatuum* exculpere poteſt, aut exarare; nec multum abludit quod ingeniorum etiam fabri, artium liberalium præceptores, ex quovis futile fungo, & ſtupido ſtipite, politioris literaturæ ſalem, & ſolem emicando eſſulgere, incaſſum expectant.

Confirm. a
cauſa.

Nam ut in omni *Artis* opere, ſubjectum requiretur idoneum, & materia artiſcij capax: ita in naturâ ingeniorum, anima informationis capax, etiam vel *Cratippo* aut *Ariſtotele*, eſt ſupponenda: adeo ut ſit pluſquam *Alchymiſta*, qui poteſt ex plumbeis, ferreis, ſaxeis ingenijs, aureas eruditionis bracteoſas extrahere. *Marcus Tuſſ. Cicero*, omnium (quos unquam vidit *Sot*) eloquentium

tium prudentissimus, prudentium eloquentissimus (quem ut oratorum Deum, nos qui sequimur admiramur posteritas) filium habuit *Marcum*, *Athenis* educatum, in ipso *Musarum Helicone*, ubi *Romane*, atque *Attice* linguæ, succum, & sanguinem potuisset imbibere, ubi præceptorem habuit *Cratippum*, virum edecumate integritatis, (qui eloquentie musculos, quodam styli fulmine grandius intonando, exprimere solet) qui hanc incudem, diem noctemq; sollicitè tundeat; ut *Marcum* suum discipulum, eruditior in *Grecis*, peritior in *latinis*, honestior in *moribus*, ad *Ciceronem* patrem dimitteres: veruntamen nec *Cratippus*, magnus ille literarum *Atlas* peritissimus præceptor, nec *Athene* literarum emporium, *Musarum domicilium* nec doctorum exempla qui ab omni fæce terrenâ, igne quodam divino excocti, vitam degerunt omni argento, omni nive candidiorem, nihil horum omnium, vel *biolum* quidem profuerunt,

—Sed leva in parte manille

Nil salit Arcadico juveni—

Medusæis enim vitiorum prodigijs inquinatus, bipedum nequissimus, scelorum vexillifer, ipsâ nequitia nequior, ipsâ barbarie barbarior, personatus literator (qui ne per *transennam* litteras inspexerat) domum regreditur. Ab *asino* igitur quærun *lanæ*, undas ex *pumice*,

Juven. Sat. 7.

qui è quolibet puero literatum virum, ex quovis ligno Mercurium, se putant effecturos. Non potest agricola omnem agrum fertilem efficere, ut omnem pariat frumenti speciem.— Namq; *hic segetes veniunt, illic foelicius urvæ nascuntur.*— Neque enim omnis fert omnia tellus. Arbor silvestris etiam si in optimo plantetur horto, summâq; arte excolatur, nunquam dabit *mitia* poma. Bos quamvis peritum habeat domitorem, ad *cursum*, aut bellum non valebit. Quis unquam venator, tigres, lupos, leones, cicuravit, aut ferinam naturam fecit exuere? Nam ut in *trivijs* jactatur compitalibus, — *viria naturalia non pelluntur arte*; nec aliquid agit ultra vires. In eodem prato, bos herbam quærit, Canis leporem, ciconta lacertos. *Nature sequitur semina quodque suæ.* In eodem cælo Jupiter ad occasum, Venus ad ortum, Sol Boream, Luna austrum versus, circumrotatur, *naturalem* sibi, perficientes *motum*. Liberrorum vestrorum *ingenia*, urnis figulinis simillima sunt, quarum multas, in ipsum etiam si *oceanum* simul injeceritis, *aliæ* tamen *alijs* citius erunt impletæ, avidiusque circumfusam aquam imbibent: Si *lagenam*, latum habentem orificium, *ampullam* autem cum angustâ, quam vocant, *lurâ*, nectareo uvarum succo, implere velitis, lagena *cyathum* absorbet infusum liquorem; ampulla autem vix *guttatim*

guttatim admittens, dulcissimum illud
nectar, humi disperdit. *Ephorus & The-*
opompus, eundem habuerunt *Isocratem*,
præceptorem peritissimum, easdem cer-
tissimas *arris* regulas, at *Aethiops* citius
dealbaretur lavando, quàm vel ut hic
fræno, vel ille calcari non indigeret. *Si-*
mia (ut aiunt) erit *Simia*, tametsi aurea
gestet insignis; Luceat splendidissimus
Phœbus in sterquilinum, nil nisi graveo-
lens fetor elicitur: irriget *Iupiter* sale-
brosas rupes, non tamen herbescunt;
nec sole, nec cælo, lapidosa terra, are-
nosa gleba ferulescet. Quocirca, ut pau-
lò magis incitatis passibus, nostra ad
metam festinet oratio, si noctuas *Athe-*
nas, si *asinos* ad lyram mittatis, noctuas
& *asinos* rursum recipite; si *anser* inter
vires strepat, non est penes artem *pæda-*
gogicam, ad *Cygnæam* cantationem re-
vocare. *Beotica* illa ingenia (ut distorta
ligna) non faciunt *Mercurium*. Verun-
tamen si votis esset agendum, O quàm
vellent omnes *pædagogi*! O quàm ve-
lit præceptor noster, ut omnes nostrum
evadamus in viros impensè doctos! Imò,
si labores immensi, *Herculei* aliquid hac
in re potuissent, ipsam vitam, se non de-
negaturum suis existimo.

Vestra est, *Auditores*, vestra est hæc
schola, vestri sunt liberi, vestra sunt sti-
pendia; O utinam in vestra esset potesta-
te, indolem puerorum multorum (qui

Colossæa

Colossæa humeris Cratippi nostri sunt onera) sic mutare, ut virilem togam mox sumpturi, vel *morum* probitate, vel *scientiæ* nobilitate inclarescant. Sed cum *vo-*
ta nullam habeant hîc locum, cogitate quæso apud *vos*, quàm miserrimam traducunt vitam *Ludorum magistri*, qui præter labores suos frustra susceptos, de bardis & *saxeis* ingenijs instituendis, incurrun-
 runt in odium parentum: Hinc *caperata* frons, *dimissum* supercilium, *muta* lingua: Quid dixi? *mutam* linguam? imò *multriloquam*, ne dicam *stultiloquam*; quæ aculeatis verbis, virulentis convitijs illos insequitur; ut necessum sit, aut *præceptorem* parum esse idoneum, uti clament, & peritum; aut pares in *tiberis* eorum erudiendis labores non impendere. Hei mihi! nunc dieram illa *Leonide* querere
 “ la meritò est revocanda; *Docendi pro-*
 “ *vinciam obscuram, ingratam, ignobilem*
 “ & *contemptam* esse: ut non immeritò *antiquum* illud invaleat etiam apud
 “ Nos proverbium, *Iovem ipsum, homi-*
 “ *nes quos odio prosequitur, efficere pæ-*
 “ *dagogos, & in hoc sordidum & illibe-*
ræ docendi pistrinum intrudere. Atque
 hinc esse autumo quod apud *Lucianum Menippus* analphabetariorum docturam, & institutionem, *Polycrati* apud *inferos* pro pænâ, quâ vitæ culpam expiet, affingat — Sed in quam (demens!) effector *Charybdim*? O navis refer te in portum,

tum, nimum diu in hac *sentinā* hēsimus. Vos (auditores) æquiores este studiorum nostrorum *æstimatores*, nostrum suscipite *patrocinium*, asserite labores nostros, à *colubrinis* hisce moribus; & verissimum hoc putate proverbium, quòd *E quovis ligno non fit Mercurius*.

Dixi.

E quovis ligno fit Mercurius.

Opponens.

Physiognomum quendam, nomine *Zopyrum*, qui se profitebatur ex habitu corporis, & oris *lineamentis*, posse hominis ingenium certò deprehendere, inspecto *Socrate* excellentissimo omnium Philosopho (quem *Apollo* ut sapientissimum, suo celebravit oraculo) pronuntiāsse ferunt, illum esse hominem *bardum*, ac *stupidum*, *lascivum*, *vinolentum*, & *intemperantem*. Vnde cum astantes ejus amici, vehementer indignati, minarentur homini, *Socrates* illos cohibuit, asserens *hominem*, nihil est mentitum, cum omnino talis (inquit) *suturus essem*, nisi *philosophiæ studium* me emendasset. Quo responso nobis innuere velit *pestimas naturas*, iratas, morosas, bardas, insulas, posse eluere hasce *viriorum* facces, naturæque pravitatem, ut ex lascivo *castus*, ex remulento *sobrius*, ex iracunda

Exord.

Expos.

da *mansuetus* aliquando emergat; adeò ut *institutionis* ope, educationis curâ, qui *naturâ est malus, cultura fit bonus*, qui à *Musarum* choro alienus, qui à boni, virtutisque tramire disjunctus, in optimum virum sæpius evadat. — In quem ego dum efferor *Neptunum*, veritate duce, vestrâque patientiâ comite, meridiano jubare clariùs faxim elucescat, ex quovis ligno fieri posse *Mercurium* — Cujus genuinus sententiæ sensus nihil aliud intimare videtur, quàm ut ex durissimo ligno, scrupulosis nodis undiq; referto, perfecta tandè animalis creaturæ fiat *idea*: Sic itidem ex ignavissimo puero, & stupidissimo, qui cuiquam è plebe videatur omnis ingenij vacuus, *peritus* demum & *paratus*, præter omnium expectationem evadat discipulus.

Confirm. a
causa, &c.

Nec cuique mirum videatur, vel primo aspectu improbabile, quid enim non vincet invincibilis labor? Tanta enim ejus potentia, efficacia tanta, quòd rurriferas civitates, adamantinis muris, & januis undique circumseptas, solo adæquaverit, prædura *marmoris* saxa perruperit; quidni etiam obsecro ex otioso nebulone, virum doctrinâ efficiat consummatum? Licet enim puer qui primam ætatis partem soporiferâ transegit desidîâ, *Musarum* castra postmodum, & literariæ militiæ limites ingressus, molestus *doctori* videatur, sibi que etiam ipsi injucundus, quia

quia ob priorem ignaviam, grave laboris onus haud facile potest sustinere: tandem tamen somnifero excusso otij torpore, novenam *Pieridum* turbam alacris amplectitur. *Cleantem* ferunt ingenio fuisse adeò hebetem, ut nemo illum in disciplinam suam recipere velit, quo *natura* vitio, pudefactus adolescens, labores suscepit plusquam Herculeos, posteaque non infimi subsellij evasit Philosophus. *Demosthenes*, curâ & institutione, emendavit balbutientis linguae titubantiam, & literam *Rho*, quam prius non potuit, articulatè pronuntiare assuevit. Quis nescit *Hesiodum*, pastorem in *Ascreis* valibus, è *bubulco* sordidissimo, in poëtam peritissimum evasisse? *Nicaner* Colophonius, homo rerum rusticarum ignarus, & insolens, agri colendi rationem argutissimè explicasse dicitur; *Aratus* in *Astronomiâ* permediocriter versatus, stellarum cursus, cœlorum motus, non secus perstrinxit, ac si in ipsius *Saturni* sinu fuisset educatus. Quot etiam sunt in agris, & oppidis, inter *Pana*, & *Sylvanos*, inter *Vulcanum*, & *Cyclopas*, plæclara ingenia, quæ præceptorum optimorum penuriâ, malignâ rei domesticæ angustîâ (ceu agri pingues, & inculti) sylvescunt degeneres? Fertur in historiâ, quod si *viperæ* inter balsamum, & suavissima aromata enutrantur, veneni expertes, medicorum usui apprimè inservi-

unt:

unt : quantò magis homines bene à *pueritiâ* educati, optimi fiant literarû, & virtutum *ante signani* ; sin autem sub mali præceptoris, & negligentis mereantur *ferulâ*, in *epicuri de grege porcos*, in lupos, tigres asinos convertuntur. *Cereus in vitam* flecti, puer est, *cereus* etiam in *virtutem* in quam velis formam, mutandus : unde *etymologiæ* dici volunt *puerum*, quasi *purum* ; ut enim in *abrafâ* tabulâ, aut *purâ* chartâ virgineâ, cujullibet licet formæ *literarum* inscribere : pari modo, & *puerilis* indoles, omnis scientiæ capax est, quod si *peritus* magister salubria impreserit præcepta, si peritè & methodicè eum erudierit, omni *doctrinæ* genere instructissimus audiet.

In primis igitur *parentum* votis, in primis hoc esset parètum *studijs*, ut quàm literatissimos, quàm prudentissimos, quàm peritissimos, conquirant filijs suis, *pedagogos* : Alioquin idem omninò *illis* obventurum est quod *Philippo Macedoni*, cujus equisones, cum naturam *Bucephali* sui excellentem minus perspectam haberent, verberare & stimulis coercere conati, *equum* nobilissimum perdidissent, nisi ipsemet *Alexander* adhuc parvulus, eorum imperitiæ occurrisset, fusteq. omni, & calcaribus abjectis, *equum* ex animi sui sententiâ, ad cursum velocissimè incitâset, nutûq. suo flectendû curâset. Annon obsecro sæpè videmus, ex
survisi-

curvissimo virgulto, rectissimâ arborem,
ex rudi lapide elegantissimam statuam,
ex acerbissimâ malo sylvestri, mitia po-
ma, insitione solâ provemisse? ut arti ni-
hil sit impossibile, nihil impervium. *Bel-
læ* ipsæ quanquâ immâni feritate hor-
ribiles, ingenij humani peritiâ domantur,
& mansuescunt. Plus enim arte quam
Marte, mente quàm manu effici posse
compertum est. Quemadmodum enim in
omnibus præterea artibus acuminosa
requiritur artificis peritiâ: ita in hac ar-
tium arte, sagacissima doctorû industria
desideratur, quâ latentes, puerilis ætatis,
divinos igniculos exuscitarent, nè messis
in culmo, fructus in flore destruat; &
summæ indolis adolescentuli solâ præ-
ceptorum imperitiâ distorqueantur. Si e-
nim prudenti quadam obstetrice, nobis
dum nascimur opus est; quanto magis
prudentissimo præceptore, cujus unus
operâ, animus in artium cognitione solet
renasci. Quocirca (ne vestras aures, lon-
gâ nimis morarer ambage, aut prolixi-
tate inestarem) cum abundè vidistis
comprobatum. *Artem* aliquoties posse
naturæ defectus redintegrare, è feroci
mansuetum reddere, è curvo rectum, ex
amaro dulcem, & è duro marmore poli-
tam imaginē; cur non etiam arte & peri-
tiâ præceptoris, ex hebetissimo ingenio,
evadat tandem vir, egregiè doctus; mul-
ti jugâ literarum cognitione præcellens;
cùm

cùm videamus *Cleantem*, gnari doctoris ope, *naturæ* malitiam superâsse; *Demosthenem* balbutientiam suam dedidicisse; & *Socratem* sola *Philosophiâ* magistrâ, nequissimos illos, quos habui ingentos suæ *naturæ* mores, exuisse. Proinde quid est quod ego dubitem, idque non majori *audaciâ* quàm *veritate*, in ipsâ jam calce orationis, affirmare?

E quovis ligno feri posse Mercurium.

Dixi.

Quæsitum est; An ex quovis ligno fit Mercurius.

Moderator.

Viri verè Apollinares,

AVdivistis *Antagonistas* hosce, bellâque inter geminos, plusquam civilia fratres, qui tanquam pro *Argivâ* illâ decertâssent *Helena*, suas utrinque copias conscripserunt, inque aciem disposuerunt, jam autem, *judicio stantve caduntve meo*. Imperatus autem & omnimodè imperitus, ego, ortam dirimere controversiam, cùm planè nesciam, rem adeò intricatam *geminâ suspendere lance*, *Anticipitis libre*. Vos igitur *vestram* mutuate operam, ego *simbellam* elevabo, vos in quâ placuerit lancis parte, *vestrum* immitte calculum, & utri libuerit deferatis lauream.

Perf.

lauream. — *Junior* ut audistis, tantam demonstravit inesse *puerorum* indoli ineptudinem, *Plumbeam* stupiditatem *asininam* hebetudinem, quodd plusquam *Herculei* laboris sit, ex *illis* subtilissimos *Philosophos*, flex animos oratores, ingeniosos *poëtas*, edolare; non secus ac ex nodoso & distorto ligno venustam *Mercurij* statuam affabrè exsculpere: *Senior* contrà ampullosa *Orationis* gyro, calamistrato *rationis* cincinno, nobis persuasisse videtur, neminem esse tam *Bæotica* ingenio, tam fungum, *Antroniū* asinum, acuminis planè pistillo obtutioris, quin in virum literis perpolitissimum evadat, qui *Demosthenem* in eloquentiâ, *Homerum* in poësi, *Orpheum* ceu *Apollinem* potius ipsum, in re *musicâ* in certamen ausit provocare. Et proculdubio, omni ferè fide *maius* esset, miranda *industria*, & laboris effecta revolvere, stupenda ingeniosorum virorum *inventâ*, suscepta, & gesta recensere. Quid enim aliud est quod *poëta* fabulantur, *Orpheum*, *sylvas*, *saxa*, *feras*, & *montes*, *dulcisonâ* suæ *lyre* modulatione incantatos, post se traxisse; quàm homines *agrestes*, effrænis moribus, efferòque ingenio imbutos, ad meliorem *vite* rationem, literarum studio reduxisse? *Latomos* videmus ex rudibus, & scabrosis lapidibus, elegantissima ædificia extruere, immites *Leones*, feros *Ursos*, hominum peritiâ cicurari. Hod-

ernus

ernus hic *Phebi* oculus, multas intuetur terræ partes infrugiferas; quæ mirâ feracitate fruticescerent, si peritâ cujusquam agricolæ manu, subigerentur. Quid? annon *Vrsi* informes à partu catulos, lambendo efformant? Quid autem si puer hebes sit, & ignavus, at certè si præceptor omnem quam potest, adhibeat industriam, quid obstat quo minùs illum sic instituat, ut evadat *Antistes* musarum, & *lirarum delitium*? Quidni id obveniat ingenijs, quod *Milonis* olim lateribus, qui vitulum subinde tollendo, bovem aliquândo tandem portare assuevit. *Adamus* unâ tantummodò re mollescit, ad ictus ferri durissimos, semper indomitus. *Lutum* igne obdurescit, *cera* autem liquefcit. *Puerorum* ingenium, aliud mansuetè tractatum, evadit optimum; aliud plus verberibus efficiet. Adcò ut præceptorum aut incuriâ, aut imperitiâ, videtur contingere, si *E quovis ligno non fit Mercurius*.

Comparatio
utriusque.

Quod si tamen acutiori mentis oculo, omni remoto peristromate, rem ipsam penitiùs paulò intueri vultis, aliter fortassè sentietis: Quis enim mortalium ad eò potens est, ut valeat è subiecto prorsus inhabili, stupendum aliquod artis suæ specimen exhibere? Non potest aurifex, ex stanno aut ferro, tam venustum poculum effingere; Neq; ipse *Dedalus*, si jam esset redivivus, è gibboso quovis stipite, statuam

statuam erigere. *Natura* nonnullis negavit *ingenium*, alijs quibus blandior indulget, facultatem dedit, ut omnibus omnium literarum numeris sint absoluti. Quis jam *naturæ* cursum inmutabit? cum non eadem tribuunt cœlestes *Dona* quibusvis: Seu formam, sive *ingenium* viresque loquendi? *Lingua* *Cicroni* favet magis, mens *Senecæ* ditior, & *Catoni*. *Demosthenes*, orationis quasi fulmine, & flumine, huc illuc animos auditorum facillimè rapit; *Aristoteles* in occultis *naturæ* subtilitatibus exercetur. Adeò ut cum ad res tam diversas, à *naturâ* disponimur, impossibile est, ut *omnis* ad *omnia* sit idoneus; aut qui indocilè habeat animum, vir fiat egregiè doctus; quantumvis ipsum *Apollinem* magistrum nactus fuerit. At verò longè facilius est, è quovis ligno *Mercuriû*, quàm è quovis puero discipulum facere eruditum. *Ligna* enim non possunt à malleo, serrâ, aut dolabrâ se subtrahere; pueri autem sæpissimè otiantur, & delitescunt. Præterea cum eruditionis omne genus, aut oculis, aut auribus imbibatur, difficillimum est puerorum auribus sic imperare, ut auscultare velint, adeò ut artium præcepta illis tradita diffuant, non secus ac aqua in pertusum *Danaïdum* dolium infusa, aut imber in rupes cadeas, quæ subinde repercutitur. Inter omnes *Romanorum* imperatores quis meliorem sortitus fuit

fuit *præceptorem*, quàm *Nero*? quem tu *Seneca* institutis imbuiti tuis, idque summo tuo & indefesso studio, labore, noctesque diesque *unicum* anxie curâsse vilus es, ut *pupillum* tuum scientiâ, & *artibus*, vitâ, & moribus, regiâ *stolâ*, solio *imperatoris* dignissimû formares; Sed *arene* tua *semina* mandâsti; operamque omnem & *oleum* perdidisti. *Nero* enim etiamnum *Nero* perstiterit, omnigenis vitiorum sordibus, voraginosâ scelerum *Lernâ* immerfus, *Cimmerijs* ignorantie tenebris occæcatus, adeo ut *Philosophum* ne pictum quidem, quod aiunt, unquam viderit, & (ut verbo dicam) ipso factus est *scelere* *sceleratior*. Nemo sanus (ut opinor) culpam in *præceptorem* conferet, tanquam parum idoneum, ad *regiam* indolem instituendâ; Sed in nequissimum potius, & distortum planè, ipsius *Neronis* ingenium. Nam *Lancea* non fit ex *thymbrâ*; aliud *noctua*, aliud *cornix*, aliud *psittacus*, aliud *corurnix* sonat, ut citius quilibet, faciliusq; poterit *Heraclito* risum, aut *Democrito* excitare fletum, quàm aliquorû *tardidiscientiam* (ut *Gellij* verbo utar) sic promovere, ut vel *parentum*, vel suorum *præceptorum*, suisve demum *ipsorum* spei, laboribus, votis, respondant.

Cæterum ea sanè nunc dierum deploranda est *scholarum*, & *Præceptorum* conditio, *miseria* vel *hosti* *miseranda*, quod

quod cum plumbeum quodlibet, aut Baeticum ingenium, expectatum in studiis profectum non assequitur; vesana intemperies parentum, statim accipitur in ipsum præceptorem, * in quem ceu Tisiphone ipsa, cæteræque furie involant, famam ejus, virulentis opprobrijs, falsissimis mendacijs convellunt, dilaniant. Quid? num putant homuli isti, penes esse præceptorem, ut ex asino faceret equum, ex stupido acuminosum, ni forte eum tanquam alterum Deucalionem & Pyrrham, haberi velint, qui (ut est in fabulis) durissima saxa, in vivos homines transmutabant.

O pædagogi omnium quos terra nutrit, hominum, infelicitissimi! quis vestros unquam labores fando percenteat? Quis angores animi verbis exprimat? suspirijs, aut singultibus adæquet? Ipsi hercle scholæ (dicam an pistrini? Nam ῥολὴν proculdubio Ironiæ dicitur, * utpote ἄρρολῳ, nisi à ῥολὴ deducere malleamus) ipsius, inquam scholæ vestræ parietes, (qui vestros vident labores, & audiunt querelas, testes sunt votorum) ve-

calamitosus, nihil afflictijs, nihil aequè Dijs invisum -- neq; ensim πέντε κατὰ πρὸς tantum, (ut obnoxijs; (quemadmodum indicat Epigramma Græcum) ve à sexcentu, ut qui semper sordidi in ludis illi suis (in ludis dixi?) imò pistrinis potius, ac carnicinis, inter puerorum greges consenscant, laboribus, obsurdescent clamoribus, jactore, pedoreque contabescant.

Erasm. Moria —

* Culpa docentis scilicet arguitur quod laus in parte mamilla.

Nol scire Arcadico iuvens Iuven. Sat 7.

* Aristophanes à cura qua se cogitabundus ille & anxij perpetuo mactant φροντισίῳ appollavit — a Genus hominum profecto quo nihil

stra

Paedagogus,
(tanquam alter
Prometheus
ad Caucasum
à Iove dam-
natus, vultu-
res perpetuo
intentos, lani-
atu pascons)
varijs vultu-
riorum dolo-
rum, curarūq;
stimulis exor-
tus est.

Conclud

strā sepius de causā condolentes, in *lachrymas* se solvunt, nec non ipsi lapides in *fletu* prorumpunt amarissimos. Debetis enim aliquorum *stultitiam* perpeti, dum sapientiores fiant; *arrogantiam* perferre, dum evadant modestiores; *difficultatem* exorbere omnem, dum rudiores penitus excolantur; commissos in itinere existimare, *vobis* tanquam duci, ignaros viz, agique *fidem*, & existimationem vestram, nisi *salvos*, & incolumes ad finem perduxeritis; *vestra* planè non laudatur *opera*, nisi existat *opus*: non est satis *docere* juvenem, nisi appareat *doctus*. Sed quā de causā morosi illi *parentes* exigunt à *vobis*, ut filij sui quamvis ingenio non omnino quidem *bardi*, *tardi* tamen, fiant doctissimi, cum ipsi ab agris suis non expectant *triticum*, ubi *hordeum* seminārant; nec *rosas* ubi *carduus* conserant; nec *annulum*, aut *armillam auream*, ab artifice, cui *ferrum*, vel *plumbum* fabricandum dederant. Quamobrem, ut uno omnia comprehendam manipulo, cum *poëta* statuere visum est, *Vir sapiens* nunquam direxit *Brachia*, contra, *Torrentem*—

Invitā *Minervā*, non est quòd procedamus obstetricantem *artis*, & *laboris* operam; velut enim, *Non dulcem è quovis, apis ingeniosa liquorem, Flore; sed è lecto germine mella legit*: Pari ratione Tu
 (noster

(noster Solertissime Cratippe) non potes
 ē quolibet *Marco*, ē quolibet *Nerone*, ex
 quovis ingenio nisi apto, *dilecti*, & capaci,
 virum efficere literatum, E quovis enim
 ligno non fit *Mercurius*.

Dixi.

Lauriferi Oratio.

Dignissimi Domini,
Post occisum *Pythonem*, *pythios* in-
 stituisse ludos *Apollo* dicitur. In qui-
 bus qui se strenuē gessisset—*Esculea* ca-
 piebat frōdis honorē.—Vos jam *Agonistas*
 vidistis vario *Marte*, variā arte decertan-
 tes, alios in *Oratoriā*, alios in *poeticā*, in
musicā alios, in quibus victor, quisq; su-
 um ex pectat prēmium. Si *vestrā* placeat
 nobis indulgere veniam, *Apollo* noster ve-
 lit, ut *sue arboris* honore singuli fru-
 antur, *laureā*que *victoriæ insignis* repor-
 tent. Tu itaque *N. N.* qui *divinā tuā*
musā nobis stupefactos fecisti animos,
Apollonis tui poëta laureus esto.
Ades dum, indue, discede, sequimini hunc,
 vos speratissimi *pueri Marti* este in *stu-*
dij, *musas* diligite, ut non in *Helicone*
 tantum celebres, sed in omni *terrarum*
 orbe, *vestra laus* *sydereos* surgat ad usq;
 polos—

Dixi.

L

Vale-

Valedictoria.

MOrem fuisse apud *Persas* (aiunt) ut orientem solem, gestienti lætitiâ, summâq; adoratione excipere soliti essent: occidentem, magno ejulatu, luctûque, quasi nunquam postea oriturum. Vos estis (honorandi Domini) vos estis ille Sol, illi Soles, nos autem, ut *Perse*; Vester in has ædes ingressus, ceu ortus Solaris emicuit, & hunc læti accepimus; abscessus hinc, velut occasus quidam videtur, quem planctu, lachrimis, suspirijs, mœsti prosequimur. Aded ut quod S. P. Q. R. Augusti *Cæsaris* obitum lugens, optasse fertur, *Cæsarem* aut non fuisse natum, aut natum non fuisse moritutum; in nobis meritò invaleat votum, vos in hæc nostræ *Minervæ* ædes, vel prorsus non introisse, vel jam ingressos mansisse diutius.

Sed nec vota valent, properat deciduus præsentia vestra *phœbus*, anhelos equos in suæ *Terbyæ* stabulare gremio; & obtusas lassatæ patientiæ aures, dulciori a tibi recreare harmonia. Hinc *Charus* omnis, noster scholasticus, — Solvit se in luctum, & lachrimas magnâq; suspiria. Nec immeritò, non enim aliud possumus expectare, nil aliud sperare, quam ut *Cimmerijs* obtræctorum tenebris involvamus.

Inviti

Inviti (fatemur) vobis valedicimus, habetis ἐπὶ ὁδοῦ λυπηρὰ τὰ λόγ. Hoc unum valedicturi enixè petimus, ut quamquam aureus vestræ præsentis radius, nobis amplius impræsentiarum non affulserit, detur tamen de futuro, ut *influxus*, ut fulgor favoris, & patrocini vestri, in *Musas* nostras, ceu ætherei solis in lunam *reflexus*, resplendeat. Hâc siquidem ratione, *vestræ* hujus *scholæ* alumni, *letî* indies cantabimus.—

—Sol occubuit, nox nulla sequuta est.

Dixi.

Altera Valedictoria.

POST longam, & periculosam navigationem, O quàm gratus est opportunus portus! quàm expectatus! Vos *Auditores*, in hanc *Scholam*, hoc Palladis delubrum ceu naviculâ quandam conscendistis; quæ *ares* vestras, orationum nostrarum *fluminibus*, abreptas secum trahens, tanquam in *altum*, in immensum verborû pelagus, longius æquo deduxit, ubi (tanquam in *iracundo* quodâ *Adria*) flantibus, & reflantibus ventis, cum vario aliquandiu *Neptuno* luctati, verbosæ *nostræ* petulantis, velut impetuosus *Aeoli* afflatus, *vestram*, quam primis experti sumus in consensu huc *vestro*, concussit

ferè, quassavit saltem vereor, & *quanimitatem*, & in nausentis *radij* scopulos multoties illisit; adeo ut *naufragium* sapiusculè, *attentionis* vestræ proculdubio fecerimus. *Palinurus* autem noster, qui in *puppi* sedet *naucerus*: me tanquàm *Melsonautam*, in celsissimo *Carchesio* speculatorem posuit. Ego veruntamen hactenus nihil longè latè, ne conspicatus, præter *cælum* undique, & undique *p. n. tum*; nunc demùm ex *sam. a. mali*, *antenna*, in quâ jam diu speculabundus steterim, tandem aliquando *ripam* video, & altissima *domorum* è longinquo fastigia; quòd si se tenus *vestri* favoris *Zephyrus*, *Nostra* aliquanisper *carbasa* diutius impleverit, ad *Caput Bonæ Spei* appellemus illicò.

Nolite quæso (*patientissime* auris *Domini*) Nolite quæso, jam committere, ut præ *prioris* tam diutinx *navigationis* fastidio; *navis* nostra jam ferè in *portu*, *naufragium* patiatur. *Vnum* est & *unicū*, quod *præceptor* noster rogatum vos velit, ut *veniam* pro laude *hiscæ pupillis* suis, ex *immentâ* *vestrâ* (quâ polletis) *humanitate*, indulgeatis. Valdè enim metuit, nè *prolixitas* hæc *Scholasticarum* *quisquiliarum*, *pueriliumque crepundiorum* *tininitus*, vobis fuerit *offendiculo*; ut talem vos ideò *vobis* remetiaini *gratiam*, qualem olim *Augustus Cesar*, *argutam*, non sine *sale* mordacem, *reprehensionem*,

sionem, privato cuidam generoso Romano, qui illum ad pertenuem cenam invitaverat, longè longèque infra tantæ majestatis excellentiam, "nesciebam me tibi fuisse tam familiarem. Ignoscatis igitur (supplicissimè petimus) tam insolentissimæ nostrorum audaciæ, quæ vos huc invitaverit: Ignoscatis balbutienti huic pueritiæ quæ nihil expectatione vestra dignum præstiterit; Ignoscatis demùm loquaci nostræ prolixitati, quæ tam diu vos detinuerit; & pergite (summississimè precor) pergite quæ so, nos, teneros Musarum alumnos, blandissimis indulgentiæ vestre ulnis amplecti; atque Mirerram nostram, in frigescenti, imò malignanti horum temporum sydere, propiori radiorum vestrorum influxu fovere, ne denuò sobolelcens abortiat Schola; & nos agnoscemus vestras Reverentias studiorum nostrorum solos patronos, aut Deos quosdam potius Tutelares, tantiq; beneficij memoriam perquam gratissimo æternùm animo recalemus.

Dixi.

*Quæstiones aliquot decla-
matorix.*

A Ratoris rastrum, quã Orato-
ris rostrũ expetibilius sit?
Ajaci potius quam *Vlyssi*,
Achillis arma deferri debeant?
Præstet esse *Achilles* invidiæ ob-
noxius, quàm *Thersites* ab illâ
immunis?

Rectius fecit *Crates*, qui aurum in
mare projecit, quam *Midas*, qui
aded magnificet?

Diogenis dolium, an *Alexandri* so-
lium expetibilius sit?

Lucretia bene fecit, quando seip-
sam interfecit?

Præstet inopem esse, quàm impium?

Malus sit, qui sibi soli est bonus?

— Peragat tranquilla potestas,
Quod violenta nequit—

Minimum libere deceat, cui mul-
tum licet?

Honestæ mors, turpi vitæ sit ante-
ferenda?

Qui ducit uxore libertati valedicit?

Præstat virũ pecuniã, quàm pecuni-
am viro indigentem respicere?

Educatio

- An* { Educatio publica privatæ præferenda sit ?
 Aurea *libertas* auro *preciosior* omni?
 Melior sit *consulta tarditas*, quam *temeraria celeritas*?
 Fortes creantur fortibus, & boni bonis ?
 Minus est servasse repertum, quàm quæsisse decus?
 Cuivis homini contingat adire Corinthum ?
 Liceat *feminis* imperare ?
 Magistratus *juveni* sit committend⁹?
 — Omnia grandior ætas Quæ fugiamus habet ?
 Nulla ferunt anni venientes com-
 moda secum ?
 Magnates sint magnetes ?
 — Melius nil cælibe vitâ?
 Nihil scire sit vita jucundissima?
 Ex quovis ligno sit Mercurius ?
 Præstet *jejunare* cum Musis, quàm *prandere* cum Sardanapalo ?
 Regnorum everfio fiat, non *muro-
 rum* sed morum casu ?
 Seniores annis sint saniores ani-
 mis ?
 Martis castra, quàm Mercurij co-
 mitari præstet ?
 Præstat *nequaquam*, quam *nequam*
 esse ?
 Actum est de *homine*, quum actum
 est de *nomine* ?

Vtrum

Præstat aquam, an vinum bibere?
Plus oneris quàm honoris in Magi-
stratu?

Verna, quàm hyberna melior anni
sit tempestas?

Regi an legi deferendum sit judici-
um, imperium?

Poetæ nascantur, non fiant?

Bona corporis sint animi mala?

Secundæ res scilicet, magnum ve-
rò faciant adverſæ?

Vincere cor proprium minus est,
quàm vincere mundum?

Vtrum Plus debuit *Alexander Aristoteli*
præceptoris quàm *Philippo* patri
Unum in bellis *Ajacem*, quàm de-
cem *Ulyſes* habere præſtat?

Tantum ſumus, quantum ſcimus?

Utilius fit *Socratem de moribus*,
quàm *Hippocratem de humori-*
bis, diſputantem audire?

Sicis voluptatis parit febrem in-
genij?

Magnum fit ei damnum, cui mala
fama lucrum?

Κεῖν' ἢ οὐκ ἔστιν ἡ ἀμαθὴς ἡ;

Sæpius ad laudem atque virtutem,
natura sine doctrinâ, vel sine na-
turâ doctrinâ valeat.

Dominetur regibus aurum.

Viginti duæ *quæstiones* tri-
sticho comprehensæ, *quæ* omnia

Logicorum argumentorum *capita* elici-
unt: & puerilem *inventionem* in
Excogitandis rebus valde possunt
adjuvare, ex *Will. Jy* *Mnemo-*
nica huc adscriptæ.

An? *quis?* *quid?* *cujus?* *cui?* *quo?* *qui-*
bus auxilijs? *cur?*

Quomodo? *circa quid?* *qualis?* *quan-*
tum? *ex,* *in* & *a quo?*

Quandiu? *ubi?* *quando?* *quoties?* *quo-*
tuplex? *quot* & *unde?*

1. *An sit?* Hæc quæstio ad argumentum
indefinitum referenda est.

2. <i>Quis</i> <i>auctor</i>	{ <i>Motus?</i> <i>Operis?</i> <i>Facti?</i> <i>Diffi?</i> <i>Scripti?</i> <i>Consilij?</i>	Hæc nimirum quæ- stiones causam ef- ficientem respici- unt.

1.

3. *Quid*

3. Quid { *Est? Definitio.*
Cōtinetur? { *Ad-* } *Locatum.*
Inheret? { *jun-* } *Inherens.*
Adhæret? { *ctū* } *Adhærēs.*
Movetur? }
Fit? } *effecta.*
Dictum est? }
Scriptum est? }
Deliberatum est? }

4. Cujus existit? Subiectum recipiens ad se.

5. Cui { *Quantitate* } { *Par.*
comparatur. { *Qualitate* } { *Argu-* } *Majus.*
 { *men-* } *Minus.*
 { *tum.* } *Simile.*
 { *Diffimile.*

6. Quo { *Tendit? Locus ad quem.*
Spektat hæc sentētia? Testatū.

7. Qui- { *Solus? Causa solitaria.*
bus au- { *Principalis?* } *Effi-*
xilijs? { *Cum a-* } *Equalis?* } *cient-*
fecerit- { *lijst an-* } *Inferior?* } *tes*
ne { *quām* } { *Cum instrumentis?* } *secun-*
 { *causā instrumen-* } *di mo-*
 { *tal.* } *di.*

8. Cur? Causa finalis.

9. Quo-

9. Quo-
modo
factum?
utrum

Procreando?	} Efficientes primi modi.
Conservando?	
Abolendo?	
Labefactando?	

Natura?	} Efficientes tertij modi.
Consilio?	
Necessitate?	
Fortuna?	

per Imprudentiam.

10. Circa quid? Subiectum circa quid,
vel objectum.

11. Qualis existit?

Forma.
Conjugatum.
Descriptio.

12. Quantum? adjunctum quantitatis.

13. Ex quo fit? materia.

Inheret? Subiectum ad jun-
ctorum inhaerentium.

14. In quo

Exercetur? Adjunctum oc- cupatum.
----

15. A quo
distingui-
tur? viz.
tanquam

Diversum?	} Argumen- ta Dissen- tanea.
Disparatum?	
Relatum?	
Adversum?	
Contradicens?	
Privans?	

16. Quamdiu? Adjunctum temporis
mensurati.

17. Vbi? Locus, sive subiectum conti-
nens.

18. Quan-

18. Quando ? Adjunctum temporis designati.

19. Quoties ? Adjunctum temporis numerati.

20. Quotuplex ?
Distributio

Ex causis.
Integri in membra.
Ex effectis.
Generis in species.
E subjectis.
Ex adjunctis.

21. Quot ? Inductio

Causarum.
Membrorum.
Effectorum.
Specierum.
Subjectorum.
Adjunctorum.

22. Vnde { *Verit ? Locus ex quo.*
Dicitur ? Notatio.
Probat ? Testimonium.

Et hæ *questiones* non solum ad exco-
gitandas *novas*, sed etiam ad res è
memoriâ elapsas reducendas, valdè con-
ducunt ; multa siquidem in re aliquâ
latagendâ latere nos possunt, quæ *causa*
tamen horum verficulorum *repetitio*, &
prudens applicatio, menti suggerent.

Hæc Willisius.

Epistolo-

Epistolo-graphia.

E Pistola est scriptum animi nuncium, ad absentes.

Apud varios, varia sortitur nomina; * vocatur enim *litera*, & *κατ' ἐξοχὴν* *litera*, *tabula*, *tabellæ*, *codicilli* chartæ Epistolares, & *chartæ*. Vbi 1. In stylo conspiciatur quædam quasi negligentia, præsertim in Epistolâ familiari, esset enim ut plurimum humilis, & *Laconica*, * non *Asiatica*. — Odiosa in Epistolis garrulitas.

2. Non adhibendæ sunt periphrases, nec res tennes onerandæ *latiniâ* orationis.

3. Oratio sit *Ethica*, non *pathetica*, candor animi, non vehementiores affectus exprimendi. * Nisi forsan in Epistolis Asiaticis ubi inventio est copiosior, & exornatio fusior, & periodi laxiores, b quæ spernunt ligari præceptiuncula: um compedibus.

4. Scribendum, per literas *repre-*

sentandum, ubertatem illam atque paulatim depascet. Lipsi epist. pag. 27. a Scilicet ut vela, pro magnitudine navium: sic verba debent esse pro rerum. Lipsi ibid. b Epistola debet interdum ballare inquit Cicer. ad Attio. Ornamenta interitum habeat, lenocinia nunquam. — Quod formosius ornare dicitur, non ornari: hoc Epistolam — Lipsi

* Lipsi Epist. in fine.

a τὸ ὅ μάλιστα συνεσθαι δὲ τὸ ἐπιστολῆς ὡς αὐτῶν καὶ ἡ λέξις, αἰδῶ δ' αἶψαν μακρὰι, &c. vid. Demetr. c. 1. b Similitudinem, & periodum longiorum omnium fugias membris ut a. c. & c. affundere sapientia: lactior omnis phrasibus abdicetur, pariteris tamen si luxurians visio non est

raritias nunc ad Magnates, nunc ad viros doctos, ut styli rationem diversam condiscamus.

Epistolæ considerare debemus cum affectiones, tum genera. Affectiones *Epistolæ* sunt tres; *Salutatio*, *Valedictio*, *Superscriptio*.

1. In *Salutatione* includimus *Preca-tionem*, & *Compellationem*. 1. *Preca-tio* in ipso *Epistolæ* limine, & *vertice* ponenda est; ut,

Salutem in Christo sempiternam.

2. *Compellatio* ponitur in semi-lineâ ad lævam, hoc modo, *Amice per dilectæ.*

2. *Valedictio* post absolutam *Epistolam*, per usitatissimum illud, *Vale.*

In margine autem *sinistro*, ponatur locus ubi, & *tempus* quando scribebas: ut, *Data Eboraci, sexto*

Idium Septembris,
anno Redemptionis
nostræ, millesimo,
sexcentesimo, vige-
simo quarto.

In margine autem *dextro*, testatio *af-fectus* aut *officij*, unâ cum nomine scriben-tis exprimi debet.

Tibi haud vulgariter
obstrictus,
Radulphus Mercerus.

3. *Superscriptio* seu *inscriptio* in dor-lo clausæ jam *epistolæ* signatur: ubi scri-benda

benda *persona* cui, & *locus* in quo habitet aut commoretur, hunc in modum :

Amantissimo suo R. M. Londini, ad insigne Canis Leporarij, in Cimiterio paulino, hæc.

Sic fuerunt *affectiones*: sequuntur jam genera Epistolarum, & specialis earum tractatio, in triplici *Causarum* genere; viz. *Demonstrativo, Deliberativo, Iudiciali*, de quorum *formulis* videatur *Præteolus* — & *Alstedius* in *Oratoriâ*. —

1. In *Demonstrativo*, sunt Epistolæ,

1. *Narratorie*, ubi rem aliquam suis *depingimus* coloribus, aut breviter totum negotium *narramus*, & amici vel iudicium, vel preces requirimus. *Prat. pag. 5. 14. 19. 47. 57.*

2. *Lamentatorie*, ubi dolor quemque *disferimus* efficit. Cavendum hic autem est, ne effeminatum animum ostendamus. *Prat. 42.*

3. *Gratiarum actionis*, ubi beneficium acceptum laudabimus, quod *ultrò*, citrò, sine *merito*, non *expectanti*, collatum sit.

2. Promittimus nos gratiam relatu-
ros, Prat. pag. 14. & c. 21.

4. *Gratulatoria*, ubi *nostrum* gaudium exaggerabimus. 2. Bonum quod *aliquis* adeptus est, extollemus. 3. Bene *precabimur* ut sit *felix* faustumque. *pag. c. 19. 21. 38. ibid.*

5. *Officiose*, ubi amicis nil tale *petentibus*, *operam* nostram *ultrò* deferimus,

mus, rogantes, ut æqui bonique consulant. *Prat. pag. 21.*

6. *Disputatoria*, ubi ponenda, 1. *Occasio*. 2. *Quæstio*. 3. *Aliorum sententia*. 4. *Nostri sententia*. 5. *Rogandum iudicium*.

7. *Collaudatoria*, ubi cogitetur illud *Euripidis*, *Αἰας αἰνεῖ δὲν βᾶς* &c. Laudabimus autem in *genere*, rectè factum, & in *specie*, tale factum, allatis circumstantijs & exemplis illustribus.

8. *Deprecatoria*, ubi culpam fatebimur, eamque extenuabimus ab *etate*, *imprudentiâ*, & *delicti genere*: *Nostri penitentiâ* significabimus; *eius*, ad quæ scribimus, *clementiam* laudabimus; *spem* *melioris vitæ* ostendemus:

3. In genere deliberativo sunt.

1. *Suasoria*, ubi rationes sumendæ, ab *honesto*, *utili*, *necessario*, *jucundo*, *facili*, *possibili*. Quæ rationes amplificantur ab *Exemplo majori, minori*, & *contrario*. In *Dissuasorijs* argumenta ex contrarijs locis ducenda sunt, ut à *Turpi*, *inutili*, &c. — *Prat 31.34.*

2. *Hortatoria* sunt à *laude*, *spe præmiorum*, *metu incommodorum*, *odio*, *amore*, *miseratione*, *expectatione*, *exemplis*, *obsecratione*. Hi enim sunt quasi *stimuli* quidam, & *incitamenta virtutum*. *Prat. 48.*

Dehor-

Dehortatorie fiunt à personis, quibus infelicitèr cessit, à rei turpitudine, à probro, convictio, incommodo, &c.

3. *Petitorie* ubi ejus, à quo petimus, benevolentia nobis concilianda est, à personâ ipsius & materiâ; deinde narratio petitionis subjiçienda. Ium dicendum, esse rem piam, justam, honestam, nobis necessariam, illi facilem, & honorificam. Ad extremum, sequetur remunerationis pollicitatio 47.

4. *Commendatorie*, ubi ostendendum, esse illum nostrum amicum, quem commendamus. 2. Esse commendatione dignum. 3. Eum ad quem scribimus, fuisse alijs benevolum. 4. Rem de quâ scribimus, esse equam & facilem. 5. Fore nos beneficij memores.

5. *Consolatorie* ubi dicamus; 1. Prorsus non dolendum esse, vel, 2. Non adeo dolendum, 3. Malum itaque extenuabitur, 4. *Exempla* illustri cordatorum virorum colligatur, 5. *Providentia* Dei afferenda, 6. *Nostre* & aliorum opera offerenda est. *Vid.* Mellific. orator pag 95. part 42.

6. *Responsorie* ad consolationem, continebunt gratiarum actionem, & significationem consolationis acceptæ: denique argumenta nova quibus nos ipsos erigimus. 43.

7. *Monitorie*, ubi ostendendum quid fugiendum, amico quid faciendum. Oportet

Oportet hîc autem *authoritatem* induamus ab *etate*, quâ *illum* præcedimus, à multarum rerum *usu & doctrinâ*, quæ in eo, per *etatem*, tanta esse non possunt.

8. *Convitiatorie*, ubi *convitia* sunt fine *vitij*s; nam si alterius *vitam & vitia* velimus carpere, *nostra* vitia non debemus ostendere. Igitur exprimamus *dolorem* tum *nostrum*, tum *aliorum*, ex officio neglecto: reprehendamus *illum* varijs argumentis, & meliorem ad *frugem* ut redeat, admoneamus.

9. *Reconciliatorie*, ubi *nostrum* vel *alterius* delictum fatebimur, *veniamq;* petemus; argumentis ductis à *natura humane* *inbecillitate*, & *consimili delicto*, in quod *ipse* possit etiam impingere.

10. *Conciliatorie*, ubi *primò*, causæ recensendæ, quæ nos ad ambiendam amicitiam permoverunt: deinde *nostrum* studium significandum.

In statu Iudiciali.

1. *Criminatoriæ*, quando *accusamus*: ubi ab initio oportet indicare & *nostrum* dolorem, & rei atrocitatem, cum admiratione, — &c. deinde ipsam rem demonstrabimus. *Prætol. p. 41.*

2. *Defensoriæ*, ubi vel planè *negamus*, vel factum *aliter* demonstramus.

3. *Exposulatoriæ*, ubi. 1. *Querimonia*

nia nostra exprimenda. 2. Querimonia mitiganda est laude, joco, dissimulatione, &c. nè lædat amicitiam. 3. Benè interpretabimur. 4. Monebimus, ut cautè agat.

4. Exprobratoria, ubi conscientiam, & nostram, & amici testabimur; ingratitudinem illius, & nostra merita exaggerabimus.

5. Purgatoria, & Excusatoria, ubi ostendemus, nos non modò nihil offensos, sed etiam delectatos monitione. 2. Detestabimur suspici nem nobis objectam. 3. Rationibus probabimus nostram innocentiam. Hæc Alfred. Oratoria. Pag. 675.

Salutandi, seu formulæ benè precandi.

Salutem cœlitus. Ex animo valere.

Salutem in Christo plurimam.

Salutem ab Authore omnis Salutis; Domino Iesu.

Salve plus millies.

Salutem à fonte salutis.

Salutem externam, internam, eternam.

Basilicam tibi valetudinem.

Salvebis.

Salveto plurimam.

Vale.

Πανευδαιμονίην.

Αταλαντρως ἄγειν. ὕμναιον. ἐν πρῶ-
τῇ. Ἐν Κυρίῳ χαίρειν.

Ἐυδαιμονίσματα διάγειν. Σωτηρίαν ἔσ-
σπεύμεθ' ἡμῶν.

Κατ' ἐυχῶν χαίρειν. Κατ' ἐυχῶν ἐν
ἔχῃ.

Χαίρειν καὶ χαρὰν, ἐν χριστῷ χαρὰ-χαίρειν.
δοτὴν εὖ διάγειν.

Πανδδαιμόνως } ποιῇν. πράττειν. ἔχειν
Παιμμαργείως }

Ἐρρωδαι ἔσπεύμεθ' ἡμῶν.

Vitam & felicitatem.

Ruth. 2. 4. — יְחִי עִמָּכָה —

Ruth. 2. 4. — יְבָרַכְךָ יְחִי —

1. Sam. 25. 6 — לְחַי וְאַחַח שְׁלוֹם —

2. Sam. 25. 6 — וּבְיַחַד שְׁלוֹם וְכָל —

אֲשֶׁר לְךָ שְׁלוֹם

Psalm. 128. 1. — אֲשֶׁר וטוב לך.

רַב שְׁלוֹם לְךָ

לְךָ שְׁלוֹם וְשְׁלוֹת

וְחַמֵּד תִּי: Job. 10. 12.

Vitam, & benignitatem.

Compellandi.

Amice per dilectio.

Mi { Ebare } { Amatissime }
Mi { Suavis- } { Charissime } amice.
sime { Dilectissime }

Mi pr excharissime } Dulce caput.
Suavissime cōmilito } Suave corculū.

Amico-

Amicorum optime, & optimorum amicissime.

Intime }
Mellitissime } animule.

Τεισσίλας τε φίλε Φιλοσίλας τε θυμῶ.
Φίλη καὶ ἀνῆ.

Perillitres & generosissimi adolescentuli, heruli, ac Domini mei gratiosissimi.

Admirandi.

O Utinam par ætas esset, sed *sum infans*; utinam hic eloquentiæ torrens esset, sed *deficerem*; utinam omnium in ore meæ voces personarent, oratorum omnium in me spiritus respiraret eloquentiam! Sed languerem, hærerem, obmutescerem, quod quidem ipsum jam (ecce!) facio.

—Tum, quod omnē superat stuporē—

Quod in tantam me rapit admirationem, ut in hac re quid dicam nesciam, nisi Euripum tandem p̄ suo requiescere cursu Mutatumq; unā consistere Protea formā. Text.

O dolor! quæ non vidi, quæ non passus sum indigna! & quæ cælo teste fiant, & quæ posterorum memoriæ relinquantur!—

—Cujus sanè rei dignitatem nulla vis ingenij ex merito describat—

—Nam

—Nam quod nectar, quæ ambrosia excogitari potest, *quæ* Socratica dissimulatione *illa*, & lepore sit jucundior?

—Hic vix dici *Auditores* vix describi verbis potest quæ ac quanta—

—Quod nē cogitando quidem quisquam nostrum hactenus accessit— Vid. *Exclamandi.*

—Proximum miraculo est quod—

—Verbis nullis dici, nulla exprimi oratione potest.

—Quæ vox, quæ eloquentia sufficiet, quæ lingua describendo *huic* sceleri par unquam fuit? —

Accusandi.

Quod si tu *hec* singula, tanquam pusilla contemnas, cogires velim minutas guttulas imbrem parere.

—Facis te publicum, & communem vulgi fabulam, adfuerunt enim receptæ fidei homines plerique qui—

—Taceo *adulteria*, furta, mendacia tua, nosti quas tuebas inter pocula tua, alterâ fecisti nocte, homicidij illic perpetrati *te* reum uno ferè ore *omnes* prædicant. Miror qua fronte tot probrofas de re contumelias perpeti possis. Bis ad subsellia iudicum tractus, extremâ stetitisti fortunâ—

—Quæ que in aliorum mores jam diu tela

tela libro in meam amentiam retorqueantur—

—Cujus tantum in comis artificium, æthiopico penè gyro cincinnos confundentis, ansatam superbè dexteram subducta veste reagentis, audaciam satis mirari nequeo cum omnes districtè interrogat—

*Natus es è scopulis, nutritus lacte ferino
et dicam filices pectus habere tuum.*

—Qui maledictis non satiatus, processeris ad obreftationem, odium, rapinam, furta, fraudes, imposturam, & ad ipsam postremò cædem quoque.

—*Et tua sunt filicis circū præcordia venæ
et rigidum ferri semina pectus habet.*

—Et certè ipse stultissimus forem, planè dignus quem multis cachinnis rideat Democritus si pergam—

Deum immortalem ! cujusmodi portenta gignit alitq; terra ! usque adeo nihil pudere viros!—

—Præter effrontem improbitatem, & linguam effrenem, nihil habebat, —

—Nec mea te monentis verba pluris quam eminulos lanarum floccos æstimasti—

—Multi forinsecus opulenti visi sunt, qui ære alieno obruuntur adeò, ut ipsam quoque debeant animam, adeò illis res angusta domi est & curta suppellex,

—Non adeo vitijs tuis offenderemur si pauca essent : tam multæ flagitiorum species

species vitam tuam contaminant, ut nullus relinqui possit veniz locus —

— Nam (ut audio) bonam juventutis partem stolidè contrivisti, dilapidastiq; universum patrimonium in alea, fritillis, & sphæristerio. —

Asseverandi.

Testor te omnium cogitationum inspectorem *Deum*; testor lucem illam quam hodiè traho respirans, & quam mihi supremam esse desiderares; testor vos etiam sodales mei.

— Certo enim certius est —

Commendandi.

Vir sapientis adedè eloquentiæ, & eloquentis sapientiæ æstimo honorandus, ut *fama* celebritate supra omnem invidiam videatur conspicuus. —

Syncernus ergo *mibi* tecum agendum est — atque utinam par esset affectui oratio, vel affectus causæ — ut —

Homo verè ad humanitatem factus — apertæ ingenuitatis —

— Vir par paucorū hominum — Quem si *sara* diutius nobis servassent incolumem, ausim vel *invidia* teste, aut *Moro* iudice contendere, ceteros omnes nostræ tempestatis homines, multis fuisse parangis præcessurum, multisq; præcursorū stadijs.

— Janus

—Ianus *Doufa* id assecutus est ut ubi-
cunq; locorum esset, non jam Biblio-
thecam *habuisse* videretur sed *esse*; nec
legisse multa, sed nihil ignorare—*Heins.*
orat. 29.

—Illum enim omnes *nos*, non solum
propter pietatem, justitiam, clementiam,
munificentiam atque alios suavissimos
mores veneramus & amamus; sed etiam
propter incredibilem, cum in sacris, tum
in humanis literis scientiam admiramur,
suspiciamus—

—*Sed sunt sua pectora lacte,*

Est non calcata, candidiora, nive. Ovid.

Quis *Caro* vultu severior? quis *phocio*
oratione gravior? quis *Numa* in omni
actione religiosior? *Hujus* enim in aspe-
ctu tanta dignitas inest, in sermone tanta
majestas, in incessu atq; omni gestu, tan-
ta veneratio, ut ipsam quodammodo au-
toritatem prae se ferre videatur.

Vt decuit docuit, nam re sua verba pro-
bavit, Ante annos animamque gerens,
curamque viritem.

Perdoctus atq; *industrius*, qui felicis-
simum in studiis fecit progressum, quem
ut amicum meum inter ceteros primum
tibi commendo.—

Scio non temere scriptum fuisse *Flac-*
co: Quem cui commendes etiam atque e-
tiam aspice, ne max. incuriant aliena tibi
peccata pudorem.—

Vfus est semper suavissimis moribus

M

mo-

modestissimâ vitâ concinnus, & bonus omnibus, etiam *adversarijs*, nemini molestus aut durus—

Hominem quidem multiplicis *doctrinae* & probatissimæ vitæ, latinè intelligit, loquitur *scribit*, propriè, scienter & expeditè, & omnia cum *judicio*, quali ego modo haud quempiam præterea aliquem novi—

—Is fuit *Cantabrigiæ* discipulus olim meus, & à parvulo inter parietes *Cubiculi* mei septem ferè *annos*, literis Græcis, Latinisq; institutus.—

—Ego cum *illo* jucundissimè, conjunctissimeque vivo, magnamque cum ex ingenio *ejus*, singularique studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio—

Vid. *Laudandi*.

Conciliandi.

QUod *ignotus*, & minimè *nosci* dignus, te notione maximè dignum, tum propter laudabiles *corporis* qualitates, tum splendentes *animi* virtutes, meis *litteris*, inexpectantem interpellare ausus sum (*ut optime*) non tam debes *improbitatem* accusare meam, quàm benevolentiam—

—Dolere, quod tam diu *illi* ignotus, aut tenuiter notus fuerim, quem ita sum semper de ingenio, & virtute admiratus.

—Fuit

—Fuit certè olim hoc *mibi* persuasissimum ; ut *tu*, si quis mortalium alius—

—Modestissimus senex cujus cum humanitatem libâssem, ingemuj fortunam ejusmodi.

— Ingenium, *literas*, humanitatem, *virtutes* quas sum in *te* miratus, adduxisse *me* ad scribendum, quantumvis notus non sim, sed *tu* incredibili omnes humanitate complecteris cupiditate beneficiendi : tum *literæ* *tux*, & prudentia effecerunt, ne *tu* cuiquam esse possis *ignotus*, aut quemquam putare debes *ignotum tibi*.—

Moderatissime vir, mundum ex *amicitiâ* constare, & sese mutuâ quâdam & *concordi* charitate complecti, prudenter meo quidem judicio & *poeta* bonus, & *Philosophus* gravis, *Empedocles* Agrigentinus judicabat. Quam sententiam divinitus ad nos delatam, & in nostras mentes infusam, vel rude illud & imperitum hominum *vulgus*, ipso rerum usu, & pertractatione tritum, multis retrò abhinc sæculis veram esse comperiebat. *Ascham. lib. 2.*

—Cujus *unius* judicio, quàm mille *ceterorum* calculis approbari malletm—

Ego primus pulsavi *amicitiarum fores*, si aperueris, nos crebrò habebis hospites.

Criminandi.

ET te non pudet immatundum ex ore tuo sterquilipium, in virum talem tantumq; emovere?

O virum nequitia ipsa, & scelere omni detestabiliorem? quanquam quid virum appello? O monstrum! O portentum! ita nullus sceleratior extitit, aut amentior unquam.—

Quam ferus, & verè ferreus ille fuit! nulla etenim libido ab oculis, nullum facinus à manibus, nullum deniq; flagitium à toto suo corpore unquam absuit.

—Cæterum scis quid in aurem tibi nuper dixerim, laboras quodam vitio arcano, & paucis cognito, à quo nisi defuescas, tandem veniet in lucem. Veritas enim filia est temporis

Te lapis, & montes, iunaraq; rupibus alris Reboras, te sæva progeniure fere—

Tu bonam ætatis tuæ partem contrivisti ludo, univèrsam ferè patrimonium latrunculis, & alea prodegisti, nihilominus tamen alienis, vel tantillis delictis, illatras—

—Prendant isti hic, & frontem contrahant, qui sentiunt se esse læsos. —

Quo luvio hanc labem elues? qui reipubl. insidias, urbi incendium, amicis cædem & interitum destinasti.

Fidem mihi nunquam facturus es, nè juratus quidem— Agedum conjecturis venge-

venemur quæ in ore passim vulgi increbuerunt—quemadmodum *Dij* poetarum solent, *pereuntibus*, aliquâ metamorphôsi succurrere, itidem & *tu* mendacijs—

Mitum est lasso digitum supponere mento.
Mergere quæ in liquidis, oro natantis, aquis.

Si quis est qui *honestissimus*, & amantissimus haberi & esse velit, is ego sum; & si quàm plurimos habes amicissimos, qui tuæ dignitati maximè faveant, ego in hac parte, *illorum* concedo nemini—

Et si magnam *mibi* putem fieri injuriam, quod tot *epistolis* provocatus, nihil respondeas, humanius tamen esse duxi, peccare officio, quàm silentio retaliare injuriam.

Mirari setis non possum, quid in causâ fuerit, quod—

Ego quidvis aliud prius suspicatus essem, quàm *te* ab officio descivisse, sed tu—nam quis, *peccandi* finem posuit sibi, quando recepit, Ejectum semel attritâ de fronte ruborem. Quisnam hominum est quem *tu* contentum videris uno Flagitio? — *Juven. Sat. II.*

—Vid. *Accusandi.*

Gaudendi. Letandi.

Lætor apprimè mi chære, vera hæc esse quæ narras, atq; id sedulo triumpho—

—Quo per amœno spectaculo, fallor si aliud in terris unquã videris jucundius—

*At parer Aeneas audito nomine Turni
Deserit et muros, et summas deserit arces
Præcipitatque moras omnes, opera omnia
rumpit Lætiâ exultans—Æn. 12.*

Petendi. Rogandi.

CUm nos inter nos eodum erga literas, religionem, rempub. & mutuam amicitiam, studio, judicio, animo atque sensu conjungimur; opto ego sæpe, adeoque volo, ut nostri itidem, aliquo insigni nexu, nonnulloque paris, inter se quoque amoris alendi incitamento, contineamur; & propterea, &c.—

Plura me ad te, de hac re scribere pudet, ne videar amicitie nostræ diffidere—

Si tu is es in quem nos omnes universas vires nostras exercuerimus, si tibi opes, & fortunas nostras libentissimè contulerimus, si fructum gloriæ nostræ in te unâ jactaverimus, si spè salutis nostræ in te potissimum reposuerimus, agè ergo, ac mente, & cogitatione tuâ complectere, quod te vicissim nobis debes & quod scis, & velis, quod potes, & perface quod debes: sic nobis, sic Deo rem debitam & expectatam efficies. *Ascham.*

Abs te repudiatus, ab amicis non sublevatus, quem præter te appellem habeo neminem, tibi me, tibi meas omnes

omnes opes, fortunasque omnes commendando; si tu me deseris, perij—

Amicitia quidem nostra tam altè radices egit, & ad eam excrevit magnitudinem, ut—

Illud te præcipue rogo, & obtestor pro amore nostro.

Neque tamèn importunè impero, sed submissè propono; idque tibi viro quem à multis annis novi, summâ & benignitate, & humanitate atque benevolentia præditum.

Tu modò siquid agi sperabis posse precando,

Quem colis, exora supptice voce Deum—

Pro summâ nostrâ conjunctissimâque necessitudine.

Impedior verecundia, ne verbis pluribus te rogem—

—Vt novas adhuc suppetias, & beneficia dictum deposcere non erubescam—

Regia, crede mihi res est succurrere toppe.

Nihil optatius mihi accidere possit quàm—

Scio enim te ita favere studiis literarum, ut plurimum pollicear mihi de tuâ largitate—

Deme mihi spem, & bonitas tua mihi animum auget, ut ego pauper & egens, ad te locupletem, & fortunâ satis abundantem confugiam; non ex jure, & merito meo, sed ex gratia & beneficentia tuâ, quicquid facies facturus es.

*Effice constanti profugum pietate tuendo
Nè sperata meam deserat aura rarem.*

Idq; is facio, cui persuasissimum semper fuit, esse animi ingenui cui multum debeas, ei plurimum velle debere. Verùm cum sciam quàm non illibentur pro amicitia subinde renovandâ, ab amicis tuis solliciteris, audacter te paucula, pro amico sollicitaturus accedo—

Ego pro eo, unum abs te peto, ut non solum ut bene doctum hominem, verùm etiam ut mihi amantissimum, tuâq; amicitia dignum, quo poteris officij, & humanitatis genere, complectaris.

Nisi certò cognoscam tuam non solum erga me summam, verùm etiam in omnes, tametsi alienos, bonarum literarum studiosos, non vulgarem benevolentiam, vereretur profecto (vir N.) in alieno præsertim negotio, studiomm tuorum tranquillitatem temerè interpellare—

—Vt te Deum mortalem, & tutelarem mihi misero tuamq; expetenti opem exhiberes—

*Nam tua supplicibus domus est assueta
juvandis*

In quorum numero me precor esse velis.

Humanitas tua facit (ornatissime vir) quam omnes tibi, singularem tribuunt, ut ego omnis humanitatis oblitus, Te, cui obscurus & ignotus sum, literis meis interpellem. Pernecessaria tamen res mihi incum-

bit, ad quam expediendam, quia tu solus is es, qui tantum facultate potes quantum vis, & tantum humanitate tuâ vñ, quantum potes, imprimis ad te scribendum esse duxi—ut—

In quâ re opem tuam, non opes ullas expeto, & requiro—

Quamobrem me, & causam meam omnem, in unius tui benevolentiz sinu depono; cum tantum tribues quantum vis, tantum scio voles quantum ipsa causa, literarum studia, ceteros fortune meæ, si ve singula hæc petere, si ve ea universa exigere, nullo modo videri possunt—

Quamque potes misero, (nam potes) offer opem.

Cui quæso, ut vestræ Gratia, faventique totæ, totæ irradiarent.

Quippe cum amicitia pares semper aut accipiat, aut faciat. Min. Fel.

Itaque nisi solamen animo, & subsidium auditioni meæ, tua divina bonitas attulerit, equidem quod ad me attinet, quid faciam nescio, nam reliqua spes mihi nulla est omnino. Respice ergo me—

Nulla est spes omnino præter te relicta, amici sunt paucissimi ad quos confugiam, & hi paupertate sunt oppressi; alij divites tamen avari, & cordis (nescio quo pacto) in bonas literas obdurati. Quid faciam? quo me conferam? aut à quibus auxilium petam?—Sed tu meum quæso oppressum, animum obrutumque

intuitor, & misere mei, interruptis vocibus, & quasi morientibus, opem tuam implorantis—

Cæpta tene queso nec in equore desere navem,

Mæq; simul serva iudiciūq; tuum.

Nullum nec opum, nec gratiæ, nec dignitatis, fructum, vel uberiores ad usum, vel ampliorem laude posse existere, quàm is est, qui in bonarum artium transfertur & collocatur commoditatem.

Sum enim imparatus, neq; consilij locum habeo, neq; auxilij copiam, ut ait Terentianus ille Pamphilus, nec satis compertum habeo quod remedium huic malo inveniam—

Petendi responsionem.

TV igitur non solum crebris literis (quod mihi quidem gratissimum erit) me exerceas velim, sed etiam quicquid erit peto abs te, ut diligenter ad me scribas.

Præposteros habes tabellarios, cum à me discedunt flagitant literas, cum ad me veniunt, nullas adferunt.

Arripio quidem ego quamlibet, vel tantillam scribendi ansam tametsi de nugis, tu oblatum à me tibi rescribendi argumentum, negligere videris—

Gratias.

Gratias agendi & debendi.

QUod veritus sum antea (*vir moderatissime*) si ego adolescens, neque *bonis* artibus excultus, neque in *re-cta* dicendi ratione satis exercitatus, ad te provectâ ætate *virum*, ab omni doctrinæ genere instructissimum, Rom. eloquentiæ hac nostra ætate cum paucis facile *principem*, literas darem, nè meum istud factum cum temeritate conjunctum, videretur, id totam penitus sublatum est; meumq; hunc sive *pudorem*, sive *metum*, vicit beneficij erga me *tui* magnitudo: nam *juveni* quidem plusculum etiam *audere* quàm par sit, ab omnibus serè concedi solet, non habere quibus debeas *gratias* omni ætate sanè turpissimum. Itaq; vetus illa dubitatio in præsentia nihil me movet, neque cum venit in mentem, vereri reprehensionem quod *scribam*, sed quod *serius* id faciam. Sed &c.

—Eosq; imitabor *mendaces*, qui quum acceptæ stipis mutuum referre nequeant, beneyola *verborum* actione rependunt—

Accipe igitur (*vir maxime*) à cliente *tuo* quod jam tuum est; accipe quod voluisti, lege si sit tãti, quod jam audivisti: & quãdoquidē munerib⁹, hospitio, *officijs* comitate omni & benevolentia *me* sic obstrictū *tibi* tenes, ut in nexu adhuc maneam pater e.

pātere ut *creditor* tam benignum te habeam, quā *patronum* hactenus expertus sum—

—Vt jam nec beneficij *vos* in me collati pēnitere possit, quod *id* in alios multos transfundam, nec *id* ipsum malè collocatum videri, quod agnoscam.

—Ferreus tamen sum, utcunq; contigerit, & lapideus, si unquam tantæ *me* humanitatis fuero oblitus—

Nutrivisti *me* à puero, fecisti ex servo ut essem libertus, & quod habuisti summum precium persolvisti mihi—Næ inhumanus essem et planè— si

—Orandum est *mibi* illud ut quia in tanto credito sum minus per *me* idoneus debitor, per *Deum* vobis idoneus solutor existam—*Chrysolog. serm. 5.*

—Et revera *filium* se nescit, visceribus caret, naturam negat, ingratus est *patri*, qui autorem *vite* sue non obsequijs placat, non devincit cultu, numeribus non honorat—*Chrys.*

—Ideoq; soli quos fecistis tales, sentiunt quid vobis debeant—quod quidem vestrum in *me* beneficium si—

—Memini semperq; meminero—

Quare incumbo (*vir consummariſſime*) & hanc operā *tibi* navabo, ut *tui* nomen, immortalitate dignissimū, extingui mortali cum corpore, non sinam. Quod quidem enixus sum verbis meis laudem tuam resonantibus. Et *tui*, mihi amantissimi

simi, & quidem officiosissimi memori-
am (si modo is ego sum qui tantum præ-
stare possum) profectò ab interitu vin-
dicabo.

Polliceor me buccinatorem fore exi-
stimationis tuæ.—

Quantum debeo tibi (mi amicissime mi
opratisime) pro illis literis, quas in me-
am gratiam scripsisti, non præsentis li-
tere declarare, non fortune meæ com-
pensare poterunt; efficiam tamen (Deo
volente) ut posteritas intelligat Te a-
micum fuisse mihi valde beneficium; &
non inmemorem me extitisse.

Pro quibus, oprandi si nobis copia fiat,

*Tam bene promerito commoda mille
precor.*

His ego meritis vestris erga me amplif-
simis, non officio, sed voto, non opere
sed voluntate & animo respondere co-
gor, quia longè longissime, infra meri-
tum illius humanitatis vestræ, subidet
studium pusillæ facultatis meæ.— *Jun. in
Terent.*

—Certe ego, studiorum more, pro
auro & argento, rependo animum gra-
tum ac chartas felices ne an miseras ali-
orum esto judicium, feci quod potui non
quod volui.

*Quod si digna tuâ minus est mea pagina
laude,*

*At voluisse sat est, animum, non car-
mina jacto.*

Ego

Ego quidem sæpè, multùmq; cum animo meo cogitavi, ecquâ tandem ratione possem munificentiam vestram rependere, qui me à suavis Academicæ ulnis & mamillis avulsum, in vestro sinu, amice excepistis—

—Pro tantis vestris, erga me meritis, certû deliberatùmq; est aut *exsoluere*, & *præstare debiti*, aut (quod ingenui est hominis) tanquam *es* alienum à me contractum apud *acta* publicè profiteri—

Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina vires

Nostraq; sunt meritis ora minora tuis.

—Nec *amicum* amplius meum, sed *numen*, sed geniam ac tutelarem *Deum* appello, etenim si non inscitè scripsit quidam, hoc demùm esse *Deum* juvare mortales— cur non—

—Quâ restatum faciam, me, gratâ salutem recordatione *has* omnia complecti, quando parem pro tantis meritis reddendo gratiam, solvendo satis esse nunquam possim.

—Vana fortuna ara reperta mihi.

Gratum nullo non loco, nullo non tempore memorem gratiæ referendæ, studiosissimumque tui experieris senties—

—Pro *litteris* ad me transmissis, gratiam habeo maximam, si quod ego autem *officium* vicissim præstare queam, impera, id tuo jure facies—

Pro quibus ut meritis referatur gratia, juro Me fore mancipium tempus in omne tuum.

Verum, amicitiae verae atque sinceræ, coagulum est mutua officiorum reciprocatio—

O mihi tam longe maneat pars ultima vite Spiritus et quantum sat erit tua dicere facta :

—Animumq; erga me tam propensum declarasti ut planè ad primum literarum tuarum conspectû obstupuerim, atq; non parum admiratus fuerim tantam celsitudinis tuæ dignationem—

—Pro summis, excellentiæ tuæ, in me jam sæpè collocatis beneficijs, & gratias quas habeo maximas, in præsentia libenti animo ago, & omnia mea deinceps in posterum officia, paratissima voluntate amplitudini tuæ offero, & addico—

Nec quæ de parvâ pauper, dâs libat, acerrâ

Thura mihi grandi quàm data lance valent.

—Cui vitam, cui liberam hunc aerem, hunc spiritum, hanc vocem, quæ servire aut adulari, neque novit, neque cogitur, debeo.

—Quem non tam patronum quàm patrem agniturus semper sum—cujus honorificam in nos omnes beneficentiam nescio an commemoremus potius, vel admiremur magis.

—Vti—

—Vtinam in officij recordationem sacratissimam, è penu meo literario proferre possem, quod vel *tuis* gratum esset oculis, vel animo & desiderio responderet *meo*.

—Cumq; labent alij, jactataq; vela relinquant,

Tu lacera remanes ancora solarati.

—Coepi subinde anxia mente revolvere, quonam pacto, aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita ut etiam nullam eorum partem referendâ gratiâ consequi queam: Solatur tamen me *Pliniarum* illud *rusticos etiam lacte dijs supplicare, & gentes multas quæ rhura non habent, molâ falsâ litare*, nec ulli fuit v. tio datum Deos colere quoque modo possit.

—Quod referre gratias, ita ut volebam, non possum, *fortune* debes impurare.

—A me nihil unquam in te, nè mediocriter quidem profectum est, ut *mibi* tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum planè non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quàm ipse alijs opitulari possim.

Quid referam vel isto munere dignum, vel potius isto tuo animo, qui mihi munere ipso longè est suavior & nihil habeo nisi meipsum quem si alicujus esse precij putas, totû peculio tuo adscribito. Crede *mibi*

tibi nihil habes in omni genere tuarum
possessionum, quo tu tam propriè possis
uturi, & abati si ita lubeat, quam.

Egône in eum ingratus essem qui &
ullo meo merito, me laudasset, & inopiæ
meæ subvenire vellet?

—non si tellurem effundat in undas
Diluvio miscens, cœlūve in tartara solvat
Jupiter — Ænead. 12.

Quid tibi, quid inquam pollicear? num
meipsum quantus sum dedam? at exi-
guum est ijs me dedere, qui nisi fuissent
ipse non essem.

—Chartaceo hoc donulo, quod quælo
clementer ac perbenignè à vestro clien-
tulo suscipite, & legite.

—Patri præsertim cui fortunas tuas
omnes ipsamq, adeò vitam debes cum
animâ — nec unquam Esse satis poteris
præstes licet omnia gratus —

Officiola quâliacunque.

Vel minimissimam amoris strictu-
ram. — pro meritis grates persolvere dig-
nas non opis est nostræ (domine & Mæce-
nas mi) non tamen officium cessabit iners-
que voluntas proferet haud ullum, grati
animi, nostrive in te testamen amoris —

Quale quale tandem est, tibi totum
id —

Supereft ut illam ipsam gratiarū acti-
onem, quæ me ad scribendum impulit,
in Epistolam concludam; Sed stultissi-
mum fuerit velle me, juvenem infantissi-
mum,

—Vtinam in officij recordationem sacratissimam, è penu meo literario proferre possem, quod vel tuis gratum esset oculis, vel animo & desiderio responderet meo.

—Cumq; labent alij, jactataq; vela relinquant,

Tu lacera remanes ancora sola rati.

—Cœpi subinde anxia mente revolvere, quonam pacto, aliquando gratum erga te animum ostenderem. At tanta sunt tua in me merita ut etiam nullam eorum partem referendâ gratiâ consequi queam: Solatur tamen me *Plinianum* illud *rusticos etiam lacte dijs supplicare, et gentes multas quæ rhura non habent, molâ salsa litare*, nec ulli fuit v. tio datum Deos colere quoquo modo possit.

—Quod referre gratias, ita ut volebam, non possum, *fortune* debes impurare.—

—A me nihil unquam in te, nè mediocre quidem profectum est, ut mihi tantum beneficium cumulare videaris; quid autem speres in posterum planè non video. Is sum qui amicorum potius auxilium desiderem, quàm ipse alijs opitulari possim—

Quid referam vel isto munere dignum, vel potius isto tuo animo, qui mihi munere ipso longè est suavior & nihil habeo nisi meipsum quem si alicujus esse precij putas, totû peculio tuo adscribito. Crede

mihi

mibi nihil habes in omni genere tuarum possessionum, quo tu tam propriè possis & uri, & abari si ita lubeat, quam.

Egône in *eum* ingratus essem qui & nullo *meo* merito, me laudasset, & inopie meae subvenire vellet?

—*non si tellurem effundat in undas Diluvio miscens, calūve in tartara solvas Iupiter*— *Ænead. 12.*

Quid tibi, quid *inquam* pollicear? num *meipsum* quantus sum dedam? at exiguum est ijs *me* dedere, qui nisi fuissent *ipse* non essem.

—Chartaceo hoc *donulo*, quod quælo clementer ac perbenignè à vestro *clientulo* suscipite, & legite.

—*Patri* præsertim cui fortunas tuas omnes ipsamq, aded vitam debes cum animâ— *ves unquam* Esse satis poteris præstes licet omnia gratus—

•Officiola quâliacunque.

Vel minimissimam amoris stricturam.— *pro meritis grates persolvere dignas non opis est nostræ* (domine & Mæcenæ *mi*) *non tamen officium cessabit. inersque voluntas* proferet haud ullum, grati animi, nostrive in *te* testamen amoris—

Quale quale tandem est, tibi totum id—

Supereft ut illam ipsam *gratiarū* actionem, quæ *me* ad scribendum impulit, in *Epistolam* concludam; Sed stultissimum fuerit velle *me*, juvenem infantissimum,

mun, tibi verbis satisfacere, cum tu homo eloquentissimus, reipsa rationibus meis consulere conatus sis. *Aſcham.*

Tu tamen quasi hoc unum in vita, ut me taceris tibi propositum est, quem semel benevolentia complexus es, omni beneficiorum genere cumulare nunquam defistis.—

Respons. ad Gratiarum actionem.

Q Vanquam gratiarum actionem à te non desiderabam, cum te, reipsa atque animo scirem esse gratissimum, tamen fuit es mihi (tatendum est enim) per jucunda.

Quas ad me literas misisti, multo sunt adeo refertæ officio, tam multis.

Deprecandi,

TE igitur oro, & obtestor, *judex optime*, ut illas quæ mihi tantum hac in defensione supersunt, *lacrymas* attendas, oro inquam, ita in ferendam sententiam sentias, ut non acceptam morte sævitiam, sed *vita* concessam misericordiam possim experiri—

—*Procul ô procul omnia vobis Talia dij pellant.*—

—Sanctè enim profiteor, me nihil sensitse de te — nihil locutum malevole

volè——Suscipias me igitur qua soles
fronte——

Tē moveant hęc *ora* fletu confusa; hi
oculi lachrymis demersi; hęc *mea* langui-
diz, & abruptę singultu voces.

——*οὐδ' ἴσμεν* sibi dari efflictim po-
stulat *ὅς σπάλμα' τόν*, quę ne quidem à
centoculo Argo devitari facillè potuisse,
omnes *deos* summos, *ἴμους* medioximos
obtestor. *par. Mell. Attic.*

Disputandi.

HÆc ego obiter ad *questionem*, ad
quam ita subito respondi, ut vix re-
legendi spacium concederetur——

Dubitandi.

QVibus autem verbis ambire furen-
tem conabor? Quę prima exor-
dia sumam? quo affatu lenire studebo?

Vellem tamen sciscitari, utrum ne——

Scrūplus qui me mordiculus vulnerat
nocturnum somnum mihi adimit, seve-
ram faciem mihi exasperat——

*Vt stat et incertus quā sit sibi nescit e-
undum*

Cūm vider, ex omni parte viator, iter.

Sic ego—— —utque carina

*Quam ventus, ventōq; rapit contrarius
æstus*

*Vim geminam sentit patetque incerta
duobus Sic & ego——*

Atque

*Atque animum nunc huc celerem, nunc
dividit illuc*

*In partesque rapit varias, perque omnia
Versat—*

*—Quo pede nunc vtar? dubia est sen-
tentia nobis*

*Nec quid agam invenio, nec quid nolim-
ve velim—*

*Dij boni quid (inquam) dicet? utri no-
strum gravius excandescet? utri durius
convitium evomet? utrumq; sanè (ut o-
pinor) pari cultro dignum putans, furij
devovebit.*

*Miserum me quid agam? Hocce eti-
am hominum perditissime fecisse debu-
eras priusquam—*

*—Quid est quod in erroris tui fulci-
mentum adducas? Quod huic malo re-
medium invenies?*

Expostulandi.

C*Ur sic Te mutatum video? Cur
adeò me viso caperas statim fron-
tem? Cur ita stomacharis?—*

Vid. Brand. lib. 2. 20.

*—Dic—dic inquam, per nomen æ-
terni Dei, quid à te sumpserim in quo
læserim.—*

*Quando enim quæso rerum tuarum neg-
ligens visus sum? quando tardus aut fu-
giens laboris, ejus præsertim, quem tibi
usui fore crediderim? nonne à puero par-
vulum*

vulum eduxi? nonne pecuniarum aliarumq; rerum *tibi* utilium affatim semper ministravi? nonne sub præceptoribus *Latinas* literas fraud incuriosè *doctus* erudicendum curavi. *Text. epist. 49.*

—Quo tandem *iste* modo non cuivis fidem faceret, se recta docere, recta prædicare, recta sentire? — Quousq; tandem abutere patientis — &c.

Agedum, *mibi* responde quid hic —
Cur nescire pudens præcò, quàm discere,
malis.

Opem operamque offerendi, & pollicendi.

Christus, qui & *laboranti* summittit animos, & *dicenti* verba, & *facienti* vires, & *hortanti* nervos, & *objurganti* aculeos, præstò sit *tibi* in susceptis operibus, suæque divino dextræ fulmine sustentet. —

Omni ope, atq; opera enitar, quæcunq; qualisvecunq; ea tandem sit. —

Nec depugnare, si occasio mulerit; nec obsideri, si necesse fuerit; nec mori si casus incidet, pro vobis paratior fuerit quisquam. —

—Et licet *sua Minervam* docere videatur, malui tamen *meam* ineptitudinem prodere, & infantiam propalam patefacere, ut *mei* hinc aliquid addiscant, quam officium in hac re meum imprudenter deserere,

serere, aut *laborem* iustâ datâ occasione, negligenter subterfugere—

—Putâ me tuum esse mancipium, imperabis, et impetrabis quæ voles.

—Non parcas pecunijs *meis*, atq; adeò omnibus domesticis rebus; hauries à me velut ab ipso horreo.

—Hæsitare igitur quiescas moneo, tibiq; persuadeas, me (ut cum *Terentio* loquar) pedibus manibusq; omnia semper facturum, quò rebus tuis consulam—

—*animis juncti, scernimur undis*
Vnâq; mens, rebus non habet una duos.

Polliceor tibi *studium* meum & operam, sine ulla exceptione aut *laboris*, aut occupationis, aut temporis.

—Si quid erit in quo queam tibi gratum facere, facito periculum an ex *animo* Te diligam.

—Ego quid possim nescio, vel potius me parum posse, sentio; illud tantum tibi polliceor, me quæcunque *saluti* tuæ conducere arbitrabor, tanto studio esse facturum, quanto semper tu, & studio & officio in *meis* rebus fuisti.

Quicquid dixeris, perinde ac thesaurum continebo, & fortasse dolori tuo medebor si modò capiat medicinam.

Ad ætatem verò hanc quod attinet, affirmo vobis (*virî clarissimi*) quod sine ambitione possum, ego *horas* diligentia, *mensēs* labore, *annos* industria æquabo, singula dierum vestigia premam, singula tem-

temporum puncta & momenta invadam
Ætatis enim cursum inhibere nemo, qui-
vis uti potest.

—quodvis pete munus, & illud
Me tribuente feres—

—Nec tempora perde precando
Quod petis omne feres—

—roga quodvis sine nomine munus

—nullam patiêre repulsam—

Elige—namq;—Optatis potiêre tuis.

*Hortandi. Suadendi. Con-
sulendi.*

AT per Deum quæso immortalem, ut
tortuosos aliquando mores castiga-
res. Quis enim te non metuat? quis non
oderit? O utinam te moveat parentum
suspiria, vota, lachrymæ?

Perge, age, vince omnem miles virtute
laborem Et quantum humani possunt se-
tendere passus, Arduus accelera—

—Fac ita vivas, ut omnes te frustra fu-
isse natum, non existiment.

Disce libens, tetrici nec præceptoris ha-
benas Detestêre—

Tu quoque nè metuas quamvis Schola
verbere multo

Increpet, & truculenta senex gerat ora
Magister

Degeneres animos timor arguit, at tibi
consta

Intrepidus, nec te clamor plagæque so-
nantes, Nec

*Nec matutinis agiter formido sub horis
Quod sceptrum vibrat ferulæ, quod mul-
ta supellex*

*Virgea, quod molliis scuticam pretexit
aluta*

*Quod fervent trepido sublellia vestra tu-
multu. Auson. protrept.*

—Noli quæso sperem quam de te bo-
nam nostrates passim omnes concepe-
runt hactenus, frustrari, noli fœdissi-
mam ganeonum colluviem ita sectarier,
ut sordeant tibi, & desipiscant amico-
rum monita—

*Si tibi difficilis, formam natura negavit,
ingento formæ damna repende tue.*

*Vid. Formul. affect. movend. ubi com-
plures hac referri queant—*

*Surge, age, & in curis, haud unquam de-
fice, cœlo*

Mox aderis, teque astra ferent—

*Agricola si non impresserit cultrum, si
sulcum non defoderit, si non exciderit
sentes si gramina non evulserit, si in tu-
to semina non locarit, sibi mentitur, non
terre, nec terre facit damnum, sed sibi
non facit fructum; & ita se vacuat, ita
decipit, impugnat ita, qui terre manu
fallaci mentitur— Chrysolog. Idem &
tibi, quam tu sperabis bonoris messem, si
nullam feceris laboris sententem?*

—Hujus animam inexpugnabili illece-
brâ ac suadâ, captum prius ac possessum,
ad præclarum & inusitatum aliquid trans-
ferret—

Ali-

Aliquidne tibi suademus quod factu non sit utile? nos, si nescis, tue non nostræ utilitatis satagimus: Negligentiam tuam, & inertiam susque deque ferremus, nisi eam sciremus tibi futuram detrimento—

—Hunc igitur quod facis toto animo & tota mente amplectere, hunc c c, hunc observa, *hujus* heroicas virtutes imitare, & exprime penitus; & quo melius hoc præstes, da operam ut in literis & libris patrem tuum, si non superare at saltem æquare valeas—

—Persuasi tandem quamvis primùm pertinaciter ibat inficias—

—Noli ad credulam spei perplexæ auram antennas solvere, cum *Stratonico* dixeris ex omnibus navigijs tutissima esse quæ in terram nauta subduxit.

Quod facis id facias studiosius, & prius orto

Sole, vigil calamus & chartas et scribia posce.

*—non parvas animo dat gloria vires
Et facunda facit pectora laudis amor.*

Quorum arbitrio quasi calcare com-motus, non potui refugere à cœpto laboris curriculo. — *Vid. Epist. 38. Text.* elegantem sanè ad labores & studia adhortationem —

—Non sum pectoris adeò obtusi, ut humanis verbis non mollescam—

Sit procul ~~o~~ ne nefas : ut ameris amabilis esto : exue tetricum illud & Saturninum supercilium, serena frontem illam rugis & nebulis caperatam.—

Quamobrem si me amas, quantum profecto amas, si dormis expergiscere, si ~~fas~~ ingredi, si ingredi curre, si curris advola, hæc sit negotium tuum, hoc otium, hic labor, hæc quies, in his vigilia, in his etiam somnus reponatur tuus.—

—Pergite, ut facitis, atque in id studium, in quo estis, incumbite, ut & vobis honori, & amicis utilitati, & reip. emolumento possitis esse.

—His igitur tutantis per te exerceas hastulis, dum cætera adornantur; & foeliciter in studiis perge ut coeperis, jam enim Orbis propè universus ingenij tui expectatione suspensus, nescio quid calesce, tibi, de tuâ virtute pollicetur.—

Dehortandi, & Dissuadendi.

SI tui infortunij fueris author, æquanimiter feras : æquum est enim ut Faber quas fecit compedes ipse gesser—
nôsti me sæpius hæc te monuisse—
nôsti crebras amicorum literas te ab hisce ineptiis deteruisse.—

—Moris est ~~mihi~~ ubicunque locorum vixerim, liberrimè apud omnes agere—
Te igitur ut à teterrimâ scelerum collu-
vic

vic deterream—perpende quæso.—

Dehort. à violentiâ,
{ vide apud Textorem—E-
pist. 40.

—Nec tu amplius cum tanto valetu-
dinis dispendio, assiduus & accubus
chartis impallescas.—

—*Desinas igitur aliquando tandem*
ludere, potare, otiarè, &c.—quid? num
lupinum arrodes? cum cimi cibus ac pe-
diculis assiduè bellum gerēs? certè si quo
coepisti pergas pede, ad miseram tandem
paupertatis carnificinam devenies.—

Gratulandi reditum amici inopi-
natum.

Quo in adventu eius, non possum
exprimere sermonibus, quanto,
quàmque impatienti gaudio exultave-
rim, cum augeret maximè lætitiâ meam
amicissimi hominis inopinata præsentia.
Min. Felix.—

—Nullâ non horâ de te loquuti fui-
mus, longa nos omnes tui fatigavit ex-
pectatio—& vitam nobis acerbam puta-
bamus, quod tam diu consuetudinis tue
fructu caruimus—& iam ecce reduci à
tertio vsq; sapere manus porrigimus.—

—Cuius equidè absentis absens me-
moriâ, non aliter frui solebam, quàm
præsentis præsens consuetudine consue-
veram, quâ, dispeream, si quid unquam,

in vitâ contigit mellitius.

—Ceterum quemadmodum fieri consuevit, ut cum primû *Sol*, formosum illud, & aureum os terris ostenderit, aut ubi post asperam hyemem novum *Ver* blandis aspirâit *Favonijs*, protinus nova rebus omnibus facies, novus color ac planè iuventa quædam redeat: ita nobis te conspecto mox alius accessit vultus.—

Culpandi. Reprehendendi.

CAllidi *Debitoris* est & inverecundi, sæpè pacta non soluere; & patientissimum creditorem longâ & artificio cavillatione protelare.—*Chrysolog.*

—Aderit continuò vir validus & acer cuius verba, *allium* & pulcem redolent.—

—Credibile non est tantis te negotiis districtum fuisse, ut toto hoc tempore, nullum omnino scribendi otium potueris tibi suffurari, aut ergo te *nostri* cepit oblivio, aut negligentia culpâ non careres.—

Defendendi.

QUod minaris mihi *Satyras* & mortem, ego has comminationes non facio pluris quàm fulgur ex vitro. Si quid in me iam diu parturis parias quæso—
Nihil tibi nocui—non læsi.—

*Vt præstem Pyladem, qui se mihi præ-
stet Orestem*

Hoc non fit verbis Marce, ut ameris ama.

Sin autem me relaxandi animi, seve-
riorisq; supercilii deponendi gratiâ vo-
luptates istas secutû causeris, nihil iam
planè est quod reluctet. —

Sed quæ *Pallas*, imò quæ *Erynnis*, i-
figit tibi misit in mentem, inquires? verbo
tibi ut satisfaciam, scias quæso me non
sine gravi causâ. —

--Noli nimiam *illis* in posterû adhi-
bere fidem, aut saltem hoc mihi iuris su-
peresse concedas apud te, quod apud
Macedonum regem *Philippum* licuit reo,
videlicet ut à te dormitante, appellem
ad te vigilantem — Homo ei ipse, cui
imponi potest. —

Exclamandi. Querendi.

Q Vis vidit ver sine violis, æstatem
sine granis, & calore, sine pomis
autumnum, hyemem absque nivibus &
pruinis? nonne succedentes seriatim
menses in suis manent officijs.

*Nec facile inventes, multis in millibus,
unum,*

Virtutem, preclum, qui putet esse sui.

--Multo jam pluris æstimantur (cur
hoc relinquis inultum *Iupiter?*) lenones
& parasiti, nebulones & asini--quam vi-
ri verè pij aut eruditi. —

*Ipse decor recti, facti si præmia desint
Non movet, et gratis pœnitet esse probū.*

*Quis deinceps miretur fuisse olim qui
philosophos se dicerent, qui asserabant
Nivem sibi atram videri, cælum confi-
stere, & terram motione suâ, eaque per-
petua rotari? —*

*— Deum immortalem! ut jam exulat
probitas! ut pessum iêre boni mores!
mortuam Murenâ flevit Hortensius o-
rator, multos dies atratus; tu patris mo-
rientis non miserebere? O perditam æ-
tatem! O mala tempora! quis hoc non
execretur?*

*Turpe sequi casum et fortunæ accedere
amicum*

Et nisi sit felix, esse negare suum.

— O rerum mira conversio! —

*O sordidum genus, barbarumq; faci-
nus! ô feriores homines, quam huma-
nam olim Androdus feram invenit!*

*Illud amicitix sanctum & venerabile
nomen*

*Prostat, & in questu pro meretrice
sedet.*

*Voces hominum, sentoreum quiddam
passim reboantes, tanto horrore omnia
complant, ut furias omnes cum Cerbero
emissas, ab inferis jures.*

*— Cæterum illud O Dî immortales
eloquârne aut sileam? cur autem sileam?
cùm sit vero verius —*

*— His atque id genus bis mille nugis
horum*

horum capita adeò distenta differtaque sunt, at arbitrer nec *Iovis* cerebrum æquè gravidum fuisse, cùm ille *Palladem* parturiens, *Vulcani* securim imploreret——

Hec par illud ubi est totidem virtutibus æquum

Et concors pietas nec dubitatus amor ?
Vnus erat Pylades, unus qui mallet Orestes

Ipse mori, lis una fuit per secula mortis.

—Scripsi semel atque iterum —ad—
sed, quod dolens refero — nihil impetra-
vi ——

Monendi.

Vellem quàm *sepiissime*, mecum per *litteras* colloquare.

Tu velim & quid *agas* & quid *astu- rum* te putas, facias me quàm diligentis-
simè certiore.

Vnde non verebar vel in maximis tuis *negotijs* te amicè interpellare, eâ ta-
men lege, ut tu simili quidem *amoris* ar-
gumento me etiam commonefacias de-
linquentem——

—Sed pro *tua*, qua non duntaxat me
superas, *existimatione*, atque auctoritate,
longè dissimili ratione, mihi quoque li-
bere dicas, quid in me uspiam mali de-
prehenderis——

Quod ego tibi non in *aurem*, sed aperte

dico. — Hæc est venturi prima favilla mali.

— Cave posthac si me amas, unquam isthuc verbum, ex te audiam; & ego si me metuis, mores cave in te esse istos sentiam.

— Tenta, reperies in levi monito, non leve momentum. —

Dura aliquis præcepta vocet mea, dura fatemur

Esse sed ut valeas, multa dolenda scres: Sepe tibi succos quævis invitus amares

Æger —

Vt corpus redimas ferrû patieris et ignes Ardua res hæc est opibus non tradere mores

Et cùm tot Cræsos viceris esse Numã. Tu quoque formida nimium sublimia semper

Propositaq; precor contrahe vela tui —

— Nullum (si me audias) amicum tibi comparabis, nisi prius cum eo, tres modios salis comederis. Multi sunt in ostio tantum formosi, & verbis palam amici, qui tamen —

— Vis implumis adhuc, volare? Deditus eris priusquam sis Icarus? Præstat in ipsa etiam senectute resipiscere quàm ad capulum usque delirare. Non puduit, eloquentiæ parentem Ciceronem, post multas in Senatu declamationes, dare se Apollonio Miloni recoquendum: neque octogenarium Socratem Musicæ vacare —

— Si

—Si velles *aurem* præstare meo consilio—Cave ne *divina* ultio (quæ læto græda ad vindictam *sui* procedit) ampliori te exitio reseruet, tarditatemque, supplicij, gravitate compenset: multis enim *fortuna* parcat in pœnam & quem læpe *casus* transit aliquando invenit, ut ait ille——

—Amo te plurimum, nec hodiè vivit quisquam *mibi* amicior actu—Hæc enim quæ moneo amicè moneo, sic enim maxime quam inimicè placere—A medicâ hæc, nec maledicâ penna processisse persanctè juro——

Valetudinarius est hic *orbis*; in quo non decumbunt ægri sed pro fanis ambulant: pauci morbum suum vident, omnes amant.

—Da operam quæso ut *eam* quam de te ceperunt omnes, non fallas opinionem.

—Neque, ut spero, sinistrè illud accipies quod dextrè in rem tuâ porrigitur—

Proximus à tectis, egrè defenditur ignis:

Vrile finitimis abstinuisse locis.

Non facile esuriens posita retinere mensa——&c.

Excusandi.

ET ad quid non importuna flagitatio, & opportuna occasio impellat etiam *invitissimum*?

N 5

Non

Non est quod *Expectes eadem à summo minimóq; poeta*; ut *venufinus* olim—
Vin' adolescentulos rerum imperitos—
 perinde ac gravissimos *Catonés*, frontis
 rugosæ viros, se gerere? —

— Ego sanè inficias neutiquam iêro
me— cum non ignores neminem tantæ
 esse probitatis hominem (fuerit licet
Dÿs ipsis proximus) cujus vita aliquan-
 tillis vitiorum tenebris non obnubiletur—
Aeneam sua commendat pietas, dedeco-
 rat proditio, *Alexandrum* bellica virtus
 extollit, deprimat ebrietas.—

— Non estis ætatum adeò impruden-
 tes ut non cognoscatis facile cum *Marco*
Fabio, suam esse studijs infantiam: for-
 tissimus quisque edidit aliquando vagi-
 tum, vultis exigere ab *adolescentulo*, quod
 parentem eloquentiæ *Ciceronem* deceat?
 vultis sarcinam dare infantulo cui *De-*
mosthenes succumbat? —

— Scribit *Fabius* eos fractum iri por-
 tus quam posse corrigi, qui in pejus ob-
 duruerant. *Tortellius* tamen ille, ille
 (inquam) homicida *Tortellius*, in quo
 futuram probitatem desperabant om-
 nes, ad bonam frugem se recepit, & vi-
 tam commutavit in melius.—

— Incredibile videndi tui desiderium
 jampridem me tenuit, adeò ut nulla *nox*
 prætereat quin imago tua, oculis meis
 obversetur & oberret; & si liceret citra
 ullum discrimen ad te commigrare, com-
 mi-

migrarem protinus : viamque ipsam
(quod aiunt) raptim devorarem.--- Sed
multa sunt quæ ab hoc animi mei desi-
derio me remorantur & avocant--- Nam
præterquam quod ægrè hodiè & difficul-
ter---

—Sed qui, quàm potuit dat maxima,
gratus abunde est---

—Nam (ut quod res est liberè fatea-
mur)---

Vid. Purgandi, Defendendi.

*Excusandi longitudinem, &
prolixitatem.*

VEreor (*mi amice*) ne prolixo meo
sermone molestus sim tibi, sed quia
nihil magis cupio, quàm longissimas li-
teras tuas, longè & ipse scribo, scriptu-
rus etiam longius, si otium mihi suppe-
ditaret.

*Iam satis invalidos calamo lassavimus
artus*

Et manus officium longius ægra negat.

—Sed hæc satis multa, vel plura poti-
us quàm necesse fuit, facit autem, non
loquacitas mea, sed benevolentia longio-
res epistolas.---

*Scribere plura libet sed vox mihi fessa.
L. quando;*

Distandi vires siccaque lingua negat---

—Vehementi desiderio, primam quàm
libet occasionem, amplexurum me vi-
des,

des, & *Nuncium* tuum avidissimis ulnis excipientem.—

—At ista ego amore magis impulsus scribenda ad te putavi, quàm quod arbi- trarer te monitis, & præceptis in eis indigere.

—Cuius prolixitatem fortassis excu- sare, nisi id agendo fierem prolixior—

Excusandi Brevitatem.

Indulgeas mihi velim *Laconicam* hanc *Brevitatem*, hoc præsertim tempore : nunquam (mihi crede) in vitâ *meâ* (quàm tum memini) minus otiosus quàm nunc sum.—

Ignosce obsecro, non possum iam plu- ra scribere, Interpellat iam me impor- tunus quidam.—

Vix licet per otium, in *mensē* semel tantum feriari, tot meæ cervici incubunt negotia, tot ultrò citròq; curis agitor; sed si aliquando possum aliquid suffura- ri otii, moris est mihi.—

—Fœlix otii tunc non sum.—

Importuna redeuntis ad te nuntii fe- stinatio, plura scribere non permittit.—

—Quod etsi exquisitius reposceret iudicium, coactus sum hanc *Epistolâ* rapi- m & tumultuariè scriptâ, tibi paucis aperire, quid super ea re mihi sit animi, idq; facere propter desperatam abituri nuntii celeritatem, qui *amplucano* se- quentis

quentis cici quo venerat tempore sibi
properè redeundum esse testabatur.

—Quod solito brevius ad te scribo
dabis veniam, nam quum has à me li-
teras nuntius postularet, non erat mihi
otium ad mungendas naves. —

—Ego Daphilis semper effundo, &
sic haurio ex fœce, ut vi x suppetat iam in
tanta penuria, quod dignè scriberem. —

—Illi qui beata in terris nacti sunt o-
tia poscunt — *tempus* enim cum hu-
mana omnia ab eo rapiantur, & nos, ex
eo aliquid invicem rapere debemus. —

Plura otiosus, hæc cum essem in Se-
nato, exaravi.

Hæc scripsi *festinans*, properante ad
vos tabellario — inter alia avocamenta. —

Sed ego qui sum pauperrimi iogenii
mei conscius, *Laconice* malo studere bre-
vitati, quàm multiugis paginis infan-
tiæ meæ maciem publicare. *Symmach.*
Auson.

Cum nec singulis inservire possit, per
universa *distractus*, nec *universis* suffice-
re in singulis *occupatus*. — *Min. Fel.*

Hæc exaravi, multis *distractus nego-
tijs*, animoq; *curis* valdè impedito.

Hæc ego ad te occupatissimus scripsi;
fusiora cum offertur alius opportunus
tabellarius. —

—Negotiorum multitudine pressus
ferè & oppressus fui, quo minus. —

*Excusandi silentium, seu inter-
missum scribendi officium,
seu visendi.*

VTinam esset mihi otium ab his occupationibus, quæ me nullâ non horâ interturbant, & ferè obiuunt; facerem ut intelligeres, quantum tuo nomini debeam.

—Si essem liber laborum qui me nunc circumstant & opprimunt, ad te quàm citissimè conuolarem, viâ ipsâ (ut cum *Sidonio* loquar) deuoratâ, idq; sum faciurus quàm possum brevi —

—Neq; excandescas adeò, quod literis tuis cunctantius paulo respöderim—

—Veritus sum ne ineptias meas non tam legendas tibi quàm ridendas exponerem.—

Aliqua etiam ex parte animum ad scribendū atq; propensum, & literarum alas retardavit desiderium rescribendi aliquid, d. —

Cum & præteriti nostri officij, & singularis cuiusdam negligentie crimine, manifestò teneri non immeritò videar cum nullas ad te (*uir Rev.*) literas iamdiu dederim; quanvis omnem prætermissi muneris accusationem justâ & idoneâ quadam purgatione redimere potuerim, in his tamen *ingenui*, magisque prudens ego esse existimaui, errati-

peniam.

veniam agnoscendo impetrare ; quàm liberationem, culpam occultando , vindicare—

Vnum à te peto (*vir*) ut me nullo oblivionis crimine , aut ullâ mei in te officij ratione, sed justissimis de causis, quo minus ad te hoc tempore scribam , prohiberi putes. —

Quod tanto *temporis* intervallo, nihil ad te dederim literarum, nec veteris meę erga vos observantię benevolentięque memoriam revocarem, non meâ negligentia, neq; adeo oblivione mutui nostri *amoris* id factum sed potius—

—Nec sum usque adeo oris duri ut—

—Tamet si ergo me pudet, post diuturnam cessationem , nunc ad te scribere, tamen non dubito, quin pro tuâ in amore constantiâ, meâ, si qua fuit, negligentia, benignus interpretis sis futurus, præsertim cum.

—Hoc longum scribendi intervallum, non voluntate *meâ*, non oblivione *tui*, non neglectione officij, nec sanè ulla defecit mihi, vel scribendi materies nec mittendi facultas, sed—

Exprobrandi.

S'ccine verò ? ita negotiarius *tu* , ut ne unicâ nos salutare possis lineolâ ? adeone severâ premere *tu* feruâ, ut ne ocium huic rei tantillulum , spatium-ve ali-

aliquantillum defalcas?

Quod epistola *tua* rarentior ad manus, pervenit meas, id ego non possum non ægre ferre. —

Hæccine est illa *tui* expectatio? sic amicorum opinioni respondes? —

O male collocatam benignitatem!

—Hoc enim scio me meis in *te* beneficiis meruisse, ut fortunas tuas, ipsamque adeo vitam pro *me* exponeres. Quid? pollicebaris montes & maria, dicebasque *me* tibi esse chariorem tuis oculis. Hæccine est illa benevolentia? Siccine soles amicis subvenire tuis? —

—Nonne *hec* satis erant bonam indolem æternum devinxisse? quamnam verò *te* viperam vocarem ego? quodnam monstrum aut tartareum canem; qui virulentam *invidia*, calumniæque saniem, vomere in *me*, virum de te meliora meritum, non erubescis?

Magni (ut video) verba *mea* æstimasti, magni consilia fecisti hominum stultissime! qui quod *tibi* perniciosum semper fore prædicavi, exæcatus *stultitiæ* tenebris perpetraveris. —

Quid? quo tempore discessisti à nobis iurabas *te* scripturum unoquoque mense; vide quo modo contiteris *tibi*. Næ tu es egregie —

—O ingratae mentis juvenem! ô perditissimum adolescentem! nihil sane iam conqueror quod *mei* dememneris,

ris, quem parentis cepit oblivio. Iam quoniam in nequitia tuâ ita occalluisti, ut lapideam magis quàm humanam videaris effigiem indutus, pluribus te verbis hortari desistam. Vive ut lubet, egerisque ut volueris—profundas, perdas, percas, nihil attinet ad me——*Text. Ep. 38.*

—ubi sunt ingentia magni

Verba viri——?

*Heu! ubi nunc fastus, altâq; verba
jacent?*

*Quolibet es folio, quâvis incertior aurâ
vid. Cicer. Epist. Famil. lib. 3. ep. 5.*

*Est aliqua, ingrato, meritum exprobrare
voluptas*

*Hâc fruâr, hæc de te, gaudia sola fe-
ram.*

Deliberandi.

EGo enim Deus bone! aurum, ut cuiusquâ, aut honores avidè respiciam, qui quocunq; me convertam, nihil præter animorum monumenta magnis viris superesse, corporis notas nè extare quidem, cæterorum autem vix memoriam, aut nomen ad posteritatē pervenire videam?

—Labores, studia, vigilias omnes, non Feretrie, si Dijs placet, aut Statori, sed in arce hâc Apollinis, cum bono Deo, Musis & Memoriæ sacrare statuo.—

—Fieri non potest quin hilaritate maxima

ximâ perfundar, quin tranquillitatem meam, regnis aliorum, & potentia opponam.

—Quin ad voti mei portum, ac columnas (ut Geographi loquuntur) *Herculis* pervenerim. —

Illudendi.

ITe nunc reges principesque, ite & trophæa vestra alibi quàm in æternitate *literarum* ponite, *poëtas*, Oratores, & imprimis Historicos Flamines *Musarum*, & æternitatis Sacerdotes, vestrae autem gloriæ ac nominis *Præcones*, negligite si placet, ac pro ijs *simiam* aut morionem saginate. —

—Arrigite aures non terfas, non acrilotas aceto, sed quas olim *Midas* ille noster exhibuit *Pani*. — Encomium certè audietis, non *Herculis* neq; *Solonis*. —

—Vt nec mille *Democriti* ad tantos risus suffeceriet, quamquam illis ipsis *Democritis* rursum alio *Democrito* foret opus. —

—Egregiam certè laudem! —

Minandi.

—Erit polliceor, tempus, in quo stultitiæ *tue* poenitentiâ ductus, & unguibus faciem tibi deformes, & matrem, quum te pepererit, abortivum malles peperisse.
Cæterum

—Cæterum quoniam, *serò sapiunt* Phryges *tuo* nunc infortunio sapias, & quam in *re* cudisti *fabam* perpetere, quod tibi propinasti *venenum* bibe.—Et vale—

—Non solum enim vapulabis à carnicæ compitatum, at (quod longè deterius est) trahêris ad furcam— Non miserebor *tui* vel si sanguinem fleveris.—

—Studiorum si *te* pertèduerit, nihil restat nisi ut jam ad *ribicines*, aut pollinctorem *te* mittam.

Conviciandi.

NEque tamen te pudet (hominum *turpissime*) ea facere quæ—

—Quænam scelerum species reperiri queat quâ *te* non inquinaveris? quis in tota *Gallia* sicarius, quis ganeo, quis adulter, quis parricida, quis nepos, quis *aleo*, qui se tecum familiarissimè vixisse non fateatur?

—Quæ tamen si *dictu* pudenda sunt, *fecisse* tamen *te* non puduit.

—Effigie tenus hominem, spurcissimis autem moribus, porco similiorem, cui iucundius sit in cœno & stercore volutari, quàm *aquâ* purissima dilui.—

—Neque arbitror in tota *Arcadia* esse ullum *asinum* usque adeo *asinum*, quin *hic* dignior sit qui *fæno* pascatur quàm *ille*: prorsus inversus est *Apuleius*, ille sub *asinina* specie tegebat hominem;
hic

hic sub hominis specie, tegit a finum—Eras.

—Inter *Arcadie* pecuaria & mulcas, interque graculos & olores aliquid tibi fuisse commercij quis non juraret—

—Impositor, nugarum & fuci artifex, fumivendule, & omnibus demum convitijs rantisper dilacerandus—

Vide mutuas Invektivas Politiani lib. 12. epist. Her. Demosthenis & Aeschinis, Hieronymi & Ruffini. Cicer. & Salust. Pog. & Vallæ. Polit. & Scal. & c.

Respons. ad Convitationem.

Quid causæ est, quod novissimis tuis literis tantoperè mihi succenses? in me tam graviter exclames? tam acriter inveharis? tam furiosè sævias? summe incendiarius, pirata, sacrilegus, homicida?

—Tu unumquemq; criminaris, allatras, mordes, vellicas, cum hodie te sceleratior vivit nemo. Consultius multo & prudentius ageres si tuam ipsius carperes vitam. Nam (ut in *Salustium* scribit *Cicero*) carere debet omni vitio qui in alterum dicere est paratus— Fateor neminem esse mortaliū qui omnibus horis sapiat—*Text.*

—Et non facientis verba sunt, sed tumentis, ut *Chrysolog.*

—Stomachum mihi aliquantis per movit

vit ac bilem excitavit multidica illa verborum tuorum licentia, quâ me ut merulentum, & vino marcentem, & (quod dicitur) ad ambas usque aures ingurgitantem, severius incessivisti —

—Dum severe adeo, & *Stoico* velut supercilio vitam meam criminaris — te alienis erratis ingeris *Aristarchum*, & alijs bene vivendum intonas, quum tu tamen vivas turpissime —

—Ceum verò ad ferendum ocymum esses natus, & major quædam maledicendi libertas, tibi quam cæteris mortalium sit concessa —

Nihil herclè (ut suspicor) peccavi, nihil commerui, nihil denique, tanto dignum convitio perpetravi — *Text. ep. 48.*

—Rabiosæ loquacitatis, & contagiosæ virulentia, clamorosus quispiam detractor, ac pestifer *libitina*, *Satyrice* armatus aculeis, telaq; *vipereo sanguine tincta* gerens, passim locorum *canina* utens facundiâ hunc torum quotidie perlegere. *Archilochum* jurates genuino dente me mordicat, & indelebile stigma mihi inurit —

—Malignum quendam, ac rabiosæ loquacitatis *Zoylum* —

—Quasi matris cervicem rupissem, vel in patris minxissem cineres —

Vid. Purgandi.

Objur-

Objurgandi.

O Hominem inconsultum; O tribus
Anticyris caput insanabile! —

Quum te objurgo & impietatis insimulo, quod rarentior proficiscaris ad *templum*, culpam tuam excusas causarisq; te esse podagricum —

Ecquis homo est insulsæ adeo ac inconsultæ mentis? —

—Elegantulum profectò hominem, cui hæc pudori non sunt! —

Quæ te ô amice, furentem *Mens* agit in facinus?

Quid hîc dicam, aut quid omninò reticebo? *naturæ* mne? at illa quæ parentes ac benefactores vult à nobis honorari, nunc à te violata, tuum scelus, hoc in judicio, me tacente arguit inclamat. *Humanitatæ* mne? at illam exiisti, ut quandam indueres *naturæ* perversitatē. *prudentiæ* mne tuam? at omni sensu, omni ratione caruisti, & illud effecisti, ut te non modò non hominem prudentem, sed nè hominem agnosceremus.

Metuendi & obstupescendi.

Imminet jam nobis, nisi vanus augur sum (atque utinam profectò sim, *auditores*) alta quædam ac profunda nox — Nam ut nautæ cum in prorâ constite-

runt,

runt, tempestatem primi vident, primi alij denunciant: ita ego nescio quid, quasi nubem post serenitatem hanc—

—Quid ita cælum, terram attonitus intueris? quid est quod—

Officium agnoscendi.

TE autem mihi esse amicissimum non ullo meo merito, sed animi tui quadam inductione, liberè profiteor.

—Qui spiritus tam diu duxi ex tuæ benignitatis *favore*: meritò censeri possum ingratus si non agnoscerem—

—Mihi summa honoris præfatione nominand E. R. qui (ut illud obiter dicam) adeò suâ me benevolentia superioribus diebus sibi devinxit, ut neminem sciam cui fatear me plus debere—

Ego autem mihi ipsi conscius, neque ingenio, quod perquam exiguum ac tardum esse scio, neque memorie quam labilem semper fuisse comperi, neque diligentie, quæ modica certè, & rara fuit, quicquam tribuere potui: sed potius divine gratiæ, cuius ductu, me, nemine, neque monente neque hortante, in *petri Rami* scripta incidisse agnosco. Quibus scriptis licet serò, ac penè, tardè, & tenuiter operam dederim, aliquantillum tamen me ex illis profecisse videor: igitur non meæ sedulitati post divinam gratiam quicquid tandem profecerim,

fecerim, acceptum fero, sed Schorus—

Et ego *re* quàm *verbis*, beneficium re-
pendere malim.

Vid. *Opem offerendi*.—

Precandi { *bene.*
              male.

Quod utriq; *nostrum*, faustum sit ac
foelix (*vir ornatissime*) tu in supre-
mum honoris apicem nuper merito eve-
ctus tuo, ego à periculoso nuper morbo
liberatus, *tibi* mihiq; læta precari om-
nia debeo. —

Tot fortunati sine morbo sint tibi menses,
Tempore quot verno parrurit Hybla
favos.

—Precamur vobis quicquid nobis li-
berisq; nostris hætenus precati sumus; &
quod omnia est primum, ut in poste-
rum florentes, ut beati simus, ut incolu-
mes.

Vobis fausta omnia precamur, salva
tecta, salvos focos, salva iura atq; auspi-
cia omnia—incolumentem Rempubli-
cæ *Senatum*, incolumentem augustam
illam *Maiestatem*, cui nihil simile aut se-
cundum. *Heinsf. orat. 4.* —

Non prius incurras duri contagia morbi
Quàm sese immiti copulet agna supo.

—Deus O. M. hostes sui nominis ac
nostri, pessimis exēplis imminutos, fra-
ctos atque obtritos, à fortunis nostris ac
cervicibus

cervicibus avertat. —

Faxit D.O. M. ut gaudeat de *his* longúmque gaudeat, ringantur licet, & rumpantur *illis* ilia qui —

Faxit *Deus* ut emergas tandē ex pauperrimā illā (quā cum luctaris) conditione — ut augeatur tibi curta supellex. —

Sint tibi tot nummi, tot opes, aurique, talenta,

Poma quot Alcinoi nobilis hortus alit.

Læta quidem satis principia, sed quid longa dies vehet, non perinde constat, omnia dein prospera voturus sum.

— Ac p. o me fac quæso *Deum* precēris ut quicquid id est vitæ quod superest mihi in *me*, bene sit potius quā *divinam* quo modo *fabula*, sic *vita*, non quā longa, sed quā *bona* & bene acta. —

Ego tibi pariter fausta omnia comprecatus, operam meam atque opem prolixē defero — *Dominus* tua cœpta secundet.

— adsit modo dexter *Apollo*.

Aspirent votis, prospera fata tuis.

Devorer antè precor subito telluris hiatus

Et utilo missi fulminis igne cremer.

Quam —

Nam caput à nostrâ citius cervice recedat

Et patiar fossis lumen abire genis.

Sea mihi, vel tellus optem prius ima dehiscat

Aut Pater omnipotens adgat me fulmine ad umbras,

Pallentes umbras Erebi, noctemq; profundam,

Antè—quàm—

—Salutem integram, fortunam prosperam, amicos fideles, &c. & quæcunq; demum hominis aut Caesaris vota sunt, tibi voto omnia.—

propera sue vobis maneat fortuna, nec unquam

Contactu simili fortè rogetis idem.

Narrandi de rebus Novis.

Rerum quidem novarum, hinc ferè est nihil, nisi quod—

Dicam quòd stuporem omnem, omnem longè excedit admirationem—

—ut non tam literas quàm lituras, quàm lachrymas expectes modò—adèò misera rerum est facies.

—Nihil novum hoc temporis occurrit uspiam, nisi illud *Ciceronianum* Si vales bene est, ego quidem valeo. *Vale. Salve.*

—Ne autem verbis *meis* defatigatus pertædeas, rem omnem *tibi* à principio strictim aperire constitui—

—Si perconteris ut valeat tuus—aclū est de eius vita & conclamatum; est cadaver vivens, iam numeratus est in peculio *Proserpine*, & naulam *Charonti* parat.

—Ægrè hinc, & difficulter hodiè vivitur

viatur ob magnam *annone* caritatem; multi ubi vis locorum reperiuntur *militēs*, aut (ut verius dicam) *grassatores*. Literis tuis scire velim quonam vivant modo *vestratos*. Nam qui apud nos degunt, multis miseriis & calamitatibus obruuntur: & nisi *Deus* immortalis, res nostras clementius intueatur & custodiat, periculum est, nè iniquissimè nobiscum agat *fortuna*—

-- Multi sortis exortes—

Vis autem paucis discere, nè diu te suspensum detineam, quid—

Narrandi de studio.

Maius opus moueo, altiora iam studia sequor.—

Studiorum rationem, quam cum tu hic eras institueram, eandem sequor, *literis* Græcis, & *Latinis* quantum possum, operam impendo—

-- *Pater* constituerat annos plus quatuor me in scholis captivum tenere, sed precibus *amicorum*, quos semper meæ calamitatis miseruit, expugnatus libertatē mihi promisit. Quod si præstiterit *Deus*, tum *Fortunam* ipsam anteibo fortunis meis. Nunquid enim servile & miserum tibi videtur in hâc languere carnificinâ? Quales putas qui nos erudiant *Præceptores*, diceres esse plagiarios, *carnifices*, & tortores vulnerarios, inter lænas, inter

lupas, & tigres educatos.—non aude-
mus præ metu hiscere, nec *my* quidē aut
gry facere: Si quid fortasse aberraveri-
mus, si vel unguem latum recesserimus
ab eorum mandato ictibus pluunt, cola-
phis grandinant, denudant nos à calca-
neo scapularum tenus, lacerant, tundunt,
mutilant, sæviunt, debacchantur—*Textor*
Ep. 71.

Narrandi de valetudine.

DE me ipso si aliquid scire vis, ego à
tuo discessu optimā valetudine, Dei
Opt. Max. beneficio semper usus sum.

—ita, *quam* ex animi mœrore partim,
partim studiis contraxeram tabe, ex-
haustus prorsus ac emaciatus sum, ut
cum umbra hominis aut *sceletro* loqui vi-
dearis.

Procul *illi* species antiqua illa, ac ve-
nustas oris, procul nitor ille ac rubor,
procul delicatæ illæ manus—vultus de-
nique universus (ut *Galenici* loquun-
tur) *Hippocraticus*—diem ultimum nun-
tiantes—*Heins.* orat.

—Corpus iam emaciatum, iam exhau-
stum, iam exsangue, iam cadaver erat—

Consulendi.

EGO autem viam vobis præmōstrabo,
non anfractuofam illam *mibi* met o.
lim

lim navigatam, sed quam nunc è portu cerno, brevior.

—Cæterum quod me consulis an debras aulicam sequi vitam, si me audis immorare solitæ tuæ professioni, nec induas tibi aureasillas & fucatas compedes; melior est enim libera paupertas, quàm vel opulentissima servitus—

—Vis quid in ea re utile factu sentiam tibi adaperiam? Socraticæ tibi patientiæ lorica assumas, frontem baccare cingas, inconcusso vultu omnia perpetere, patere & abstinere, istiusque rabulæ impropria non pluri quàm saturi ventris crepitus facias; elinguem Seryphi ranam te præstiteris—in puteo cum cane, ne pugnes,—clamet, obstrepat, crepet, increpet, pertuleris omnia—

Consolandi.

PER Deum, & salutem tuam rogo, ut animum attollas contra fortune vehementem hunc ictum. Annon didicisti dudum fortune lubricitatem, vitrum, bullam, fumum & si quid vanius, vanidius esse?—quin esto tu bono animo—

Spem eius abiectam erexit; desiderium penè extinctum, rursus inflammavit; infligitas aliquando miseras, tanquam plagas quasdam sanavit.

—Quid Anaxagoras audirâ filii morte? Novi (inquit) me genuisse mortalem. Pe-

ricles duobus filiis intra quatrimum
spoliatus, iisdem diebus vultu non ma-
gis moto, quàm si fuisset dura silex, aut
Ma pessa cautes: concionatus est.

--Sed bono sis animo-- & quod olim
Sibylla Troi--id tibi dictum puta

--*Tu ne cede malis, sed contra audentior
ito*

Quàm tua te fortuna facit-----

--Verum quum apud me sagaciùs pau-
lò consideravi *stultum esse* (ex Senecæ di-
cto) id timere, quod vitari nequeat, la-
chrymis temperavi, quod ut facias mo-
nitum te velim. *Mors* enim (ut ait *Tra-
gius*) est omnibus *equa*, non *superbificis
regum divitijs*, magis quàm lacero men-
dicorum panno flectitur: nec frequètiùs
casas & tuguria, quàm turres & castra
ingreditur, & expugnat; nec magis *Iro*
quàm *Craso*, *Curio* quàm *Augustis* se
præstitit inimicam. Non *hanc* fucatis
declamationibus *Oratores*, suavicis
carminibus *Poetae*, promiscuis pharma-
cis, aut unguentis *Medici* myropôlæ,
teretibus lanceis *Equites*, pennatis mil-
libis, strictisve mucronibus *Pedites*,
gemmatas coronas *Imperatores*, non de-
nique cuncti mortales rebus ullis mor-
tem terrent aut effugiunt-----

--Quin & *urbes* fortissimis munitas
propugnaculis, *templa* varijs extructa
marmoribus, *aulas* *Attalicas* decoratas
tapetibus, funditùs demolitur, everit,
dissipat

diffipat—

Ælicem *illum* cense quod non repentino obitu decesserit, sed dilatâ ac expurgatâ longo examine *conscientiâ*: quanquam nihil (ut conijcio) severâ dignum scuticâ, brevibusque *Gyaris*, & umbrarum carcere dignum, perpetraverit.—vid. *Text. Epist. 44.*

--unumquemque sua manent fata--

--*Quisq;* suos patimur manes—ut *Poeta.*

Recordare *tuas* literas, quibus & magnum *animum* mihi semper ostendisti, & ad omnes *casus* ferendos perconstantem—

—Nôsti certius quàm ut moneri debeas, *mortales* omnes, etsi seriùs, morituros. *Parcarum* ordo stat immobilis, *fatum* ineluctabile, immutabilis rerum dispositio, surdas esse *Mortis* aures, saxum *pectus*, inevitabile *telum* experimur singuli. *Nihil* est ergo quod te diutiùs animi excrucies, *nihil* quod vehementiùs indoleas, nihil quod amplius Deos & astra voces crudelia — *Textor, epist. 44.*
vid. *Cicer. epist. fam. lib. 4. epist. 5. lib. 5. epist. 16.*

—*Nes enim fortuna querenda.*
sola tua est, similes aliorum respice casus,

Mitiùs ista feres, utinamq; exempla dolentem

Non mea te possent relevare, sed & mea possunt.

--Non possum tibi quin condoleam—quis enim

enim bonus aut sapiens, ulla aliena sibi
credat mala?

—— illius pœnos ingenuisse leones
Interitum, montesq; feros, sylvasq; —
Perfer & obdura, dolor hic tibi prode-
rit olim,

Sæpè tulit fessis succus amarus opem.

—— nunquam sincera bonorum
Sors ulli concessa viro; quem vultus ho-
nestat,

Dedecorant mores, animus quem pul-
chrior ornat

Corpus destituit —

—— Non jam de angustia pulmonis ac
spirandi quereris difficultate: non uxorem
jam cum morte colluctantem, inter me-
ditationes tuas audis, non de liberorum
patrimonio ac tuo, quod fortuna jam lu-
perstiti abstulerat, sollicitus ac mœstus
sedes; non undantem sanguine Euro-
pam —

—— Sic tamen ut abiectâ spe, hoc me u-
num solaretur, quod ad meas miseras
nihil iam homines, nihil ipsi Dæmones
possent addere ulterius —

Ille habet & filices, & durum in pe-
ctore ferrum,

Qui tenero lachrymas, lætus, in ore
videt.

—— neq; enim de tygride natus
Nec rigidos filices solidæve in pectore
ferrum,

Aut adamantæ gerit, nec lac bibit ille
le.en.a

leane —

*Nec fera tempestas toto tamen errat in
anno,*

*Et tibi, crede mihi, tempora veris
erunt.*

Responsoria ad Consolation.

Schedæ, quas abs te missas accepi,
novâ quadam gaudiorum luce pectus
meum serenârunt, ut ex omnibus curarû
fluctibus, tuo *solius* consilio enata verim.
Tua sunt epistolæ, quæ mirum in modum
me delectavit, quæ semimortuum ferè
fuscitavit, quæ animum meum dolori
bus obseptum exemplo relaxavit.

Nunquam adducar ut credam. *Hero*
Leandri sui literas, aut maiore voluptate
aut pluribus osculis accepisti quàm *tuas*
accepi —

Vix crediderim aut *Scipionem* eversâ
Carthagine, aut *paulum* *Æmilium* ca-
pto *Perseo*, magnificentiorē egisse tri-
umphum, quàm ego simul ac suavissima
tua scripta, *tum* mihi *Tabellarius* reddi-
dit.

Epistola humanitatis *tux* & siliquam
omnem, & mel *Atticum*, & saccharum
omne, nectar, ambrosiâmq; *Deorum* lon-
gè superavit.

— Qui acerbitalis *meæ* virus, utrunque
pestilens, inexhaustâ verborum magnilo-
quentiâ repellebas: facundo tibi cini, per-

similis quem scitè, & modulatè adhibi-
tum, *viperarum* moribus mederi, testis
est *Theophrastus* ille *Gellianus*.

---Nimium est *illis* boni, quæis nihil
est uspiam mali---

Laudandi.

HUac finxisse *Deus* Opt. Max. hoc
consilio videtur, quo haberent no-
stri *A.* quem imitarentur, *cujus* similes
esse velint. Videbor *tibi* fortasse & alijs
nonnullis, in huius *viri* laudatione ni-
miùm profusus, ego *mibi* nimium par-
cus---

---Tanquam de cœlo *divinum* homi-
nem esse in provinciam delapsum pu-
tant.

---O *tuas* *litteras* omni suavitate re-
fertissimas!

---Id peto ut maiore *studio*, magisve ex
animo petere non possim, ut *ei* omnibus
in rebus quantum tua *fides* patiat, com-
modes, ut *eum* commendes dignum lau-
de virum omnimodè.

---Rerum verò gestarum *gloria* tanta
est, ut non *epistolæ*, sed *historiarum* *volu-*
minibus explicari debeat---

Laudo *genium* tuum, laudo *ingenium*,
laudo eloquentiam *litterarum* tuarum, ni-
hil nisi *Gratias*, *Veneres*, voluptates *spi-*
rantium---

---*Saccharatis* condimentis stipare so-
les

les scripta *tua*, quibus nè *m. l.* ipsum mel-
litius puto—

—Qui quidem ut est voce suavis, vultu
amabilis, gestu & staturâ corporis admo-
dum decorus atque procerus: sic certè pie-
tate, prudentiâ, fortitudine, atq; alijs vir-
tutibus optimè instructus & eruditus—

—Quæ *Deus bone!* morum comitas?
quis animi candor? quæ in dicendo *venc-*
res? adamaninum arbitror, quem mira
hujus hominis festivitas non capiat.

—*Exemplum juvenis venerabile morum.*

—Quod omnis cogitet memoria, po-
steritas loquatur—non *funus* publicum,
sed patriæ cadaver,—belli fulmen, murus
libertatis, omniû provinciarum urbiumq;
vallum atq; propugnaculum—cui spes ac
vota sua quisq; credit, *quem* ex omni or-
be nobilissima juvenus colit—

—Nam quæ levitatem præ se aut futi-
litem ferrent, non tam oderat naturâ,
quàm detestabatur—

In *dicendo* ita brevis ac succinctus, ut
necessitatem rarò, nunquam dignitatem
Principis excederet; plurima *acutè*, nihil
unquam *frustrâ* dixit—

—*Corpus* succulentum, vegetum, toro-
sum *Deus* & natura dederant; cujus spe-
ciem ac modû magnitudo *animi* ac men-
tis excedebat.—Ex ore, supercilijs, incessu,
corporis totius motu habituq; *Martem*,
non plorantem illum quem *Poeta* turpi-
tèr inducit, *sauciûmque*, sed *Gradivum*,
aut

aut *ultorem* descripsisses, qui in animo ac vultu *ejus*, sedem posuisse videbatur—

—Nemo *sibi* & *naturæ* plura, nemo pauciora *institutioni* debuit—*ipse* rerum omnium vorago ac abyssus—

—Pœnitentiâ ac *fide*, non ut antè, urbem aliquam, sed *cælum* perrupisti: hanc victoriam postremam, hunc triumphum *Imperator* noster gessit; post quem, victor omnium ac *sui*, vitæ immortalis *Capitolium* ascendit. Ita unâ eadêmque horâ *Auditores*, columen prudentiæ ac caput suum *Patres*, Martem *milites*, vitam, spem, salutem *Cives*, fulcrum ac tibicinè imperij ac gloriæ *Batavia*, patronum ac tutorem *Academia* amisit. *Heins. orat. 1.* in obitum illustr. *Mauritij*, *Auriaci*—

—Cujus *tergum* nunquam vidit *hostis*, vultum nemo vñquam inimicus, patriæ sustinuit—*ibid.*

—Stripere omnes, neque ut de *homine* amplius, sed ut de novo aliquo *portento* loquebantur.—Studioſi omnes exclamare, hære, nullâ aut *sibi* laude, aut *illi* satisfacere videri. Alij abyssum eruditionis, alij scientiarum mare, alij Doctorum solem, alij patris divini sobolè divinam, alij genus Deorum, alij perpetuum literarum Dictatorem, alij maximum naturæ opus & miraculum, alij extremum naturæ conatum, alij aliter vocare—*Heins. de Iosepho Scaliger.*

—Illustres patriæ *Patres*, *Gallie* pal-ladium

ladium eripuerunt, & præcipuum *Europæ* numen (ita enim verè judicabant) liberali stipendio in hanc urbem vocârunt. Qui mihi dies alter *Academix natalis* videtur. *ibid.*

—Domum verò *illius*, quasi oraculû fuisse quoddam & delubrum, ad quod omnes ventitarent.—Fuit, fuit illud tempus cû unius in hac urbe *vir* domus, orbis universi museum esset.—*ibid.*—Tu in ore, in animo eris omnium, nōminiq; magnitudine orbem universum, diuturnitate autem famæ vastam temporum profunditatem æquabis: salve—Salve Heroum sanguis, salve literarû princeps, salve invidiæ victor, salve domitor monstrorum, salve, *ave*, & æternûm vale.—*Heins. orat. 2.*

Is *Iosephus Scaliger est*, inquam, qui non admirationem sui, sed stuporem posteris reliquit. Cujus incredibile ingeniû, tanquam flamma quædam aut fax publica è cælo delapsa, & in terras demissa, artes omnes, omnes disciplinas illustravit: cujus inexhausta memoria omnium rerum ac linguarum receptaculû, & profunda quædam vorago fuit.—*orat. 3.*

—Etenim si ut prudenter à *Solone* dictum fuit, *finis* expectandus est ut rectè judicetur, & post actum *fabule* supremû, plausus excitatur.—Iacet ille eruditi orbis splendor, illa fama literarum ac animarum princeps literarum ore omnium, &

Apollo

Apollo Musarum judicatus est—

Efflorescet indies *illius* viri nomen, quo maiorem nulla ætas vidit, nulla forsitan videbat: vastum illud & prodigiosum ingenium, admiranda illa & stupenda posteris industria, accuratum illud ac divinum viri ingenium non latere magis quàm deleri aut extinguí potest.

—Nos ingenij humeris & quasi cervicibus supra ipsa *Mausolea*, quæ expressa hic videtis, ipsâ *invidia* spectante, ac ringente frustrâ, *Regem* nostrum extollemus ac locabimus. *D. Heins. de Joseph. Scalig.*

—Magnum illum *patriæ* parentem, fulmen illud *belli*, pacis columen ac decus—

—Tantam ubiq; locorum famam *tui* nominis concitasti, ut vicatim compitatumq; *te* prædicent omnes, ac *Deum* penè faciunt—Quod si eo quo cœpisti pede perrexeris animum æquabis *olympo*.

—Nam erat & *ingenij* viribus valens & *doctrinæ* opibus excellens, & *eloquio* præpotens, quippe qui utroque sermone copiosè & graviter disputaret, & scriberet—

—In *quo* multa adeò præclara, adeò singularia, adeò mira extiterunt, ut—

—tanta vis ingenij, tam profundi, tam acris, tam elegantis, ut omnes penè multum longèq; superavit, tanta totius eruditionis magnificentiâ—eloquentiam verò quid memorem cuius fuit tam amœna,

tam

tam lactea, tam dulcis oratio, ut mihi ex ore *ipſius* non tam verba, quam mella quædam fluxiſſe videantur. *Vincent. Lirin. de Origene.*

Lamentandi.

Aſſiduis *lachrymulis* faciem humectat, *acuris* edacibus corrodit animum, *verberibus* crebris corpusculum diverberat, & *unguibus* infanis faciem deformat, quod *natum* eximio literarum amore flagrantē (cujus prima *ætas*, iter ad ingenij *lumen*, manifeſtum ostendebat) fatali jaculo percusſum amiſerit—*Textor. epist. 44. — Plin. epist. lib. 5. Tristiſſimus hæc tibi ſcribo—*

—*P' erq; ſinus lachrymæ, fluminis inſtar ſunt.*

—O quantâ, quæſo, quâmq; acutâ doloris cuspide pectus meum tunc perfoſſum fuiſſe exiſtimas? ô quantâ irâ ſiccum jecur ariſſe opinaris? vidiffes excuſos oculis meis lachrymarum rivalos ubertim erumpere: vidiffes capillos ventis diſfuſos extrahi—

—Quod ubi accepit nuntium, miſerum me! quantum indoluit—

—Heu lux *patriæ* ac pater! heu exemplum *omnis ævi*, noſtri admiratio ac ſtupor! heu bellator, victor, triumphator, ſpes tuorum, terror hoſtium ac tremor! heu invictum *Rheni* noſtri tonitru, ac Martia tempeſtas! —quem omne ævum,
omnis

omnis admirabitur posteritas. *Heins.* in obit. illustr. *Mauritij* —

—Nam si expectatis, ut quod in privato funere *oratores* solent, verbis tantum ad commiserationem, aut inanem planctum, *præficarum* more, *præeam*, aut luctum ejulationibus accendam; fugit vos & ratio, & institutum nostrum *Auditores*. Non enim *scæminæ* sed viri convenistis. Et invictum principem lugemus qui nec lachrymam emisit nunquam — *Ibid.* vid.

—Vid. *Cicer.* fam. lib. 5. ep. 15. lib. 9. ep. 11. lib. 14. epist. 4. 7. 9. 17. 19.

—Cum ex *his* malis eluctatus fuero, cum enata vero ex *his curarum* fluctibus, his molestijs emerfero, tum —

—Ut quemadmodum à *Romanis* Scipio *Nasica*, *corculum* appellatus est, sic & *illum* à suis appellari meritò, & lugeri mortuum —

Lachrymæ ubi estis? ubi estis *lachrymæ*? cecidit nobis *D. N.* heu cecidit, per quem stetit foro *Iustitia*, literis decor, religioni nitor. Quando fluetis *lachrymæ* si hic stetis: profectò si unquam aut ulquam fluitis iustè, hic impiè statis.

Quis (nisi *cornea fibra*, aut jecur adamantinum cui fuerit, *roburque* & *as triplex* circa pectus) temperet à *Lachrymis* non solvat se in luctum, & gemitus & suspiria magna, cum suo madentem sanguine universum ferè orbem viderit Christianum.

—Dura

—Dura profectò, dura nimis *illi* sunt viscera, qui *hu* visis, *largo* (ut Tros ille olim) non humectet flumine vultum— & lachrymarum torrentibus inundetur.

Discedens *vir* eximius, & sanctus, immensū *sui* desiderii *nobis* reliquit, utpote cū & *ipse*, tanto *nostri* semper amore flagraverit, ut & in ludis, & in *serijs*, pari mecū voluntate cōcineret, *eadē* velle, aut nolle crederes, *unā* mentē, in duobus fuisse divisam—*Min. Fel.* de octav. suo—

—Quot dolorum agmina infestent, quot immineant casus quot ingruant incommoda, quam nihil usquam non felle tinctum plurimo—

Vituperandi.

Perfrictæ *frontis* nebulonem, qui facilius sanguinē quàm lachrymas effusus est.—Citius animam *illi* quàm gemitum extorqueas—

—Impudentes magistellos, infimi subfelli; pædagogulos—qui *eructant* dicā an eblaterant, indigestas opusculorum cruditates—non scientiam promovendi studio, quam admirētur omnes, sed puerili quodam *glariolæ* aucupio quod prudentiores rideant, misereantur—

—Et ut *illum* prætereamus, in quo plus semper admirationis quàm utilitatis plus famæ quàm experientiæ fuit, quem opinione *vulgi* aliquandiu magnū—

Seneca

—Senectâ liberantur, malo haud dubiè aliorum vitæ incommodorum multo omnium molestissimo, in quam non aliter quàm in sentinam, universæ ætatum aliarum sordes & excrementa defluunt, ut verissimè *eam* vitæ fæces vappanique dixeris——

Reconciliandi.

SEd quidem poenitet *me* jam seriò facti, & daturus sum operam, ut re ipsâ quamprimùm sentias, quemadmodum erga *te* affectus jam sim——

—*Erratû* fateor, *venia* sit copia *falso*.

—*Quod me* quidem animi suspensum ita reddidit ut quotiescunq; rei hujus in mentem venit (venit autem persingulas horarum minutas) *mihi* vix ipse temperarem quin vitæ longioris pertæsus, novum aliquod & inauditum *mortis* genus misero *mihi* comminiscar, *quâ* possim *invisam* quamprimùm *abrumper* lucem: fecissémq; jam pridem, nisi ferreum hunc animi *tui* rigorem, humanissimis verbis sensim excuti posse *mihi* persuasissem.

Vna eademq; manus vulnus opemq; tulit.

Obtestandi.

PEr *Musarum* communia sacra, per omne fœdus *humanitatis*, per vestras *spes*, & parentum vestrorum, per quicquid apud

apud cunctas gentes *sanctum*, & inviolandum habetur, adjuro vos atq; obtestor, *expergiscimini* tandem, & redite in *virtutis* viam; sanate offensas *officijs*, componite mentes ad *obsequium*, ad modestiam, ad *Verecundiam*——

—Obsecro te per nostram amicitiam atque obtestor ne *me* graveris istis impertiri——

Corrigendi. *Epanorthoseis.*

Sed me cupiditas *tibi* satisfaciendi & materia sequax ultra metas abripit——

Sed quid ego *hæc* autem nequicquam ingrata revolve?——

Sed quorsum *hæc*? ais, cur me in *re* seriâ fabellis enecas? Fabulæ sunt fateor, & vana poetarum ludicra: At *ridentem* dicere verum, *Quid* vetat? ait *Flaccus*——

Sed condonemus & illud eo modo quo propositum est——in *fortune* arbitrio, *ut* fitum esse——

Sed ego jam planè τὸν αὐτον ἀναμειβεῖν aggredior——

—Sed quorsum *hæc* tam putida tendunt? quorsum *hæc* tam stultè persequor, tam innumera ut nec *Chrysippi*, nec *Didymi* voluminibus omnia comprehendi possint——

Purgandi.

A Liquid à *me* ejusmodi vel per for-
nium quidem cogitatum fuisse con-
stantissimè nego—

Dolere *mibi*, quod in animum *tuum*
inciderit ea *suspicio*, de suâ in *illum* fide-
litate, voluntate; cùm *tu* amicitiam il-
lius, semper inter præcipua tua *bona* nu-
merâris.

Quis enim nesciat perinde ac *umbre*
corporibus suis non rarò sunt longiores;
ita opiniones & rumores *vulgi* potissi-
mum, à veritate magis remotas invaluit
enim—

—Ego vero qui *me* hætenus prætule-
rim nemini, omnes mihi, tantû a calum-
nijs aliorum, quas juvenus nostra vix in-
terdum deprecatur abesse existimo; quan-
tû ab eruditione absû ac scientia—*Heinf.*

—Vt in magna tenuentorum homi-
nû turba, vir sapiens si obambulet, risum
inter eos merebitur, *illo*um vitio, non
suo: ita hæc ætate non facile est tran-
quillitatem simul invenire & plausum—

—Propterea finem facias *tuis* calum-
nijs, neq; pergas *me* fraudulentum & im-
postorem dicere. Nemo est omnium qui
non fateatur *me* hominem apertum sine
fuco, & extra omnem *doli* suspensionem—

--Quod si probaveris, dignissimus cen-
seri velim, *cujus* in exitium, & mortem,
non una paretur simia, non serpens vnus,
non

non culeus unus; & quicquid ab ingenio-
sis, ad hominum tormenta & miseras,
tyrannis unquam repertum est.

—Sed *me* si huiusmodi quippiam per-
petravero *perilli* tauro, & *Eufiridis* arâ
dignissimum ille non diffitear.

—Tuę tam acerbe inclamationis, cor-
dicitus *me* non solum non pupugerunt,
sed nē in cute quidem titillavēre.

—Parce quę so furori, tantisper dum
rei veritas innotescat tibi clarius: De-
mum si talem *me* reperias qualem suspi-
caris, interficias—

—Nemo tam durâ fronte est, ut di-
cat; nemo tam levi cerebro ut credat di-
centi—sunt verò sunt aliqua fateor quę
nec ipse velim, nec valeam defendere—

—Nec usq; adeo sum excors.

—Quod si pectus meum fenestratum
esset (quod *Momus* olim in homine exop-
tavit) cernerēs, tum cernerēs fixam in *te*
meam, non fictam fidem—

—Neq; *te* habere quippiam existimo
quod afferas nisi fortasse imperitâ mul-
titudine *me* comprimere coneris, *cujus*
opinionem & linguam *Plato* & *Seneca*
noster à veritate tantum distare scripse-
runt, quantum ea quę absunt longissimè.

Sed expertus es *me* in rebus alijs, Num
unquam aliquid *me* tum *hallucinari*, aut
claudicare comperuisti?

Ex amicâ profectò voluntate, fuit il-
lud—

Sanguis—

Salutandi propter alium.

Sanguinem autem illi prius expresseris
quam fraudem——

Sed non desunt, qui *invident* mihi a-
micitiæ tuæ *lucem*, solem—— & umbras
igitur interponunt——

--Sed imprudentiâ feci, & temeritate--

Cœlos terramq; testor si ego non——

Vid. *Excusandi.*

Salutandi.

Qui tibi quam mallet præsens afferre
salutem *Mittit ab——*

——tibi mitto salutem

Mittere rem si quis quæ caret ipse potest.

Hæc tibi, non unam portentia verba sa-
lutem, *Mitto——*

Salutandi propter alium.

Amicus tuus T. B. officiosè te jubet
suo nomine salutari.

Congerro quondam tuus. L. H. nihil
non optat tibi faustum & lætum.

G. P. optat tibi salutem veram, & soli-
dam.

Contubernalis quondam tuus C. S. pro-
sperimè tibi evenire precatur omnia——

Vicinus noster, familiaris olim tuus,
N. F. precatur tibi omnia, quæ sibi ipsi.

Iam epistolam complicaveram, cum
adiret me frater tuus, qui te plurimum
jussit salvere suis verbis.

Salu-

Salutari omnes quos literis tuis salutandos iusseras, qui te pariter resalutant—

Salvebis à condiscipulo nostro. T. C. adolescente mihi summè dilecto, & tui prorsus observantissimo.

Salutandi per alium.

Delassatus sum studijs, & scribendis epistolis, quare te rogo ut apud N. V. nostrum, præclarum virum, mihi sis Epistolæ vice, donec dabitur orij pauxillum—

Saluta omnes qui de me percontabuntur—

H. R. meo nomine salutabis, cui & epistolam hanc dabis legendam, tanquam ad eum quoque scriptam.

Dic me omnibus omnia precari læta—

Omnes precor, quibuscum istic vixeris, nominatim meis verbis salutares, seorsim autem humanissimum virum A. B. cui quidem ob eam voluntatem, quam erga me declaravit, tantum debere me existimo, quantum ei præserim, qui me omni beneficiorum genere cumulasset.

Vale vir optime ac magnis illis animabus, B. T. N. M. ut me commendes peto—

—Saluta omnes nostrates, & integerrimum virum M. D. Cujus causâ si aliquid possem in Galliâ, cum allo homine,

ne, sentiet me, & amicum, & diligentem.

— Est *Argentina*, quidam juvenis T. C. quem *Ego* diu amavi, saluta quos, & complectere mea causa.

Matri tue quam potes officiosissime ex me salutem dicito, ut etiam M. Sororulae tuae —

Resalutandi.

Quam mihi misisti verbis Dilecte salutem,
Ut possim missam rebus habere, veni.

Valedicendi.

Dominus *Iesus*, te optatissimis literis, longissimis annis, & omnibus felicitatibus perpetuo beare dignetur —

Nè te multis morer —

Vale — habes animi nuntia verba mei.

Vale, & verborum meorum (si sapis) noli dememinisse —

Vestrum diu vivat & valeat uterque, hominibus gratus, dilectus Deo, cuius tutelae te iam resigno —

Accipe, quo semper finitur Epistola verbo

Atque meis distent ut tua fata, Vale.

Vale vir praestantissime, diuque nostrae reipublicae literariae, & pietis & pro-

sis —

Accipe

*Accipe supremo dictum mihi forsitan
ore*

*Quod tibi qui mittit non habet ipse,
vale.*

Dominus Deus bonorum omnium
largitor, tuis benedicat studiis, & *Spiri-
tus* sui Favonio faveat, foveatque——
Apprecatur isthæc tibi qui te animitus,
oculitúsq; diligit——G. N.

Iehovah Tutelarís, & *Soffirator* ele-
mentissimus, ad sanctissimi tui nòminis
gloriam, te diu servet in terris incolu-
mem——

Deus Opt. Max. præstet, ut annis, do-
ctrinâ, virtute, fœlicitate, votû & spem
mei, & amicorum meorum longè supe-
res.

Dominus ille *Iesus* promoveat te à
bono in meliorem, usque dum optimus e-
vadas, & extiteris.

—Cura ut mens sit sana in corpore sano.

Te tuosque quàm fœlicissimè, & sua-
vissimè valere, & salvere cupio animi-
tùs.

Vive vir illustrissime, a vice dilectis-
sime, vive Deo, Regi, patriæ, vive fa-
miliæ tuæ, vive suavissimis filiis tuis,
vive nobis, pupillis tuis, quibus digni-
tate, & amore es pater, tutelâ patronus,
auctoritate propugnator, ornamentum
in prosperitate, auxilium in adversitate,
vive lumen & columen nostrum, vive
quàm fœlicissimè, quàm diutissimè.—

—Ad Deum Deorum benignissimū,
benignissimorum summum, summorum
maximum, maximorum rectorem, de-
nique confugio, quem nusquam non
precatum habeo, ut te diutissimè seruet
tuæque salutis pulchrè contulatur.

*Ultima mandato claudetur Epistola
parvo,*

Sit tibi cura mei, sit tibi curatui.—

D. O. M. valetudinis largitorem pre-
cor, ut te diu diūque seruet incolumē,
cuius tutelæ & benedictioni, te, tuoq;
ex animo permitto. —

Vale Mutæ parens patriæ — Tibi
cuncti ac redeunti *Salus* sit comes.

Millies valeto, *anime* disidiū meæ.

Benè vale. Vale, valèque. Salve per-
petuum.

Reliquum est, ut sub *alis* Dei omni-
potentis te nunc relinquam.

—Ego interim Deum precabor om-
nipotentem, ut suam cœlitus gratiam
tuis superinfundat studiis, ut magis in-
dies magisque benefaciendo, benèque
audiendo inclarescas; quod apprecatur
tibi ex animo — T. B.

—Pancreaticā fruire faxis valetudi-
ne. —

—Te valere jubeo & salvere fœlici-
ter.

—Subremigio alarum suarum te
obumbret Deus —

—Subdantur tibi æterna brachia, &

protectio tua, parma & clypeus, sit beneplacitum Dei mei inhabitantis rubum—Deut.33.

—Quod non cessabit, jugi orationis sacrificio à Deo Opt. Max. cfflagitare—

Sub umbraculo alarum Iehovæ requiescas.

—In clientelam te suam recipiat Dominus. Vale.

—Quod ut fiat D. O. M. bonorum omnium largitori, animitus supplico—

—omnemq; tibi beatitudinem precatur L M.

Vale (mi chare,) & ter maximus ille, & optimus, bonorum omnium fons, concedat tibi, Διὸν ἐπ' ὀφείδαι λαμπρὸν ρά & ἡλίον—

Custos Israelis Te custodiat.

Atque hæc raptissimè. Vale millies.

Vale longum, jucundissimè sodalis.

Salutes tibi meas, mille & millies impertio.

Bellissimè fac ut valeas—

Te in tutelam Iehovæ jam cōmendo.

Dominus Iesus te diutissimè servet incolumem florentem diu—

Τὸ θεῶ ἐυχόμεαι μακρόν σου μακροῦν βίου ἀξιώσαι.

Da operam ut totus valeas, tum corpore, tum animo—

Ἐρρῶσο, καὶ ἀγαπῶν με διατίλῃ, ἐγὼ δὲ πάλιν τοιμὴ φιλῶ σε.

Ὁ ὃ τῷ ὅλων θεὸς ὦν, εἴη διαφυλατῶν

τὸν σε χαιρετὶ αὐτὸς ὡς χαιρετῶν τῶν
μου—

Te autem sub umbrâ Ichovæ alarum
incolumē jam relinquo conservandum.

*Formula scribendi post Vale,
quando per oblivionem aliquid
animo exciderit.*

Vale— sed percommodè hoc mihi
nunc in mentem venit.—

Vale, Sed heus tu, propemodum præte-
rieram, quod imprimis dictum oportuit—

Vale, sed prius exciderat negotium,
quod non oportuit esse prætermisum.

Vale, sed obsignaturo epistolam, illud
opportunè venit in mentem, quod omis-
sum doleret.

Vale— sed jam obsignatam epistolam,
cùm literas ad me duas, reddit veredar-
us, itaq; resignavi ut eadem operâ, binis
tuis responderem.

Dum ista literis consigno—

Subscribendi.

A Mantissimus tui.

Studiosissimus tuæ prosperitatis.

Observantissimus tui.

Tuus animitus.

Tuus ex animo, & in Domino.

Oculitùs te redamans, tuâque.

Tuissimus.

Amicus

Amicus tuus Pyladeus.

Tuus, quid plura?

Tuus dum tuus.

Aureis amoris catenis tibi adstrictis-

simus.

Idem qui pridem.

Herculeis prorsus, & adamantinis a-

micitiæ vinculis tibi adstrictissimus.

Effectus meritis tēpus in omne tuus.

Beneficentiam tuam, amore, more, o-

re, re, semper culturus —

Qui tibi arctissimo Religionis, affinita-

tis, & amicitie vinculo, quasi clavis tra-

balibus, conjunctissimus est & copulatus.

Vestram paternitatem, & dignitates

submissē, & devotē colens —

Totus tuus in Eo cuius totus es tu.

Ὅλδς σός, π' πλέον;

Ὅ σός, ὁ σός, ὁ λός.

Ὅ σός, καὶ δυνάμει καὶ ἰσχύϊ δυνάμει.

Σός, εἰς τὸ αἶψα καὶ ἐπ'.

Σός, ὃν ἰσχύϊ καὶ φιλή.

Πασὴν ἰσχυρίᾳ τὴ καὶ ἀνδραγαθίᾳ.

Dandi.

Dedi Cantabrigia.

Datæ Lincolnia, pridie Calendas Au-

gusti.

Datum Eboracæ, sexto Nonarum

Quintilis.

E Schola nostrâ Lincolnienſi pridie

Iduum Junij.

E Museo meo Cantabrigie, ad Nonas
Iunias, anno epochæ Christianæ, millesi-
mo, sexcentesimo, vigesimo quarto. An-
no ultimæ Dei patientiæ 1627.

Anno ab Incarnato Christo 1624.

Anno à mundo per Christum redemp-
to 1624.

Scripti Lincolnie Calendis Augusti,
anno Messie Regis æterni, 1623.

Μονὶ Μαίῳ, ἡ Τη α' χ κ δ'.

Ἐκ τ' Ἀγλαρίας δι' Ἀτίεα.

Ἐπὶ Διγὰ δι' Μπαρβαλινῶν Γ'.

Τη ὑπὸ τ' Διανδρωπορονίας,

α χ κ δ. α χ κ η. α χ λ β.

*Regula ad Dandas literas, antiquo
Romanorum more.*

Sex Majus, Nonas, October, Iulius &
Mars:

Quatuor aut reliqui; dabit Idus quilibet
octo.

Inde dies reliquos omnes, dic esse Ca-
lendas.

The meaning.

The first day of every Moneth is cal-
led the *Calends* of the same, according
to the Verse: —

*Principium nostri Mensis dixere Ca-
lendas.*

1. Nones.

The second, third, fourth, and fifth
days.

dayes, are the *Nones*. The *second* day being the fourth of the *Nones*, and so backward. Except in *March*, *May*, *July* and *October*, for they haue six *Nones* a piece: so that in those *four* moneths, the *second* day is the *sixth* of the *Nones* &c.

The dayes that follow the *Nones*, bee called *Ides*, and be alwayes eight; and in *March*, *May*, *July*, & *October*, the *fifteenth* day is the *Ides*; in all other moneths the *thirteenth*. They must also bee counted backward.

All the other dayes are the *Calends*; and *March*, *May*, *July*, and *October* haue alwayes *seventeene* *Calends*, which begin the *sixteenth* day, so that the *sixteenth* day of *March* is the *seventeenth* of the *Calends* of *April*, &c.

But in *December*, *August* and *Ianuary* the *Calends* be *nineteen*, which begin on the *fourteenth* day. *November*, *Septēber*, *Iune* and *April*, haue *eighteene* *Calends*, and *February* *sixteene*, all which begin upon the *fourteenth* day.

Numerus dierum.

Triginta Aprilis, Iunius, Septēmq; No-
vemq;

Uno plus reliqui: viginti Februus octo.

Inscriptionum formula.

A Mico meo perantiquo.

Domino atque amico meo z-

P 4

ternum

2. Ides.

3. Calend.

ternum colendo—

Ad Collegam suum perſuadendum. P. B.

Eruditione, virtute, & moribus, excellenti viro T. B.

Moderatori Scholæ, in H. præceptori suo charissimo, & unice colendo—

Ad literarum studiosos.

Liberali indole, & maximâ spe adolescenti A. H. liberalium disciplinarum cum primis studioso.

Ad sodales.

Generosis, literarumq; candidatis adolescentibus. N. P. & H. sodalibus suis jucundissimis, & summè dilectis—

Præcharo suo. L. M. d.

De Compositione Oratoria.

*Vt elegantiores Latina Orationis
assequamur syntaxin, cum genera-
lia quedam, tum etiam spe-
cialia præcepta, præli-
banda sunt.*

Præceptum I. gener.

SI in sublimi stylo aliquid scribendū,
adhibendi sunt pedes longis constan-
tes

tes syllabis, ut, *Ad ejus non salutem modo exstinguendam, sed etiam gloriam per tales viros infringendam.*

2. Si in stylo humili, breves plurimū pedes intexendi, ut, *Siciliam adij.* Vestis enim apta esset corpori rerum. Lips.

3. *Monosyllaba* plura malè cōtinuantur, & *Polyssyllaba* malè etiam condensantur; longorum autem & brevium verborum commutatio est laudabilis; ut, *Quod precatus sum à Dijs immortalibus* —

4. In principio, & fine periodi, commendantur dictiones polyssyllabæ (mediæ sententiæ minor incunda ratio), ut, *Libertatem, jucundissimam, fateretur.* 1. In fine optimè sonat *Ditrocheus* ut, *cātilena, liberatus, perditorum.* 2. Sic etiam Principium, medium ac finem tibi *Dochimus* ornat; ut *reipublicæ.* 3. *Iambus* autem & *Di-jambus* apprimam ferunt auribus suavitatem; ut, *Omnes quotquot sumus, profectum in studijs gratulamur tuum. Mira gustatur dulcedo in studijs, mira præbetur ex illis amœnitas.*

5. Iudicium aurium nullo modo hoc est negligendum, ideoque sex, septemve periodos abs te compositas, semel atque iterum clarè recita; sic enim experiri poteris orationem tuam numerosam esse; vel hiantem, & asperam deprehendas*.

6 Fugendus est creber earundem litterarum concursus; & ne hiulca sit oratio,

* *Consensus orationis ratio formetur, uno quodam habitu, & æquabili sermonis fila.*
Lips.

tio, priorem à vocali terminatam, insequens dictio à consonanti inchoans excipiat; aut contra, à consonanti clausam, aperiat dictio incipiens à vocali, vel consonanti ejusdem organi; ut vocum insuaviter desinētium *αγαθοφωvία* declinetur, vel altarum interpositione, vel ipsarum commutatione inter se, dicaturque

a nobis { Clarorū consilia virorū
 Sportius { Illustriū virorū acta.
 quā { Clarorū virorū consilia
 Illustriū acta virorū.

Specialia praecepta haec sunt.

Reg. I. Adiectiva substantivis praeponi debent, & vox una, vel plures intertextendae; maxime genitivus posterioris substantivi, ut, *Haec est vera justitiae laus. Magnum profecto laborem Caesar assumpsit, quem ferme ab ipsis ad nos venisse Gadibus aiunt, ut hostes suae quidem majestati rebelles, nostris autem supremum modum rebus infestos, armis subigeret: quam ob causam, perpetuum illi amorem & gratiam debemus immortalem.*

Sic Relativum eleganter praepositur Nomi, & Verbo suo: *Quem cum isto sermonem habueris, procul stans accipi.*

Exc. I Sed traicctio Pronominis, & Substantivi hic frequens est; ut, *Gravi te se privatus sum, amoris summi erga te mei.*

mei.

2. Nomina negantia, ut *Nemo, Nul-
lus, & Omnis*, substantivis venustè post-
ponuntur; ut, *Qui viriis careat inventi-
mus neminem. Quæ peragenda dedisti,*
perfecti omnia.

Reg. 2. Obliqui casus, orationem e-
leganter inchoant, *Verba* claudunt pe-
riodos elegantissimè, (nisi lex numeri *
aliud fortassis aliquando suadeat): ut,
*Doctrinæ radicem esse anaxoræ omnes ni-
mis experimur; sed dulcissimos eius post-
modò fructus degustamus.*

Sic participia & gerundia, nec non
comparativa, venustè claudunt oratio-
nem: ut, *Diu sum equidem reluctatus.*
Tuâ societate nihil gratius. Laborum
fructus est longè maximus.

Reg. 3. Post Superlativum, eleganter
ponitur cōparativus ejusdem nominis,
qui significatum Superlativi quodam-
modò superare videatur: ut, *Cum multi*
doctrinam per se libentissimè desiderant,
tum hoc libentius, quod honores habeat
concomitantes.

Reg. 4. Persona agens patienti, pro-
ximè præponenda: ut, *Magnam Cæsar*
Pompei injuriam fecit.

Reg. 5. Adverbia, & Prepositiones
ubivis cum casibus, quos regunt, locari
possunt, ubi sonent iucundissimè; sed ele-
gantiores Participij sui, aut Verbi sunt
Antecambulones: ut, *Debitam pro con-
temptu*

* Hyperba-
ton enim di-
ligenter ca-
venda est, nã
obscuritatem
parit.

temptu suis hostibus, diuque dilatam se veritatem, Caesar tandem exhibuit, sed clementissimè mitigavit.

Reg. 6. Pronominibus *Qui*, *que*, *quid*, eleganter præfigitur *Ec*: ut, *Ecquis adeò ut tu ignatus? Ecquisnam me velit?*

Reg. 7. Pro tam diu vel donec eleganter ponitur tantisper: ut, *Ego te amicum dici meum tantisper volo, dum quod te dignum est, facis.*

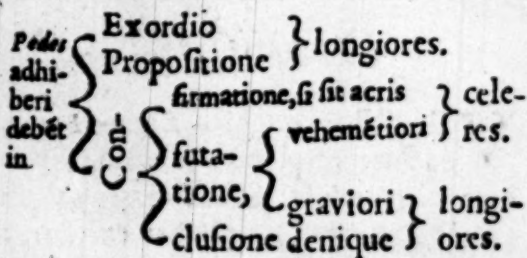
Reg. 8. Voculae antequam, priusquam, postquam, eleganter dividuntur: ut, *Omnia prius verbis experiri, quàm armis sapientem decet.*

Reg. 9. Particula vel, venustè additur superlativis, & verbis pro *Etiàm*: ut, *Nobis potior ratio honestè vivendi, quàm vel optimè dicendi videretur.*

Reg. 10. Vni substantivo duo Epitheta; & uni Epitheto duo substantiva, pulchrè subiunguntur, per tùm vel & geminatum; ut *Caesar tùm fortis, tùm prudens, immensis & laboribus, & impendijs, Romam tùm strenuè defendit, tùm prudenter gubernavit.*

Reg. 11. Quod ad numerum, in singulis thematum, & Declamatorium, &c. partibus spectat oratorium; hanc infra tabellulam infigamus animo, Quod viz.

Reg. 12. Quod ad ordinem spectat.

1. In *Augendo* Majora minoribus sunt postponenda; ut, civem Romanum vincere, verberare, in crucem tollere—

Ego facer jam ascensus ad hujus urbis excidium comprehendere, protuli, extraxi.

2. In *Minuendo*, Minora majoribus sunt postponenda; ut nulla crux ibi fuit, nulla nex, nulla verberatio, imò ne custodia quidem.

3. Quod dignius est, vel natura prius, præponi debet; ut viros, dicendum est, ac feminas; Diem noctemque; ortum & occasum solis: (in pedestri scilicet oratione, non contrà:) poete enim exleges sunt, nec se patiuntur septis oratorijs incarcerationi—

Reg. 13. Abesto procul odium similitudinis, parituræ nauseæ; itaque per idem, sæpius non ducat, claudat-ve sententiam, variandæ periodorum clausulæ, ut auditorum auribus nostra magis sapient oratio—

Coronidis loco.

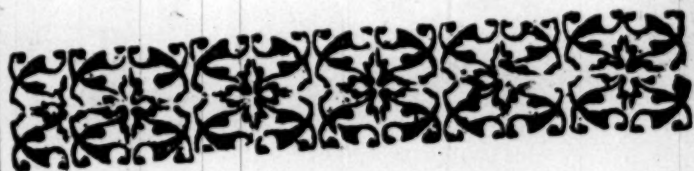
* Indic. rhe-
tor. p. 41.

VT celeberrimi Mri. *Thomæ Farn-
bij* aureis * planè *Vos* alloquar ver-
bis : *Præceptis* his, si *felicitis ingenij* vestri
(*optimi iuvenes*) *facultatem* excolere, si
habitu, & *disertam dicendi facilitatem*
usu acquirere non pigebit : *ibunt* *indolis*
vestræ flores (quos *naturæ* produxit *tel-
lus*, *artem* formavit *sol*, *exercitationis* edu-
cat *imber*) in *eloquentiæ* & *prudentiæ*
fructus. Summus ille *Naturæ* parens *fru-
ctus* hosce, quorum ipse *iparsit semina*,
ita *benigno foveat numine*, ita *radijs* suis
illustret, *animæque æternus Iustitiæ &
Sapientiæ Sol*, ita *gratiæ suæ aurâ* mul-
ceat, *imbre* riget *Sacro-sanctus Favonius*;
ut *canescentes* illi *indies* ad *maturitatem*
in *animis* vestris. *Vos* ipsos ad *consum-
matissimæ Virtutis* arcem evehant ; ad
fastigatissimi Honoris apicem promo-
veant ; in *Reipubl.* emolumen-
tum, *divini nominis gloriam*,
vestram salutem æter-
nam. Amen.

Trin-uni Deo gloria.

FINIS. *Formularum.*

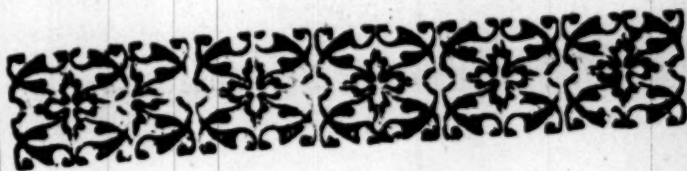

MANV-DVCTIO
AD ARTEM CAR.
MINIFICAM,

SEV.

DVX POETICVS.

Lectori ἰὺ ποιῆν.

N tibi (Philo-Mu-
 se, Μισσοίλτατι) Du-
 cem Poëticum, vel,
 si magè velis, Co-
 mitem; qui si fa-
 cundior aliquantillum foret, pro
 vehiculo tibi esset in via Heli-
 cona versus profecturo. Sua
 nunc verò conscius indignatis,
 (titivilitium utpote merum!)
 Nec equestri gradu nobilitanda
 pedes ipse inter gregarios è Mu-
 sarum castris milites, scire te do-
 cens et exercere peditum arma;
 imò pedum potius usum quàm
 manuum, (nec tamen dedecorosa
 tam divini studij fugâ) pedestri
 itinere

itinere comitabitur, si ipsius
 tandem operâ, Apollinis arcem
 Heroicè expugnare poteris. Si
 tu illius aliquantisper præceptis
 assueveris, tyruncule, victoriam
 reportabis at incruentam; cò for-
 tassis gratiorem, faciliorem scio.
 Tu interim illius faveas quaso
 studijs, suam alijs palmam non
 prærepturi, faxisque candidus,
 hanc nostram, hanc repentem,
 imbellem, talem qualem—

*Inter victrices, hederam, tibi
 serpere lauros.*

Tuus in Christo Iesu,

Ioannes Clarke.

Dux Poëticus.

Ver, qui carmina, *Phœbi*
tandem lauro digna, cupit
componere, *Artem Poëti-*
cam scire debet, & exer-
cere. 1. Scire, quid requiri-

tur ad *Carmen*, in genere & in specie.
Quod ad *Carmen* spectat, in genere,

1. *Versus* crebro vertendus est, ut quo
tandem modo, *auribus* magè placeat, ex-
periatur; secundum illud *Horatianum*.
lib. 1. *Satyr.* 10.

1. Scire.

In genere,

Sapè stylum veritas, iterum quæ digna
legi sunt,

Scripturus—et alibi—in versu faciendo
Sapè caput scabaret vivos & roderet
ungues. 1 *Serm.* 10.

2. *Relambendi* sunt denuo *versus* jam
compositi & *ursino* more *efformandi* (quod
Virgilius dicitur) non enim sufficit ut *car-*
men, sed ut politum, *artificiosum*, ter-
sūmq; *carmen* componat, — *Versus* e-
nim *eruflare* parum laudabile est; neque
quam *multos*, sed quàm *multum* scribat
quis, refert; ut enim *Quintil.* lib. 10. cap.

3. *Citò scribendo non fit ut bene, bene scri-*
bendo

bendo fit ut citò scribamus; primum hoc constituendum est, ut quàm optimè scribamus, celeritatem dabit consuetudo—

3. Poëticè loquendum est in carmine, phrasi diversâ prorsus Oratori; ut Dilani-
vit opes, elegantius in poësi sonat, quàm
absumpfuit patrimonium. — Tropica au-
tem expressiones sunt laudatissimæ—*Magnòq; irarum fluctuat æstu*—cygneas imi-
tantur tempora plumas—tacitarum vel-
lus aquarum—

4. Versus rythmici (quos vocant Leo-
ninos) vitandi, & cavendi sunt, ut *Quere-
bant flavos per memus omne favos.*

5. Versus non debent uniformes esse,
ex iisdem semper pedum syllabis consti-
tuti; sed diversum induant habitum, rebus
& affectibus exprimendis accommodatum;
nunc igitur dactyli, nunc spondæi sparsim
intermiscendi; hîc monosyllabi, ibi mox
disyllabi & trisyllabi; neutri enim con-
tinuò loeandi sunt, sed alternatim.

6. Prioris versus sensus, in sequen-
tem incurrat, neque (nisi rarò) per se im-
pleat, perficiatve sententiam. In longiori
tamen carmine, ad sextum & octavum,
imò ad decimum aliquando versum di-
stulerit periodum eleganter (in unius
nempe generis carminibus:) sed in *Epi-
cis Elegiacis*, ultra distichon, nè produci-
tor periodus.

2. In Specie.

2. In specie, quod ad Carmen spe-
ctat, animadvertere debet poëtica stu-
diosus,

diosus, *Pedes, epitheta, & clausuram carminis*—

1. Quod ad *pedes* attinet 1. Illorum *natura* spectanda est, 2. *Connexio* inter se.

1. *Natura*, ut propositæ materię *quædrent* optimè, & adaptentur; tales enim ubique sunt adhibendi, qui intimiorem rei subiectæ naturam, *graphicè* depingant—Talia sunt *verba*, quæ *res*—*Tristia, mæstum vultum, verba decent; iratum plena minarum, ludentem lasciva—Vergilius* optimè, ad vivum, tempestatem maris sic describit: *vastos volvunt ad lit-tora fluctus* & *Homerus, πολυφλοίσβοιο θαλάσσης.*

1. *SPONDAEI* graves sunt, & tardi, regię *majestatis* pleni, *magnifico* prorsus incidentes gressu; Aptique sunt præcipuè ad *Querelas, luctus; threnodias*; præsertim *Mono syllabi*, qui dissyllabos, & trissyllabos hac in re superant; ut

Tum demum admissi stagna exoptata revisant—

Me me adsum qui feci, in me—&c.

2. *Res grandes*,—Regina ad templū formā pulcherima *Dido*, Incessit—

Monstrum, horrendū, informe, ingens—de Polyphemo vasto illo, et horrendo gigante.

Illi inter sese multā vi brachia tollūt.

Versus iste spectandam ferè exhibet, et audiendam proponit Cyclopum industriā, in fulminibus Iovi fabricandis.

2. DAC—

1. Pedum.

1. Naturam.

2. DACTYLI exprimunt 1. Celeritatem & properationem festinam, ut

— agmina cervi
pulverulenta fugâ glomerant, montesque
relinquunt. Æn. 4.

Quadrupedante putrem sonitu qualis ungula Campum,

— Convellimus altis
Sedibus, impulimûsque, ea lapsa repente
ruinam

Cum sonitu trahit, & Danâum super agmina latè

Incidit— ruinam turris impulse.

At tuba terribili sonitu tara t̃tara dixit.

Sic iste versus iracundæ Didonis impatientiam

Ferte citi flammæ, date vela, impellite
remos.

2. Consolationem, jucunditatem, & hilaritatem ut,

Pone metus, feret hæc aliquam tibi fama salutem; Inde ubi clara dedit sonitum tuba, finibus omnes

Haud mora, profluere suis, ferit æthera
clamor.

Dactylus autem dissyllabus, plus quam trissyllabus, monosyllabus verò maxime hæc depingit.

Si spondeus in primo loco, & dactylus in secundo ponatur, suaviter sonat carmen; ut

Sin absumpta salus, & Te pater optime
Teucrium

Pontus habet——

Aut dispondæus

O digno conjuncta viro——

—Incipiat puer à faciliiori carminis genere, sc. *Adonico* quod constat ex dactylo & spondeo——

2. Connexio inter se, hoc enim imprimis curandū est, ut *Pedes* inter se, quādam quasi *catenā* copulentur aureā—ut
Arte citæ veloq; rates remoq; reguntur.

Sæpe simultares ira morata facit.

Elisiones iccirco (frequentes saltem), ceu *scopulos*, vitare debet; nam carmen inuenustum, deformē, & squalidum reddunt, ut per *salebras* duræque *saxa*, cadere videatur, molliter autem & aprè, sine *asperitate*, & hiatu quod fluit, meritò laudatur——

2. Connexionē pedum.

2. Ad *Epitheta* quod attinet. Versus absque *illis* nudus est, & velut incomptus; crebra igitur intertexi debent, non tamen *otiosa*, usitata, absurda, sed genuina, propria, quæ ex *visceribus* materiæ, aut ipsis argumenti *medullis* eliciuntur, —ut *aeræ*, *pietæq; volucres*, —*pomifer autumnus*——

2. Epitheta.

2. *Epitheta*, ante sua substantiva venustissimè collocantur, ut

Pendula flauentem pingebat bractea crimem.

Aurea purpuream subnectit fibula vestē.
Vestis est, frenato, cæula, pisce Thetis.

3. Quod ad *Clausuram* carminis pertinet,

3. Clausura.

tinet, *Hexametrum* Heroicum in trissyllabo, aut dissyllabo; *Pentametrum* in dissyllabo semper terminandum est—

Et hæc præcipua sunt, quæ scienda, & observanda sunt incipienti Poëtaastro.

1. Exercere.

2. *Exercitulum* pueri qui in Poëtam aliquando evadere velit, constare debet

1. In carminibus

{	A	A	aliorum	{	transponendis
			authorum		restituendis
					reciprocandis.
			Novis suoque arte com-		
			ponendis.		

1. *Transponendis*, quando scilicet luxuriant & confusas, deartuati (ut ita dicā) carminis dictiones, in iustum ordinem redigit, suamq; priorem locum restituit.

2. *Restituendis*, idq; 1. in fragmentis carminum redintegrandis ut,

Fumo nil { sic vana est gloria mundi.
levius { fumi instar gloria mundi.

2. In diversa metri metamorphosis, vel transmutatione, quā inter se, permutantur varia carminum genera, 1. aliquid vel addendo, vel abijciendo, ut

Frangitur ipsa suis Roma superba bonis
Sublato ipsa, fit Iambicum trimetrum

Bonis superba Roma frangitur suis.
& in illo Seneca.

Non est ad astra mollis è terris via.
fit Pentametrum

Non est è terris, mollis, ad astra, via.

2. Facilis

2. Facilis est mutatio in vicina genera, —

viz. car-
minis { Heroici } in { Asclepiadēū
Trochaici } Iambicum.
Phalœcij } Sapphicum.

3 Reciprocan-
dis, vel 1. eodem metro
manente ut *Musa mihi causas memora
quo numine læso, fit carmen retrogradum,
Læso numine quo—*

2. Diverſo, ut *Adam primus Homo,
Crux omni poſſeritati.
Poſſeritati omni, Crux, Homo primus
Adam.*

3. Senſu variato, ut *Abelus de ſe Gen.
4. ait,*

*Sacrum pingue dabo, nec macrum ſa-
crificabo.*

*Cainus è contra regerit
Sacrificabo macrum, nec dabo pingue
ſacrum.*

2. In *Novis* ſuoſpte *Marte* componen-
dis, & hic primum exercitium eſto *Imi-
tatio*, ſecundum *Variatio*, tertium *Tra-
ſlatio Poëtica*.

1. IMITATIO, eaq; videatur in *Centone*, *Parodia*.

1. *Centone*, qui eſt conſarcinatio car-
minum ex membris *Poëtæ* unius, aut
plurium ut *Ænead.* 2. *Eripe me his in-
viſte malis, hæc omnia firma. Ænead.* 6.
Subjecimus tibi exemplum Dialogicum,
* viri jam morituri meditationem.

2. *Parodia*, cum ſeria vertuntur in jo-
coſa

1. Imitatio.

*Amiciſſimi
mei quondā
hypodidaf-
cali G. Bever-
leij cantium-
culam cyg-
neam

2. Variatio.

cosa, vel *contra*, ut

Tanta mo- } Romanâ condere gentem
lis erat } lapsam reparare salutem.

2. VARIATIO, quâ unam rem, nunc
varijs verbis, nunc *varro* carminum gene-
re eloquitur; ut *Virgilius* amnem glacie
constrictû: & *Stockwoodus* in Progym-
nasmate scholastico, unum idemq; disti-
chon 450. modis variavit —

Linque Cupido jecur, cordi quoque parci-
to, si vis

Figere, fige alio tela cruenta loco. &c. —

Et iisdem servatis verbis, hoc solum
carmen centies & quater effertur var è—

Est mea spes Christus solus, qui de cruce
pendet.

2. *Vertendo* Græca in Latina, oratoris
in Poëtica, aut *contra*. : do. Aliquid 1. vel
contrahendo quando res *fusus* amplifi-
cantur—vel 2do. res amplificando cum
brevius contrahuntur, — & hoc quidem
modo, *donec humeri puerorum, bovi sus-*
fecerint ferendo, tollendus est vitulus.

3. Tractatio
Poëtica.

3. TRACTATIO POËTICA, seu stru-
ctura *Poëmatis*, eaq; versatur vel in fusio-
ri stylo, vel contractiori— 1. *fusiori* sty-
lo, *prolix* eq; utpote *Thematis*, *epistolæ*,
ubi omnes partes largiùs exprimendas
persequatur, creberrimas *similitudines* in-
spargendo. 2. *Illustriora exempla* pro-
ducendo, quæ incredibilem offundunt
poëmati gratiam. Imitetur *hic Ovidium*
in *Tristibus*, &c. 3. Et hîc adhibendæ
sunt

sunt *Figure* ; miram enim & verè mel-
leam conciliant dulcedinem. His ete-
nim , *Poëmatia* forma exornatur ac
veluti coloribus distinguitur , floribus
que aspergitur ; inter quas 1 figuræ di-
ctionis

1. *Anaphora* locū } *asseveratione*
habet, ubi *feruet* } *obtestatione*
oratio vel } dolore, vel simili ali-
quopiam patheti-
co affectu.

Te dulcis conjux, te solo
in littore secum—

Te veniente &c.

2. *Epanalepsis*, cum *Pentameter* defi-
nit, ut *Hexameter* inceperat ut

Phœbus adest, sonuere lyrae, sonuere
pharetræ,

Signa Dexam nosco per sua, Phœbus
adest.

Victus amore tui cognato sanguine vi-
ctus.

3. *Symploce*, quæ *acrimonix*, *venu-*
statisque plena est, ut

Quod cessat Phœbæa chelys, quod car-
mine rupto

Aoniæ siluere Deæ, Mars impius egit,

Quod spectis, audax, Musis, petit arma
juventus,

Et volucres premere audet equis, Mars
impius egit,

Quod cernis nullum deserta per oppida
civem,

*Nec campis errare greges ; Mars impius
egit,*

*Quòd ligo, quòd vomer, quòd sarcula,
rastra, bidentes,*

*In gladios abiére truces ; Mars impius
egit.*

4. *Anadiplosis* venusta est, cùm posterior pars Pent metri initium est sequentis Hexametri, ut — *mihî sint toties maxima vota mori, vota mori mea sunt.* — aut sic — *Restant, bella aspera restant.* — Fuit ab fuit utile, tecum Ire, mihî.

Hoc si *crimen* erat, *crimen* amoris erat.

5. *Polypoton*, ut littora littoribus contraria —

Certa fui, certi si quid haberet amor.

*— sedet, æternúmque sedebit, infælix
Theïeus*

2. *Figure sententię, viç. Ecphonesis. — Apostrophe, Apostrophe — &c.*

Atq, *hęc* de tractatione *poëmat*is superioris filo, prolixiori *orationis* stamine.

At verò secundò, *Curtiori* plurimùm stylo acutiora *poëmata* describuntur, viç

1. *Epigramma*, in quo, *dux* pamariz virtutes sunt *Brevitas* & *Argutia*. 1. *Brevitas*, nãm aliquando in *disticho*, sæpius in *tetrasticho* comprehenditur; quo autem *brevius*, eo *suavius*. Exempli præstat *Martialis* & *Owenus* nostras. 2. *Argutia*, ut sit ingeniosum, *sale* & *lepore* conditum — ut *Haddonus* de *Ianâ Dominâ Gray*.

Miraris

Miraris Inam *Graia* sermone valere ?
Quo primum nata est tēpore *Graia* fuit.

2. *Anagramma*, — ut illud de *Iosua*
silve?er a?ay?auuan?oudi?p Verè os
salutis —

{ *Maria Nevila* } nomen.
{ *Alia Minerva* } anagram.

3. *Epitaphium* quod in funeribus est
usitatissimum —

In *Vesbia* miracundam frēminam.
Tres habuit *Furias* quondam, sed *Ves-*
bia manes
ut petijt; *Furias* quatuor, *Orcus* habet.

Post-scriptum.

DVculo huic nostro, galeam fabrica-
vit *Alstedius*. clypeum *Textor* texu-
it, *Thesaurus Buchlai* Poëticus num-
mos, nervum belli, suppeditavit: *hec* tibi
putavimus, *Lector amice*, innuenda, nè
oblatret quispiam illi ex inferis *Cerbe-*
rus, à cuius canino (dixi?) imò *Diabo-*
lico morfu, nihil est ulpiam armatum
satis. —

Lectori Philomuso,
S. P.

*Q*uam mihi jam
moriens legavit
amicus dilectis-
simus, *Ego* tibi
nunc, ut vides,
largior *Animā*

cum *Corpore*. Is, me tunc *Impe-*
ratore, * in iisdem Musarum ca-
stris, arenā Scholasticā militavit.
comes mihi jucundissimus, hypo-
didascalus utpote, tyrunculis in-
feriorum classium fuit *Dux*,

— *quo non prastantior alter*
Ære ciere suos Martemq; accēde-
re cantu—ut de *Miseno* Virgilius:
Ex quo *Poetarum* principe, pede-
stres, hic noster, suas Heroici Cen-
tonis succenturiavit copias. Ob
fimi-

* *Pueritiæ.*

similitudinem argumenti, nos du-
cillulo illum nostro adjunximus
comitem; mentionem enim fece-
ramus de *Centone*, cujus hîc ha-
bes exemplar egregium. *Antor*
ipse *claudus*, incesit, (ut nôrunt
nostrates) sicut *Mulciber* à *μυρμυρὶς*
apud *Homerum*; at carmen *recto*
planè, & generoso ingreditur pe-
de, — in quo sanè ultimo conatu
suo *cygneam cantionem* suavissimè
cecinit — & ut *Entellus* olim *Su-
per* iste noster *Apus* (nullius, nisi
peccati sanguinem sitiens sui, ho-
stis *pijs* infensissimi) *Mundo* in-
super *Diabolo*, & ipsâ *Morte* in
victoriâ ultimo absorptâ, & pro-
stratâ prorsus, — hic victor castus
artemq; reponit.

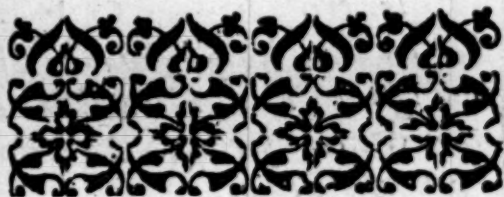
Cesset jam illius famam rodere
dens *Theonius*, sit memoria ejus
in benedictione: virtutes ejus
imitemur, nos, qui militamus ad-
huc in mundo; *fœlix* ille ter et am-
plius *fœlix*, qui desijt militare, qui
cælo donatus, io triumphe, io tri-
umphe Ingeminat--imò hymnos

angelicos, canticum *Agni*, qui lavit suo sanguine peccata *sanctorum* omnia, subinde concinit. Nec oblatret *Cerberus* aliquispiam maledicus, virulenti oris halitu afflans rhapsodiam hanc, aut *me* quia tristes has amici *συντεργαὶ οὐκ ἐγγύη* exequias, è longè insequutus, *trophaum* erexerim, aut *lanrum* quàm meritis est & ipse nexuit, fronti *eius*, sepulchro saltem mortui sic imposuerim inò potius (*Christiane lector*)—

-Vel { *I tu, suis-ve versibus lege illum.* }
           { *I tu & illum versibus eluge tuis.* }

quod humanum, est pium &
 Christianum; iisdemq; con-
 flatur literis, quibus

Guilielmus Beverleius.

Charissimo suo M^{ro}. I. C
Scholæ Lincolnienſis Mo-
deratori — Centonem
ſuum. G. B. D.D.

Mitto Beverleius nequeo quam ferre
Salutem.

N tibi (Chariffime
C.) mei ſpecimen a-
moris; Animam lar-
gior cum Corpore.
Caro querula mea
eſt; Anima diſſolvi cupiens &
eſſe cum Chriſto; mea itidem.
Quoque minus dubites, an non
audiſti (ad Aſtizas) me in arti-
culo Mortis poſitum? Hoc tan-
tū intereſt, Caro iſta vocalis
quidem; poſtra non novit niſi
ſuſurrare. Vñ verbo expediām?

*Me misera torquet Cachexia.
 Forsan hæc legisse juvabit. Su-
 mas igitur, at non sinistra manu,
 nam dextra porrigo. Et valeas
 (precor) feliciter.*

*Cherrie-Willingham.
 Augusti 15. 1628.*

Eger sum, at

tuus sum,

Will'mus Beverley.

Dialogo-

Dialogus

C RO, seu Corpus, & ANIMA.

— *Moribunda Caro, animam
affatur corpus modò relicturam.*

C A R O.

Q Vò mea *Mens* quò deinde ruis?
quò propis *inquĩ*? *Aen.* 4. 740.
Quem fugis? aut quis *te* nostris
amplexibus arcet? *v.* 742
Mé-ne fugis? per *Ego* has lachrymas,
dextrámq; tuam, *te.* 713
(Si bene quid de *te* merui, fuit aut tibi
quicquam 716
Dulce meum) miserere *Domus* labentis,
& istam 717
Oro, (siquis adhuc precibus locus) exue
mentem. 718

ANIMA.

Vixi, & quem dederat cursum *Fortuna*
peregi. *Aen. lib.* 4. *v.* 548.
Mortem

Mortem oro , tædet Cæli convexa
tueri *Aen. 4. v. 447*

Sume hanc *Christe* animam , mæque his
exolvito curis. *647*

C A R O.

Non te noster amor , non te data dex-
tera quondam *Aen. 4. 306*

Nec mortura tenet crudeli funere Con-
jux ? *v. 307*

Non sum adeò informis , nuper me in
littore vidi, *Eclog. 2*

Cum placidum ventis staret Mare ; non
Ego Daphnim

(Iudice te) metuam , si nunquam fal-
lit imago.

A N I M A.

Non ea forma nitens niveâve in fronte
serenus *Maphæi supplem.*

Ille decor , dulcisq; oculorum aspectus,
ut olim :

Iamdudum , infœlix , macie confecta
supremâ, *Aen. 3. v. 590*

Ignoti nova forma viri— *591*

C A R O.

Mille, meæ , Siculis errant in montibus
agnæ; *Eclog. 2.*

Lac mihi non æstate novum , non fri-
gore defit.

A N I M A.

ANIMA.

Sed quid tu hæc autem nequicquam (*ingrata*) revolvis? *Aen. 2. v. 100*

Non pacem hæc conferre queant, placidamve quietem. *Maph. supplem.*

Quin potius palmas (tua grandia cimina deflexis) *Georg.*

Tende, petens pacem, & placidum venerare *Iehovam*

Namque dabitur veniam *votis*, irasque remittet.

Tolle moras; hæret lateri lethalis arundo *Aenead. 4. vers. 72.*

CARO.

Hei mihi! namque mori miserum est! — *Aen. 2. 136*

Non mihi jam patriam antiquam spes ulla videndi *137*

Nec dulces *Natos* exoptatumque *Parentem*.

Ite meæ (quondam foelix pecus) ite capelle. *Eclog. 1.*

Non ego vos posthac (vividi projectus * in antro)

* De rito loquens homines.

Dumosa pendere procul de rupe videbo.

Hei mihi! quippe mori miserum est —

ANIMA.

ANIMA.

Vsque adeóne mori miserum est?—

Luctus, &, in *vivis* posuere cubilia,
Cure; *Aen.* 12. lib 6

Pallentesque habitant *Morbi*, *tristisq;*
senectus, *vers.* 273

Et *Metus*, & *malesuada Fames*, & *tarpis*
Egestas. 274

Tum *consanguineus*, *Lethi* sopor, &
mala mentis 275

Gaudia, *mortiferumque*, *adverso* in li-
mine Bellum. 277

Atque adeóne mori miserum est?—278

Ecce *inventata quies*, ecce illi *extrema*
malorum, *Maph. suppl.*

Aerumnis *factura* *modum*, *acceptissi-*
ma *semper*,

Atque *optata dies*, & *nescia fallere*
vita!

CARO:

O tantum liceat *mecum tibi* *sordida*
rura, *Eclog.* 2.

Atque *humiles* *habitare Casas*, & *figere*
Cervas!

Suspiratque, *imóque* *trahit de pectore*
vocem. *Aen.* 1. v. 380

ANIMA.

ANIMA.

Desine fata Dei flecti sperare precando.
Aen. 6. ver. 375

Fata vocant, conditq; natantia lumina
somnia. Georg. 4

Nobis parta quies, nullum maris æquor
arandum : Aen. 3. ver. 496

Atque ego (Dijs placitum) nunc, ô nunc
poscor Olympo. Aen. 8

CARO.

Aggredere ô magnos (aderit jam tempus)
honores. Eclog. 4.

Chara Dei soboles, magnum Iovis in-
crementum.

At, quocunque ruis, nos & rape in om-
nia tecum. Aen. 2. ver. 672

Est hic, est animus lucis contemptor, &
istum. Aen. 9. 203.

Qui vitæ bene credit emi, quò tendis,
honorem. vers. 204.

ANIMA.

O dulcis conjux ; non hæc sine numine
divinæ Aen. vers. 772

Eveniunt, nec me hinc comitem aspor-
tare Creusam 773.

Fas, haud ille finit superi Regnator
Olympi. 774

CARO.

C A R O.

Hic tamen *hæc* mecum poteris requies-
cere nocte. Eclog. 1

A N I M A:

Desine *mæque* tuis incendere, *tæq;* que-
relis Aen. 4. 359

Haud pater ipse velit summi regnator
Olympi Aen. 7. 376

Sed cape dicta memor, dui solatia
casus; Aen. 6. v. 376

Frigida quàm mors primùm animâ se-
dlexerit artus, Eclog. 5.

Continuò insuetum mirabor limen
Olympi,

Sub pedibus nubesque, & sidera clara
videbo,

Permistos *heros*, & ipse videbor ab *illis*.
Nec *me* damnatam sperabunt *Tartara*
Mentem. Georg.

* De Corpore
loquitur.
Resurrectio.

Interea placidâ compostum * *pace* qui-
escas. Aen. 1.

Ad patrios tandem (longo post tem-
pore) fines Eclog. 1

Pauperis & Tuguri congestum cespice
culmen,

Scilicet (*ete. nûm felix*) ad tarda re-
vertam Aen. 6. v. 724

Corpora, Perpetuum dehinc convictura
per ævum: 725

, Nos

Nos pater ipse deum Sceptri donabit
honore, *Ceiris.*

Huic quoque nec metas rerum, nec tem-
pora ponet: *Aenead. I*

Imperium sine fine dabit —

Iamq; vale; interea tua molliter ossa
quiescant. *Aen. I*

Hæc ubi dicta dedit, lachrymantem, &
multa volentem *Æn. I. v. 287*

Dicere, deseruit, tenuesque recessit in-
auras. — *288*

*In perdilecti sui, G Be-
verleij centonem, cento
Elegiacus.*

SÆpè jacens ripâ, deslere Caystrius
ales

Dicitur, ore, suam deficiente necem:

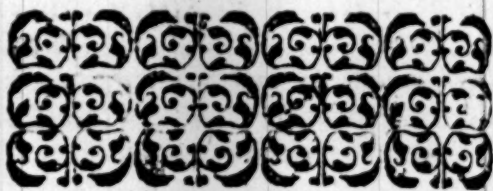
Sic Tu, Centonem modulans ita suavi-
ter istam

Fecisti, tacitum nè tibi funus eat.

*Trist. libr.
5. Eleg. 1.*

I. C.

In

In eundem

Idem.

Sic pia *Mens* divina sapit ! sic cogitat
ædes

Æthereas, cœlûmque rapit violenta !
supernam

Sic fitit, ardet, amat, sperat, spirâtque
salutem !

Sic vivens, mundo moritur ! sic mortua
vivit !

Utque apis è nocuis ; sic *Vatum* in-
suavibus herbis

Mel fugit cœleste, docens mysteria
Christi

Virgilium cantare, * *pius*.

* Autor hic.

* Anagram-
mata 5. de
Guilielmi
Beverley.

—— * *LVGEBERE MVSI*

VEL VILI, fac ilésq; tuum decorare se-
pulchrum

Conveniet *Guilielme* tibi——

—*Va*

— Vx VERMIBVS ILLIS

Vx LVGE, planctū ēre mihi — sic VER-
SIVS ILLVM

I m ELUGE: — ILLVM I-VE suis LE-
GE VERSIVS aiunt.

Lugeo quando lego, lugebit quisque
legendo.

Cygnæum sancto modulatum pectore
carmen.

LVGEBERE MVVIS BELLE nunc Vive:
triumpha

Militia est finita tibi. Sic itur ad
astra

Syncerâ pietate! Fide victoria nobis
Immundum adversus mundum, Sata-
nâque paranda.

Per varios casus, per tot discrimina re-
rum

Tendimus in cælum! sedes ubi fata quie-
tas

Ostendunt; illic fas regna resurgere nobis.
Aspera tum positis mitescent sæcula
bellis.

Non galeæ, non ensis, erunt; sine mili-
tis usu,

Mollia securi celebrabunt otia Sancti.

Ad quæ, deducant Nos, loca Christus, Amen.

Aenead.
lib. 1.

Ovid. Met.
lib. 1.

QVE-

Q V E R E L A

APOLOGETICA

ad Lectorem Bene-
volum.

a Tuum Do-
mine est bo-
num, tua est
gloria. Qui
enim de bono
tuo, gloriam
sua quærit, et
non tibi qua-
rit, hic fur est
et latro, et se-
milis est Dia-
bolo, qui vo-
luit furari
gloriam tuam.

Qui enim
laudari vult,
de tuo dono,
et non querit
in illo gloria
tuam sed suam,

hic licet propter tuum donum laudetur ab hominibus, à te tamen vi-
superatur quia de dono tuo, non tuam sed suam gloriam quæsit. Qui
autem ab hominibus laudatur, vituperante te, non defendetur ab ho-
minibus iudicante te, nec liberabitur condemnante te. August. Soliloq.
cap. 15. b Parvus sum, nullus sum, alium n. c spero, nec spero :
OÛTIC ē μOÛI 20 VOÛI ē Δ — Od. 15. n. c Quicquid in me est bo-
num, id omne tuum est domine — non mihi sed tibi fero ac-
ceptum.

T que sic, hac, ut vides,
quarta nunc vice, pa-
ceriles istæ minutiz,
Formula Oratoriz, in
lucem prodeunt, (Dei
O. M. singulari bene-
ficio, cui igitur soli, (a) omnis æter-
num esto gloria, ipse enim nec sum,
(b) nec possum (c) aliquid:) quas quo-
niam avidius undique arreptas, à tyro-
nibus scholasticis, primum vidimus;
prioris tres Editiones, pro modulo si-
gillatim suo locupletavimus. Hæc verò
ultimâ nostrâ curâ, & culturâ demum,
illud ecce opusculum, in hortum jam

succrevit

succrevit *Oratorium*, quem selectioribus *plantis*, herbis salubribus, suavissimisque floribus *arearim* levimus; unde aurea mala, florum fasciculos, *thymum* pariter ac *ceram* legant scholastici—*sua quâ liquentia mella*

Stipent, ac dulci distendunt nectare cellas.

Quod si ab *Horro* *Oratorio* in *Musarum* ulterius *Parnassum* cupiant conscendere, en porro *Ducem poeticum*, privatis olim *tyronibus* conscriptum, quem nunc *emeritum*, *rude* donavimus, *Apoſtineæ* *juventutis* comitem.

Vides *Lector*, ecce vides animam in me satis liberalem, (quidni enim *Meipsum* apud te commendem, cum tam malevolos possim, invidosq; vicinos habeam) *promi* (d) magis quam *condi*, * gravatum non deferentis in pubijum, vel *micas* duas, (e) quicquid tandem aut quantillum penes me, aut in penu fuerit (cui valdè est curta, *fatebor enim*, *supplex domi*) quod *tibi* tuis-ve, vel *prodesse* (f) queat, vel *delectare*.

Non nobis certè solùm nati sumus, pro *patris* salute, proq; patria *salutis* (g) nullus non labor subeundus est: Me, quod attinet, (qui omnibus quàm potui

Virgil.

d *Vs avidus*
ſervator im-
probum nugo-
rum malum
ocul. are quâ
condere. Au-
ſon. Ecyl.

II.

* *Vilè latens*
virtus, quid
enim submer-
ſa tenebris
Proderit?—
us lyra qua
retinet, vel

qui non conditur *areis*— e *Marc* 12. 42. f *Vs prodesse plu-*
ribus poſſem, nullus mihi per totum dies exiſt, partem noctium ſtudijs
vendico, non vado ſomno, ſed ſuorumbo, & oculos vigiliâ ſatagor,
cadenteſq; in opere detineo— *Senec. Ep. 8.* g *Thom. Episc.*
Covetur. in Ep.

ſtudijs

h-Ego cupio
in te omnia
transfundere,
et in eo gau-
deo aliquid
discere ut do-
ceā. Nec me
ulla res dole-
stabit, licet
eximia sit et
salutari quā
mihi uni scis-
sus sum: si
cū hac excep-
tione detur
Sapientia, ut
illā innotam
teneā, nec e-
nunciem, rej-
ciā. Sen. ep. 6
*Cato Major
apud Cicer.

* In Colloq.
famil. opere. 1
i-Nulli pars
amula defuit
unquā Que
gravi obstre-
peret laudi,
stimulusq; ma-
lignus, Facta
sequebatur
quāvis inger-
tia iuvor.

Claud. lib. 3.
k Scio ego
quā scripta
sunt si palā
preferantur,

multos fore qui vitiligēt, sed ū potissimū qui vera laudi expertes
sunt. Eorū ego orationes sōto praterstare. Cato Censor. apud Plin.
l A detractōne neminē esse immunē nisi qui nihil scripserit. Tit.
Ep. Covent. *Canu in praelepi senu non edit nec boves patitur ra-
men. m-Lex habet istud

stadijs (n) votis, conatibus, non inutiliter
vixisse cupiēri; ut divinum illum ali-
quando ethnicum* vixisse, uti spero non
pænitebit olim, quum ita me vixisse me-
minerō, ut frustra me natum esse, non
existimem.

Vsq; tamen adeo grassatur in terris,
& debacchatur passim, furijs comitata
efferis, ū Διαβολή, (quod Magnus ille
Erasmus* olim conquestus est) ut nihil
uspiam tutum maneat, à sycophantarum
morsibus (i) maledicentissimorum (ho-
minum dicam an belluarum?) delatione
(k) dilaniatione. Inciderunt scilicet tam
hæc (l) quā alia nostra opuscula, in li-
ctores quosdam (potius quā lectores) &
carnifices, fame, siquā uquam fuit, in-
nocentiæq; meæ, misera invidie* man-
cipia, rabiosos detractores, qui omnia
mordicūs arripiunt, nequiter sugillant,
conculcant miserē, milleq; convicijs in-
dignè lacerant.

Quos ego ceu latrantes caniculos cum
contemptu præterite, imò silentio perti-
naci quietem ab irrequietis redimere, sta-
tuissē serio, (m) nisi in audieram, longē
latēq; increbuisse, importunas istorū cri-
minationes, quas quidem turpe patabam

Et dici potuisse, et non potuisse r. felli—

Nam quod scurræ isti nascutuli obste-

puere passim, quod *formulas* hasce, sannis
posticis; & sarcasmis exce. è e, quod *ge-
nuinum fregit in illis* horum *invidia* (quas
infra invidiam * subsedisse sperabam;) *inclamando sæpius pueriles esse ineptias*,
frivolas nugas, *repundia*, meras *affanias*,
ignaviæ scholasticæ *illecebras*, unde ac-
creverit plùs multò detrimenti, & in-
commodi studiosis, quàm emolumenti
uspiani; (facere enim ut otio torpescere
malint, hebefacto acumine, inventione
sopitâ, & retardatâ, *pigri pueri*. cùm ha-
beant hinc quas prætexere possunt *for-
mulas*, nullâ arte, nullâ industriâ suâ
conquisitas:) — *Respondeo*, esse reverâ
ineptias, nec me aliud unquam honorifi-
centius de *illis* sensitse olim; nec tamen
adeo ineptas, ut alicui non intersint u-
sui apud *pueros*, quos ineptire, aliquoties
permittitur: *utilibus* haud refragabor
ineptas studiis; cothurnuli *Herculis* pe-
dibus non induendi—

2. *Pueriles* porrò, esse non diffitebor,
solis nempe pueris concinnantur, sunt
tantùm *formule*, quibus balbutientem
adhuc infantiam, (a) ad numeros, ner-
vosq; *oratorios* efformare studij. Nec o-
peram in *his* meam *luisse* me prorsus,
autumo, nisi forsitan auribus blandian-
tur meis, qui gratias *mibi* plurimas, eâ de
re egerunt sæpius; literis insuper ad me
missis, conatum hunc nostrum, *sibi* suis-
que, non semel gratulantibus. Quòdque
certif-

*Nostri, genus
belli, Furias
omnes; ma-
lorum Maliti-
am, et abbas
tolerando
extinguere
vises Prud.
Ply homach.
* Qui se mi-
rantur, in il-
los Virus ha-
be, nos hac
novimus esse
nihil. Mart.
ls 13. epigr. 3.*

I.

2.

*n = Consilium
enim nostrum
non est ecc
ducere conari
quis regiâ ipsi
nôruis sed i-
stos tantùm qui
atatu, erudi-
tionisq; dese-
ctu, manu ad-
huc indigent
alienâ, et face
qualiscunque
mea in istius
rei tenebris
invari pos-
sunt—*

certissimi *mibi* est & apodictici loco argumenti, cum fructu saltem mediocri *istas* legi, septem jam ferè millia (*Deo* gratias) palam divendita, in studiosulorum manibus teruntur passi n.

3. Quod autem plus inde obvenierit discipulis *suis* detrimenti, serio est quod lugeam:—Sed *quo* tandem modo? *cujus* istud contingit vitio? Cere non *meo*, sed otiosulorum *puerorum* indigentia; oscitantium forsitan pædagogorum incuriâ, qui usu in *harum*, nec noverunt *ipsi* nec demonstrant *suis*. Sin verò sint adeo prorsus inutiles, aut noxia *pueris*, cur *suis* non interdiciuntur protenus, & scholis exulant? Ego pi nè neq; *suam*, neq; *li-* orum emendicavi uspiam, aut ambivi suffragium? Cur *isti* igitur superciliosi *magistrelli*, (o) utiliorem *ipsi* non navant operam? cur nihil adhuc parturiunt istiusmodi, cui demùm *nil in terris simile* aut *secundum* videatur? aut cum *rana* (in fabulâ) rumpunt *sibi* ilia, in conatu aliquopiam utiliori?—

—an erit qui velle recuset

Os populi meruisse et cedro digna locutus
Linqueret—

Facillimum quidem est, & fuit semper, alienum opus reprehendere, sed non perinde facile, aliquid simile, ut prestantius (o) conficere: *μωμεῖ δὲ πάλιν, μ. μεῖ δὲ δὲ χαλεπώτερον ἔστι.*— Nec me adeo clam est, homines nequam, re-
bus

o -Ego quod
petui id feci
nec impedio
si quis in eo-
dem curro
curret ad pal-
mam-- Lipsi
in Tacit.

Perfi.

p -inert pro-
fectu ac mi-
serum est
ingenium cui
non plus po-
terior dies
quam prior
affert. Lu-
dov. Viv.

bus etiam optimis in perniciem tuam *ſui*,
tum *aliorum* abuſuros? nonne *utrum* in
ebrietatem, *cibus* in crapulam, *veſtes* in
ſuperbiam, imò ſalutaris Dei gratia, in
laſciviam vertitur? Proinde neq; mirum
eſt, ſi *araneæ* tales, exugant venenum ex
dulciſſimis floribus; nihil præter morcæ
ſuum faciunt ſi fremant, frendant, grun-
niant, latrent Momi, *iſti*, rudesq; inagi-
ſtelluli, aliorumq; famam, & bene meri-
ta jugulent nequiſſimè, *malè loquuntur*,
quia bene loqui non didicerunt, taciunt non
quod mereor, ſed quod ſolent. Verum ſi
tumidi *iſti* montes ſint ſive *colliculi*, ſui
fortulas cerebelluli parturirent aliquan-
do * tandem; Mures æquè forſan ridi-
culi, nascerentur, libelluli æquè illepidi,
ac *mihi* nunc; quos alij pleriq;,, fortassis
Ego ipſe (ſalvâ reverentia tuâ *Lector*) * a-
nitergij nonnunquam loco habiturus
ſiem. (q)

Inducant nos in ſcenam, cœlum terræ
miſceant, habeant & *noſtra* pro ludibrio,
nec hoc me hilum movet cum noverim
doctiores, ſanctioresque paſſim viros,
(quorum *ſcripta* magno cum bonorum
plauſu lucem viderant) ſibilari, ab *iſtis*
nebulonibus & explodi: quique novit
unquam *Socratem*, *Ariſtodem*, *Caronem*,
&c.—*iſtæ* hoc quod aio, non poſſunt peni-
tus ignorare. Quocirca ſi *ſungetiſti*, horti
noſtri Oratorij carpere non deſtiterint
aut faſtidire polyanthemata, lappagines,

R

roſas

* *Corpora vel
moſi noſtra
vel eadē tua.*

q - *Scombras
motuſia &
ſhu—Perſ
Satyr. 1.*

* --Nec me
ut mereatur
triba labore
(consensus
paucis lecto-
ribus. Hor.

* Prov. 27. 4
q. d. e. h. d. s. t. a
isti (sit mihi
fas audire
loqui) factis-
simos, flexa-
nimos, p. n. o.
t. s. i. m. o. s. q. u. o.
d. i. s. i. m. o. s. q. u. o.
c. o. n. s. e. n. s. u. o. r. e. s.
v. e. l. l. i. c. a. n. t. , c. o. n.
p. a. r. e. m. o. r. t. u. o.
d. i. c. o. s. ; h. o. n. e.
s. t. a. , p. i. a. , u. t. i.
l. i. a. , b. o. n. a. i. n.
q. u. i. u. n. t. t. r. a. b. i.
d. i. s. s. e. , s. e. d. a. s.
s. i. d. e. r. a. m. i. n. i. l.
l. i. s. L. o. g. i. c. a. m. ;
l. o. g. i. c. a. m. q. u. a.
s. i. c. a. l. l. e. r. e. n. t.
p. a. u. l. o. a. c. c. u. r.
a. t. i. u. s. — t. u. n. c. ,
t. u. m. , s. c. i. n. t. e. d.

rosas & lilia sparsim germinantia, suis
perro porris, brassicis, sapathis cynori ho-
dis liberè vescatur, ut * *similes* sic habeant
labra laetitia: (serenda tamen illis suade-
re hellebori aliquot domi, jugera, ut vir-
tutem amplius, & p. os *aliorum* conatus
non reprehendant:) sin autem delicatulis
istorum palatis, *betæ* nostræ (insipidae
nimirum) parum sapiant, Ego ut ingenuè
fatear (quod *Allyatten* illum facere jube-
bat olim *Bias*) cepas suas edere permit-
tam, imò & *resim* si velint, unà capere.

At verò (quis coram *invidiis* stare po-
test *) en *Hydram* Lernæam! uno scilicet
emputato *calumniæ* capite suppullulant
alii: aliud morosum & aculeatum ge-
nus homunculorum acerbo planè felleo-
que animo exclamat in *me*, ceu stigma-
rium q. endam *sacrilegum*, aut fratri-
dam, turpissimum furem, *plagiarium* ne-
quissimum, (quod secretis passim mussi-
tant in anulis) *absurdè*, impe itè, & *im-
methodicè* (q. disposuisse plurimam, in *Ec-
clesiasticâ* quadam nostrâ, seu *concionan-
di* methodo. In quâ calumniâ abste-
gendâ, refellendâ, *tuam* deinceps æqui-
tatem (*lector* benevole) appello, tuamque
imploro supplex humanitatem, patienti-
am, tantisper dum res uti expedita fue-
rit paucis audiēis.

Edideram sanè (*tratis*, uti reor, *Musi*,
genioq; *siquistro*) nuper, publicitatis, *Ora-
toriam* quandam *sacram*, majori cuidam
operi

operi meo, Oleo nimirum *Sacro*, è divinis
Scripturis expresso. appendiculam; *cujus*
neq. stamina negligia, pro meis vendit
re, nè per somnium quidem cogitavi un-
quam: quod cuivis ingenuo Lectori pa-
tebit facile, ex disertis ipsis Epistolæ
verbis, in hunc modum — (m) “ *Cenone*
“ *veris ex varijs θεοπνευστων α'ρσων*
“ *purnuris consarcinatiis, sermonibus pab-*
“ *licè habitis observatum, scriptisq; er-*
“ *dem passim argumento tractatibus sele-*
“ *ctum.* Proinde quod de *Politicis* suis
“ *pertibè Lipsius*, in opere isto verè dicere
“ *possum, omnia nostra esse et nihil.* —

Præterea notæ marginales ad literas
istas (b) (c) & (e,) argumento esse pos-
sunt, me, alienum tunc agnovisse opus,
nec *authorum* nomina, ullo dolo celavisse
— (b) “ *accipe igitur opusculum de in-*
“ *connexis continuum, de diversis unum,*
“ *de alieno nostrum.* * — (c) Est enim be-
“ *nignum ut arbitror, & plenum ingenui*
“ *pudoris, fateri per quos profeceris* † (e)
“ *Obnoxij profectò animi, & infetidis*
“ *ingenij est, deprehendi in furto malle,*
“ *quàm mutuum reddere.* *

Certè absuisse mihi longè, plagij
omnis studium, aut de alienâ purpu-
râ superbiendi, (r) sanctè dejerare co-
ram vel ipso Deo cordium scrutatore au-
sim: imò novem de eodem argumento
Scriptorum nomina: apposuisse margini:
Kerckermanni, Zepperi, Alstedij, Amesij,

m *Oratoria*
Sacra. pag.
471.

* *Auson. de*
Cenon sup-
tial.

† *Plin. scind.*
praf. Nat. hi-
stor. ad Ve-
spas.

* *Plin. praf.*
Nat. Histor.
1. *Nec alios*
debiâ suâ
laude funda-
re, aut meipm
suavis colo-
ribus insigni-
ro velle.

* Batcombr-
ens. in agro
Somersetes.
oni valde
multū debeo,
tam ob appro-
bationem ab eo
phraſeologi-
am noſtram,
quam ob
notas Ec-
cleſiaſticas—
in Viri exar-
tiſſimi iudi-
cy, undiquaq;
doctiſſimi,
mihi; nunc
et olim ſuo in
me merito
perdiſtiſſi-
mi. cuius ego
notis uſus ſū
praecipue in
uſibus, quos
tamen non
tam accurate
inſequutus
ſum ut ille,
in elegantif-
ſimo, & ple-
niſſimo illo
tractatu quē
nuper in ve-
ſtigiis ſuis

de. c. 1. 1. 1.

nam in totis
meis operibus tydū cum mandaret: diceret Lector, omnes ſcriptores,
praeter illo, in hoc argumento ſordere proſtratus. Sed nota, quae Ego
vidi etiam pauca, longēque alia, quam nunc ſunt. Utinam expe-
ctationis mea, tua, precibus noſtrū vilius ſatisfaceres.

* Quibuſdam canibus ſuū innatum eſt, ut non pro ſeris, ſed
pro conſuetudine latrent. Seneca, de remedia. fortuit.

Perkinſij, Barnardi, * Chappelli, (m) Wil-
liſij, Becketi, Vicariſij & Eraſmi demum
Roterod. Eccleſiaſt. ſeu de ratione concio-
nand.—Sed quo ſato meo planē nescio,
vel deleta ab alijs, qui manuſcriptum
viderant in Typographio, & bibliopolio
(viderant enim multi, & hanc illis, licet
abſens indulſeram libertatem) vel ab ip-
ſis forſan autoribus fuiſſe; quorum ali-
qui in vivis jam ſunt: quibus ingenuē
fatebar coram, eorum me uſum operā,
multoſq; ſeriatos limbos, ē ſuā tela ex-
traxiſſe; quos probē memini ſuaſiſſe mi-
hi, & rogāſſe obnixius, ut eorum ſaltem
parcerem nominibus— Iſti ſua, forſan
& ceterorum expunxerant nomina cum
eſſent poſtea Londini, ut & alia inſuper
multa per totum phraſeologie noſtrae,
opus; ſic ſamae interim ſuae conſulentes,
magnam mihi, tum invidiam, tum inſa-
miam conſlaverunt obiter.

Taceant iſti igitur clancularij dela-
tores, ſuſurroneſ nihil niſi fel & atrum
virus ſpirantes, deſinant ſaniem exuſtare
ſuam denuō; deſinant, * ceu canes timi-
diſculi caudā adblandiri coram, ne gry

quidem

quidem hircere audentes apud me, quavis à tergo latent vehementius: prodeant ad faciem, carpant, redarguant, accusent modò *præsentem*, imò condemnent liberè. Certè novi me hominem esse plurimis erroribus, vitijisque grandibus obnoxium, (*Domine quis novit quoties peccaverit?*) perlubenti autem pacatòq; animo, gratias illi maximas agnoscerem, qui me vel in moribus, vel scriptis laplantè admoneret candidè — Interim (ut *Augustinus* olim*) velim ita reprehendât apud alios, ut non taceant apud Me.

Calumnie enim hujusmodi clanculum dissennate, animû planè virulentû, nec christianû candorè sapiunt. Cur enim fratre odere suû in corde,* sugillant ore nec de erratis eum candidè admonent? Cur fratrum suorum nuditatem malevolis exponunt deridendâ (ut maledictus *Cham*?) (o) Cur censuras suas (p) & cruciâsmos clandestinos dispergunt, nec ut vivos vellicent solos, sed & mortuorum scripta, imò sepulchra suffodiant impiè? Si *isthæ* pietas, hæc si sit charitas, quid tum perfidia, quid-ve calumnia? — hæc fierent si testiculi vena ullâ paterni, Viveret in nobis? — Obrectatores istos si forsâ aliquid scripsissent publicè, æquè laturos

Fiat Aristarchus, incompositus allinas agnum Transverso calamo signum — Hor. Poet.

— Visus nomen suum nascitur, optimus ille est Quis minus viri videtur — Hor. Serm. lib. 1. Sat. 3.

— αὐτοὶ ποιοῦντες καὶ τῶν πᾶσι καὶ τοὺς θεοὺς τὴν εὐαγγελίαν, ἐπειδὴ ἀμαρτάνουσιν, καὶ ἐστὶν ἀνὴρ ἀβύλος, ὃς ἀνόλογος ὅς τις ἐκ κακῶν ποιῶν καὶ καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀκρίβητος πᾶσι

Daphnol. Antig. Ama & objurga ut lubes. Aug.

nym Epist. 19. * Lev. 19. 17. o Gen. 9. 22. p Patrum esse jamuria: quod olim adolescentuli facere consueverant accusando illustres viros, suo nomini famam quærere. Hieronym ad Aug.

q *Aliena vi-*
sa in ocula
habemus à
tergo nostra
sunt. Nihil
aliena luxu-
ria ignoscit,
qui nihil sua
negavit, &
homici de ty-
romus tras-
citur ad punis
furti sacrilo-
gi. Facies
nos modera-
tiores respo-
ditus nostri si
consuluerimus
nos. Nun-
quid & ipsi
talē aliquid
omissimus?
nunquid se
erravimus?
expeditio no-
bit ista deo-
nare? Senec-
de Ira. lib. 2.
in Matt 7. 12
2. - Apes de-
bemus imita-
ri, ut quacun-

esse non existimo, (q) si quis eos clande-
 stinis afficeret convitijs, aut videndos a-
 lijs, rodendos-ve exponat. Cur igitur al-
 teri id faciunt, quod sibi fieri nollent?
 hæc enim lex est illa basilica, quā Chri-
 stus inculcat suis; (n) & hac saltem x-
 quitate non indignus videri ego poteram,
 ut me tam atrocissimi criminis admone-
 rent prius, nec tam odiosis nominibus
 palam incescerent, qui, seu plagium odere
 seu Pelagium, sciunt & me odisse pariter.

Annon licuit olim, semperq; licebit
 aliorum frui laboribus, (s) alterius de
 lumine, lumen nostrum accendere? Non
 erat mihi animus *Notas* illas *Ecclesia-*
sticas quas privato destinaram usui, foris
 emittere, (utinam non emiseram!) do-
 nec importuna effugitatio amicorum (t)
 (haud facile scio an inimicorum in hac
 re) mihi extorserat, aperte ingenuitatis
 homini, qui nihil *meis* negare soleam;
 Nedum velle, tandem (quod vituperones
 illi blaterant tamen) alieno furtim mel-
 le, nostras *Oratorias* distendisse cellulas:
 istius utpote *metodi* versio (de quā tam

quo ex diversa lectione congestimus separare, melius animi distincta
 servantur: offenciamur illi fideliter & nostra faciamus, ut unum
 quoddam fiat ex multis, sicut unus numerus sit ex singulis, cum mi-
 nores summas et assidentes, computatio una comprehendat. Senec.
 Ep. 85. 2. -- Quod in exponendo opusculum meum amore nostri laboravit
 & studio scriptura: rudia & inchoata ad usum privatum, quā
 sine metu, arcana securitate fruerentur, proferre ad lucem caligantia
 coegerunt; varocundia scilicet mea solum concupiscunt. Auson.
 Paulo.

indigne

indignè vellicor) mea fuit, transtuli Ego (ut olim ille) è vernaculâ bonâ, in latinam non bonam: ac proinde, ut *Fidentinus* apud Poetam, *Mulè dum recito, incipit esse mea.*

Apagésis igitur maledicentia, (u) apagite canes rabidi, qui cum loqui potestis, maluistis allatrare prætereuntes; *Me* quod attinet hæc in re, pro nihilo habeo ab *illis* sic damnatum iri habeo neq. jam absolventem intus instar mille testium conscientiam; atque alio mox tribunali omnes sistendi sumus, (x) ubi exigetur à singulis ratio, etiam omnium calumniarum sermonum &c.—Ferenda sunt interim dignissimis *Dei* servis, (y) multa indigna; quomodo igitur eveniret mihi aliter? Nonne doctissimi scriptores, poete, historici, suos habebant olim *Mastigas*, *Zoilos*?—Nonne *Ambrosius*, *Chrysostomus*, *Augustinus*, *Hieronymus**, imò & *Christus* ipse, omnigena convitia & opprobria perpeffus est?

Ignoscas acerbitati, si qua fuit mea; *Lector benevole*, in sterquilino hoc refodiendo, venenata invidiæ spicula retundendo, maledicorum ora fineto suo obstruendo: (p) indignitas certè crimi-

u - Trocul
atra recedas
Invidia, as-
que alio li-
venia pello-
ra flectas—
Statius Sylv.
lib. 4.
x 2 Cor. 5. 10
y -- Quibus
generosus ille
sanguis in
præcordijs
convaluit, be-
nefaciendiq;
ultum iuvaf-
andor, — ut
peritumq. an-
porius ad a-
ternitatem
ipsa invidia
pessando quâ
irent; neque
enim melius
heredes, quâ
per nebulosâ
humeros in
celum affur-
gere. — Heinf.
* — Itaq; li-
cet Hydra fi-
bilet, videretq;
Sion inco-

da iactet, nunquam meum (iuvante Christo) fletus eloquium,
etiam præcisâ lingua balbusset. Legant qui volunt, qui nolunt ab-
jiciant, præstent apices, ligent calumniantes. Hieron. ad Domi-
nion et Rogat. p. us dei omniſque. Tit. I. I.

*Rom. 12. 21

*Iob 5. 27.

nationis mihi, præter meritum ut vides meum, intentatæ, torrente me suo invitum abripuit, violenter. Nolum certè Ego, calumniatorum opprobria, (ut Diogenes olim Platonis superbiam) majori contumeliâ illis exprobrare; nam *in edicendo vincere est vinci*; & Christianæ mansuetudinis esse cenſeo *non vinci à malo*, * sed malum bono nostro superare. Vale. Deus tæq; bonosq; pariter omnes, à flagello * lingue maledicæ, sub alarum suarum umbraculo abscondat semper. —

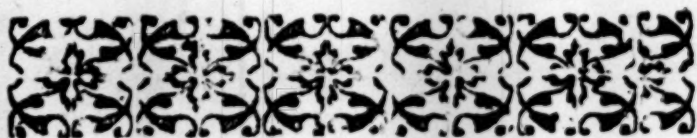
Quod ad errata Typographica spectat; si qua irrepſisse iterum compereris, in hac etiam quarta editione, amici è queso ut emendes, neq; prælia cum prelo peritæ geras. Absentia fortassis mea, (authoris) qui per centena, (aut super) passuum millia, à typotheca absuerim; occasionem illi est datura (quantumvis cauto) quo tamen vitio pauci admodum peccant, (utinam illi quibus sacrorum Bibliorum, Græciq; Testamenti impressio demandata est, sæpius fædè non hallucinarentur) ut aliquand' forsitan invitus impingeret. Nam quod de prælio passim proverbiaſcit (sanguinolentam, viz. esse pugnam unde nemo fugit,) idem plerumq; accidit in prelo; nonnulla, ipsam (tamen si cento-

centoculum) Arguta fugitura sunt errata,
 ne supra mortalitatem istam sapere vi-
 deamur. Humanum enim est errare. Tu
 autem pro humanitate tua (humanissime
 Lector) ignoscas queso Homini, emenda
 quæ reperiis alicubi menda, & scopum
 Authoris, Tux (scilicet) publicæq; uri-
 litatis desiderium, magnifico.

Vale.

Post-scriptum.

SED & hoc tibi innuendum (Lector be-
 nevole) secundam præter grammata-
 ticæ editionem, longè longèque accura-
 tiorem, jam esse in manibus typographi,
 quam mox in lucem denuò emittendam
 expectes. Rursum Vale—

INDEX FORMVLARVM

Alphabeticus.

A Brumpendi. pag. 165	Culbandi. 288
Accusandi. 258	Dandi literas 337
Admirandi. 257	De'endendi. 288
Affectus movendi. 151	Dehortandi 287
Allegandi Authores. 113	Deliberandi. 301
Asserendi. 260	Deprecandi 278
Attentionem perendi. 40	Disputandi. 279
Benevolos faciendi. 36	Distribuerendi. 93
Brevitate excusandi. 296	Dividendi. 93
Causam rei proponendi. 97	Dubitandi. 279
Citandi & authores 113	Epanorthoseis. 327
di & exempla. 103	Exclamandi. 289
Commerdandi. 260	Excusandi. 293
Compellendi. 29	Exempla proponendi. 103
Conciliandi. 36. 262	Exordiendi. 31
Concludendi. 143	Exponendi. 87
Confirmandi. 95	Expostulandi. 280
Confutandi. 134	Exprobraudi. 299
Consolandi. 313	Gaudendi. 265
Consulendi. 283. 312	Gratias agendi. 271
Continuandi 164	Gratulandi amici reditum
Contrarium inferendi. 101	inopinatum. 287
Conviciandi. 303	Hortandi. 283
Corrigendi. 327	Illudendi. 302
Criminandi. 264	Inscribendi. 339

Infirmi-

Index.

<i>Influendi.</i>	64	<i>Precandi.</i>	281
<i>Letandi.</i>	265	<i>Precandi</i> { <i>bone</i> } 308.	
<i>Lamentandi.</i>	323	<i>Precandi</i> { <i>male</i> }	
<i>Laudandi.</i>	318	<i>Prolixitate excusandi.</i>	295
<i>Longitudinem excusandi.</i>	395	<i>Proponendi.</i>	84
<i>Methodus Formularū.</i>	25	<i>Provocandi.</i>	62
<i>Metuerdi.</i>	306	<i>Purgandi.</i>	328
<i>Minandi.</i>	302	<i>Querendi.</i>	289
<i>Moderandi.</i>	70. 81	<i>Recapitulandi.</i>	148
<i>Morandi.</i>	291	<i>Reconciliandi.</i>	326
<i>Narrandi.</i>	84. 310	<i>Reprehendendi.</i>	288
<i>Objiciendi.</i>	126	<i>Reservandi.</i>	322
<i>Objurgandi.</i>	306	<i>Responsionem petendi.</i>	270
<i>Obstupescendi.</i>	306	<i>Rogandi.</i>	266
<i>Obtestandi.</i>	326	<i>Servandi.</i>	255
<i>In odium trahendi.</i>	48	<i>Excusandi Si'entium &c.</i>	298
<i>Officium agnoscendi.</i>	307	<i>Similitudin. proponendi.</i>	102
<i>Opem</i>		<i>Suadendi.</i>	183
<i>Operam- } offerendi.</i>	281	<i>Subscribendi.</i>	336
<i>que</i>		<i>Testimonia citandi.</i>	313
<i>Opponendi.</i>	63	<i>Thematis partes.</i>	26
<i>Ordiendi.</i>	31	<i>Transcendi.</i>	87. 160
<i>Partiendi.</i>	93	<i>Vendicandi.</i>	62
<i>Perorandi.</i>	143	<i>Vituperandi.</i>	325
<i>Petendi.</i>	266	<i>Valedicendi.</i>	332

FINIS.

LONDINI,
Excudebat A.M. impensis Roberti
Mylbourn. 1632.